॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ

ਪਾਥਿਕਵਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿ

੧. ਪਾਥਿਕਸੁਤ੍ਤੰ

ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁ

੧. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਮਲ੍ਲੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਨੁਪਿਯੰ ਨਾਮ [ਅਨੁਪ੍ਪਿਯੰ ਨਾਮ (ਸਜਾ॰)] ਮਲ੍ਲਾਨੰ ਨਿਗਮੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਅਨੁਪਿਯੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ ਅਨੁਪਿਯਾਯੰ [ਅਨੁਪਿਯੰ (ਕ॰)] ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁੰ। ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਯੇਨ ਭਗ੍ਗਵਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ, ਯੇਨ ਭਗ੍ਗਵਗੋਤ੍ਤੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

੨. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਯੇਨ ਭਗ੍ਗਵਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ, ਯੇਨ ਭਗ੍ਗਵਗੋਤ੍ਤੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗ੍ਗਵਗੋਤ੍ਤੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਤੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ। ਸ੍ਵਾਗਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ। ਚਿਰਸ੍ਸੰ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਇਮੰ ਪਰਿਯਾਯਮਕਾਸਿ ਯਦਿਦੰ ਇਧਾਗਮਨਾਯ। ਨਿਸੀਦਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ, ਇਦਮਾਸਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਭਗ੍ਗਵਗੋਤ੍ਤੋਪਿ ਖੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਨੀਚੰ ਆਸਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਭਗ੍ਗਵਗੋਤ੍ਤੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪੁਰਿਮਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਿਵਸਾਨਿ ਪੁਰਿਮਤਰਾਨਿ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤੋ ਦਾਨਿ ਮਯਾ, ਭਗ੍ਗਵ, ਭਗਵਾ। ਨ ਦਾਨਾਹੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ। ਕਚ੍ਚੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਥੇਵ, ਯਥਾ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਵਚਾ''ਤਿ? ''ਤਥੇਵ ਖੋ ਏਤੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਯਥਾ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਵਚ''।

੩. ਪੁਰਿਮਾਨਿ, ਭਗ੍ਗਵ, ਦਿਵਸਾਨਿ ਪੁਰਿਮਤਰਾਨਿ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮਿ ਦਾਨਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ। ਨ ਦਾਨਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। 'ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – 'ਅਪਿ ਨੁ ਤਾਹੰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਏਵੰ ਅਵਚੰ, ਏਹਿ ਤ੍ਵੰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਮਮੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਰਾਹੀ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ'। 'ਤ੍ਵੰ ਵਾ ਪਨ ਮੰ ਏਵੰ ਅਵਚ – ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ'। 'ਇਤਿ ਕਿਰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਨੇਵਾਹੰ ਤੰ ਵਦਾਮਿ – ਏਹਿ ਤ੍ਵੰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਮਮੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਰਾਹੀਤਿ। ਨਪਿ ਕਿਰ ਮੰ ਤ੍ਵੰ ਵਦੇਸਿ – ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਕੋ ਸਨ੍ਤੋ ਕੰ ਪਚ੍ਚਾਚਿਕ੍ਖਸਿ? ਪਸ੍ਸ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਯਾਵਞ੍ਚ [ਯਾਵ ਚ (ਕ॰)] ਤੇ ਇਦੰ ਅਪਰਦ੍ਧ'ਨ੍ਤਿ।

੪. 'ਨ ਹਿ ਪਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਕਰੋਤੀ'ਤਿ। 'ਅਪਿ ਨੁ ਤਾਹੰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਏਵੰ ਅਵਚੰ – ਏਹਿ ਤ੍ਵੰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਮਮੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਰਾਹਿ, ਅਹੰ ਤੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ'। 'ਤ੍ਵੰ ਵਾ ਪਨ ਮੰ ਏਵੰ ਅਵਚ – ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਗਵਾ ਮੇ

ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ'। 'ਇਤਿ ਕਿਰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਨੇਵ◌ਾਹਂ ਤਂ ਵਦਾਮਿ – ਏਹਿ ਤ੍ਵ◌ਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਮਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵ◌ਿਹਰਾਹਿ, ਅਹਂ ਤੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ; ਨਪਿ ਕਿਰ ਮਂ ਤ੍ਵ◌ਂ ਵਦੇਸਿ – ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵ◌ਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਗਵ◌ਾ ਮੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਸਨ੍ਤੇ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ , ਕੋ ਸਨ੍ਤੋ ਕਂ ਪਚ੍ਚਾਚਿਕ੍ਖਸਿ? ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਕਤੇ ਵ◌ਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਅਕਤੇ ਵ◌ਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ'ਤਿ? 'ਕਤੇ ਵ◌ਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਅਕਤੇ ਵ◌ਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ'ਤਿ। 'ਇਤਿ ਕਿਰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਕਤੇ ਵ◌ਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ, ਅਕਤੇ ਵ◌ਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ। ਤਤ੍ਰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਕਿਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ? ਪਸ੍ਸ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਯਾਵਞ੍ਚ ਤੇ ਇਦਂ ਅਪਰਦ੍ਧ'ਨ੍ਤਿ।

੫. 'ਨ ਹਿ ਪਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ'ਤਿ [ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੀਤਿ (ਪੀ॰)]? 'ਅਪਿ ਨੁ ਤਾਹਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਏਵ◌ਂ ਅਵਚਂ – ਏਹਿ ਤ੍ਵ◌ਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਮਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵ◌ਿਹਰਾਹਿ, ਅਹਂ ਤੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ'। 'ਤ੍ਵ◌ਂ ਵ◌ਾ ਪਨ ਮਂ ਏਵ◌ਂ ਅਵਚ – ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵ◌ਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਗਵ◌ਾ ਮੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ'। 'ਇਤਿ ਕਿਰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਨੇਵ◌ਾਹਂ ਤਂ ਵਦਾਮਿ – ਏਹਿ ਤ੍ਵ◌ਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਮਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵ◌ਿਹਰਾਹਿ, ਅਹਂ ਤੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਨਪਿ ਕਿਰ ਮਂ ਤ੍ਵ◌ਂ ਵਦੇਸਿ – ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵ◌ਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਗਵ◌ਾ ਮੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਸਨ੍ਤੇ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਕੋ ਸਨ੍ਤੋ ਕਂ ਪਚ੍ਚਾਚਿਕ੍ਖਸਿ? ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ, ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ'ਤਿ? 'ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ, ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ'ਤਿ। 'ਇਤਿ ਕਿਰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ, ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ। ਤਤ੍ਰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਕਿਂ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ? ਪਸ੍ਸ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਯਾਵਞ੍ਚ ਤੇ ਇਦਂ ਅਪਰਦ੍ਧਂ'।

੬. 'ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਮਮ ਵਣ੍ਣੋ ਭਾਸਿਤੋ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ – ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵ◌ਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵ◌ਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵ◌ਾਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਮਮ ਵਣ੍ਣੋ ਭਾਸਿਤੋ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ।

'ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਭਾਸਿਤੋ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ – ਸ੍ਵ◌ਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞੂਹੀਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਭਾਸਿਤੋ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ।

'ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਭਾਸਿਤੋ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ – ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਭਾਸਿਤੋ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ।

‘ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਵਤ੍ਤਾਰੋ, ਨੋ ਵਿਸਹਿ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਮਣੇ ਗੋਤਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤੁਂ, ਸੋ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤੋਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ’ਤਿ।

ਏਵਂ ਪਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਯਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਪਕ੍ਕਮੇਵ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ, ਯਥਾ ਤਂ ਆਪਾਯਿਕੋ ਨੇਰਯਿਕੋ।

ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯਵਤ੍ਥੁ

੭. ‘‘ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸਮਯਂ ਥੂਲੂਸੁ [ਬੁਮੂਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਹਰਾਮਿ ਉਤ੍ਤਰਕਾ ਨਾਮ ਥੂਲੂਨਂ ਨਿਗਮੋ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਗ੍ਗਵ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ ਉਤ੍ਤਰਕਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਿਕੋ ਚਤੁਕ੍ਕੁਣ੍ਡਿਕੋ [ਚਤੁਕੁਣ੍ਡਿਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਚਤੁਕੋਣ੍ਡਿਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਛਮਾਨਿਕਿਣ੍ਣਂ ਭਕ੍ਖਸਂ ਮੁਖੇਨੇਵ ਖਾਦਤਿ, ਮੁਖੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਚੇਲਂ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਿਕਂ ਚਤੁਕ੍ਕੁਣ੍ਡਿਕਂ ਛਮਾਨਿਕਿਣ੍ਣਂ ਭਕ੍ਖਸਂ ਮੁਖੇਨੇਵ ਖਾਦਨ੍ਤਂ ਮੁਖੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਸਾਧੁਰੂਪੋ ਵਤ, ਭੋ, ਅਯਂ [ਅਰਹਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਸਮਣੋ ਚਤੁਕ੍ਕੁਣ੍ਡਿਕੋ ਛਮਾਨਿਕਿਣ੍ਣਂ ਭਕ੍ਖਸਂ ਮੁਖੇਨੇਵ ਖਾਦਤਿ, ਮੁਖੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਸਮਣੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯੋ [ਮੋਘਪੁਰਿਸ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਟਿਜਾਨਿਸ੍ਸਸੀ’ਤਿ! ‘ਕਿਂ ਪਨ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹ – ‘ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਸਮਣੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯੋ [ਮੋਘਪੁਰਿਸ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਟਿਜਾਨਿਸ੍ਸਸੀ’ਤਿ? ‘ਨਨੁ ਤੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਇਮਂ ਅਚੇਲਂ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਿਕਂ ਚਤੁਕ੍ਕੁਣ੍ਡਿਕਂ ਛਮਾਨਿਕਿਣ੍ਣਂ ਭਕ੍ਖਸਂ ਮੁਖੇਨੇਵ ਖਾਦਨ੍ਤਂ ਮੁਖੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਏਤਦਹੋਸਿ – ਸਾਧੁਰੂਪੋ ਵਤ, ਭੋ, ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਚਤੁਕ੍ਕੁਣ੍ਡਿਕੋ ਛਮਾਨਿਕਿਣ੍ਣਂ ਭਕ੍ਖਸਂ ਮੁਖੇਨੇਵ ਖਾਦਤਿ, ਮੁਖੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਤੀ’ਤਿ? ‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ। ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਾਯਤੀ’ਤਿ? ‘ਨ ਖੋ ਅਹਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਾਯਾਮਿ। ਅਪਿ ਚ, ਤੁਯ੍ਹੇਵੇਤਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਪਜਹ। ਮਾ ਤੇ ਅਹੋਸਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ। ਯਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਮਞ੍ਞਸਿ ਅਚੇਲਂ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯਂ – ਸਾਧੁਰੂਪੋ ਅਯਂ ਸਮਣੋਤਿ [ਮਞ੍ਞਸਿ ‘‘ਅਚੇਲੋ ਕੋਰਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸਾਧੁਰੂਪੋ ਅਰਹਂ ਸਮਣੋਤਿ’’ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਸੋ ਸਤ੍ਤਮਂ ਦਿਵਸਂ ਅਲਸਕੇਨ ਕਾਲਙ੍ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ [ਕਾਲਕਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਚ ਕਾਲਕਞ੍ਜਿਕਾ [ਕਾਲਕਞ੍ਜਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਕਾਲਕਞ੍ਜਿਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਾਮ ਅਸੁਰਾ ਸਬ੍ਬਨਿਹੀਨੋ ਅਸੁਰਕਾਯੋ, ਤਤ੍ਰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਾਲਙ੍ਕਤਞ੍ਚ ਨਂ ਬੀਰਣਤ੍ਥਮ੍ਬਕੇ ਸੁਸਾਨੇ ਛਡ੍ਡੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਚ ਤ੍ਵਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਅਚੇਲਂ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ – ਜਾਨਾਸਿ, ਆਵੁਸੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯ [ਅਚੇਲ ਕੋਰਖਤ੍ਤਿਯ (ਕ॰)], ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਤਿਨ੍ਤਿ? ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤੇ ਅਚੇਲੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ – ਜਾਨਾਮਿ, ਆਵੁਸੋ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਤਿਂ; ਕਾਲਕਞ੍ਜਿਕਾ ਨਾਮ ਅਸੁਰਾ ਸਬ੍ਬਨਿਹੀਨੋ ਅਸੁਰਕਾਯੋ, ਤਤ੍ਰਾਮ੍ਹਿ ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲਂ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਬ੍ਯਾਕਤੋ ਖੋਸਿ, ਆਵੁਸੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯ, ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ – ਅਚੇਲੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਮਂ ਦਿਵਸਂ ਅਲਸਕੇਨ ਕਾਲਙ੍ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਚ ਕਾਲਕਞ੍ਜਿਕਾ ਨਾਮ ਅਸੁਰਾ ਸਬ੍ਬਨਿਹੀਨੋ ਅਸੁਰਕਾਯੋ , ਤਤ੍ਰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਾਲਙ੍ਕਤਞ੍ਚ ਨਂ ਬੀਰਣਤ੍ਥਮ੍ਬਕੇ ਸੁਸਾਨੇ ਛਡ੍ਡੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਯੇਨ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯ, ਮਤ੍ਤਂ ਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਮਤ੍ਤਂ ਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਯਥਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾ ਅਸ੍ਸ ਵਚਨ’ਨ੍ਤਿ।

੮. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਕਦ੍ਵੀਹਿਕਾਯ ਸਤ੍ਤੁਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ ਗਣੇਸਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਸਦ੍ਦੂਹਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਚੇਲੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਅਲਸਕੇਨ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਚ ਕਾਲਕਞ੍ਜਿਕਾ ਨਾਮ ਅਸੁਰਾ ਸਬ੍ਬਨਿਹੀਨੋ ਅਸੁਰਕਾਯੋ, ਤਤ੍ਰ ਉਪਪਜ੍ਜਿ। ਕਾਲਙ੍ਕਤਞ੍ਚ ਨੰ ਬੀਰਣਤ੍ਥਮ੍ਬਕੇ ਸੁਸਾਨੇ ਛਡ੍ਡੇਸੁੰ।

੯. ''ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ – 'ਅਚੇਲੋ ਕਿਰ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਅਲਸਕੇਨ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਬੀਰਣਤ੍ਥਮ੍ਬਕੇ ਸੁਸਾਨੇ ਛਡ੍ਡਿਤੋ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਬੀਰਣਤ੍ਥਮ੍ਬਕੰ ਸੁਸਾਨੰ, ਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲੰ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੰ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪਾਣਿਨਾ ਆਕੋਟੇਸਿ – 'ਜਾਨਾਸਿ, ਆਵੁਸੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਤਿ'ਨ੍ਤਿ? ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਚੇਲੋ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਪਾਣਿਨਾ ਪਿਟ੍ਠਿੰ ਪਰਿਪੁਞ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਸਿ। 'ਜਾਨਾਮਿ, ਆਵੁਸੋ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਤਿੰ। ਕਾਲਕਞ੍ਜਿਕਾ ਨਾਮ ਅਸੁਰਾ ਸਬ੍ਬਨਿਹੀਨੋ ਅਸੁਰਕਾਯੋ, ਤਤ੍ਰਾਮ੍ਹਿ ਉਪਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਪਪਤਿ [ਪਰਿਪਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]।

੧੦. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ , ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – 'ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਯਥੇਵ ਤੇ ਅਹੰ ਅਚੇਲੰ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੰ ਆਰਬ੍ਭ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿੰ, ਤਥੇਵ ਤੰ ਵਿਪਾਕੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਾ'ਤਿ? 'ਯਥੇਵ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਚੇਲੰ ਕੋਰਕ੍ਖਤ੍ਤਿਯੰ ਆਰਬ੍ਭ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ, ਤਥੇਵ ਤੰ ਵਿਪਾਕੰ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ'ਤਿ। 'ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਯਦਿ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਤੰ ਵਾ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਅਕਤੰ ਵਾ'ਤਿ? 'ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਤੰ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਨੋ ਅਕਤ'ਨ੍ਤਿ। 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਮੰ ਤ੍ਵੰ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੰ ਏਵੰ ਵਦੇਸਿ – ਨ ਹਿ ਪਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਕਰੋਤੀਤਿ। ਪਸ੍ਸ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਯਾਵਞ੍ਚ ਤੇ ਇਦੰ ਅਪਰਦ੍ਧ'ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਯਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਪਕ੍ਕਮੇਵ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ, ਯਥਾ ਤੰ ਆਪਾਯਿਕੋ ਨੇਰਯਿਕੋ।

ਅਚੇਲਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕਵਤ੍ਥੁ

੧੧. ''ਏਕਮਿਦਾਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸਮਯੰ ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਵਿਹਰਾਮਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯੰ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕੋ ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਪਟਿਵਸਤਿ ਲਾਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚੇਵ ਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ। ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਵਤਪਦਾਨਿ [ਸਤ੍ਤਵਤ੍ਤਪਦਾਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ – 'ਯਾਵਜੀਵੰ ਅਚੇਲਕੋ ਅਸ੍ਸੰ, ਨ ਵਤ੍ਥੰ ਪਰਿਦਹੇਯ੍ਯੰ, ਯਾਵਜੀਵੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਸ੍ਸੰ, ਨ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯੰ, ਯਾਵਜੀਵੰ ਸੁਰਾਮੰਸੇਨੇਵ ਯਾਪੇਯ੍ਯੰ, ਨ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੰ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੰ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨ ਵੇਸਾਲਿੰ ਉਦੇਨੰ ਨਾਮ ਚੇਤਿਯੰ, ਤੰ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯੰ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਵੇਸਾਲਿੰ ਗੋਤਮਕੰ ਨਾਮ ਚੇਤਿਯੰ, ਤੰ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵੇਸਾਲਿੰ ਸਤ੍ਤਮ੍ਬੰ ਨਾਮ ਚੇਤਿਯੰ, ਤੰ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯੰ, ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਵੇਸਾਲਿੰ ਬਹੁਪੁਤ੍ਤੰ ਨਾਮ [ਬਹੁਪੁਤ੍ਤਕੰ ਨਾਮ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਚੇਤਿਯੰ ਤੰ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਇਮੇਸੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਵਤਪਦਾਨੰ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਲਾਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚੇਵ ਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ।

੧੨. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲੰ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕੰ ਪਞ੍ਹੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਚੇਲੋ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕੋ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਾਸਿ। ਅਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤੋ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਾਧੁਰੂਪੰ ਵਤ ਭੋ ਅਰਹਨ੍ਤੰ ਸਮਣੰ ਆਸਾਦਿਮ੍ਹਸੇ [ਅਸਾਦਿਯਿਮ੍ਹਸੇ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਮਾ ਵਤ ਨੋ ਅਹੋਸਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ'ਤਿ।

੧੩. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – 'ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਸਮਣੋ

ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਜਾਨਿਸ੍ਸਸੀ'ਤਿ! 'ਕਿਂ ਪਨ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹ – ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਸਮਣੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਜਾਨਿਸ੍ਸਸੀ'ਤਿ? 'ਨਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਅਚੇਲਂ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਅਚੇਲੋ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕੋ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਾਸਿ। ਅਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤੋ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਸਾਧੁਰੂਪਂ ਵਤ, ਭੋ, ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਸਮਣਂ ਆਸਾਦਿਮ੍ਹਸੇ। ਮਾ ਵਤ ਨੋ ਅਹੋਸਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ'ਤਿ। 'ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ। ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਾਯਤੀ'ਤਿ? 'ਨ ਖੋ ਅਹਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਾਯਾਮਿ, ਅਪਿ ਚ ਤੁਯ੍ਹੇਵੇਤਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਪਜਹ। ਮਾ ਤੇ ਅਹੋਸਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ। ਯਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਮਞ੍ਞਸਿ ਅਚੇਲਂ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕਂ – ਸਾਧੁਰੂਪੋ ਅਯਂ [ਅਰਹਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮਣੋਤਿ, ਸੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਹਿਤੋ ਸਾਨੁਚਾਰਿਕੋ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਵੇਸਾਲਿਯਾਨਿ ਚੇਤਿਯਾਨਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਯਸਾ ਨਿਹੀਨੋ [ਯਸਾਨਿਕਿਣ੍ਣੋ (ਕ॰)] ਕਾਲਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

'''ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਚੇਲੋ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਹਿਤੋ ਸਾਨੁਚਾਰਿਕੋ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਵੇਸਾਲਿਯਾਨਿ ਚੇਤਿਯਾਨਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਯਸਾ ਨਿਹੀਨੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ।

੧੪. ''ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ – 'ਅਚੇਲੋ ਕਿਰ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕੋ ਪਰਿਹਿਤੋ ਸਾਨੁਚਾਰਿਕੋ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਵੇਸਾਲਿਯਾਨਿ ਚੇਤਿਯਾਨਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਯਸਾ ਨਿਹੀਨੋ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਯਥੇਵ ਤੇ ਅਹਂ ਅਚੇਲਂ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕਂ ਆਰਬ੍ਭ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿਂ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਵਿਪਾਕਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਾ'ਤਿ? 'ਯਥੇਵ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਚੇਲਂ ਕਲ਼ਾਰਮਟ੍ਟਕਂ ਆਰਬ੍ਭ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਵਿਪਾਕਂ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ'ਤਿ। 'ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਯਦਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕਤਂ ਵਾ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਅਕਤਂ ਵਾ'ਤਿ? 'ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕਤਂ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਨੋ ਅਕਤ'ਨ੍ਤਿ। 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਮਂ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – ਨ ਹਿ ਪਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ। ਪਸ੍ਸ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਯਾਵਞ੍ਚ ਤੇ ਇਦਂ ਅਪਰਦ੍ਧ'ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵ'ਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਯਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਪਕ੍ਕਮੇਵ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ, ਯਥਾ ਤਂ ਆਪਾਯਿਕੋ ਨੇਰਯਿਕੋ।

ਅਚੇਲਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁ

੧੫. ''ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸਮਯਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਾਮਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ [ਪਾਟਿਕਪੁਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਟਿਵਸਤਿ ਲਾਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚੇਵ ਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ। ਸੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ ਏਵਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – 'ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਞਾਣਵਾਦੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਞਾਣਵਾਦੋ। ਞਾਣਵਾਦੋ ਖੋ ਪਨ ਞਾਣਵਾਦੇਨ ਅਰਹਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਪਡ੍ਢਪਥਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਉਪਡ੍ਢਪਥਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਉਭੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ। ਏਕਂ ਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਦ੍ਵਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਦ੍ਵੇ ਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ । ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਟ੍ਠਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਇਤਿ ਯਾਵਤਕਂ ਯਾਵਤਕਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਂ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ।

੧੬. ‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਅਚੇਲੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਟਿਵਸਤਿ ਲਾਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚੇਵ ਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ। ਸੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ ਏਵਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਞਾਣਵਾਦੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਞਾਣਵਾਦੋ। ਞਾਣਵਾਦੋ ਖੋ ਪਨ ਞਾਣਵਾਦੇਨ ਅਰਹਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਪਡ੍ਢਪਥਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਉਪਡ੍ਢਪਥਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਉਭੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ। ਏਕਂ ਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਦ੍ਵਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਦ੍ਵੇ ਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਟ੍ਠਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਇਤਿ ਯਾਵਤਕਂ ਯਾਵਤਕਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਂ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੋ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹਂ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ।

੧੭. ‘ਰਕ੍ਖਤੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਵਾਚਂ, ਰਕ੍ਖਤੇਤਂ ਸੁਗਤੋ ਵਾਚ’ਨ੍ਤਿ। ‘ਕਿਂ ਪਨ ਮਂ ਤ੍ਵਂ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – ਰਕ੍ਖਤੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਵਾਚਂ, ਰਕ੍ਖਤੇਤਂ ਸੁਗਤੋ ਵਾਚ’ਨ੍ਤਿ? ‘ਭਗਵਤਾ ਚਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਸਾ ਵਾਚਾ ਏਕਂਸੇਨ ਓਧਾਰਿਤਾ [ਓਵਾਦਿਤਾ (ਕ॰)] – ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹਂ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਅਚੇਲੋ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਵਿਰੂਪਰੂਪੇਨ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਤਦਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਮੁਸਾ’ਤਿ।

੧੮. ‘ਅਪਿ ਨੁ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯ ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਦ੍ਵਯਗਾਮਿਨੀ’ਤਿ? ‘ਕਿਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ – ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹਂ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ?

‘ਉਦਾਹੁ , ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਤੋ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ – ਅਭਬ੍ਬੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹਂ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ?

੧੯. ‘ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਚੇਵ ਮੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ , ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹਂ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ।

'ਦੇਵਤਾਪਿ ਮੇ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਆਰੋਚੇਸੁੰ – ਅਭਬ੍ਬੋ , ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਆਗਨ੍ਤੁੰ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹੰ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯਜਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯਜਾ'ਤਿ।

'ਅਜਿਤੋਪਿ ਨਾਮ ਲਿਚ੍ਛਵੀਨੰ ਸੇਨਾਪਤਿ ਅਧੁਨਾ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਤਾਵਤਿੰਸਕਾਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨੋ। ਸੋਪਿ ਮੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਰੋਚੇਸਿ – ਅਲਜ੍ਜੀ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ; ਮੁਸਾਵਾਦੀ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ। ਮਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਬਜਾਕਾਸਿ ਵਜ੍ਜਿਗਾਮੇ – ਅਜਿਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵੀਨੰ ਸੇਨਾਪਤਿ ਮਹਾਨਿਰਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਨਿਰਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨੋ; ਤਾਵਤਿੰਸਕਾਯਮ੍ਹਿ ਉਪਪਨ੍ਨੋ। ਅਲਜ੍ਜੀ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ; ਮੁਸਾਵਾਦੀ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਆਗਨ੍ਤੁੰ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹੰ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯਜਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯਜਾ'ਤਿ।

'ਇਤਿ ਖੋ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ ਚੇਵ ਮੇ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਆਗਨ੍ਤੁੰ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹੰ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯਜਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯਜਾਤਿ। ਦੇਵਤਾਪਿ ਮੇ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਆਰੋਚੇਸੁੰ – ਅਭਬ੍ਬੋ, ਭਨ੍ਤੇ , ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਆਗਨ੍ਤੁੰ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹੰ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯਜਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯਜਾ'ਤਿ।

'ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਹੰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਅਚੇਲਸ੍ਸ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ ਤ੍ਵੰ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਇਚ੍ਛਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਹੀ'ਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਕਥਾ

੨੦. ''ਅਥ ਖ੍ਵਾਹੰ [ਅਥ ਖੋ ਸ੍ਵਾਹੰ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਭਗ੍ਗਵ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਵੇਸਾਲਿੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿੰ। ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਅਚੇਲਸ੍ਸ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤਰਮਾਨਰੂਪੋ ਵੇਸਾਲਿੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੇ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਏਸਾਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਅਚੇਲਸ੍ਸ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਾਧੁਰੂਪਾਨੰ ਸਮਣਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ । ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾਨੰ ਲਿਚ੍ਛਵੀਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਾਧੁਰੂਪਾਨੰ ਕਿਰ, ਭੋ, ਸਮਣਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ; ਹਨ੍ਦ ਵਤ, ਭੋ, ਗਚ੍ਛਾਮਾ'ਤਿ। ਯੇਨ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ ਗਹਪਤਿਨੇਚਯਿਕਾ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ [ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੇ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯੇ [ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯ (ਸ੍ਯਾ॰)]

ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਏਸਾਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਅਚੇਲਸ੍ਸ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਾਧੁਰੂਪਾਨਂ ਸਮਣਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾਨਂ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਸਾਧੁਰੂਪਾਨਂ ਕਿਰ, ਭੋ, ਸਮਣਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ; ਹਨ੍ਦ ਵਤ, ਭੋ, ਗਚ੍ਛਾਮਾ’ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ ਗਹਪਤਿਨੇਚਯਿਕਾ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਯੇਨ ਅਚੇਲਸ੍ਸ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਸਾ ਏਸਾ, ਭਗ੍ਗਵ, ਪਰਿਸਾ ਮਹਾ ਹੋਤਿ [ਪਰਿਸਾ ਹੋਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਅਨੇਕਸਤਾ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਾ।

੨੧. ‘‘ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ – ‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਕਿਰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ ਗਹਪਤਿਨੇਚਯਿਕਾ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਮਯ੍ਹਂ ਆਰਾਮੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ’ਤਿ। ਸੁਤ੍ਵਾਨਸ੍ਸ ਭਯਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਭੀਤੋ ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਲੋਮਹਟ੍ਠਜਾਤੋ ਯੇਨ ਤਿਨ੍ਦੁਕਖਾਣੁਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ।

‘‘ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸਾ ਪਰਿਸਾ – ‘ਅਚੇਲੋ ਕਿਰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਭੀਤੋ ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਲੋਮਹਟ੍ਠਜਾਤੋ ਯੇਨ ਤਿਨ੍ਦੁਕਖਾਣੁਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋ’ਤਿ [ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]। ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸਾ ਪਰਿਸਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪੁਰਿਸਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ –

‘ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਯੇਨ ਤਿਨ੍ਦੁਕਖਾਣੁਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੋ, ਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮ। ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਏਵਂ ਵਦੇਹਿ – ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਵੁਸੋ, ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ ਗਹਪਤਿਨੇਚਯਿਕਾ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਰਾਮੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ; ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਏਸਾ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ ਵਾਚਾ ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਞਾਣਵਾਦੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਞਾਣਵਾਦੋ। ਞਾਣਵਾਦੋ ਖੋ ਪਨ ਞਾਣਵਾਦੇਨ ਅਰਹਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਪਡ੍ਢਪਥਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਅਹਮ੍ਪਿ ਉਪਡ੍ਢਪਥਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਉਭੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ। ਏਕਂ ਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਦ੍ਵਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਦ੍ਵੇ ਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ , ਅਟ੍ਠਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਇਤਿ ਯਾਵਤਕਂ ਯਾਵਤਕਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਂ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸੇਵ [ਅਭਿਕ੍ਕਮਯੇਵ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਖੋ; ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਉਪਡ੍ਢਪਥਂ। ਸਬ੍ਬਪਠਮਂਯੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਰਾਮੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ’ਤਿ।

੨੨. ‘‘ਏਵਂ, ਭੋਤਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤਸ੍ਸਾ ਪਰਿਸਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਤਿਨ੍ਦੁਕਖਾਣੁਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੋ, ਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ ਗਹਪਤਿਨੇਚਯਿਕਾ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਰਾਮੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਏਸਾ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ ਵਾਚਾ – ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਞਾਣਵਾਦੋ; ਅਹਮ੍ਪਿ ਞਾਣਵਾਦੋ। ਞਾਣਵਾਦੋ ਖੋ ਪਨ ਞਾਣਵਾਦੇਨ

ਅਰਹਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ...ਪੇ॰... ਤਦ੍ਦਿਗੁਣੰ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾਹੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਉਪਡ੍ਢਪਥੰ। ਸਬ੍ਬਪਠਮੰਯੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਰਾਮੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ'ਤਿ।

''ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ 'ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ [ਸੰਸਬ੍ਬਤਿ (ਕ॰)], ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁੰ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਚੇਲੰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਕਿੰ ਸੁ ਨਾਮ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਪਾਵਲ਼ਾ ਸੁ ਨਾਮ ਤੇ ਪੀਠਕਸ੍ਮਿੰ ਅਲ੍ਲੀਨਾ, ਪੀਠਕੰ ਸੁ ਨਾਮ ਤੇ ਪਾਵਲ਼ਾਸੁ ਅਲ੍ਲੀਨੰ? ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਸਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਸਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ 'ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ , ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁੰ।

੨੩. ''ਯਦਾ ਖੋ ਸੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ – 'ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ ਅਯੰ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ। ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਤੰ ਪਰਿਸੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਰੋਚੇਸਿ – 'ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ, ਭੋ [ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ ਭੋ ਅਯੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰), ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ। ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਤੰ ਪਰਿਸੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – 'ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਆਗਨ੍ਤੁੰ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਹੰ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੨੪. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਤੰ ਪਰਿਸੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਤੇਨ ਹਿ, ਭੋ, ਮੁਹੁਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਆਗਮੇਥ, ਯਾਵਾਹੰ ਗਚ੍ਛਾਮਿ [ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਾਮਿ (?)]। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਹਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੰ ਅਚੇਲੰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੰ ਇਮੰ ਪਰਿਸੰ ਆਨੇਤੁ'ਨ੍ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਲਿਚ੍ਛਵਿਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਤਿਨ੍ਦੁਕਖਾਣੁਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੋ, ਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲੰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਤੇ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ ਗਹਪਤਿਨੇਚਯਿਕਾ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਰਾਮੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਏਸਾ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਪਰਿਸਤਿ ਵਾਚਾ – ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਞਾਣਵਾਦੋ...ਪੇ॰... ਤਦ੍ਦਿਗੁਣੰ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾਹੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਉਪਡ੍ਢਪਥੰ। ਸਬ੍ਬਪਠਮੰਯੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਰਾਮੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ ਪਨੇਸਾ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਪਰਿਸਤਿ ਵਾਚਾ – ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੋ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਆਗਨ੍ਤੁੰ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹੰ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੇਨੇਵ ਤੇ ਜਯੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਰਾਜਯ'ਨ੍ਤਿ।

''ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ 'ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁੰ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਲਿਚ੍ਛਵਿਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਅਚੇਲੰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਕਿੰ ਸੁ ਨਾਮ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਪਾਵਲ਼ਾ ਸੁ ਨਾਮ ਤੇ ਪੀਠਕਸ੍ਮਿੰ ਅਲ੍ਲੀਨਾ, ਪੀਠਕੰ ਸੁ ਨਾਮ ਤੇ ਪਾਵਲ਼ਾਸੁ ਅਲ੍ਲੀਨੰ ? ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ

ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਸਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਸਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ 'ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਂ।

੨੫. ''ਯਦਾ ਖੋ ਸੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਲਿਚ੍ਛਵਿਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ – 'ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ ਅਯਂ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਤਂ ਪਰਿਸਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਰੋਚੇਸਿ – 'ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ, ਭੋ [ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ ਅਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਗ੍ਗਵ, ਤਂ ਪਰਿਸਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹਂ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਪਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਲਿਚ੍ਛਵੀਨਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਮਯਂ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਵਰਤ੍ਤਾਹਿ [ਯਾਹਿ ਵਰਤ੍ਤਾਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗੋਯੁਗੇਹਿ ਆਵਿਞ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ [ਆਵਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਆਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਤਾ ਵਰਤ੍ਤਾ ਛਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ। ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਨ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹਂ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ।

੨੬. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਜਾਲਿਯੋ ਦਾਰੁਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਤਂ ਪਰਿਸਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਤੇਨ ਹਿ, ਭੋ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਆਗਮੇਥ, ਯਾਵਾਹਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ; ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਹਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਇਮਂ ਪਰਿਸਂ ਆਨੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਜਾਲਿਯੋ ਦਾਰੁਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਯੇਨ ਤਿਨ੍ਦੁਕਖਾਣੁਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੋ, ਯੇਨ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਤੇ ਸੇਯ੍ਯੋ। ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ ਗਹਪਤਿਨੇਚਯਿਕਾ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਰਾਮੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਏਸਾ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ ਵਾਚਾ – ਸਮਣੋਪਿ ਗੋਤਮੋ ਞਾਣਵਾਦੋ...ਪੇ॰... ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਂ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਾਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸੇਵ, ਖੋ ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਉਪਡ੍ਢਪਥਂ। ਸਬ੍ਬਪਠਮਂਯੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਰਾਮੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ ਪਨੇਸਾ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਪਰਿਸਤਿ ਵਾਚਾ – ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹਂ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਪਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਲਿਚ੍ਛਵੀਨਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਮਯਂ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਵਰਤ੍ਤਾਹਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗੋਯੁਗੇਹਿ ਆਵਿਞ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ। ਤਾ ਵਰਤ੍ਤਾ ਛਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ। ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਨ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਨ੍ਤੁਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹਂ ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੇਨੇਵ ਤੇ ਜਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਰਾਜਯ'ਨ੍ਤਿ।

''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗ੍ਗਵ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ 'ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਂ। ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਜਾਲਿਯੋ ਦਾਰੁਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਕਿਂ ਸੁ ਨਾਮ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ

ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਪਾਵਲ਼ਾ ਸੁ ਨਾਮ ਤੇ ਪੀਠਕਸ੍ਮਿੰ ਅਲ੍ਲੀਨਾ, ਪੀਠਕੰ ਸੁ ਨਾਮ ਤੇ ਪਾਵਲ਼ਾਸੁ ਅਲ੍ਲੀਨੰ? ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਸਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਸਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ''ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਨ੍ਤਿ।

੨੭. ''ਯਦਾ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਜਾਲਿਯੋ ਦਾਰੁਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਅਞ੍ਞਾਸਿ – 'ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ ਅਯੰ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ 'ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੰਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਨੰ ਏਤਦਵੋਚ –

'ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਮਿਗਰਞ੍ਞੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਨਸਣ੍ਡੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯੰ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯੰ। ਤਤ੍ਰਾਸਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਆਸਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯੰ, ਆਸਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਮ੍ਭੇਯ੍ਯੰ, ਵਿਜਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਯ੍ਯੰ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦੇਯ੍ਯੰ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਿਤ੍ਵਾ ਗੋਚਰਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯੰ। ਸੋ ਵਰੰ ਵਰੰ ਮਿਗਸੰਘੇ [ਮਿਗਸੰਘੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮੁਦੁਮੰਸਾਨਿ ਮੁਦੁਮੰਸਾਨਿ ਭਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਆਸਯੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ।

'ਅਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੋ ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਨਸਣ੍ਡੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯੰ ਕਪ੍ਪੇਸਿ। ਤਤ੍ਰਾਸਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਆਸਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿ, ਆਸਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਮ੍ਭਿ, ਵਿਜਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਸਿ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਿ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਿਤ੍ਵਾ ਗੋਚਰਾਯ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਸੋ ਵਰੰ ਵਰੰ ਮਿਗਸਙ੍ਘੇ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮੁਦੁਮੰਸਾਨਿ ਮੁਦੁਮੰਸਾਨਿ ਭਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਆਸਯੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਸਿ।

੨੮. 'ਤਸ੍ਸੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਮਿਗਰਞ੍ਞੋ ਵਿਘਾਸਸੰਵਡ੍ਢੋ ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲੋ [ਜਰਸਿਗਾਲੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਦਿਤ੍ਤੋ ਚੇਵ ਬਲਵਾ ਚ। ਅਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ਕੋ ਚਾਹੰ, ਕੋ ਸੀਹੋ ਮਿਗਰਾਜਾ। ਯਂਨੂਨਾਹਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਨਸਣ੍ਡੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯੰ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯੰ। ਤਤ੍ਰਾਸਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਆਸਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯੰ, ਆਸਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਮ੍ਭੇਯ੍ਯੰ, ਵਿਜਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਯ੍ਯੰ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦੇਯ੍ਯੰ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਿਤ੍ਵਾ ਗੋਚਰਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯੰ। ਸੋ ਵਰੰ ਵਰੰ ਮਿਗਸਙ੍ਘੇ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮੁਦੁਮੰਸਾਨਿ ਮੁਦੁਮੰਸਾਨਿ ਭਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਆਸਯੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ।

'ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਜਰਸਿਙ੍ਗਾਲੋ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਨਸਣ੍ਡੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯੰ ਕਪ੍ਪੇਸਿ। ਤਤ੍ਰਾਸਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਆਸਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿ, ਆਸਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਮ੍ਭਿ, ਵਿਜਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਸਿ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਙ੍ਗਾਲਕੰਯੇਵ ਅਨਦਿ ਭੇਰਣ੍ਡਕੰਯੇਵ [ਭੇਦਣ੍ਡਕੰਯੇਵ (ਕ॰)] ਅਨਦਿ, ਕੇ ਚ ਛਵੇ ਸਿਙ੍ਗਾਲੇ, ਕੇ ਪਨ ਸੀਹਨਾਦੇਤਿ [ਸੀਹਨਾਦੇ (?)]।

'ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਗਤਾਪਦਾਨੇਸੁ ਜੀਵਮਾਨੋ ਸੁਗਤਾਤਿਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਤਥਾਗਤੇ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਆਸਾਦੇਤਬ੍ਬੰ ਮਞ੍ਞਸਿ। ਕੇ ਚ ਛਵੇ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੇ, ਕਾ ਚ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਆਸਾਦਨਾ'ਤਿ।

੨੯. ''ਯਤੋ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਜਾਲਿਯੋ ਦਾਰੁਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਇਮਿਨਾ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਨੇਵ ਅਸਕ੍ਖਿ ਅਚੇਲੰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੰ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਚਾਵੇਤੁੰ। ਅਥ ਨੰ ਏਤਦਵੋਚ –

'ਸੀਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮੇਕ੍ਖਿਯਾਨ,

ਅਮਞ੍ਞਿ ਕੋਤ੍ਥੁ ਮਿਗਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ।
ਤਥੇਵ [ਤਮੇਵ (ਸਜਾ॰)] ਸੋ ਸਿङ੍ਗਾਲਕਂ ਅਨਦਿ,
ਕੇ ਚ ਛਵੇ ਸਿङ੍ਗਾਲੇ ਕੇ ਪਨ ਸੀਹਨਾਦੇ'ਤਿ॥

'ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਗਤਾਪਦਾਨੇਸੁ ਜੀਵਮਾਨੋ ਸੁਗਤਾਤਿਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਤਥਾਗਤੇ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਆਸਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਸਿ। ਕੇ ਚ ਛਵੇ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੇ, ਕਾ ਚ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਸਾਦਨਾ'ਤਿ।

੩੦. ''ਯਤੋ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਜਾਲਿਯੋ ਦਾਰੁਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਇਮਿਨਾਪਿ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਨੇਵ ਅਸਕ੍ਖਿ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਚਾਵੇਤੁਂ। ਅਥ ਨਂ ਏਤਦਵੋਚ –

'ਅਞ੍ਞਂ ਅਨੁਚङ੍ਕਮਨਂ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਘਾਸੇ ਸਮੇਕ੍ਖਿਯ।
ਯਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਕੋਤ੍ਥੁ ਤਾਵ ਬ੍ਯਗ੍ਘੋਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ॥

ਤਥੇਵ ਸੋ ਸਿङ੍ਗਾਲਕਂ ਅਨਦਿ।
ਕੇ ਚ ਛਵੇ ਸਿङ੍ਗਾਲੇ ਕੇ ਪਨ ਸੀਹਨਾਦੇ'ਤਿ॥

'ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਗਤਾਪਦਾਨੇਸੁ ਜੀਵਮਾਨੋ ਸੁਗਤਾਤਿਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਤਥਾਗਤੇ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਆਸਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਸਿ। ਕੇ ਚ ਛਵੇ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੇ, ਕਾ ਚ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਸਾਦਨਾ'ਤਿ।

੩੧. ''ਯਤੋ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਜਾਲਿਯੋ ਦਾਰੁਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਇਮਿਨਾਪਿ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਨੇਵ ਅਸਕ੍ਖਿ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਚਾਵੇਤੁਂ। ਅਥ ਨਂ ਏਤਦਵੋਚ –

'ਭੁਤ੍ਵਾਨ ਭੇਕੇ [ਭਿङ੍ਗੇ (ਕ॰)] ਖਲਮੂਸਿਕਾਯੋ,
ਕਟਸੀਸੁ ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਕੋਣਪਾਨਿ [ਕੂਣਪਾਨਿ (ਸਜਾ॰)]।
ਮਹਾਵਨੇ ਸੁਞ੍ਞਵਨੇ ਵਿਵਡ੍ਢੋ,
ਅਮਞ੍ਞਿ ਕੋਤ੍ਥੁ ਮਿਗਰਾਜਾਹਮਸ੍ਮਿ॥

ਤਥੇਵ ਸੋ ਸਿङ੍ਗਾਲਕਂ ਅਨਦਿ।
ਕੇ ਚ ਛਵੇ ਸਿङ੍ਗਾਲੇ ਕੇ ਪਨ ਸੀਹਨਾਦੇ'ਤਿ॥

'ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਗਤਾਪਦਾਨੇਸੁ ਜੀਵਮਾਨੋ ਸੁਗਤਾਤਿਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਤਥਾਗਤੇ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਆਸਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਸਿ। ਕੇ ਚ ਛਵੇ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੇ, ਕਾ ਚ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਸਾਦਨਾ'ਤਿ।

੩੨. ''ਯਤੋ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਜਾਲਿਯੋ ਦਾਰੁਪਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਇਮਿਨਾਪਿ ਓਪਮ੍ਮੇਨ ਨੇਵ ਅਸਕ੍ਖਿ ਅਚੇਲਂ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਂ ਤਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਚਾਵੇਤੁਂ। ਅਥ ਤਂ ਪਰਿਸਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਰੋਚੇਸਿ – 'ਪਰਾਭੂਤਰੂਪੋ, ਭੋ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋ, ਆਯਾਮਿ ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਂਸਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਆਸਨਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ।

੩੩. ''ਏਵ੍ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਤੰ ਪਰਿਸੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – 'ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਆਗਨ੍ਤੁੰ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹੰ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯ। ਸਚੇਪਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨੰ ਲਿਚ੍ਛਵੀਨੰ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਮਯੰ ਅਚੇਲੰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੰ ਵਰਤ੍ਤਾਹਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਨਾਗੇਹਿ [ਗੋਯੁਗੇਹਿ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਆਵਿਞ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ । ਤਾ ਵਰਤ੍ਤਾ ਛਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ। ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਨ ਅਚੇਲੋ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੋ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਆਗਨ੍ਤੁੰ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਹੰ ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ।

੩੪. ''ਅਥ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਤੰ ਪਰਿਸੰ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਸਿੰ ਸਮਾਦਪੇਸਿੰ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਸਿੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਸਿੰ, ਤੰ ਪਰਿਸੰ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਬਨ੍ਧਨਾ ਮੋਕ੍ਖੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਮਹਾਵਿਦੁਗ੍ਗਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਤਾਲੰ ਵੇਹਾਸੰ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਸਤ੍ਤਤਾਲਮ੍ਪਿ ਅਚ੍ਚਿੰ [ਅਗ੍ਗਿੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਜ੍ਜਲਿਤ੍ਵਾ ਧੂਮਾਯਿਤ੍ਵਾ [ਧੂਪਾਯਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯੰ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਸਿੰ।

੩੫. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – 'ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਯਥੇਵ ਤੇ ਅਹੰ ਅਚੇਲੰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿੰ, ਤਥੇਵ ਤੰ ਵਿਪਾਕੰ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਾ'ਤਿ? 'ਯਥੇਵ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਚੇਲੰ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ, ਤਥੇਵ ਤੰ ਵਿਪਾਕੰ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ'ਤਿ।

'ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਯਦਿ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਤੰ ਵਾ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਅਕਤੰ ਵਾ'ਤਿ? 'ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਤੰ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਨੋ ਅਕਤ'ਨ੍ਤਿ। 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਮੰ ਤ੍ਵੰ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੰ ਏਵੰ ਵਦੇਸਿ – ਨ ਹਿ ਪਨ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਕਰੋਤੀਤਿ। ਪਸ੍ਸ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਯਾਵਞ੍ਚ ਤੇ ਇਦੰ ਅਪਰਦ੍ਧ'ਨ੍ਤਿ।

''ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਗ੍ਗਵ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਯਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਪਕ੍ਕਮੇਵ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ, ਯਥਾ ਤੰ ਆਪਾਯਿਕੋ ਨੇਰਯਿਕੋ।

ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਥਾ

੩੬. ''ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਞ੍ਚਾਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਪਜਾਨਾਮਿ। ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ [''ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਇਦੰ ਸ੍ਯਾਪੋਤ੍ਥਕੇਨਤ੍ਥਿ], ਤਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੰ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨੰ [ਪਜਾਨਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ, ਅਪਰਾਮਸਤੋ ਚ ਮੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਵਿਦਿਤਾ, ਯਦਭਿਜਾਨੰ ਤਥਾਗਤੋ ਨੋ ਅਨਯੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ।

੩੭. ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਗ੍ਗਵ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕੁਤ੍ਤੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਯਾਹੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ – 'ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕੁਤ੍ਤੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ? ਤੇ ਚ ਮੇ ਏਵੰ ਪੁਟ੍ਠਾ, 'ਆਮੋ'ਤਿ [ਆਮਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਯਾਹੰ ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ – 'ਕਥੰਵਿਹਿਤਕੰ ਪਨ [ਕਥੰ ਵਿਹਿਤਕੰ

ਪਨ (ਕ॰)] ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕੁਤ੍ਤੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ? ਤੇ ਮਯਾ ਪੁਟ੍ਠਾ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤਾ ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਾਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਮਿ –

੩੮. 'ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯੰ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਸੰਵਟ੍ਟਤਿ। ਸੰਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਲੋਕੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਆਭਸ੍ਸਰਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨੋਮਯਾ ਪੀਤਿਭਕ੍ਖਾ ਸਯੰਪਭਾ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰਾ ਸੁਭਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਚਿਰੰ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

'ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯੰ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ। ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਲੋਕੇ ਸੁਞ੍ਞੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨੰ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਅਥ ਖੋ [ਅਥ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਾ ਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਸੁਞ੍ਞੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ । ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਮਨੋਮਯੋ ਪੀਤਿਭਕ੍ਖੋ ਸਯੰਪਭੋ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰੋ ਸੁਭਟ੍ਠਾਯੀ, ਚਿਰੰ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

'ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਏਕਕਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਨਿਵੁਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਭਿਰਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਹੋ ਵਤ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਾ ਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਹਬ੍ਯਤੰ। ਤੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨੋਮਯਾ ਪੀਤਿਭਕ੍ਖਾ ਸਯੰਪਭਾ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰਾ ਸੁਭਟ੍ਠਾਯਿਨੋ, ਚਿਰੰ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

੩੯. 'ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਯੋ ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ ਪਠਮੰ ਉਪਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਇਸ੍ਸਰੋ ਕਤ੍ਤਾ ਨਿਮ੍ਮਾਤਾ ਸੇਟ੍ਠੋ ਸਜਿਤਾ [ਸਞ੍ਜਿਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਸਜ੍ਜਿਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਵਸੀ ਪਿਤਾ ਭੂਤਭਬ੍ਯਾਨੰ, ਮਯਾ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਮਮਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਤਦਹੋਸਿ – ਅਹੋ ਵਤ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ; ਇਤਿ ਮਮ ਚ ਮਨੋਪਣਿਧਿ। ਇਮੇ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਤਾਤਿ।

'ਯੇਪਿ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ਅਯੰ ਖੋ ਭਵੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਇਸ੍ਸਰੋ ਕਤ੍ਤਾ ਨਿਮ੍ਮਾਤਾ ਸੇਟ੍ਠੋ ਸਜਿਤਾ ਵਸੀ ਪਿਤਾ ਭੂਤਭਬ੍ਯਾਨੰ; ਇਮਿਨਾ ਮਯੰ ਭੋਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਇਮਞ੍ਹਿ ਮਯੰ ਅਦ੍ਦਸਾਮ ਇਧ ਪਠਮੰ ਉਪਪਨ੍ਨੰ; ਮਯੰ ਪਨਾਮ੍ਹ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਪਨ੍ਨਾਤਿ।

੪੦. 'ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ , ਯੋ ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ ਪਠਮੰ ਉਪਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਦੀਘਾਯੁਕਤਰੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਤਰੋ ਚ ਮਹੇਸਕ੍ਖਤਰੋ ਚ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਤਰਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਰਾ ਚ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਤਰਾ ਚ।

'ਠਾਨੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ। ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ ਪਧਾਨਮਨ੍ਵਾਯ ਅਨੁਯੋਗਮਨ੍ਵਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਦਮਨ੍ਵਾਯ ਸਮ੍ਮਾਮਨਸਿਕਾਰਮਨ੍ਵਾਯ ਤਥਾਰੂਪੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ; ਤਤੋ ਪਰੰ ਨਾਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

'ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ਯੋ ਖੋ ਸੋ ਭਵੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਇਸ੍ਸਰੋ ਕਤ੍ਤਾ ਨਿਮ੍ਮਾਤਾ ਸੇਟ੍ਠੋ ਸਜਿਤਾ ਵਸੀ ਪਿਤਾ ਭੂਤਭਬ੍ਯਾਨੰ, ਯੇਨ ਮਯੰ ਭੋਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ। ਸੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ [ਸਸ੍ਸਤੋ ਦੀਘਾਯੁਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮੰ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਮਯੰ ਅਹੁਮ੍ਹਾ ਤੇਨ ਭੋਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ, ਤੇ ਮਯੰ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ [ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਾ ਚਵਨਧਮ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਤਾ'ਤਿ। ਏਵੰਵਿਹਿਤਕੰ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ

ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕੁਤ੍ਤੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾਤਿ। 'ਤੇ ਏਵਮਾਹੰਸੁ – ਏਵੰ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਤੰ, ਯਥੇਵਾਯਸ੍ਮਾ ਗੋਤਮੋ ਆਹਾ'ਤਿ। ''ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਞ੍ਚਾਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਪਜਾਨਾਮਿ। ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਤਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੰ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨੰ ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ, ਅਪਰਾਮਸਤੋ ਚ ਮੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਵਿਦਿਤਾ। ਯਦਭਿਜਾਨੰ ਤਥਾਗਤੋ ਨੋ ਅਨਯੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

੪੧. ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਗ੍ਗਵ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਜਾਹੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ – 'ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ? ਤੇ ਚ ਮੇ ਏਵੰ ਪੁਟ੍ਠਾ 'ਆਮੋ'ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਜਾਹੰ ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ – 'ਕਥੰਵਿਹਿਤਕੰ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ? ਤੇ ਮਯਾ ਪੁਟ੍ਠਾ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤਾ ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਾਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਮਿ –

੪੨. 'ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ ਨਾਮ ਦੇਵਾ। ਤੇ ਅਤਿਵੇਲੰ ਹਸ੍ਸਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਧਮ੍ਮਸਮਾਪਨ੍ਨਾ [ਹਸਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਧਮ੍ਮਸਮਾਪਨ੍ਨਾ (ਕ॰)] ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਹਸ੍ਸਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਧਮ੍ਮਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਵਿਹਰਤੰ ਸਤਿ ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮੋਸਾ [ਸਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮੋਸਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤੇ ਦੇਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਨ੍ਤਿ।

'ਠਾਨੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ ਪਧਾਨਮਨ੍ਵਾਯ ਅਨੁਯੋਗਮਨ੍ਵਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਦਮਨ੍ਵਾਯ ਸਮ੍ਮਾਮਨਸਿਕਾਰਮਨ੍ਵਾਯ ਤਥਾਰੂਪੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ; ਤਤੋ ਪਰੰ ਨਾਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

'ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਦੇਵਾ ਨ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ ਤੇ ਨ ਅਤਿਵੇਲੰ ਹਸ੍ਸਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਧਮ੍ਮਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਨਾਤਿਵੇਲੰ ਹਸ੍ਸਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਧਮ੍ਮਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਵਿਹਰਤੰ ਸਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾ ਤੇ ਦੇਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਨ ਚਵਨ੍ਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਾ ਧੁਵਾ ਸਸ੍ਸਤਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮੰ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਮਯੰ ਅਹੁਮ੍ਹਾ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ ਤੇ ਮਯੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਹਸ੍ਸਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਧਮ੍ਮਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਵਿਹਰਿਮ੍ਹਾ, ਤੇਸੰ ਨੋ ਅਤਿਵੇਲੰ ਹਸ੍ਸਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਧਮ੍ਮਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਵਿਹਰਤੰ ਸਤਿ ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮੋਸਾ ਏਵੰ [ਸਮ੍ਮੋਸਾ ਏਵ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਸਮ੍ਮੋਸਾ ਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਮਯੰ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚੁਤਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਾ ਚਵਨਧਮ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਤਾਤਿ। ਏਵੰਵਿਹਿਤਕੰ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ। 'ਤੇ ਏਵਮਾਹੰਸੁ – ਏਵੰ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਤੰ, ਯਥੇਵਾਯਸ੍ਮਾ ਗੋਤਮੋ ਆਹਾ'ਤਿ। ''ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਞ੍ਚਾਹੰ, ਭਗ੍ਗਵ, ਪਜਾਨਾਮਿ…ਪੇ॰… ਯਦਭਿਜਾਨੰ ਤਥਾਗਤੋ ਨੋ ਅਨਯੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

੪੩. ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਗ੍ਗਵ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਮਨੋਪਦੋਸਿਕੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਜਾਹੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ – 'ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਮਨੋਪਦੋਸਿਕੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ? ਤੇ ਚ ਮੇ ਏਵੰ ਪੁਟ੍ਠਾ 'ਆਮੋ'ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਜਾਹੰ ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ – 'ਕਥੰਵਿਹਿਤਕੰ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਮਨੋਪਦੋਸਿਕੰ ਆਚਰਿਯਕੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ? ਤੇ ਮਯਾ ਪੁਟ੍ਠਾ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤਾ ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਾਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਮਿ –

੪੪. 'ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ ਨਾਮ ਦੇਵਾ। ਤੇ ਅਤਿਵੇਲੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਤਿਵੇਲੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਦੂਸੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਾ ਕਿਲਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ। ਤੇ ਦੇਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਨ੍ਤਿ।

'ਠਾਨੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ। ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ ਪਧਾਨਮਨ੍ਵਾਯ

ਅਨੁਯੋਗਮਨ੍ਵਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਦਮਨ੍ਵਾਯ ਸਮ੍ਮਾਮਨਸਿਕਾਰਮਨ੍ਵਾਯ ਤਥਾਰੂਪਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿੱਤੇ ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨਾਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

'ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਦੇਵਾ ਨ ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ ਤੇ ਨਾਤਿਵੇਲਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਨਾਤਿਵੇਲਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਚਿੱਤਾਨਿ ਨਪ੍ਪਦੂਸੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਪ੍ਪਦੁਟ੍ਠਚਿੱਤਾ ਅਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਾ ਅਕਿਲਨ੍ਤਚਿੱਤਾ। ਤੇ ਦੇਵਾ ਤਮ੍ਹਾ [ਅਕਿਲਨ੍ਤਚਿੱਤਾ ਤਮ੍ਹਾ (ਕ॰)] ਕਾਯਾ ਨ ਚਵਨ੍ਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਾ ਧੁਵਾ ਸਸ੍ਸਤਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਮਯਂ ਅਹੁਮ੍ਹਾ ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ, ਤੇ ਮਯਂ ਅਤਿਵੇਲਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਿਮ੍ਹਾ। ਤੇ ਮਯਂ ਅਤਿਵੇਲਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਚਿੱਤਾਨਿ ਪਦੂਸਿਮ੍ਹਾ [ਪਦੋਸਿਯਿਮ੍ਹਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪਦੂਸਯਿਮ੍ਹਾ (?)]। ਤੇ ਮਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿੱਤਾ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਾ ਕਿਲਨ੍ਤਚਿੱਤਾ। ਏਵਂ ਮਯਂ [ਕਿਲਨ੍ਤਚਿੱਤਾਏਵ ਮਯਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਕਿਲਨ੍ਤਚਿੱਤਾ (ਕ॰)] ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚੁਤਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਾ ਚਵਨਧਮ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥੱਤਂ ਆਗਤਾਤਿ। ਏਵਂਵਿਹਿਤਕਂ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਂ ਆਚਰਿਯਕਂ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ। 'ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ਏਵਂ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਤਂ, ਯਥੇਵਾਯਸ੍ਮਾ ਗੋਤਮੋ ਆਹਾ'ਤਿ। ''ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਞ੍ਚਾਹਂ, ਭੱਗਵ, ਪਜਾਨਾਮਿ...ਪੇ॰... ਯਦਭਿਜਾਨਂ ਤਥਾਗਤੋ ਨੋ ਅਨਯਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

੪੫. ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭੱਗਵ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਆਚਰਿਯਕਂ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਯਾਹਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਆਚਰਿਯਕਂ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ? ਤੇ ਚ ਮੇ ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠਾ 'ਆਮੋ'ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਯਾਹਂ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਕਥਂਵਿਹਿਤਕਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਆਚਰਿਯਕਂ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ? ਤੇ ਮਯਾ ਪੁਟ੍ਠਾ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਸਮ੍ਪਾਯਨ੍ਤਾ ਮਮਞ੍ਞੇਵ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਾਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਮਿ –

੪੬. 'ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਅਸਞ੍ਞਸੱਤਾ ਨਾਮ ਦੇਵਾ। ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚ ਪਨ ਤੇ ਦੇਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਨ੍ਤਿ।

'ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸੱਤੋ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥੱਤਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਤ੍ਥੱਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ। ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ ਪਧਾਨਮਨ੍ਵਾਯ ਅਨੁਯੋਗਮਨ੍ਵਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਦਮਨ੍ਵਾਯ ਸਮ੍ਮਾਮਨਸਿਕਾਰਮਨ੍ਵਾਯ ਤਥਾਰੂਪਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿੱਤੇ ਤਂ [ਇਦਂ ਪਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁੱਤੇ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨਾਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

'ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅੱਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਹਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਾਹੋਸਿਂ, ਸੋਮ੍ਹਿ ਏਤਰਹਿ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਤਾਯ [ਸਤ੍ਤਕਾਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਸੱਤਾਯ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਪਰਿਣਤੋਤਿ। ਏਵਂਵਿਹਿਤਕਂ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਆਚਰਿਯਕਂ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਥਾ'ਤਿ? 'ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ਏਵਂ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਤਂ ਯਥੇਵਾਯਸ੍ਮਾ ਗੋਤਮੋ ਆਹਾ'ਤਿ। ''ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਞ੍ਚਾਹਂ, ਭੱਗਵ, ਪਜਾਨਾਮਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਤਤੋ ਚ ਉੱਤਰਿਤਰਂ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਂ ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ, ਅਪਰਾਮਸਤੋ ਚ ਮੇ ਪੱਚੱਤਞ੍ਞੇਵ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਵਿਦਿਤਾ। ਯਦਭਿਜਾਨਂ ਤਥਾਗਤੋ ਨੋ ਅਨਯਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

੪੭. ''ਏਵਂਵਾਦਿਂ ਖੋ ਮਂ, ਭੱਗਵ, ਏਵਮਕ੍ਖਾਯਿਂ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਸਤਾ ਤੁਚ੍ਛਾ ਮੁਸਾ ਅਭੂਤੇਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – 'ਵਿਪਰੀਤੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਚ। ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਏਵਮਾਹ – ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸੁਭਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਸੁਭਨ੍ਤ੍ਵੇਵ [ਅਸੁਭਨ੍ਤੇਵ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਜਾਨਾਤੀ'ਤਿ [ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਭੱਗਵ, ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸੁਭਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਸੁਭਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਪਜਾਨਾਤੀ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭੱਗਵ, ਵਦਾਮਿ – 'ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸੁਭਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸੁਭਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਜਾਨਾਤੀ'ਤਿ।

‘‘ਤੇ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਪਰੀਤਾ, ਯੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਿਪਰੀਤਤੋ ਦਹਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਚ। ਏਵਂਪਸਨ੍ਨੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਿ। ਪਹੋਤਿ ਮੇ ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ, ਯਥਾ ਅਹਂ ਸੁਭਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ।

੪੮. ‘‘ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਖੋ ਏਤਂ, ਭਗ੍ਗਵ, ਤਯਾ ਅਞ੍ਞਦਿਟ੍ਠਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਖਨ੍ਤਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਰੁਚਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਯੋਗੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਚਰਿਯਕੇਨ ਸੁਭਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵਂ, ਭਗ੍ਗਵ, ਯੋ ਚ ਤੇ ਅਯਂ ਮਯਿ ਪਸਾਦੋ, ਤਮੇਵ ਤ੍ਵਂ ਸਾਧੁਕਮਨੁਰਕ੍ਖਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਚੇ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯਾ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਅਞ੍ਞਦਿਟ੍ਠਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਖਨ੍ਤਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਰੁਚਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਯੋਗੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਚਰਿਯਕੇਨ ਸੁਭਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਯੋ ਚ ਮੇ ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਿ ਪਸਾਦੋ, ਤਮੇਵਾਹਂ ਸਾਧੁਕਮਨੁਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਭਗ੍ਗਵਗੋਤ੍ਤੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਪਾਥਿਕਸੁਤ੍ਤਂ [ਪਾਟਿਕਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਠਮਂ।

੨. ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

ਨਿਗ੍ਰੋਧਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਵਤ੍ਥੁ

੪੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਾਯ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੇ ਪਟਿਵਸਤਿ ਮਹਤਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਿਂਸਮਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਤੇਹਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਨ੍ਧਾਨੋ ਗਹਪਤਿ ਦਿਵਾ ਦਿਵਸ੍ਸ [ਦਿਵਾਦਿਵਸ੍ਸੇਵ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਰਾਜਗਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਅਥ ਖੋ ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ ਭਗਵਾ। ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਾਨਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਸਮਯੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਾ ਮਨੋਭਾਵਨੀਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਾਯ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੋ, ਯੇਨ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਨ੍ਧਾਨੋ ਗਹਪਤਿ ਯੇਨ ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਾਯ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੋ, ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ।

੫੦. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਮਹਤਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਉਨ੍ਨਾਦਿਨਿਯਾ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾਯ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿਯਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਾਜਕਥਂ ਚੋਰਕਥਂ ਮਹਾਮਤ੍ਤਕਥਂ ਸੇਨਾਕਥਂ ਭਯਕਥਂ ਯੁਦ੍ਧਕਥਂ ਅਨ੍ਨਕਥਂ ਪਾਨਕਥਂ ਵਤ੍ਥਕਥਂ ਸਯਨਕਥਂ ਮਾਲਾਕਥਂ ਗਨ੍ਧਕਥਂ ਞਾਤਿਕਥਂ ਯਾਨਕਥਂ ਗਾਮਕਥਂ ਨਿਗਮਕਥਂ ਨਗਰਕਥਂ ਜਨਪਦਕਥਂ ਇਤ੍ਥਿਕਥਂ ਸੂਰਕਥਂ ਵਿਸਿਖਾਕਥਂ ਕੁਮ੍ਭਟ੍ਠਾਨਕਥਂ ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਕਥਂ ਨਾਨਤ੍ਤਕਥਂ ਲੋਕਕ੍ਖਾਯਿਕਂ ਸਮੁਦ੍ਦਕ੍ਖਾਯਿਕਂ ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥਂ ਇਤਿ ਵਾ।

੫੧. ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਸਨ੍ਧਾਨਂ ਗਹਪਤਿਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਕਂ ਪਰਿਸਂ ਸਣ੍ਠਾਪੇਸਿ – ''ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾ ਭੋਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਮਾ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਮਕਤ੍ਥ। ਅਯਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਸਨ੍ਧਾਨੋ ਗਹਪਤਿ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ ਪਨ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਰਾਜਗਹੇ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਨ੍ਧਾਨੋ ਗਹਪਤਿ। ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਕਾਮਾ ਖੋ ਪਨੇਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਵਿਨੀਤਾ , ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦਿਨੋ। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ ਪਰਿਸਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁਂ।

੫੨. ਅਥ ਖੋ ਸਨ੍ਧਾਨੋ ਗਹਪਤਿ ਯੇਨ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸਨ੍ਧਾਨੋ ਗਹਪਤਿ ਨਿਗ੍ਰੋਧਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਞ੍ਞਥਾ ਖੋ ਇਮੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਉਨ੍ਨਾਦਿਨੋ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਾਜਕਥਂ...ਪੇ॰... ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥਂ ਇਤਿ ਵਾ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਖੋ [ਚ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਨ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀ''ਤਿ।

੫੩. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਸਨ੍ਧਾਨਂ ਗਹਪਤਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯਗ੍ਘੇ ਗਹਪਤਿ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਕੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਲ੍ਲਪਤਿ, ਕੇਨ ਸਾਕਚ੍ਛਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਕੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ? ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਹਤਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਅਪਰਿਸਾਵਚਰੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਨਾਲਂ ਸਲ੍ਲਾਪਾਯ। ਸੋ ਅਨ੍ਤਮਨ੍ਤਾਨੇਵ ਸੇਵਤਿ [ਅਨ੍ਤਪਨ੍ਤਾਨੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗੋਕਾਣਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਚਾਰਿਨੀ ਅਨ੍ਤਮਨ੍ਤਾਨੇਵ ਸੇਵਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਹਤਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ; ਅਪਰਿਸਾਵਚਰੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ; ਨਾਲਂ ਸਲ੍ਲਾਪਾਯ। ਸੋ ਅਨ੍ਤਮਨ੍ਤਾਨੇਵ ਸੇਵਤਿ। ਇਙ੍ਘ, ਗਹਪਤਿ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਇਮਂ ਪਰਿਸਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਏਕਪਞ੍ਹੇਨੇਵ ਨਂ ਸਂਸਾਦੇਯ੍ਯਾਮ [ਸਂਹਰੇਯ੍ਯਾਮ (ਕ॰)], ਤੁਚ੍ਛਕੁਮ੍ਭੀਵ ਨਂ ਮਞ੍ਞੇ ਓਰੋਧੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ।

੫੪. ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਰੋਧੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਮਂ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪਂ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਾ ਪਬ੍ਬਤਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸੁਮਾਗਧਾਯ ਤੀਰੇ ਮੋਰਨਿਵਾਪੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸੁਮਾਗਧਾਯ ਤੀਰੇ ਮੋਰਨਿਵਾਪੇ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸੁਮਾਗਧਾਯ ਤੀਰੇ ਮੋਰਨਿਵਾਪੇ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਸਕਂ ਪਰਿਸਂ ਸਣ੍ਠਾਪੇਸਿ – ''ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾ ਭੋਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਮਾ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਮਕਤ੍ਥ, ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸੁਮਾਗਧਾਯ ਤੀਰੇ ਮੋਰਨਿਵਾਪੇ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਕਾਮੋ ਖੋ ਪਨ ਸੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ ਪਰਿਸਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਇਮਂ ਪਰਿਸਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਇਮਂ ਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ – 'ਕੋ ਨਾਮ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਸਾਵਕੇ ਵਿਨੇਤਿ, ਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਾਵਕਾ ਵਿਨੀਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੇਸੁਂ।

ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵਾਦੋ

੫੫. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਯੇਨ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਤੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਗਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ। ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਪਰਿਯਾਯਮਕਾਸਿ ਯਦਿਦਂ ਇਧਾਗਮਨਾਯ। ਨਿਸੀਦਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ, ਇਦਮਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਨਿਗ੍ਰੋਧੋਪਿ ਖੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਨੀਚਾਸਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਾਯ ਨੁਤ੍ਥ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਤਰਹਿ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ, ਕਾ ਚ ਪਨ ਵੋ ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ''ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ, ''ਇਧ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਦ੍ਦਸਾਮ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸੁਮਾਗਧਾਯ ਤੀਰੇ ਮੋਰਨਿਵਾਪੇ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਂ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਏਵਂ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹਾ – 'ਸਚੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਇਮਂ ਪਰਿਸਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਇਮਂ ਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ – ਕੋ ਨਾਮ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਸਾਵਕੇ ਵਿਨੇਤਿ, ਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਾਵਕਾ ਵਿਨੀਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ'ਨ੍ਤਿ? ਅਯਂ ਖੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ; ਅਥ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ।

੫੬. ''ਦੁਜ੍ਜਾਨਂ ਖੋ ਏਤਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਯਾ ਅਞ੍ਞਦਿਟ੍ਠਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਖਨ੍ਤਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਰੁਚਿਕੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਯੋਗੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਚਰਿਯਕੇਨ, ਯੇਨਾਹਂ ਸਾਵਕੇ ਵਿਨੇਮਿ , ਯੇਨ ਮਯਾ ਸਾਵਕਾ ਵਿਨੀਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵਂ ਮਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਸਕੇ ਆਚਰਿਯਕੇ ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛ – 'ਕਥਂ ਸਨ੍ਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਹੋਤਿ, ਕਥਂ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ'ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਉਨ੍ਨਾਦਿਨੋ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾ ਅਹੇਸੁਂ – ''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ ਭੋ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਤਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਸਕਵਾਦਂ ਠਪੇਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਵਾਦੇਨ ਪਵਾਰੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

੫੭. ਅਥ ਖੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਮਯਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵਾਦਾ [ਤਰੋਜਿਗੁਚ੍ਛਂਸਾਰੋਦਾ (ਕ॰)] ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਸਾਰਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਅਲ੍ਲੀਨਾ ਵਿਹਰਾਮ। ਕਥਂ ਸਨ੍ਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਹੋਤਿ, ਕਥਂ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ''ਤਿ?

''ਇਧ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤਿ ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰੋ, ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨੋ [ਹਤ੍ਥਾਵਲੇਖਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨ ਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ, ਨ ਤਿਟ੍ਠਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ, ਨਾਭਿਹਟਂ , ਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤਂ, ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਕਲੋਪਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਏਲ਼ਕਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਦਣ੍ਡਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਮੁਸਲਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾਨਂ, ਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ, ਨ ਪਾਯਮਾਨਾਯ, ਨ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯ, ਨ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੀਸੁ, ਨ ਯਤ੍ਥ ਸਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਯਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੀ, ਨ ਮਚ੍ਛਂ, ਨ ਮਂਸਂ, ਨ ਸੁਰਂ,

ਨ ਮੇਰਯਂ, ਨ ਥੁਸੋਦਕਂ ਪਿਵਤਿ, ਸੋ ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ, ਦ੍ਵਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਦ੍ਵਾਲੋਪਿਕੋ, ਸਤ੍ਤਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਤਾਲੋਪਿਕੋ, ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਪੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਤਿ, ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਤਿ; ਏਕਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਕਮ੍ਪਿ [ਦ੍ਵਾਹਿਕਂਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ, ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਸਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਨੀਵਾਰਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਦਦ੍ਦੁਲਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਹਟਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਕਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਆਚਾਮਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਿਞ੍ਞਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਗੋਮਯਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ; ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰੋ ਯਾਪੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜੀ। ਸੋ ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ , ਮਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਤਿਰੀਟਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਅਜਿਨਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਕੁਸਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਵਾਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਫਲਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਵਾਲ਼ਕਮ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਉਲੂਕਪਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ , ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕੋਪਿ [ਉਭਟ੍ਠਕੋਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਿਕੋਪਿ (ਕ॰)] ਹੋਤਿ ਆਸਨਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯੇ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਫਲਕਸੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਥਣ੍ਡਿਲਸੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕਪਸ੍ਸਯਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ, ਵੇਕਟਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਵਿਕਟਭੋਜਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਅਪਾਨਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਅਪਾਨਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਾਯਤਤਿਯਕਮ੍ਪਿ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਯਦਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਵਾ''ਤਿ? ''ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ''ਤਿ। ''ਏਵਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ।

ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ

੫੮. ''ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਵਦਤੀ''ਤਿ? ''ਇਧ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਮਜ੍ਜਤਿ ਮੁਚ੍ਛਤਿ ਪਮਾਦਮਾਪਜ੍ਜਤਿ [ਮਦਮਾਪਜ੍ਜਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਮਜ੍ਜਤਿ ਮੁਚ੍ਛਤਿ ਪਮਾਦਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

੫੯. ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ

ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਮੁਚ੍ਛਤਿ ਪਮਾਦਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਮੁਚ੍ਛਤਿ ਪਮਾਦਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

੬੦. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਭੋਜਨੇਸੁ ਵੋਦਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਇਦਂ ਮੇ ਖਮਤਿ, ਇਦਂ ਮੇ ਨਕ੍ਖਮਤੀ’ਤਿ। ਸੋ ਯਞ੍ਚ [ਯਂ ਹਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਮਤਿ, ਤਂ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਪਜਹਤਿ। ਯਂ ਪਨਸ੍ਸ ਖਮਤਿ, ਤਂ ਗਧਿਤੋ [ਗਥਿਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ…ਪੇ॰… ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਨਿਕਨ੍ਤਿਹੇਤੁ – ‘ਸਕ੍ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਂ ਰਾਜਾਨੋ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਗਹਪਤਿਕਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ’ਤਿ…ਪੇ॰… ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

੬੧. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਅਪਸਾਦੇਤਾ [ਅਪਸਾਰੇਤਾ (ਕ॰)] ਹੋਤਿ – ‘ਕਿਂ ਪਨਾਯਂ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾਜੀਵੋ [ਬਹੁਲਾਜੀਵੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਭਕ੍ਖੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਮੂਲਬੀਜਂ ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਫਲੁਬੀਜਂ ਅਗ੍ਗਬੀਜਂ ਬੀਜਬੀਜਮੇਵ ਪਞ੍ਚਮਂ, ਅਸਨਿਵਿਚਕ੍ਕਂ ਦਨ੍ਤਕੂਟਂ, ਸਮਣਪ੍ਪਵਾਦੇਨਾ’ਤਿ…ਪੇ॰… ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਕੁਲੇਸੁ ਸਕ੍ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਗਰੁਕਰਿਯਮਾਨਂ ਮਾਨਿਯਮਾਨਂ ਪੂਜਿਯਮਾਨਂ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਇਮਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾਜੀਵਂ ਕੁਲੇਸੁ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। ਮਂ ਪਨ ਤਪਸ੍ਸਿਂ ਲੂਖਾਜੀਵਿਂ ਕੁਲੇਸੁ ਨ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਪੂਜੇਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਸੋ ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕੁਲੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

੬੨. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਆਪਾਥਕਨਿਸਾਦੀ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਯਮਾਨੋ ਕੁਲੇਸੁ ਚਰਤਿ – ‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਮੇ ਤਪਸ੍ਮਿਂ ਇਦਮ੍ਪਿ ਮੇ ਤਪਸ੍ਮਿ’ਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਸੇਵਤਿ। ਸੋ ‘ਖਮਤਿ ਤੇ ਇਦ’ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕ੍ਖਮਮਾਨਂ ਆਹ – ‘ਖਮਤੀ’ਤਿ। ਖਮਮਾਨਂ ਆਹ – ‘ਨਕ੍ਖਮਤੀ’ਤਿ। ਇਤਿ ਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਪਰਿਯਾਯਂ ਅਨੁਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨਾਨੁਜਾਨਾਤਿ…ਪੇ॰… ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

੬੩. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਨਾਹੀ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਨਾਹੀ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਪਲ਼ਾਸੀ [ਪਲਾਸੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] …ਪੇ॰… ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ… ਸਠੋ ਹੋਤਿ ਮਾਯਾਵੀ… ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਤਿਮਾਨੀ… ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ… ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ… ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਯਦਿਮੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ [ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ (?)] ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਵਾ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ ਇਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ [ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ (?)] ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ [ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਹੋਤਿ (ਕ॰)], ਨੋ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਤਪਸ੍ਸੀ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਇਮੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸ; ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨਾ’’ਤਿ।

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਪਟਿਕਪ੍ਪਤ੍ਤਕਥਾ

੬੪. ‘‘ਇਧ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਮੁਚ੍ਛਤਿ ਨ ਪਮਾਦਮਾਪਜ੍ਜਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

੬੫. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਤਪਸਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਮੁਚ੍ਛਤਿ ਨ ਪਮਾਦਮਾਪਜ੍ਜਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

੬੬. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਭੋਜਨੇਸੁ ਨ ਵੋਦਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਇਦਂ ਮੇ ਖਮਤਿ, ਇਦਂ ਮੇ ਨਕ੍ਖਮਤੀ’ਤਿ। ਸੋ ਯਞ੍ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਮਤਿ, ਤਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਪਜਹਤਿ। ਯਂ ਪਨਸ੍ਸ ਖਮਤਿ , ਤਂ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਨ ਤਪਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਨਿਕਨ੍ਤਿਹੇਤੁ – ‘ਸਕ੍ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਂ ਰਾਜਾਨੋ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਗਹਪਤਿਕਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ’ਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

੬੭. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਨਾਪਸਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ – ‘ਕਿਂ ਪਨਾਯਂ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾਜੀਵੋ ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਭਕ੍ਖੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਮੂਲਬੀਜਂ ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਫਲੁਬੀਜਂ ਅਗ੍ਗਬੀਜਂ ਬੀਜਬੀਜਮੇਵ ਪਞ੍ਚਮਂ,

ਅਸਨਿਵਿਚਕ੍ਕਂ ਦਨ੍ਤੁਕੂਟਂ, ਸਮਣਪ੍ਪਵਾਦੇਨਾ’ਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਕੁਲੇਸੁ ਸਕ੍ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਗਰੁ ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਮਾਨਿਯਮਾਨਂ ਪੂਜਿਯਮਾਨਂ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਇਮਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾਜੀਵਂ ਕੁਲੇਸੁ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। ਮਂ ਪਨ ਤਪਸ੍ਸਿਂ ਲੂਖਾਜੀਵਿਂ ਕੁਲੇਸੁ ਨ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਪੂਜੇਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਇਤਿ ਸੋ ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕੁਲੇਸੁ ਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

੬੮. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਨ ਆਪਾਥਕਨਿਸਾਦੀ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਯਮਾਨੋ ਕੁਲੇਸੁ ਚਰਤਿ – ‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਮੇ ਤਪਸ੍ਮਿਂ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਮੇ ਤਪਸ੍ਮਿ’ਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਨ ਕਞ੍ਚਿਦੇਵ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਸੇਵਤਿ, ਸੋ – ‘ਖਮਤਿ ਤੇ ਇਦ’ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕ੍ਖਮਮਾਨਂ ਆਹ – ‘ਨਕ੍ਖਮਤੀ’ਤਿ। ਖਮਮਾਨਂ ਆਹ – ‘ਖਮਤੀ’ਤਿ। ਇਤਿ ਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਨ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਪਰਿਯਾਯਂ ਅਨੁਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

੬੯. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਅਨੁਪਨਾਹੀ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਅਨੁਪਨਾਹੀ ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਅਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਅਪਲ਼ਾਸੀ…ਪੇ॰… ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀ… ਅਸਠੋ ਹੋਤਿ ਅਮਾਯਾਵੀ… ਅਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤਿਮਾਨੀ… ਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ… ਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹੋਤਿ ਨ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ… ਨ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਨ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ। ਯਮ੍ਪਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਨ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਨ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ। ਏਵਂ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਯਦਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚਾ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਪਪਟਿਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ [ਪਪ੍ਪਟਿਕਪਤ੍ਤਾ (ਕ॰)] ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਚਪ੍ਪਤ੍ਤਕਥਾ

੭੦. ‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ? ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇਵ ਪਾਪੇਤੁ, ਸਾਰਞ੍ਞੇਵ ਪਾਪੇਤੂ’’ਤਿ। ‘‘ਇਧ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਨ ਪਾਣਂ ਅਤਿਪਾਤੇਤਿ [ਅਤਿਪਾਪੇਤਿ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਨ ਪਾਣਂ ਅਤਿਪਾਤਯਤਿ, ਨ ਪਾਣਮਤਿਪਾਤਯਤੋ ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ । ਨ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਤਿ, ਨ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਾਪੇਤਿ, ਨ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਤੋ ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਮੁਸਾ ਭਣਤਿ, ਨ ਮੁਸਾ ਭਣਾਪੇਤਿ, ਨ ਮੁਸਾ ਭਣਤੋ ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਭਾਵਿਤਮਾਸੀਸਤਿ [ਨ ਭਾਵਿਤਮਾਸਿਂ

ਸਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਨ ਭਾਵਿਤਮਾਸੀਸਾਪੇਤਿ, ਨ ਭਾਵਿਤਮਾਸੀਸਤੋ ਸਮਨੁਵ੍ਵੇ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦੁਂ ਚਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਤਪਸ੍ਸਿਤਾਯ। ਸੋ ਅਭਿਹਰਤਿ ਨੋ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਭਜਤਿ ਅਰਞ੍ਞਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਕਨ੍ਦਰਂ ਗਿਰਿਗੁਹਂ ਸੁਸਾਨਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਂ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਂ। ਸੋ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਪ੍ਪਦੋਸਂ ਪਹਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਪ੍ਪਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ [ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਹਾਯ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕਥਂਕਥੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ।

੨੧. ''ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਾ''ਤਿ? ''ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚਾ''ਤਿ। ''ਨ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਤਚਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਫੇਗ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਕਥਾ

੨੨. ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ? ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇਵ ਪਾਪੇਤੁ, ਸਾਰਞ੍ਞੇਵ ਪਾਪੇਤੂ''ਤਿ। ''ਇਧ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਯਤੋ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦੁਂ ਚਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਤਪਸ੍ਸਿਤਾਯ। ਸੋ ਅਭਿਹਰਤਿ ਨੋ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਭਜਤਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ – 'ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ, ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

‘‘ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਯਦਿ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚਾ’’ਤਿ। ‘‘ਨ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਫੇਗ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਕਥਾ

੨੩. ‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ? ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇਵ ਪਾਪੇਤੁ, ਸਾਰਞ੍ਞੇਵ ਪਾਪੇਤੂ’’ਤਿ। ‘‘ਇਧ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਯਤੋ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਚਾਤੁਯਾਮਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦੁਂ ਚਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਤਪਸ੍ਸਿਤਾਯ। ਸੋ ਅਭਿਹਰਤਿ ਨੋ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਜਤਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿੰ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰੰ ਸਉਦ੍ਦੇਸੰ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ, ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨੰ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ। ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ। ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾ’ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ, ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਯਦਿ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚਾ’’ਤਿ।

੨੪. ‘‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ। ਇਤਿ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ [ਇਤਿ ਨਿਗ੍ਰੋਧ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਯੰ ਮੰ ਤ੍ਵੰ ਅਵਚਾਸਿ – ‘ਕੋ ਨਾਮ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਸਾਵਕੇ ਵਿਨੇਤਿ, ਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਾਵਕਾ ਵਿਨੀਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ ਤੰ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਠਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਞ੍ਚ ਪਣੀਤਤਰਞ੍ਚ, ਯੇਨਾਹੰ ਸਾਵਕੇ ਵਿਨੇਮਿ, ਯੇਨ ਮਯਾ ਸਾਵਕਾ ਵਿਨੀਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਉਨ੍ਨਾਦਿਨੋ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾ ਅਹੇਸੁੰ – ‘‘ਏਤ੍ਥ ਮਯੰ ਅਨਸ੍ਸਾਮ ਸਾਚਰਿਯਕਾ, ਨ ਮਯੰ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੰ ਪਜਾਨਾਮਾ’’ਤਿ।

ਨਿਗ੍ਰੋਧਸ੍ਸ ਪਜ੍ਝਾਯਨੰ

੨੫. ਯਦਾ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਨ੍ਧਾਨੋ ਗਹਪਤਿ – ‘‘ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਖੋ ਦਾਨਿਮੇ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ, ਸੋਤੰ ਓਦਹਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ [ਅਥ ਨੰ (ਕ॰)] ਨਿਗ੍ਰੋਧੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਇਤਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਯੰ ਮੰ ਤ੍ਵੰ ਅਵਚਾਸਿ – ‘ਯਗ੍ਘੇ, ਗਹਪਤਿ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਕੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਲ੍ਲਪਤਿ, ਕੇਨ ਸਾਕਚ੍ਛੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਕੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਹਤਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਪਰਿਸਾਵਚਰੋ ਸਮਣੋ

ਗੋਤਮੋ ਨਾਲਂ ਸਲ੍ਲਾਪਾਯ, ਸੋ ਅਨ੍ਤਮਨ੍ਤਾਨੇਵ ਸੇਵਤਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗੋਕਾਣਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਚਾਰਿਨੀ ਅਨ੍ਤਮਨ੍ਤਾਨੇਵ ਸੇਵਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਹਤਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਪਰਿਸਾਵਚਰੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਨਾਲਂ ਸਲ੍ਲਾਪਾਯ; ਸੋ ਅਨ੍ਤਮਨ੍ਤਾਨੇਵ ਸੇਵਤਿ; ਇਙ੍ਘ, ਗਹਪਤਿ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਇਮਂ ਪਰਿਸਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਏਕਪਞ੍ਹੇਨੇਵ ਨਂ ਸਂਸਾਦੇਯ੍ਯਾਮ, ਤੁਚ੍ਛਕੁਮ੍ਭੀਵ ਨਂ ਮਞ੍ਞੇ ਓਰੋਧੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਇਧਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਪਰਿਸਾਵਚਰਂ ਪਨ ਨਂ ਕਰੋਥ, ਗੋਕਾਣਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਚਾਰਿਨਿਂ ਕਰੋਥ, ਏਕਪਞ੍ਹੇਨੇਵ ਨਂ ਸਂਸਾਦੇਥ, ਤੁਚ੍ਛਕੁਮ੍ਭੀਵ ਨਂ ਓਰੋਧੇਥਾ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਧੋਮੁਖੋ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨਿਸੀਦਿ।

੧੬. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਂ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤਂ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਅਧੋਮੁਖਂ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਭਾਸਿਤਾ ਤੇ ਏਸਾ ਵਾਚਾ’’ਤਿ? ‘‘ਸਚ੍ਚਂ , ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਸਿਤਾ ਮੇ ਏਸਾ ਵਾਚਾ, ਯਥਾਬਾਲੇਨ ਯਥਾਮੂਲ੍ਹੇਨ ਯਥਾਅਕੁਸਲੇਨਾ’’ਤਿ। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ ਸੁਤਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਮਹਲ੍ਲਕਾਨਂ ਆਚਰਿਯਪਾਚਰਿਯਾਨਂ ਭਾਸਮਾਨਾਨਂ – ‘ਯੇ ਤੇ ਅਹੇਸੁਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਏਵਂ ਸੁ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਸਂਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਉਨ੍ਨਾਦਿਨੋ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਾਜਕਥਂ ਚੋਰਕਥਂ...ਪੇ॰... ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥਂ ਇਤਿ ਵਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤ੍ਵਂ ਏਤਰਹਿ ਸਾਚਰਿਯਕੋ। ਉਦਾਹੁ, ਏਵਂ ਸੁ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਾਹਂ ਏਤਰਹੀ’ਤਿ।

‘‘ਸੁਤਂ ਮੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ। ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਮਹਲ੍ਲਕਾਨਂ ਆਚਰਿਯਪਾਚਰਿਯਾਨਂ ਭਾਸਮਾਨਾਨਂ – ‘ਯੇ ਤੇ ਅਹੇਸੁਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ , ਨ ਏਵਂ ਸੁ [ਨਾਸ੍ਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਸਂਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਉਨ੍ਨਾਦਿਨੋ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਾਜਕਥਂ ਚੋਰਕਥਂ...ਪੇ॰... ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥਂ ਇਤਿ ਵਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਾਹਂ ਏਤਰਹਿ ਸਾਚਰਿਯਕੋ। ਏਵਂ ਸੁ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਭਗਵਾ ਏਤਰਹੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਵਿਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਸਤੋ ਮਹਲ੍ਲਕਸ੍ਸ ਨ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਬੋਧਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਦਨ੍ਤੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਦਮਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਮਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਤਰਣਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ’’’ਤਿ?

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ

੧੭. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਚ੍ਚਯੋ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚ੍ਚਗਮਾ ਯਥਾਬਾਲਂ ਯਥਾਮੂਲ੍ਹਂ ਯਥਾਅਕੁਸਲਂ, ਯ੍ਵਾਹਂ ਏਵਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਵਚਾਸਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੁ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਤਗ੍ਘ ਤ੍ਵਂ [ਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਅਚ੍ਚਯੋ ਅਚ੍ਚਗਮਾ ਯਥਾਬਾਲਂ ਯਥਾਮੂਲ੍ਹਂ ਯਥਾਅਕੁਸਲਂ, ਯੋ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਅਵਚਾਸਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਰੋਸਿ, ਤਂ ਤੇ ਮਯਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮ। ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੇਸਾ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ, ਯੋ ਅਚ੍ਚਯਂ ਅਚ੍ਚਯਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਰੋਤਿ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ –

‘ਏਤੁ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ ਉਜੁਜਾਤਿਕੋ, ਅਹਮਨੁਸਾਸਾਮਿ ਅਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਤਥਾ [ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ (?)] ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ

ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਾਨਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ। ਏਤੁ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ ਉਜੁਜਾਤਿਕੋ, ਅਹਮਨੁਸਾਸਾਮਿ ਅਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ ਛ ਵਸ੍ਸਾਨਿ। ਪਞ੍ਚ ਵਸ੍ਸਾਨਿ... ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ... ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ... ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸਾਨਿ... ਏਕਂ ਵਸ੍ਸਂ। ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਕਂ ਵਸ੍ਸਂ। ਏਤੁ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ ਉਜੁਜਾਤਿਕੋ ਅਹਮਨੁਸਾਸਾਮਿ ਅਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ ਸਤ੍ਤ ਮਾਸਾਨਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਸਤ੍ਤ ਮਾਸਾਨਿ... ਛ ਮਾਸਾਨਿ... ਪਞ੍ਚ ਮਾਸਾਨਿ ... ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਾਸਾਨਿ... ਤੀਣਿ ਮਾਸਾਨਿ... ਦ੍ਵੇ ਮਾਸਾਨਿ... ਏਕਂ ਮਾਸਂ... ਅਡ੍ਢਮਾਸਂ। ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਅਡ੍ਢਮਾਸੋ। ਏਤੁ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸਠੋ ਅਮਾਯਾਵੀ ਉਜੁਜਾਤਿਕੋ, ਅਹਮਨੁਸਾਸਾਮਿ ਅਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਂ'।

ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਪਜ੍ਝਾਯਨਂ

੨੮. ''ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਮਜਤਾ ਨੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਏਵਮਾਹਾ'ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਏਵ ਵੋ [ਤੇ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰)] ਆਚਰਿਯੋ, ਸੋ ਏਵ ਵੋ ਆਚਰਿਯੋ ਹੋਤੁ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਉਦ੍ਦੇਸਾ ਨੋ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਏਵਮਾਹਾ'ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ , ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਏਵ ਵੋ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਸੋ ਏਵ ਵੋ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਹੋਤੁ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਆਜੀਵਾ ਨੋ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਏਵਮਾਹਾ'ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਏਵ ਵੋ ਆਜੀਵੋ, ਸੋ ਏਵ ਵੋ ਆਜੀਵੋ ਹੋਤੁ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਯੇ ਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਾਚਰਿਯਕਾਨਂ, ਤੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਏਵਮਾਹਾ'ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਕੁਸਲਾ ਚੇਵ ਵੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ [ਵੋਧਮ੍ਮਾ (ਕ॰), ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ (ਸਜਾ॰)] ਹੋਨ੍ਤੁ ਅਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚ ਸਾਚਰਿਯਕਾਨਂ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ , ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਯੇ ਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਾਚਰਿਯਕਾਨਂ, ਤੇਹਿ ਵਿਵੇਚੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਏਵਮਾਹਾ'ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੁਸਲਾ ਚੇਵ ਵੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚ ਸਾਚਰਿਯਕਾਨਂ। ਇਤਿ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਨੇਵ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਮਜਤਾ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ, ਨਪਿ ਉਦ੍ਦੇਸਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ, ਨਪਿ ਆਜੀਵਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ, ਨਪਿ ਯੇ ਵੋ ਧਮ੍ਮਾ [ਨਪਿ ਯੇ ਖੋ ਧਮ੍ਮਾ (ਸੀ॰), ਨਪਿ ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ (ਸਜਾ॰), ਨਪਿ ਯੇ ਚ ਵੋ ਧਮ੍ਮਾ (ਕ॰)] ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਾਚਰਿਯਕਾਨਂ, ਤੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ, ਨਪਿ ਯੇ ਵੋ ਧਮ੍ਮਾ [ਨਪਿ ਯੇ ਖੋ ਧਮ੍ਮਾ (ਸੀ॰), ਨਪਿ ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ (ਸਜਾ॰), ਨਪਿ ਯੇ ਚ ਵੋ ਧਮ੍ਮਾ (ਕ॰)] ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਾਚਰਿਯਕਾਨਂ, ਤੇਹਿ ਵਿਵੇਚੇਤੁਕਾਮੋ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ। ਸਨ੍ਤਿ ਚ ਖੋ, ਨਿਗ੍ਰੋਧ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ [ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ (ਕ॰)] ਸਦਰਾ [ਸਦ੍ਦਰਾ (ਪੀ॰ ਕ॰), ਸਦਰਥਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ, ਯੇਸਾਹਂ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵੋ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵੋਦਾਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ।

੨੯. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤਾ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਧੋਮੁਖਾ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨਾ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ ਯਥਾ ਤਂ ਮਾਰੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਸਬ੍ਬੇ ਪਿਮੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਫੁਟ੍ਠਾ ਪਾਪਿਮਤਾ। ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਨ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – 'ਹਨ੍ਦ ਮਯਂ ਅਞ੍ਞਾਣਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਸਮਣੇ ਗੋਤਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਾਮ, ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹੋ'''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਾਯ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਰਾਮੇ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਿਤ੍ਵਾ ਵੇਹਾਸਂ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਸਿ [ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਸਿ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)]। ਸਨ੍ਧਾਨੋ ਪਨ ਗਹਪਤਿ ਤਾਵਦੇਵ ਰਾਜਗਹਂ ਪਾਵਿਸੀਤਿ।

ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

ਅਤ੍ਤਦੀਪਸਰਣਤਾ

੮੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਮਾਤੁਲਾਯਂ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਤ੍ਤਦੀਪਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਰਥ ਅਤ੍ਤਸਰਣਾ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣਾ, ਧਮ੍ਮਦੀਪਾ ਧਮ੍ਮਸਰਣਾ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣਾ। ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਦੀਪੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਸਰਣੋ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣੋ, ਧਮ੍ਮਦੀਪੋ ਧਮ੍ਮਸਰਣੋ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਦੀਪੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਸਰਣੋ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣੋ, ਧਮ੍ਮਦੀਪੋ ਧਮ੍ਮਸਰਣੋ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣੋ।

‘‘ਗੋਚਰੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਰਥ ਸਕੇ ਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ਵਿਸਯੇ। ਗੋਚਰੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਰਤਂ ਸਕੇ ਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ਵਿਸਯੇ ਨ ਲਚ੍ਛਤਿ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰਂ, ਨ ਲਚ੍ਛਤਿ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ [ਆਰਮਣਂ (?)]। ਕੁਸਲਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਏਵਮਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤਿ।

ਦਲ਼੍ਹਨੇਮਿਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾ

੮੧. ‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਦਲ਼੍ਹਨੇਮਿ ਨਾਮ ਅਹੋਸਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ [ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤਾਵੀ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਰਤਨਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚਕ੍ਕਰਤਨਂਉ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਅਸ੍ਸਰਤਨਂ ਮਣਿਰਤਨਂ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਗਹਪਤਿਰਤਨਂ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਮੇਵ ਸਤ੍ਤਮਂ। ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਪਥਵਿਂ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ [ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਿ।

੮੨. ‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਦਲ਼੍ਹਨੇਮਿ ਬਹੂਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਬਹੂਨਂ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਂ ਬਹੂਨਂ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪੁਰਿਸਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਯਦਾ ਤ੍ਵਂ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਸਿ ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ ਠਾਨਾ ਚੁਤਂ, ਅਥ ਮੇ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਾਸੀ’ਤਿ। ‘ਏਵਂ, ਦੇਵਾ’ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਦਲ਼੍ਹਨੇਮਿਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਬਹੂਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਬਹੂਨਂ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਂ ਬਹੂਨਂ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ ਠਾਨਾ ਚੁਤਂ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਯੇਨ ਰਾਜਾ ਦਲ਼੍ਹਨੇਮਿ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਦਲ਼੍ਹਨੇਮਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਯਗ੍ਘੇ, ਦੇਵ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਦਿਬ੍ਬਂ ਤੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ ਠਾਨਾ ਚੁਤ’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਦਲ਼੍ਹਨੇਮਿ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਂ ਕੁਮਾਰਂ ਆਮਨ੍ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ [ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਦਿਬ੍ਬਂ ਕਿਰ ਮੇ, ਤਾਤ ਕੁਮਾਰ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ ਠਾਨਾ ਚੁਤਂ। ਸੁਤਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤਂ – ਯਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਓਸਕ੍ਕਤਿ ਠਾਨਾ ਚਵਤਿ, ਨ ਦਾਨਿ ਤੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਚਿਰਂ ਜੀਵਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਭੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਮਾਨੁਸਕਾ ਕਾਮਾ, ਸਮਯੋ ਦਾਨਿ ਮੇ ਦਿਬ੍ਬੇ ਕਾਮੇ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁਂ। ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਤਾਤ ਕੁਮਾਰ, ਇਮਂ ਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪਥਵਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜ। ਅਹਂ ਪਨ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ।

੮੩. ‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਦਲ਼੍ਹਨੇਮਿ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਂ ਕੁਮਾਰਂ ਸਾਧੁਕਂ ਰਜ੍ਜੇ ਸਮਨੁਸਾਸਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿ। ਸਤ੍ਤਾਹਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਿਸਿਮ੍ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

“ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਯੇਨ ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ [ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਂ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਯਗ੍ਘੇ, ਦੇਵ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤ’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ, ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਸਿ। ਸੋ ਯੇਨ ਰਾਜਿਸਿ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਿਸਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਯਗ੍ਘੇ, ਦੇਵ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤ’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਿਸਿ ਰਾਜਾਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਂ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਮਾ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਤਾਤ, ਦਿਬ੍ਬੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ, ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਸਿ, ਨ ਹਿ ਤੇ, ਤਾਤ, ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪੇਤ੍ਤਿਕਂ ਦਾਯਜ੍ਜਂ। ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵਂ, ਤਾਤ, ਅਰਿਯੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਾਹਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਤੇ ਅਰਿਯੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਨ੍ਨਰਸੇ ਸੀਸਂਨ੍ਹਾਤਸ੍ਸ [ਸੀਸਂ ਨ੍ਹਾਤਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਸੀਸਨ੍ਹਾਤਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਪੋਸਥਿਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਵਰਗਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਰਂ ਸਨੇਮਿਕਂ ਸਨਾਭਿਕਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰ’ਨ੍ਤਿ।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਅਰਿਯਵਤ੍ਤਂ

੮੪. “‘ਕਤਮਂ ਪਨ ਤਂ, ਦੇਵ, ਅਰਿਯਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ? ‘ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਤਾਤ, ਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ [ਗਰੁਕਰੋਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਧਮ੍ਮਂ ਮਾਨੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਚਾਯਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮਦ੍ਧਜੋ ਧਮ੍ਮਕੇਤੁ ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਂ ਸਂਵਿਦਹਸ੍ਸੁ ਅਨ੍ਤੋਜਨਸ੍ਮਿਂ ਬਲਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਖਤ੍ਤਿਯੇਸੁ ਅਨੁਯਨ੍ਤੇਸੁ [ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੇਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇਸੁ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦੇਸੁ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਸੁ। ਮਾ ਚ ਤੇ, ਤਾਤ, ਵਿਜਿਤੇ ਅਧਮ੍ਮਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਥ। ਯੇ ਚ ਤੇ, ਤਾਤ, ਵਿਜਿਤੇ ਅਧਨਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਧਨਮਨੁਪ੍ਪਦੇਯ੍ਯਾਸਿ [ਧਨਮਨੁਪ੍ਪਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਸਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)]। ਯੇ ਚ ਤੇ, ਤਾਤ, ਵਿਜਿਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਮਦਪ੍ਪਮਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਏਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਦਮੇਨ੍ਤਿ, ਏਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਏਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਸਿ – “ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਸਲਂ, ਕਿਂ ਅਕੁਸਲਂ, ਕਿਂ ਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਕਿਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ, ਕਿਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਂ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਂ ਮੇ ਕਰੀਯਮਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਸ੍ਸ, ਕਿਂ ਵਾ ਪਨ ਮੇ ਕਰੀਯਮਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਅਸ੍ਸਾ”’ਤਿ? ਤੇਸਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯਂ ਅਕੁਸਲਂ ਤਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਯਂ ਕੁਸਲਂ ਤਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਇਦਂ ਖੋ, ਤਾਤ, ਤਂ ਅਰਿਯਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ।

ਚਕ੍ਕਰਤਨਪਾਤੁਭਾਵੋ

੮੫. “‘ਏਵਂ, ਦੇਵਾ’ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਰਾਜਿਸਿਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੇ [ਅਰਿਯਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਂ (ਕ॰)] ਵਤ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਨ੍ਨਰਸੇ ਸੀਸਂਨ੍ਹਾਤਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਿਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਵਰਗਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ ਸਹਸ੍ਸਾਰਂ ਸਨੇਮਿਕਂ ਸਨਾਭਿਕਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਸੁਤਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤਂ – ਯਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਨ੍ਨਰਸੇ ਸੀਸਂਨ੍ਹਾਤਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਿਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਵਰਗਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਾਤੁਭਵਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਰਂ ਸਨੇਮਿਕਂ ਸਨਾਭਿਕਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਂ , ਸੋ ਹੋਤਿ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ’ਤਿ। ਅਸ੍ਸਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਤਿ।

“ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਮੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਭਿਙ੍ਕਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਿ – ‘ਪਵਤ੍ਤਤੁ ਭਵਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ, ਅਭਿਵਿਜਿਨਾਤੁ ਭਵਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨ’ਨ੍ਤਿ।

“ਅਥ ਖੋ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਵਦੇਵ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਦੇਸੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਵਾਸਂ ਉਪਗਚ੍ਛਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ

ਸੇਨਾਯ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਾਜਾਨੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹੰਸੁ – 'ਏਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸ੍ਵਾਗਤੰ ਤੇ [ਸਾਗਤੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕੰ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਸਾਸ, ਮਹਾਰਾਜਾ'ਤਿ। ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਏਵਮਾਹ – 'ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਨਾਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾ ਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਮੁਸਾ ਨ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਮਜ੍ਜੰ ਨ ਪਾਤਬ੍ਬੰ, ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭੁਞ੍ਜਥਾ'ਤਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ [ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਹੇਸੁੰ।

੮੬. ''ਅਥ ਖੋ ਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਸਮੁਦ੍ਦੰ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ [ਅਜ੍ਝੋਗਹੇਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਿਸੰ ਪਵਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਸਮੁਦ੍ਦੰ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਦਿਸੰ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਵਦੇਵ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਦੇਸੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਵਾਸੰ ਉਪਗਚ੍ਛਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਾਜਾਨੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹੰਸੁ – 'ਏਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸ੍ਵਾਗਤੰ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸਕੰ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਸਾਸ, ਮਹਾਰਾਜਾ'ਤਿ। ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਏਵਮਾਹ – 'ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਨਾਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾ ਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਮੁਸਾ ਨ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਮਜ੍ਜੰ ਨ ਪਾਤਬ੍ਬੰ, ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭੁਞ੍ਜਥਾ'ਤਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁੰ।

੮੭. ''ਅਥ ਖੋ ਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਸਮੁਦ੍ਦੰ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰੰ ਦਿਸੰ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਵਦੇਵ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਦੇਸੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਵਾਸੰ ਉਪਗਚ੍ਛਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਾਜਾਨੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹੰਸੁ – 'ਏਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਸ੍ਵਾਗਤੰ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ , ਸਕੰ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਨੁਸਾਸ, ਮਹਾਰਾਜਾ'ਤਿ। ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਏਵਮਾਹ – 'ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਨਾਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾ ਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਮੁਸਾ ਨ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਮਜ੍ਜੰ ਨ ਪਾਤਬ੍ਬੰ, ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭੁਞ੍ਜਥਾ'ਤਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ, ਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁੰ।

''ਅਥ ਖੋ ਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਥਵਿੰ ਅਭਿਵਿਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਰਾਜਧਾਨਿੰ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਦ੍ਵਾਰੇ ਅਤ੍ਥਕਰਣਪਮੁਖੇ [ਅਡ੍ਡਕਰਣਪਮੁਖੇ (ਕ॰)] ਅਕ੍ਖਾਹਤੰ ਮਞ੍ਞੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੰ ਉਪਸੋਭਯਮਾਨੰ।

ਦੁਤਿਯਾਦਿਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਕਥਾ

੮੮. ''ਦੁਤਿਯੋਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯੋਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ... ਚਤੁਤ੍ਥੋਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ... ਪਞ੍ਚਮੋਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ... ਛਟ੍ਠੋਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ... ਸਤ੍ਤਮੋਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਬਹੂਨੰ ਵਸ੍ਸਾਨੰ ਬਹੂਨੰ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨੰ ਬਹੂਨੰ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਪੁਰਿਸੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਯਦਾ ਤ੍ਵੰ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਸਿ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਓਸਕ੍ਕਿਤੰ ਠਾਨਾ ਚੁਤੰ, ਅਥ ਮੇ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਾਸੀ'ਤਿ। 'ਏਵੰ, ਦੇਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਬਹੂਨੰ ਵਸ੍ਸਾਨੰ ਬਹੂਨੰ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨੰ ਬਹੂਨੰ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਓਸਕ੍ਕਿਤੰ ਠਾਨਾ ਚੁਤੰ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਯੇਨ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਯਗ੍ਘੇ , ਦੇਵ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਦਿਬ੍ਬੰ ਤੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਓਸਕ੍ਕਿਤੰ ਠਾਨਾ ਚੁਤ'ਨ੍ਤਿ?

੮੯. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੰ ਕੁਮਾਰੰ ਆਮਨ੍ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਦਿਬ੍ਬੰ ਕਿਰ ਮੇ, ਤਾਤ ਕੁਮਾਰ, ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਓਸਕ੍ਕਿਤੰ, ਠਾਨਾ ਚੁਤੰ, ਸੁਤੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤੰ – ਯਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਓਸਕ੍ਕਤਿ, ਠਾਨਾ ਚਵਤਿ, ਨ ਦਾਨਿ ਤੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਚਿਰੰ ਜੀਵਿਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਭੁਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਮਾਨੁਸਕਾ ਕਾਮਾ, ਸਮਯੋ ਦਾਨਿ ਮੇ ਦਿਬ੍ਬੇ ਕਾਮੇ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁੰ, ਏਹਿ ਤ੍ਵੰ, ਤਾਤ ਕੁਮਾਰ, ਇਮੰ ਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਥਵਿੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜ । ਅਹੰ ਪਨ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੰ ਕੁਮਾਰੰ ਸਾਧੁਕੰ ਰਜ੍ਜੇ ਸਮਨੁਸਾਸਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿ। ਸਤ੍ਤਾਹਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਿਸਿਮ੍ਹਿ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

੯੦. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਯੇਨ ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨੰ ਖਤ੍ਤਿਯੰ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਯਗ੍ਘੇ, ਦੇਵ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤ'ਨ੍ਤਿ? ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਞ੍ਚ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਸਿ; ਨੋ ਚ ਖੋ ਰਾਜਿਸਿੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਸੋ ਸਮਤੇਨੇਵ ਸੁਦੰ ਜਨਪਦੰ ਪਸਾਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਮਤੇਨ ਜਨਪਦੰ ਪਸਾਸਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਜਨਪਦਾ ਨ ਪਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨੰ ਰਾਜੂਨੰ ਅਰਿਯੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨੰ।

''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਮਚ੍ਚਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾ ਦੋਵਾਰਿਕਾ ਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾਜੀਵਿਨੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨੰ ਖਤ੍ਤਿਯੰ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – 'ਨ ਖੋ ਤੇ, ਦੇਵ, ਸਮਤੇਨ (ਸੁਦੰ) ਜਨਪਦੰ ਪਸਾਸਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਜਨਪਦਾ ਪਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨੰ ਰਾਜੂਨੰ ਅਰਿਯੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨੰ। ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਖੋ ਤੇ, ਦੇਵ, ਵਿਜਿਤੇ ਅਮਚ੍ਚਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾ ਦੋਵਾਰਿਕਾ ਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾਜੀਵਿਨੋ ਮਯਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੇ ਚ [ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ (ਕ॰)] ਯੇ ਮਯੰ ਅਰਿਯੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੰ ਧਾਰੇਮ। ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵੰ, ਦੇਵ, ਅਮ੍ਹੇ ਅਰਿਯੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਮਯੰ ਅਰਿਯੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੰ ਪੁਟ੍ਠਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ।

ਆਯੁਵਣ੍ਣਾਦਿਪਰਿਯਾਨਿਕਥਾ

੯੧. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਅਮਚ੍ਚੇ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜੇ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤੇ ਅਨੀਕਟ੍ਠੇ ਦੋਵਾਰਿਕੇ ਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾਜੀਵਿਨੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਅਰਿਯੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੰ ਪੁਟ੍ਠਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿੰਸੁ। ਤੇਸੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਹਿ ਖੋ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿੰ ਸੰਵਿਦਹਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਧਨਾਨੰ ਧਨਮਨੁਪ੍ਪਦਾਸਿ। ਅਧਨਾਨੰ ਧਨੇ ਅਨਨੁਪ੍ਪਦਿਯਮਾਨੇ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਗਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸੰ ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਆਦਿਯਿ। ਤਮੇਨੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁੰ। ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਸੁੰ – 'ਅਯੰ, ਦੇਵ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸੰ ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਆਦਿਯੀ'ਤਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤ੍ਵੰ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਪਰੇਸੰ ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਆਦਿਯੀ'ਤਿ [ਆਦਿਯਸੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]? 'ਸਚ੍ਚੰ, ਦੇਵਾ'ਤਿ। 'ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ'ਤਿ? 'ਨ ਹਿ, ਦੇਵ, ਜੀਵਾਮੀ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਨਮਨੁਪ੍ਪਦਾਸਿ – 'ਇਮਿਨਾ ਤ੍ਵੰ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਧਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਜੀਵਾਹਿ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚ ਪੋਸੇਹਿ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਞ੍ਚ ਪੋਸੇਹਿ, ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਚ ਪਯੋਜੇਹਿ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ [ਸਮਣੇਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ (ਬਹੂਸੁ)] ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਿਕੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਹਿ ਸੋਵਗ੍ਗਿਕੰ ਸੁਖਵਿਪਾਕੰ ਸਗ੍ਗਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕ'ਨ੍ਤਿ। 'ਏਵੰ, ਦੇਵਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ।

‘‘ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ। ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਸੁਂ – ‘ਅਯਂ, ਦੇਵ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯੀ’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ ਤ੍ਵਂ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯੀ’ਤਿ? ‘ਸਚ੍ਚਂ, ਦੇਵਾ’ਤਿ। ‘ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ’ਤਿ? ‘ਨ ਹਿ, ਦੇਵ, ਜੀਵਾਮੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਨਮਨੁਪ੍ਪਦਾਸਿ – ‘ਇਮਿਨਾ ਤ੍ਵਂ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਧਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਜੀਵਾਹਿ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚ ਪੋਸੇਹਿ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਞ੍ਚ ਪੋਸੇਹਿ, ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਚ ਪਯੋਜੇਹਿ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਿਕਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਹਿ ਸੋਵਗ੍ਗਿਕਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਸਗ੍ਗਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕ’ਨ੍ਤਿ। ‘ਏਵਂ, ਦੇਵਾ’ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ ।

੯੨. ‘‘ਅਸ੍ਸੋਸੁਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ – ‘ਯੇ ਕਿਰ, ਭੋ, ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਰਾਜਾ ਧਨਮਨੁਪ੍ਪਦੇਤੀ’ਤਿ। ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਤੇਸਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯਂਨੂਨ ਮਯਮ੍ਪਿ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ। ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਸੁਂ – ‘ਅਯਂ, ਦੇਵ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯੀ’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ ਤ੍ਵਂ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯੀ’ਤਿ? ‘ਸਚ੍ਚਂ, ਦੇਵਾ’ਤਿ। ‘ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ’ਤਿ? ‘ਨ ਹਿ, ਦੇਵ, ਜੀਵਾਮੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਸਚੇ ਖੋ ਅਹਂ ਯੋ ਯੋ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਧਨਮਨੁਪ੍ਪਦਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵਮਿਦਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਪਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮਂ ਪੁਰਿਸਂ ਸੁਨਿਸੇਧਂ ਨਿਸੇਧੇਯ੍ਯਂ, ਮੂਲਘਚ੍ਚਂ [ਮੂਲਘਚ੍ਛਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਮੂਲਛੇਜ੍ਜ (ਕ॰)] ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਸੀਸਮਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੇ ਆਣਾਪੇਸਿ – ‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਣੇ, ਇਮਂ ਪੁਰਿਸਂ ਦਲ੍ਹਾਯ ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਪਚ੍ਛਾਬਾਹਂ [ਪਚ੍ਛਾਬਾਹੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਗਾਲ੍ਹਬਨ੍ਧਨਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਖੁਰਮੁਣ੍ਡਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਖਰਸ੍ਸਰੇਨ ਪਣਵੇਨ ਰਥਿਕਾਯ ਰਥਿਕਂ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਪਰਿਨੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸੁਨਿਸੇਧਂ ਨਿਸੇਧੇਥ, ਮੂਲਘਚ੍ਚਂ ਕਰੋਥ, ਸੀਸਮਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਦਥਾ’ਤਿ। ‘ਏਵਂ, ਦੇਵਾ’ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇ ਪੁਰਿਸਾ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਦਲ੍ਹਾਯ ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਪਚ੍ਛਾਬਾਹਂ ਗਾਲ੍ਹਬਨ੍ਧਨਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਖੁਰਮੁਣ੍ਡਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਖਰਸ੍ਸਰੇਨ ਪਣਵੇਨ ਰਥਿਕਾਯ ਰਥਿਕਂ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਪਰਿਨੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸੁਨਿਸੇਧਂ ਨਿਸੇਧੇਸੁਂ, ਮੂਲਘਚ੍ਚਂ ਅਕਂਸੁ, ਸੀਸਮਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਦਿਂਸੁ।

੯੩. ‘‘ਅਸ੍ਸੋਸੁਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ – ‘ਯੇ ਕਿਰ, ਭੋ, ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਰਾਜਾ ਸੁਨਿਸੇਧਂ ਨਿਸੇਧੇਤਿ, ਮੂਲਘਚ੍ਚਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੀਸਾਨਿ ਤੇਸਂ ਛਿਨ੍ਦਤੀ’ਤਿ। ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਤੇਸਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯਂਨੂਨ ਮਯਮ੍ਪਿ ਤਿਣ੍ਹਾਨਿ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਕਾਰਾਪੇਸ੍ਸਾਮ [ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯਾਮ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ (ਕ॰ ਸੀ॰)], ਤਿਣ੍ਹਾਨਿ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਯੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਤੇ ਸੁਨਿਸੇਧਂ ਨਿਸੇਧੇਸ੍ਸਾਮ, ਮੂਲਘਚ੍ਚਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਸੀਸਾਨਿ ਤੇਸਂ ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਤੇ ਤਿਣ੍ਹਾਨਿ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਕਾਰਾਪੇਸੁਂ, ਤਿਣ੍ਹਾਨਿ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਘਾਤਮ੍ਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਕਾਤੁਂ, ਨਿਗਮਘਾਤਮ੍ਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਕਾਤੁਂ, ਨਗਰਘਾਤਮ੍ਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਕਾਤੁਂ, ਪਨ੍ਥਦੁਹਨਮ੍ਪਿ [ਪਨ੍ਥਦੂਹਨਂਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਉਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਕਾਤੁਂ। ਯੇਸਂ ਤੇ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸੁਨਿਸੇਧਂ ਨਿਸੇਧੇਨ੍ਤਿ, ਮੂਲਘਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੀਸਾਨਿ ਤੇਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।

੯੪. ‘‘ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਨਾਨਂ ਧਨੇ ਅਨਨੁਪ੍ਪਦਿਯਮਾਨੇ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਸਤ੍ਥਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਸਤ੍ਥੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

''ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ। ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਸੁਂ – 'ਅਯਂ, ਦੇਵ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯੀ'ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ ਤ੍ਵਂ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯੀ'ਤਿ? 'ਨ ਹਿ, ਦੇਵਾ'ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਅਭਾਸਿ।

੯੫. ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਨਾਨਂ ਧਨੇ ਅਨਨੁਪ੍ਪਦਿਯਮਾਨੇ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਸਤ੍ਥਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਸਤ੍ਥੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ , ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

''ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਸਿ – 'ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ, ਦੇਵ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰੇਸਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯੀ'ਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਮਕਾਸਿ।

੯੬. ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਨਾਨਂ ਧਨੇ ਅਨਨੁਪ੍ਪਦਿਯਮਾਨੇ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਸਤ੍ਥਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਸਤ੍ਥੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤਾਯ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

''ਦਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਏਕਿਦਂ ਸਤ੍ਤਾ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਿਦਂ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ, ਤੇ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾ ਪਰੇਸਂ ਦਾਰੇਸੁ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ।

੯੭. ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਨਾਨਂ ਧਨੇ ਅਨਨੁਪ੍ਪਦਿਯਮਾਨੇ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ...ਪੇ॰... ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਦਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

੯੮. ''ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਂਸੁ – ਫਰੁਸਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ ਚ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇਸੁ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਅඩ੍ਢਤੇਯ੍ਯਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਦ੍ਵੇਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

੯੯. ''ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਂਸੁ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦੇਸੁ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇਸੁ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

੧੦੦. ‘‘ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤਾਯ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

੧੦੧. ‘‘ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਂਸੁ। ਅਧਮ੍ਮਰਾਗੋ ਵਿਸਮਲੋਭੋ ਮਿਚ੍ਛਾਧਮ੍ਮੋ। ਤੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇਸੁ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਦ੍ਵੇਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

‘‘ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਂਸੁ। ਅਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾ ਅਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾ ਅਸਾਮਞ੍ਞਤਾ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਨ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਤਾ।

੧੦੨. ‘‘ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਨਾਨਂ ਧਨੇ ਅਨਨੁਪ੍ਪਦਿਯਮਾਨੇ ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਦਾਲਿਦ੍ਦਿਯੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਸਤ੍ਥਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਸਤ੍ਥੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤਾਯ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਂਸੁ, ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ ਚ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇਸੁ ਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਂਸੁ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦੇਸੁ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਾਸਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਂਸੁ, ਅਧਮ੍ਮਰਾਗੋ ਵਿਸਮਲੋਭੋ ਮਿਚ੍ਛਾਧਮ੍ਮੋ। ਤੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇਸੁ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਮਗਮਂਸੁ, ਅਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾ ਅਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾ ਅਸਾਮਞ੍ਞਤਾ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਨ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਤਾ। ਇਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਤੇਸੁ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਨਂ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ।

ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕਸਮਯੋ

੧੦੩. ‘‘ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਸਮਯੋ, ਯਂ ਇਮੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਿਕਾ [ਪਞ੍ਚਮਾਸਿਕਾ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਕੁਮਾਰਿਕਾ ਅਲਂਪਤੇਯ੍ਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਇਮਾਨਿ ਰਸਾਨਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਸਪ੍ਪਿ ਨਵਨੀਤਂ ਤੇਲਂ ਮਧੁ ਫਾਣਿਤਂ ਲੋਣਂ। ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਕੁਦ੍ਰੂਸਕੋ ਅਗ੍ਗਂ ਭੋਜਨਾਨਂ [ਅਗ੍ਗਭੋਜਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਰਹਿ ਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨੋ ਅਗ੍ਗਂ ਭੋਜਨਾਨਂ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਕੁਦ੍ਰੂਸਕੋ ਅਗ੍ਗਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਅਤਿਬ੍ਯਾਦਿਪ੍ਪਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਅਤਿਵਿਯ ਦਿਪ੍ਪਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਅਤਿਵਾਯਾਦਿਪ੍ਪਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰)]। ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿਪਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੁਤੋ ਪਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ। ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਯੇ ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਅਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਅਸਾਮਞ੍ਞਾ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾ ਨ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨੋ, ਤੇ ਪੁਜ੍ਜਾ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਾਸਂਸਾ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਰਹਿ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨੋ ਪੁਜ੍ਜਾ ਚ ਪਾਸਂਸਾ ਚ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਯੇ ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਅਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਅਸਾਮਞ੍ਞਾ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾ ਨ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨੋ, ਤੇ ਪੁਜ੍ਜਾ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਾਸਂਸਾ ਚ।

‘‘ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਮਾਤਾਤਿ ਵਾ ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਤਿ ਵਾ ਮਾਤੁਲਾਨੀਤਿ ਵਾ ਆਚਰਿਯਭਰਿਯਾਤਿ ਵਾ ਗਰੂਨਂ ਦਾਰਾਤਿ ਵਾ। ਸਮ੍ਭੇਦਂ ਲੋਕੋ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ ਯਥਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਸੋਣਸਿਙ੍ਗਾਲਾ [ਸੋਣਸਿਗਾਲਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।

‘‘ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਤਿਬ੍ਬੋ ਆਘਾਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤਿਬ੍ਬੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਤਿਬ੍ਬੋ ਮਨੋਪਦੋਸੋ ਤਿਬ੍ਬਂ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ। ਮਾਤੁਪਿ ਪੁਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਮਾਤਰਿ; ਪਿਤੁਪਿ ਪੁਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਿਤਰਿ; ਭਾਤੁਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਭਗਿਨਿਯਾਪਿ ਭਾਤਰਿ ਤਿਬ੍ਬੋ ਆਘਾਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤਿਬ੍ਬੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਤਿਬ੍ਬੋ ਮਨੋਪਦੋਸੋ ਤਿਬ੍ਬਂ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਗਵਿਕਸ੍ਸ ਮਿਗਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਿਬ੍ਬੋ ਆਘਾਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਤਿਬ੍ਬੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਤਿਬ੍ਬੋ ਮਨੋਪਦੋਸੋ ਤਿਬ੍ਬਂ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਤਿਬ੍ਬੋ ਆਘਾਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤਿਬ੍ਬੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਤਿਬ੍ਬੋ ਮਨੋਪਦੋਸੋ ਤਿਬ੍ਬਂ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ। ਮਾਤੁਪਿ ਪੁਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਮਾਤਰਿ; ਪਿਤੁਪਿ ਪੁਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਿਤਰਿ; ਭਾਤੁਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਭਗਿਨਿਯਾਪਿ ਭਾਤਰਿ ਤਿਬ੍ਬੋ ਆਘਾਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤਿਬ੍ਬੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਤਿਬ੍ਬੋ ਮਨੋਪਦੋਸੋ ਤਿਬ੍ਬਂ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ।

੧੦੪. ‘‘ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਮਿਗਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤਿਣ੍ਹਾਨਿ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਹਤ੍ਥੇਸੁ ਪਾਤੁਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਿਣ੍ਹੇਨ ਸਤ੍ਥੇਨ ‘ਏਸ ਮਿਗੋ ਏਸ ਮਿਗੋ’ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਮਾ ਚ ਮਯਂ ਕਞ੍ਚਿ [ਕਿਞ੍ਚਿ (ਕ॰)], ਮਾ ਚ ਅਮ੍ਹੇ ਕੋਚਿ, ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਤਿਣਗਹਨਂ ਵਾ ਵਨਗਹਨਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਗਹਨਂ ਵਾ ਨਦੀਵਿਦੁਗ੍ਗਂ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਵਿਸਮਂ ਵਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰਾ ਯਾਪੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਤੇ ਤਿਣਗਹਨਂ ਵਾ ਵਨਗਹਨਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਗਹਨਂ ਵਾ ਨਦੀਵਿਦੁਗ੍ਗਂ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਵਿਸਮਂ ਵਾ [ਤੇ ਤਿਣਗਹਨਂ ਵਨਗਹਨਂ ਰੁਕ੍ਖਗਹਨਂ ਨਦੀਵਿਦੁਗ੍ਗਂ ਪਬ੍ਬਤਵਿਸਮਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰਾ ਯਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਹਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਤਿਣਗਹਨਾ ਵਨਗਹਨਾ ਰੁਕ੍ਖਗਹਨਾ ਨਦੀਵਿਦੁਗ੍ਗਾ ਪਬ੍ਬਤਵਿਸਮਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਲਿਙ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਸਭਾਗਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਮਸ੍ਸਾਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ – ‘ਦਿਟ੍ਠਾ, ਭੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਜੀਵਸਿ, ਦਿਟ੍ਠਾ, ਭੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਜੀਵਸੀ’ਤਿ।

ਆਯੁਵਣ੍ਣਾਦਿਵਡ੍ਢਨਕਥਾ

੧੦੫. ‘‘ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਮਯਂ ਖੋ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਏਵਰੂਪਂ ਆਯਤਂ ਞਾਤਿਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਤਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਕੁਸਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ। ਕਿਂ ਕੁਸਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ? ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ, ਇਦਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਤੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਦਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਆਯੁਨਾਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ । ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾਨਂ ਦਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਮਯਂ ਖੋ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਆਯੁਨਾਪਿ ਵਡ੍ਢਾਮ, ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਾਮ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮੱਤਾਯ ਕੁਸਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ। ਕਿਂ ਕੁਸਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ? ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ... ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ... ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ... ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ... ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ... ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ... ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯਾਮ... ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯਾਮ... ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯਾਮ... ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਹੇਯ੍ਯਾਮ – ਅਧਮ੍ਮਰਾਗਂ ਵਿਸਮਲੋਭਂ ਮਿਚ੍ਛਾਧਮ੍ਮਂ... ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ

ਅਸ੍ਸਾਮ ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨੋ, ਇਦਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨੋ, ਇਦਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

''ਤੇ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਆਯੁਨਾਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਆਯੁਨਾਪਿ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾਨਂ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਵਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵੀਸਤਿਤਿਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਵੀਸਤਿਤਿਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਛਬ੍ਬਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਛਬ੍ਬਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦ੍ਵੇਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਦ੍ਵੇਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਚਤ੍ਤਾਰਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਟ੍ਠਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਅਟ੍ਠਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ... ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਤਿਕਾ ਕੁਮਾਰਿਕਾ ਅਲਂਪਤੇਯ੍ਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਸਙ੍ਖਰਾਜਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ

੧੦੬. ''ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਤਯੋ ਆਬਾਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਚ੍ਛਾ, ਅਨਸਨਂ, ਜਰਾ। ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਯਂ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਇਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਫੀਤੋ ਚ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸਮ੍ਪਾਤਿਕਾ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ [ਗਾਮਨਿਗਮਜਨਪਦਾ ਰਾਜਧਾਨਿਯੋ (ਕ॰)]। ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਯਂ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਅਵੀਚਿ ਮਞ੍ਞੇ ਫੁਟੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਲ਼ਵਨਂ ਵਾ ਸਰਵਨਂ [ਸਾਰਵਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ। ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਯਂ ਬਾਰਾਣਸੀ ਕੇਤੁਮਤੀ ਨਾਮ ਰਾਜਧਾਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਇਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਫੀਤਾ ਚ ਬਹੁਜਨਾ ਚ ਆਕਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਭਿਕ੍ਖਾ ਚ। ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਨਗਰਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕੇਤੁਮਤੀਰਾਜਧਾਨੀਪਮੁਖਾਨਿ। ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਕੇਤੁਮਤਿਯਾ ਰਾਜਧਾਨਿਯਾ ਸਙ੍ਖੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤਾਵੀ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਰਤਨਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਅਸ੍ਸਰਤਨਂ ਮਣਿਰਤਨਂ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਗਹਪਤਿਰਤਨਂ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਮੇਵ ਸਤ੍ਤਮਂ। ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਪਥਵਿਂ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ।

ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੋ

੧੦੭. ''ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਯੁਕੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਨਾਮ ਭਗਵਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਾਹਮੇਤਰਹਿ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਸਦੇਵਕਂ ਸਮਾਰਕਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਂ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਪਜਂ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਾਹਮੇਤਰਹਿ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਸਦੇਵਕਂ ਸਮਾਰਕਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਂ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਪਜਂ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਮਿ। ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਤਿ;

ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਾਹਮੇਤਰਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਮਿ। ਸੋ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਂ [ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਂ (ਕ॰)] ਭਿਕ੍ਖੁਸਂਘਂ ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਾਹਮੇਤਰਹਿ ਅਨੇਕਸਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਂਘਂ ਪਰਿਹਰਾਮਿ।

੧੦੮. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਯੋ ਸੋ ਯੂਪੋ ਰਞ੍ਞਾ ਮਹਾਪਨਾਦੇਨ ਕਾਰਾਪਿਤੋ। ਤਂ ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਵਸਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਪਣਦ੍ਧਿਕਵਣਿਬ੍ਬਕਯਾਚਕਾਨਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ।

੧੦੯. ''ਅਤ੍ਤਦੀਪਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਰਥ ਅਤ੍ਤਸਰਣਾ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣਾ, ਧਮ੍ਮਦੀਪਾ ਧਮ੍ਮਸਰਣਾ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣਾ। ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਦੀਪੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਸਰਣੋ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣੋ ਧਮ੍ਮਦੀਪੋ ਧਮ੍ਮਸਰਣੋ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਦੀਪੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਸਰਣੋ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣੋ ਧਮ੍ਮਦੀਪੋ ਧਮ੍ਮਸਰਣੋ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣੋ।

ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਆਯੁਵਣ੍ਣਾਦਿਵਡ੍ਢਨਕਥਾ

੧੧੦. ''ਗੋਚਰੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਰਥ ਸਕੇ ਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ਵਿਸਯੇ। ਗੋਚਰੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਰਨ੍ਤਾ ਸਕੇ ਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ਵਿਸਯੇ ਆਯੁਨਾਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਥ, ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਥ, ਸੁਖੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਥ, ਭੋਗੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਥ, ਬਲੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਥ।

''ਕਿਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੋ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਤ੍ਤਾ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਕਪ੍ਪਾਵਸੇਸਂ ਵਾ। ਇਦਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਯੁਸ੍ਮਿਂ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਣ੍ਣਸ੍ਮਿਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਇਦਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਣ੍ਣਸ੍ਮਿਂ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਖਸ੍ਮਿਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ਸੁਖਸ੍ਮਿਂ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭੋਗਸ੍ਮਿਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ

ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ। ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭੋਗਸ੍ਮਿੰ।

‘‘ਕਿਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਲਸ੍ਮਿੰ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਲਸ੍ਮਿੰ।

‘‘ਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞੰ ਏਕਬਲਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਯੰ ਏਵੰ ਦੁਪ੍ਪਸਹੰ, ਯਥਯਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰਬਲੰ। ਕੁਸਲਾਨੰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਏਵਮਿਦੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਵਡ੍ਢਤੀ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਤਤਿਯੰ।

੪. ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤਂ

ਵਾਸੇਟ੍ਠਭਾਰਦ੍ਵਾਜਾ

੧੧੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਵਾਸੇਟ੍ਠਭਾਰਦ੍ਵਾਜਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਂ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨਾ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਪਾਸਾਦਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਦਪਚ੍ਛਾਯਾਯਂ [ਪਾਸਾਦਚ੍ਛਾਯਾਯਂ (ਕ॰)] ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ।

੧੧੨. ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਵਾਸੇਟ੍ਠੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਪਾਸਾਦਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਦਪਚ੍ਛਾਯਾਯਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਅਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜ, ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਪਾਸਾਦਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਦਪਚ੍ਛਾਯਾਯਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ; ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਲਭੇਯ੍ਯਾਮ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾ [ਸਮ੍ਮੁਖਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਵਾਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ।

੧੧੩. ਅਥ ਖੋ ਵਾਸੇਟ੍ਠਭਾਰਦ੍ਵਾਜਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਂ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਵਾਸੇਟ੍ਠਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਤੁਮ੍ਹੇ ਖ੍ਵਤ੍ਥ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਚ੍ਚਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੀਨਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਕਚ੍ਚਿ ਵੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ ਨ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਤਗ੍ਘ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਰੂਪਾਯ ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯ, ਨੋ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਾ''ਤਿ। ''ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨ ਵੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਰੂਪਾਯ ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯ, ਨੋ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਾ''ਤਿ? ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਹੀਨਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਾ [ਹੀਨੋ ਅਞ੍ਞੋ ਵਣ੍ਣੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਮ॰ ਨਿ॰ ੨ ਮਧੁਰਸੁਤ੍ਤ)]। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੁਕ੍ਕੋ ਵਣ੍ਣੋ , ਕਣ੍ਹਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਾ [ਕਣ੍ਹੋ ਅਞ੍ਞੋ ਵਣ੍ਣੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਮ॰ ਨਿ॰ ੨ ਮਧੁਰਸੁਤ੍ਤ)]। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਵ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਵ [ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪੁਤ੍ਤਾ ਓਰਸਾ ਮੁਖਤੋ ਜਾਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਾਯਾਦਾ। ਤੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਣ੍ਣਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਮਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਾ, ਯਦਿਦਂ ਮੁਣ੍ਡਕੇ ਸਮਣਕੇ ਇਬ੍ਭੇ ਕਣ੍ਹੇ ਬਨ੍ਧੁਪਾਦਾਪਚ੍ਚੇ। ਤਯਿਦਂ ਨ ਸਾਧੁ, ਤਯਿਦਂ ਨਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ, ਯਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਣ੍ਣਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਮਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਾ ਯਦਿਦਂ ਮੁਣ੍ਡਕੇ ਸਮਣਕੇ ਇਬ੍ਭੇ ਕਣ੍ਹੇ ਬਨ੍ਧੁਪਾਦਾਪਚ੍ਚੇ'ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਰੂਪਾਯ ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯ, ਨੋ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਾ''ਤਿ।

੧੧੪. ''ਤਗ੍ਘ ਵੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪੋਰਾਣਂ ਅਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਹੀਨਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਾ; ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੁਕ੍ਕੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਕਣ੍ਹਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਾ; ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਵ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ; ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪੁਤ੍ਤਾ ਓਰਸਾ ਮੁਖਤੋ ਜਾਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਾਯਾਦਾ'ਤਿ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯੋ ਉਤੁਨਿਯੋਪਿ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯੋਪਿ ਵਿਜਾਯਮਾਨਾਪਿ ਪਾਯਮਾਨਾਪਿ। ਤੇ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਯੋਨਿਜਾਵ ਸਮਾਨਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਹੀਨਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਾ; ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੁਕ੍ਕੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਕਣ੍ਹਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਾ; ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਵ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ; ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪੁਤ੍ਤਾ ਓਰਸਾ ਮੁਖਤੋ ਜਾਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਾਯਾਦਾ'ਤਿ। ਤੇ [ਤੇ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਮੁਸਾ ਚ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਨ੍ਤਿ।

ਚਤੁਵਣ੍ਣਸੁਦ੍ਧਿ

੧੧੫. ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਵਣ੍ਣਾ – ਖਤ੍ਤਿਯਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਵੇਸ੍ਸਾ, ਸੁਦ੍ਦਾ। ਖਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਫਰੁਸਵਾਚੋ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ। ਇਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਯੇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਾਵਜ੍ਜਾ ਸਾਵਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤਾ ਨਅਲਮਰਿਯਾ ਨਅਲਮਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਕਣ੍ਹਾ ਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕਾ ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਿਤਾ, ਖਤ੍ਤਿਯੇਪਿ ਤੇ [ਖੋ ਵਾਸੇਟ੍ਠ (ਕ॰)] ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਸੁਦ੍ਦੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਫਰੁਸਵਾਚੋ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ। ਇਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਯੇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ...ਪੇ॰... ਕਣ੍ਹਾ ਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕਾ ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਿਤਾ; ਸੁਦ੍ਦੇਪਿ ਤੇ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

‘‘ਖਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ। ਇਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਯੇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਅਨਵਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਲਮਰਿਯਾ ਅਲਮਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸੁਕ੍ਕਾ ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾ ਵਿਞ੍ਞੂਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾ, ਖਤ੍ਤਿਯੇਪਿ ਤੇ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਸੁਦ੍ਦੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ , ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ। ਇਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਯੇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਅਨਵਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਲਮਰਿਯਾ ਅਲਮਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸੁਕ੍ਕਾ ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾ ਵਿਞ੍ਞੂਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾ; ਸੁਦ੍ਦੇਪਿ ਤੇ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

੧੧੬. ‘‘ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਚਤੂਸੁ ਵਣ੍ਣੇਸੁ ਏਵਂ ਉਭਯਵੋਕਿਣ੍ਣੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਿਤੇਸੁ ਚੇਵ ਵਿਞ੍ਞੂਪ੍ਪਸਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ਯਦੇਤ੍ਥ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਹੀਨਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਾ; ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਵ ਸੁਕ੍ਕੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਕਣ੍ਹਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਣ੍ਣਾ; ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਵ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ; ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪੁਤ੍ਤਾ ਓਰਸਾ ਮੁਖਤੋ ਜਾਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਾਯਾਦਾ’ਤਿ। ਤਂ ਤੇਸਂ ਵਿਞ੍ਞੂ ਨਾਨੁਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਣ੍ਣਾਨਂ ਯੋ ਹੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਨੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ, ਨੋ ਅਧਮ੍ਮੇਨ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ ।

੧੧੭. ‘‘ਤਦਮਿਨਾਪੇਤਂ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ਧਮ੍ਮੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ।

‘‘ਜਾਨਾਤਿ ਖੋ [ਖੋ ਪਨ (ਕ॰)], ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ – ‘ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾ [ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ (ਬਹੂਸੁ)] ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ’ਤਿ। ਸਕ੍ਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ [ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ (ਕ॰)] ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਕ੍ਯਾ ਰਞ੍ਞੇ ਪਸੇਨਦਿਮ੍ਹਿ ਕੋਸਲੇ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਅਭਿਵਾਦਨਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਂ। ਇਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਯਾ ਰਞ੍ਞੇ ਪਸੇਨਦਿਮ੍ਹਿ ਕੋਸਲੇ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਅਭਿਵਾਦਨਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਂ, ਕਰੋਤਿ ਤਂ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਤਥਾਗਤੇ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਅਭਿਵਾਦਨਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਨਂ [ਨਨੁ (ਬਹੂਸੁ)] ‘ਸੁਜਾਤੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਦੁਜ੍ਜਾਤੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਬਲਵਾ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਦੁਬ੍ਬਲੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖੋਹਮਸ੍ਮੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਮਾਨੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਚਾਯਮਾਨੋ ਏਵਂ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਤਥਾਗਤੇ

ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਭਿਵਾਦਨਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਂ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ਧਮ੍ਮੋਵ ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ।

੧੧੮. ''ਤੁਮ੍ਹੇ ਖ੍ਵਤ੍ਥ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਨਾਨਾਜਚ੍ਚਾ ਨਾਨਾਨਾਮਾ ਨਾਨਾਗੋਤ੍ਤਾ ਨਾਨਾਕੁਲਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ। 'ਕੇ ਤੁਮ੍ਹੇ'ਤਿ – ਪੁਟ੍ਠਾ ਸਮਾਨਾ 'ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾਮ੍ਹਾ'ਤਿ – ਪਟਿਜਾਨਾਥ। ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਮੂਲਜਾਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਦਲ੍ਹਾ ਅਸਂਹਾਰਿਯਾ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਕਲ੍ਲਂ ਵਚਨਾਯ – 'ਭਗਵਤੋਮ੍ਹਿ ਪੁਤ੍ਤੋ ਓਰਸੋ ਮੁਖਤੋ ਜਾਤੋ ਧਮ੍ਮਜੋ ਧਮ੍ਮਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦੋ'ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਹੇਤਂ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਧਿਵਚਨਂ 'ਧਮ੍ਮਕਾਯੋ' ਇਤਿਪਿ, 'ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯੋ' ਇਤਿਪਿ, 'ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ' ਇਤਿਪਿ, 'ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ' ਇਤਿਪਿ।

੧੧੯. ''ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਸਂਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਂਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਲੋਕੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਆਭਸ੍ਸਰਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨੋਮਯਾ ਪੀਤਿਭਕ੍ਖਾ ਸਯਂਪਭਾ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰਾ ਸੁਭਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

''ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ। ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਲੋਕੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਆਭਸ੍ਸਰਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਧ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨੋਮਯਾ ਪੀਤਿਭਕ੍ਖਾ ਸਯਂਪਭਾ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰਾ ਸੁਭਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਰਸਪਥਵਿਪਾਤੁਭਾਵੋ

੧੨੦. ''ਏਕੋਦਕੀਭੂਤਂ ਖੋ ਪਨ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾ । ਨ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ ਤਾਰਕਰੂਪਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਾਸਡ੍ਢਮਾਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ , ਨ ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਰਸਪਥਵੀ ਉਦਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮਤਨਿ [ਸਮਤਾਨਿ (ਬਹੂਸੁ)]; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪਯਸੋ ਤਤ੍ਤਸ੍ਸ [ਪਯਤਤ੍ਤਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਿਬ੍ਬਾਯਮਾਨਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਸਨ੍ਤਾਨਕਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਸਾ ਅਹੋਸਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਸਪ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਨਵਨੀਤਂ ਏਵਂਵਣ੍ਣਾ ਅਹੋਸਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਖੁਦ੍ਦਮਧੁਂ [ਖੁਦ੍ਦਂ ਮਧੁਂ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਅਨੇਲ਼ਕਂ [ਅਨੇਲਕਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਏਵਮਸ੍ਸਾਦਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਲੋਲਜਾਤਿਕੋ – 'ਅਮ੍ਭੋ, ਕਿਮੇਵਿਦਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਰਸਪਥਵਿਂ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਸਾਯਿ। ਤਸ੍ਸ ਰਸਪਥਵਿਂ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਸਾਯਤੋ ਅਚ੍ਛਾਦੇਸਿ, ਤਣ੍ਹਾ ਚਸ੍ਸ ਓਕ੍ਕਮਿ। ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਰਸਪਥਵਿਂ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਸਾਯਿਂਸੁ। ਤੇਸਂ ਰਸਪਥਵਿਂ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਸਾਯਤਂ ਅਚ੍ਛਾਦੇਸਿ, ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਤੇਸਂ ਓਕ੍ਕਮਿ।

ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਦਿਪਾਤੁਭਾਵੋ

੧੨੧. ''ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਰਸਪਥਵਿਂ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਆਲੁਪ੍ਪਕਾਰਕਂ ਉਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ [ਯਤੋ ਖੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਰਸਪਥਵਿਂ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਆਲੁਪ੍ਪਕਾਰਕਂ ਉਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਅਥ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਯਂਪਭਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਸਯਂਪਭਾਯ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਂ। ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤੇਸੁ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ ਤਾਰਕਰੂਪਾਨਿ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਂ। ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਸੁ ਤਾਰਕਰੂਪੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤੇਸੁ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ। ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇਸੁ ਮਾਸਡ੍ਢਮਾਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ। ਮਾਸਡ੍ਢਮਾਸੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇਸੁ ਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ , ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਪੁਨ ਵਿਵਟ੍ਟੋ ਹੋਤਿ।

੧੨੨. ''ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ᩅਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਰਸਪਥᩅਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ [ਤਬ੍ਭਕ੍ਖਾ (ਸਜਾ॰)] ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ ਤੇ, ᩅਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਰਸਪਥᩅਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ (ਰਸਪਥᩅਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ) [( ) ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਖਰਤ੍ਤਞ੍ਚੇᩅ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਿ, ᩅਣ੍ਣᩅੇᩅਣ੍ਣਤਾ [ᩅਣ੍ਣᩅੇᩅਜ੍ਜਤਾ (ਟੀਕਾ)] ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। ਏਕਿਦਂ ਸਤ੍ਤਾ ᩅਣ੍ਣᩅਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਿਦਂ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ᩅਣ੍ਣᩅਨ੍ਤੋ, ਤੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਤਿਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ – 'ਮਯਮੇਤੇਹਿ ᩅਣ੍ਣᩅਨ੍ਤਤਰਾ, ਅਮ੍ਹੇਹੇਤੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਰਾ'ਤਿ। ਤੇਸਂ ᩅਣ੍ਣਾਤਿਮਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਜਾਤਿਕਾਨਂ ਰਸਪਥᩅੀ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਰਸਾਯ ਪਥᩅਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਂਸੁ। ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ᩅਾ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਿਂਸੁ – 'ਅਹੋ ਰਸਂ, ਅਹੋ ਰਸ'ਨ੍ਤਿ! ਤਦੇਤਰਹਿਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਞ੍ਚਿਦੇᩅ ਸੁਰਸਂ [ਸਾਧੁਰਸਂ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)] ਲਭਿਤ੍ᩅਾ ਏᩅਮਾਹਂਸੁ – 'ਅਹੋ ਰਸਂ, ਅਹੋ ਰਸ'ਨ੍ਤਿ! ਤਦੇᩅ ਪੋਰਾਣਂ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਅਕ੍ਖਰਂ ਅਨੁਸਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ᩅੇᩅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਨ੍ਤਿ।

ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕਪਾਤੁਭਾᩅੋ

੧੨੩. ''ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ, ᩅਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਰਸਾਯ ਪਥᩅਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਅਹਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ, ਏᩅਮੇᩅ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਸੋ ਅਹੋਸਿ ᩅਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ᩅਾ ਸਪ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ᩅਾ ਨᩅਨੀਤਂ ਏᩅਂᩅਣ੍ਣੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਖੁਦ੍ਦਮਧੁਂ ਅਨੇਲ਼ਕਂ, ਏᩅਮਸ੍ਸਾਦੋ ਅਹੋਸਿ।

''ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ᩅਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕਂ ਉਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਤੇ ਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ ਤੇ, ᩅਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਖਰਤ੍ਤਞ੍ਚੇᩅ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਿ, ᩅਣ੍ਣᩅੇᩅਣ੍ਣਤਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। ਏਕਿਦਂ ਸਤ੍ਤਾ ᩅਣ੍ਣᩅਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਿਦਂ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ᩅਣ੍ਣᩅਨ੍ਤੋ, ਤੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਤਿਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ – 'ਮਯਮੇਤੇਹਿ ᩅਣ੍ਣᩅਨ੍ਤਤਰਾ, ਅਮ੍ਹੇਹੇਤੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਰਾ'ਤਿ। ਤੇਸਂ ᩅਣ੍ਣਾਤਿਮਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਜਾਤਿਕਾਨਂ ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

ਪਦਾਲਤਾਪਾਤੁਭਾᩅੋ

੧੨੪. ''ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਪਦਾਲਤਾ [ਸਦ੍ਦਾਲਤਾ (ਸੀ॰)] ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਕਲਮ੍ਬੁਕਾ [ਕਲਮ੍ਬਕਾ (ਸਜਾ॰)], ਏᩅਮੇᩅ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਸਾ ਅਹੋਸਿ ᩅਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ᩅਾ ਸਪ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ᩅਾ ਨᩅਨੀਤਂ ਏᩅਂᩅਣ੍ਣਾ ਅਹੋਸਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਖੁਦ੍ਦਮਧੁਂ ਅਨੇਲ਼ਕਂ, ਏᩅਮਸ੍ਸਾਦਾ ਅਹੋਸਿ।

''ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ᩅਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਪਦਾਲਤਂ ਉਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਤੇ ਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ ਤੇ, ᩅਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਪਦਾਲਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਖਰਤ੍ਤਞ੍ਚੇᩅ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਿ, ᩅਣ੍ਣᩅੇᩅਣ੍ਣਤਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। ਏਕਿਦਂ ਸਤ੍ਤਾ ᩅਣ੍ਣᩅਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਿਦਂ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ᩅਣ੍ਣᩅਨ੍ਤੋ, ਤੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਤਿਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ – 'ਮਯਮੇਤੇਹਿ ᩅਣ੍ਣᩅਨ੍ਤਤਰਾ, ਅਮ੍ਹੇਹੇਤੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਰਾ'ਤਿ। ਤੇਸਂ ᩅਣ੍ਣਾਤਿਮਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਜਾਤਿਕਾਨਂ ਪਦਾਲਤਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

''ਪਦਾਲਤਾਯ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਂਸੁ। ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ᩅਾ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਿਂਸੁ – 'ਅਹੁ ᩅਤ ਨੋ, ਅਹਾਯਿ ᩅਤ ਨੋ ਪਦਾਲਤਾ'ਤਿ! ਤਦੇਤਰਹਿਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕੇਨਚਿ [ਕੇਨਚਿਦੇᩅ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)] ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਾ ਏᩅਮਾਹਂਸੁ – 'ਅਹੁ ᩅਤ ਨੋ, ਅਹਾਯਿ ᩅਤ ਨੋ'ਤਿ! ਤਦੇᩅ ਪੋਰਾਣਂ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਂ ਅਕ੍ਖਰਂ ਅਨੁਸਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ᩅੇᩅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਨ੍ਤਿ।

ਅਕਟ੍ਠਪਾਕਸਾਲਿਪਾਤੁਭਾᩅੋ

੧੨੫. ''ਅਥ ਖੋ ਤੇਸੰ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਦਾਲਤਾਯ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਅਕਟ੍ਠਪਾਕੋ ਸਾਲਿ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ ਅਕਣੋ ਅਥੁਸੋ ਸੁਦ੍ਧੋ ਸੁਗਨ੍ਧੋ ਤਣ੍ਡੁਲਪ੍ਫਲੋ। ਯੰ ਤੰ ਸਾਯੰ ਸਾਯਮਾਸਾਯ ਆਹਰਨ੍ਤਿ, ਪਾਤੋ ਤੰ ਹੋਤਿ ਪਕ੍ਕੰ ਪਟਿਵਿਰੂਲ੍ਹੰ। ਯੰ ਤੰ ਪਾਤੋ ਪਾਤਰਾਸਾਯ ਆਹਰਨ੍ਤਿ, ਸਾਯੰ ਤੰ ਹੋਤਿ ਪਕ੍ਕੰ ਪਟਿਵਿਰੂਲ੍ਹੰ; ਨਾਪਦਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਕਟ੍ਠਪਾਕੰ ਸਾਲਿੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤੰਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰੰ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ ਅਟ੍ਠੰਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੋ

੧੨੬. ''ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ ਤੇ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਕਟ੍ਠਪਾਕੰ ਸਾਲਿੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤੰਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰੰ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ ਅਟ੍ਠੰਸੁ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਖਰਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯਸ੍ਮਿੰ ਓਕ੍ਕਮਿ, ਵਣ੍ਣਵੇਵਣ੍ਣਤਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਚ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੰ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗੰ। ਇਤ੍ਥੀ ਚ ਪੁਰਿਸੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਪੁਰਿਸੋ ਚ ਇਤ੍ਥਿੰ। ਤੇਸੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤੰ ਸਾਰਾਗੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਯਸ੍ਮਿੰ ਓਕ੍ਕਮਿ। ਤੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਪਚ੍ਚਯਾ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਸੇਵਿੰਸੁ।

''ਯੇ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞੇ ਪੰਸੁੰ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਸੇਟ੍ਠਿੰ ਖਿਪਨ੍ਤਿ , ਅਞ੍ਞੇ ਗੋਮਯੰ ਖਿਪਨ੍ਤਿ – 'ਨਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿ [ਵਸਲਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਵਸਲੀ (ਕ॰)], ਨਸ੍ਸ ਅਸੁਚੀ'ਤਿ। 'ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ! ਤਦੇਤਰਹਿਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਵਧੁਯਾ ਨਿਬ੍ਬੁਯ੍ਹਮਾਨਾਯ [ਨਿਵੁਯ੍ਹਮਾਨਾਯ, ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਯ (ਕ॰)] ਅਞ੍ਞੇ ਪੰਸੁੰ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਸੇਟ੍ਠਿੰ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਗੋਮਯੰ ਖਿਪਨ੍ਤਿ। ਤਦੇਵ ਪੋਰਾਣੰ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਅਨੁਸਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਨ੍ਤਿ।

ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਮਾਚਾਰੋ

੧੨੭. ''ਅਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮਤੰ ਖੋ ਪਨ [ਅਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮਤੰ ਤੰ ਖੋ ਪਨ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮਤੰ ਖੋ ਪਨ ਤੰ (?)], ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਦੇਤਰਹਿ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮਤੰ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਮਾਸਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵੇਮਾਸਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਵਿਸਿਤੁੰ। ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਅਤਿਵੇਲੰ ਪਾਤਬ੍ਯਤੰ ਆਪਜ੍ਜਿੰਸੁ। ਅਥ ਅਗਾਰਾਨਿ ਉਪਕ੍ਕਮਿੰਸੁ ਕਾਤੁੰ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥੰ। ਅਥ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਲਸਜਾਤਿਕਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਮ੍ਭੋ, ਕਿਮੇਵਾਹੰ ਵਿਹਞ੍ਞਾਮਿ ਸਾਲਿੰ ਆਹਰਨ੍ਤੋ ਸਾਯੰ ਸਾਯਮਾਸਾਯ ਪਾਤੋ ਪਾਤਰਾਸਾਯ! ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਸਾਲਿੰ ਆਹਰੇਯ੍ਯੰ ਸਕਿੰਦੇਵ [ਸਕਿੰਦੇਵ (ਕ॰)] ਸਾਯਪਾਤਰਾਸਾਯਾ'ਤਿ !

''ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤੋ ਸਾਲਿੰ ਆਹਾਸਿ ਸਕਿੰਦੇਵ ਸਾਯਪਾਤਰਾਸਾਯ। ਅਥ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਏਹਿ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਸਾਲਾਹਾਰੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ। 'ਅਲੰ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਆਹਤੋ [ਆਹਟੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੇ ਸਾਲਿ ਸਕਿੰਦੇਵ ਸਾਯਪਾਤਰਾਸਾਯਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਾਲਿੰ ਆਹਾਸਿ ਸਕਿੰਦੇਵ ਦ੍ਵੀਹਾਯ। 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਿਰ, ਭੋ, ਸਾਧੂ'ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਏਹਿ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਸਾਲਾਹਾਰੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ। 'ਅਲੰ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਆਹਤੋ ਮੇ ਸਾਲਿ ਸਕਿੰਦੇਵ ਦ੍ਵੀਹਾਯਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਾਲਿੰ ਆਹਾਸਿ ਸਕਿੰਦੇਵ ਚਤੂਹਾਯ, 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਿਰ, ਭੋ, ਸਾਧੂ'ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਏਹਿ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਸਾਲਾਹਾਰੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ। 'ਅਲੰ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਆਹਤੋ ਮੇ ਸਾਲਿ ਸਕਿਦੇਵ ਚਤੂਹਾਯਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ

ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਸਾਲਿਂ ਆਹਾਸਿ ਸਕਿਦੇਵ ਅਟ੍ਠਾਹਾਯ, 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਿਰ, ਭੋ, ਸਾਧੂ'ਤਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਂ ਸਾਲਿਂ ਉਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਅਥ ਕਣੋਪਿ ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿ, ਥੁਸੋਪਿ ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿ; ਲੂਨਮ੍ਪਿ ਨਪ੍ਪਟਿਵਿਰੂਲ੍ਹਂ , ਅਪਦਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਾ ਸਾਲਯੋ ਅਟ੍ਠਂਸੁ।

ਸਾਲਿਵਿਭਾਗੋ

੧੨੮. ''ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਂਸੁ, ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਿਂਸੁ – 'ਪਾਪਕਾ ਵਤ, ਭੋ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤਾ। ਮਯਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੋਮਯਾ ਅਹੁਮ੍ਹਾ ਪੀਤਿਭਕ੍ਖਾ ਸਯਂਪਭਾ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰਾ ਸੁਭਟ੍ਠਾਯਿਨੋ, ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਮ੍ਹਾ। ਤੇਸਂ ਨੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਰਸਪਥਵੀ ਉਦਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮਤਨਿ। ਸਾ ਅਹੋਸਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤੇ ਮਯਂ ਰਸਪਥਵਿਂ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਆਲੁਪ੍ਪਕਾਰਕਂ ਉਪਕ੍ਕਮਿਮ੍ਹ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਤੇਸਂ ਨੋ ਰਸਪਥਵਿਂ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਆਲੁਪ੍ਪਕਾਰਕਂ ਉਪਕ੍ਕਮਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸਯਂਪਭਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਸਯਂਪਭਾਯ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਂ, ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤੇਸੁ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ ਤਾਰਕਰੂਪਾਨਿ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਂ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਸੁ ਤਾਰਕਰੂਪੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤੇਸੁ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ, ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇਸੁ ਮਾਸਡ੍ਢਮਾਸਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ। ਮਾਸਡ੍ਢਮਾਸੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇਸੁ ਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ। ਤੇ ਮਯਂ ਰਸਪਥਵਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਮ੍ਹਾ। ਤੇਸਂ ਨੋ ਪਾਪਕਾਨਂਯੇਵ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਰਸਪਥਵੀ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਰਸਪਥਵਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਸੋ ਅਹੋਸਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਤੇ ਮਯਂ ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕਂ ਉਪਕ੍ਕਮਿਮ੍ਹ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਤੇ ਮਯਂ ਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਮ੍ਹਾ। ਤੇਸਂ ਨੋ ਪਾਪਕਾਨਂਯੇਵ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਪਦਾਲਤਾ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਸਾ ਅਹੋਸਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤੇ ਮਯਂ ਪਦਾਲਤਂ ਉਪਕ੍ਕਮਿਮ੍ਹ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ। ਤੇ ਮਯਂ ਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਮ੍ਹਾ। ਤੇਸਂ ਨੋ ਪਾਪਕਾਨਂਯੇਵ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਪਦਾਲਤਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਪਦਾਲਤਾਯ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਅਕਟ੍ਠਪਾਕੋ ਸਾਲਿ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ ਅਕਣੋ ਅਥੁਸੋ ਸੁਦ੍ਧੋ ਸੁਗਨ੍ਧੋ ਤਣ੍ਡੁਲਪ੍ਫਲੋ। ਯਂ ਤਂ ਸਾਯਂ ਸਾਯਮਾਸਾਯ ਆਹਰਾਮ, ਪਾਤੋ ਤਂ ਹੋਤਿ ਪਕ੍ਕਂ ਪਟਿਵਿਰੂਲ੍ਹਂ। ਯਂ ਤਂ ਪਾਤੋ ਪਾਤਰਾਸਾਯ ਆਹਰਾਮ, ਸਾਯਂ ਤਂ ਹੋਤਿ ਪਕ੍ਕਂ ਪਟਿਵਿਰੂਲ੍ਹਂ। ਨਾਪਦਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। ਤੇ ਮਯਂ ਅਕਟ੍ਠਪਾਕਂ ਸਾਲਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਤਂਭਕ੍ਖਾ ਤਦਾਹਾਰਾ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਟ੍ਠਮ੍ਹਾ। ਤੇਸਂ ਨੋ ਪਾਪਕਾਨਂਯੇਵ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਕਣੋਪਿ ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿ, ਥੁਸੋਪਿ ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿ, ਲੂਨਮ੍ਪਿ ਨਪ੍ਪਟਿਵਿਰੂਲ੍ਹਂ, ਅਪਦਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਾ ਸਾਲਯੋ ਠਿਤਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਾਲਿਂ ਵਿਭਜੇਯ੍ਯਾਮ, ਮਰਿਯਾਦਂ ਠਪੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ! ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਾਲਿਂ ਵਿਭਜਿਂਸੁ, ਮਰਿਯਾਦਂ ਠਪੇਸੁਂ।

੧੨੯. ''ਅਥ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਲੋਲਜਾਤਿਕੋ ਸਕਂ ਭਾਗਂ ਪਰਿਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ [ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ (?)] ਭਾਗਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – 'ਪਾਪਕਂ ਵਤ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਕਰੋਸਿ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਸਕਂ ਭਾਗਂ ਪਰਿਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭਾਗਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਸਿ। ਮਾਸ੍ਸੁ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਪੁਨਪਿ ਏਵਰੂਪਮਕਾਸੀ'ਤਿ। 'ਏਵਂ, ਭੋ'ਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ ਸਕਂ ਭਾਗਂ ਪਰਿਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭਾਗਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – 'ਪਾਪਕਂ ਵਤ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਕਰੋਸਿ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਸਕਂ ਭਾਗਂ ਪਰਿਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭਾਗਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਸਿ। ਮਾਸ੍ਸੁ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਪੁਨਪਿ ਏਵਰੂਪਮਕਾਸੀ'ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਹਰਿਂਸੁ, ਅਞ੍ਞੇ ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ ਪਹਰਿਂਸੁ, ਅਞ੍ਞੇ ਦਣ੍ਡੇਨ ਪਹਰਿਂਸੁ। ਤਦਗ੍ਗੇ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਗਰਹਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਰਾਜਾ

੧੩੦. ‘‘ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿੰਸੁ, ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ৱਾ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਿੰਸੁ – ‘ਪਾਪਕਾ ৱਤ ਭੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਰਹਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਮੁਸਾৱਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਣ੍ਡਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਏਕੰ ਸਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨੇਯ੍ਯਾਮ, ਯੋ ਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਖੀਯਿਤਬ੍ਬੰ ਖੀਯੇਯ੍ਯ, ਸਮ੍ਮਾ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬੰ ਗਰਹੇਯ੍ਯ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੰ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯ੍ਯ। ਮਯੰ ਪਨਸ੍ਸ ਸਾਲੀਨੰ ਭਾਗੰ ਅਨੁਪ੍ਪਦਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾ ਯੋ ਨੇਸੰ ਸਤ੍ਤੋ ਅਭਿਰੂਪਤਰੋ ਚ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਰੋ ਚ ਪਾਸਾਦਿਕਤਰੋ ਚ ਮਹੇਸਕ੍ਖਤਰੋ ਚ ਤੰ ਸਤ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ৱਾ ਏਤਦৱੋਚੁੰ – ‘ਏਹਿ, ਭੋ ਸਤ੍ਤ, ਸਮ੍ਮਾ ਖੀਯਿਤਬ੍ਬੰ ਖੀਯ, ਸਮ੍ਮਾ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬੰ ਗਰਹ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੰ ਪਬ੍ਬਾਜੇਹਿ। ਮਯੰ ਪਨ ਤੇ ਸਾਲੀਨੰ ਭਾਗੰ ਅਨੁਪ੍ਪਦਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ‘ਏৱੰ, ਭੋ’ਤਿ ਖੋ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੋ ਸਤ੍ਤੋ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ৱਾ ਸਮ੍ਮਾ ਖੀਯਿਤਬ੍ਬੰ ਖੀਯਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬੰ ਗਰਹਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੰ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ। ਤੇ ਪਨਸ੍ਸ ਸਾਲੀਨੰ ਭਾਗੰ ਅਨੁਪ੍ਪਦੰਸੁ।

੧੩੧. ‘‘ਮਹਾਜਨਸਮ੍ਮਤੋਤਿ ਖੋ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ‘ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋ, ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋ’ ਤ੍ৱੇৱ ਪਠਮੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। ਖੇਤ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਪਤੀਤਿ ਖੋ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ‘ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਖਤ੍ਤਿਯੋ’ ਤ੍ৱੇৱ ਦੁਤਿਯੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਰੇ ਰਞ੍ਜੇਤੀਤਿ ਖੋ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ‘ਰਾਜਾ, ਰਾਜਾ’ ਤ੍ৱੇৱ ਤਤਿਯੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। ਇਤਿ ਖੋ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਏৱਮੇਤਸ੍ਸ ਖਤ੍ਤਿਯਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਪੋਰਾਣੇਨ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇਨ ਅਕ੍ਖਰੇਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ ਤੇਸੰਯੇৱ ਸਤ੍ਤਾਨੰ, ਅਨਞ੍ਞੇਸੰ। ਸਦਿਸਾਨੰਯੇৱ, ਨੋ ਅਸਦਿਸਾਨੰ। ਧਮ੍ਮੇਨੇৱ, ਨੋ ਅਧਮ੍ਮੇਨ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇৱ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਣ੍ਡਲੰ

੧੩੨. ‘‘ਅਥ ਖੋ ਤੇਸੰ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾਨੰਯੇৱ [ਤੇਸੰ ਯੇৱ ਖੋ ৱਾਸੇਟ੍ਠ ਸਤ੍ਤਾਨੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਪਾਪਕਾ ৱਤ, ਭੋ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਰਹਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਮੁਸਾৱਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਣ੍ਡਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਬ੍ਬਾਜਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ৱਾਹੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਤੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ৱਾਹੇਸੁੰ । ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ৱਾਹੇਨ੍ਤੀਤਿ ਖੋ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ’ ਤ੍ৱੇৱ ਪਠਮੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। ਤੇ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟਿਯੋ ਕਰਿਤ੍ৱਾ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਝਾਯਨ੍ਤਿ ৱੀਤਙ੍ਗਾਰਾ ৱੀਤਧੂਮਾ ਪਨ੍ਨਮੁਸਲਾ ਸਾਯੰ ਸਾਯਮਾਸਾਯ ਪਾਤੋ ਪਾਤਰਾਸਾਯ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਓਸਰਨ੍ਤਿ ਘਾਸਮੇਸਮਾਨਾ [ਘਾਸਮੇਸਨਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)]। ਤੇ ਘਾਸੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ৱਾ ਪੁਨਦੇৱ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦਿਸ੍ৱਾ ਏৱਮਾਹੰਸੁ – ‘ਇਮੇ ਖੋ, ਭੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟਿਯੋ ਕਰਿਤ੍ৱਾ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਝਾਯਨ੍ਤਿ, ৱੀਤਙ੍ਗਾਰਾ ৱੀਤਧੂਮਾ ਪਨ੍ਨਮੁਸਲਾ ਸਾਯੰ ਸਾਯਮਾਸਾਯ ਪਾਤੋ ਪਾਤਰਾਸਾਯ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਓਸਰਨ੍ਤਿ ਘਾਸਮੇਸਮਾਨਾ। ਤੇ ਘਾਸੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ৱਾ ਪੁਨਦੇৱ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਝਾਯਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਖੋ [ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਖੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਖੋ (ਕ॰)], ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ‘ਝਾਯਕਾ, ਝਾਯਕਾ’ ਤ੍ৱੇৱ ਦੁਤਿਯੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। ਤੇਸੰਯੇৱ ਖੋ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਤੰ ਝਾਨੰ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਮਾਨਾ [ਅਨਭਿਸੰਭੁਨਮਾਨਾ (ਕਤ੍ਥਚਿ)] ਗਾਮਸਾਮਨ੍ਤੰ ਨਿਗਮਸਾਮਨ੍ਤੰ ਓਸਰਿਤ੍ৱਾ ਗਨ੍ਥੇ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਅਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦਿਸ੍ৱਾ ਏৱਮਾਹੰਸੁ – ‘ਇਮੇ ਖੋ, ਭੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਤੰ ਝਾਨੰ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਮਾਨਾ ਗਾਮਸਾਮਨ੍ਤੰ ਨਿਗਮਸਾਮਨ੍ਤੰ ਓਸਰਿਤ੍ৱਾ ਗਨ੍ਥੇ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਅਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਾਨਿਮੇ ਝਾਯਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਨ ਦਾਨਿਮੇ [ਨ ਦਾਨਿਮੇ ਝਾਯਨ੍ਤੀ ਨ ਦਾਨਿਮੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਖੋ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ‘ਅਜ੍ਝਾਯਕਾ ਅਜ੍ਝਾਯਕਾ’ ਤ੍ৱੇৱ ਤਤਿਯੰ ਅਕ੍ਖਰੰ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। ਹੀਨਸਮ੍ਮਤੰ ਖੋ ਪਨ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਦੇਤਰਹਿ ਸੇਟ੍ਠਸਮ੍ਮਤੰ। ਇਤਿ ਖੋ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਏৱਮੇਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਪੋਰਾਣੇਨ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇਨ ਅਕ੍ਖਰੇਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ ਤੇਸੰਯੇৱ ਸਤ੍ਤਾਨੰ , ਅਨਞ੍ਞੇਸੰ ਸਦਿਸਾਨੰਯੇৱ ਨੋ ਅਸਦਿਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮੇਨੇৱ , ਨੋ ਅਧਮ੍ਮੇਨ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ৱਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇৱ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ।

ਵੇਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲਂ

੧੩੩. ''ਤੇਸਂਯੇਵ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਿਸੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ [ਵਿਸ੍ਸੁਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਵਿਸ੍ਸੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ (ਕ॰ ਸੀ॰), ਵਿਸੁਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਪਯੋਜੇਸੁਂ। ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਿਸੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਨ੍ਤੀਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, 'ਵੇਸ੍ਸਾ, ਵੇਸ੍ਸਾ' ਤ੍ਵੇਵ ਅਕ੍ਖਰਂ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ। ਇਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਵੇਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਪੋਰਾਣੇਨ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇਨ ਅਕ੍ਖਰੇਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨਞ੍ਞੇਸਂ ਸਦਿਸਾਨਂਯੇਵ , ਨੋ ਅਸਦਿਸਾਨਂ, ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ ਨੋ ਅਧਮ੍ਮੇਨ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ।

ਸੁਦ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ

੧੩੪. ''ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵਸੇਸਾ ਤੇ ਲੁਦ੍ਦਾਚਾਰਾ ਖੁਦ੍ਦਾਚਾਰਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਲੁਦ੍ਦਾਚਾਰਾ ਖੁਦ੍ਦਾਚਾਰਾਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, 'ਸੁਦ੍ਦਾ, ਸੁਦ੍ਦਾ' ਤ੍ਵੇਵ ਅਕ੍ਖਰਂ ਉਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ। ਇਤਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਦਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਪੋਰਾਣੇਨ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇਨ ਅਕ੍ਖਰੇਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨਞ੍ਞੇਸਂ, ਸਦਿਸਾਨਂਯੇਵ ਨੋ ਅਸਦਿਸਾਨਂ, ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ, ਨੋ ਅਧਮ੍ਮੇਨ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ।

੧੩੫. ''ਅਹੁ ਖੋ ਸੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਮਯੋ, ਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਸਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰਹਮਾਨੋ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ – 'ਸਮਣੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਸੁਦ੍ਦੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰਹਮਾਨੋ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ – 'ਸਮਣੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਚਤੂਹਿ ਮਣ੍ਡਲੇਹਿ ਸਮਣਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨਞ੍ਞੇਸਂ, ਸਦਿਸਾਨਂਯੇਵ ਨੋ ਅਸਦਿਸਾਨਂ, ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ ਨੋ ਅਧਮ੍ਮੇਨ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ।

ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਕਥਾ

੧੩੬. ''ਖਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੋ [ਇਦਂ ਪਦਂ ਸੀ॰ ਇਯੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ... ਸੁਦ੍ਦੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ... ਸਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਖਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੋ [ਇਦਂ ਪਦਂ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ... ਸੁਦ੍ਦੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ... ਸਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਸੁਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

੧੩੭. ''ਖਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਕਾਯੇਨ ਦ੍ਵਯਕਾਰੀ, ਵਾਚਾਯ ਦ੍ਵਯਕਾਰੀ, ਮਨਸਾ ਦ੍ਵਯਕਾਰੀ, ਵਿਮਿਸ੍ਸਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵਿਮਿਸ੍ਸਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੋ ਵਿਮਿਸ੍ਸਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ [ਵਿਮਿਸ੍ਸਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵਿਮਿਸ੍ਸਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੋ

ਵਿਮਿਸ੍ਸਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ (ਸਜਾ॰), ਵੀਤਿਮਿਸ੍ਸਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵੀਤਿਮਿਸ੍ਸਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਹੋਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ... ਸੁਦ੍ਦੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ... ਸਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਕਾਯੇਨ ਦ੍ਵਯਕਾਰੀ , ਵਾਚਾਯ ਦ੍ਵਯਕਾਰੀ, ਮਨਸਾ ਦ੍ਵਯਕਾਰੀ, ਵਿਮਿਸ੍ਸਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵਿਮਿਸ੍ਸਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੋ ਵਿਮਿਸ੍ਸਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਹੋਤਿ।

ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਭਾਵਨਾ

੧੩੮. ''ਖਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਕਾਯੇਨ ਸੰਵੁਤੋ ਵਾਚਾਯ ਸੰਵੁਤੋ ਮਨਸਾ ਸੰਵੁਤੋ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਮਨ੍ਵਾਯ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ [ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ (ਕ॰)]। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ ਵਾਸੇਟ੍ਠ... ਸੁਦ੍ਦੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ ... ਸਮਣੋਪਿ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਕਾਯੇਨ ਸੰਵੁਤੋ ਵਾਚਾਯ ਸੰਵੁਤੋ ਮਨਸਾ ਸੰਵੁਤੋ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਮਨ੍ਵਾਯ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ।

੧੩੯. ''ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਚਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ ਵਣ੍ਣਾਨੰ ਯੋ ਹੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹੰ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸੰਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਨੇਸੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ। ਨੋ ਅਧਮ੍ਮੇਨ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚ।

੧੪੦. ''ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਪੇਸਾ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰੇਨ ਗਾਥਾ ਭਾਸਿਤਾ –

'ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿੰ, ਯੇ ਗੋਤ੍ਤਪਟਿਸਾਰਿਨੋ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਾਨੁਸੇ'ਤਿ॥

''ਸਾ ਖੋ ਪਨੇਸਾ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਨਙ੍ਕੁਮਾਰੇਨ ਗਾਥਾ ਸੁਗੀਤਾ, ਨੋ ਦੁਗ੍ਗੀਤਾ। ਸੁਭਾਸਿਤਾ, ਨੋ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾ। ਅਤ੍ਥਸੰਹਿਤਾ, ਨੋ ਅਨਤ੍ਥਸੰਹਿਤਾ। ਅਨੁਮਤਾ ਮਯਾ। ਅਹਮ੍ਪਿ, ਵਾਸੇਟ੍ਠ, ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ –

'ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਜਨੇਤਸ੍ਮਿੰ, ਯੇ ਗੋਤ੍ਤਪਟਿਸਾਰਿਨੋ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਾਨੁਸੇ'ਤਿ॥

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਵਾਸੇਟ੍ਠਭਾਰਦ੍ਵਾਜਾ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ।

੫. ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਂ

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੀਹਨਾਦੋ

੧੪੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਪਾਵਾਰਿਕਮ੍ਬਵਨੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਵਂਪਸਨ੍ਨੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਿ, ਨ ਚਾਹੁ ਨ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਚੇਤਰਹਿ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰੋ ਯਦਿਦਂ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ''ਨ੍ਤਿ।

੧੪੨. ''ਉਲ਼ਾਰਾ ਖੋ ਤੇ ਅਯਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਸਭੀ ਵਾਚਾ ਭਾਸਿਤਾ, ਏਕਂਸੋ ਗਹਿਤੋ, ਸੀਹਨਾਦੋ ਨਦਿਤੋ – 'ਏਵਂਪਸਨ੍ਨੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਿ; ਨ ਚਾਹੁ ਨ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਚੇਤਰਹਿ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰੋ ਯਦਿਦਂ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ'ਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਤੇ [ਕਿਂ ਨੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯੇ ਤੇ ਅਹੇਸੁਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤਾ – 'ਏਵਂਸੀਲਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁਂ ਇਤਿਪਿ, ਏਵਂਧਮ੍ਮਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁਂ ਇਤਿਪਿ , ਏਵਂਪਞ੍ਞਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁਂ ਇਤਿਪਿ, ਏਵਂਵਿਹਾਰੀ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁਂ ਇਤਿਪਿ, ਏਵਂਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁਂ ਇਤਿਪੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ [ਕਿਂ ਪਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯੇ ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ , ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤਾ, 'ਏਵਂਸੀਲਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤਿਪਿ, ਏਵਂਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਏਵਂਪਞ੍ਞਾ... ਏਵਂਵਿਹਾਰੀ... ਏਵਂਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤਿਪੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ [ਕਿਂ ਪਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਹਂ ਏਤਰਹਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ – 'ਏਵਂਸੀਲੋ ਭਗਵਾ ਇਤਿਪਿ, ਏਵਂਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂਪਞ੍ਞੋ ... ਏਵਂਵਿਹਾਰੀ... ਏਵਂਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਇਤਿਪੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਏਤ੍ਥ ਚ ਹਿ ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਥ ਕਿਂ ਚਰਹਿ ਤੇ ਅਯਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਉਲ਼ਾਰਾ ਆਸਭੀ ਵਾਚਾ ਭਾਸਿਤਾ, ਏਕਂਸੋ ਗਹਿਤੋ, ਸੀਹਨਾਦੋ ਨਦਿਤੋ – 'ਏਵਂਪਸਨ੍ਨੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਿ, ਨ ਚਾਹੁ ਨ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਚੇਤਰਹਿ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰੋ ਯਦਿਦਂ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ''ਨ੍ਤਿ?

੧੪੩. ''ਨ ਖੋ ਮੇ [ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਅਪਿ ਚ, ਮੇ [ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਵਿਦਿਤੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ , ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਂ ਨਗਰਂ ਦਲ਼੍ਹੁਦ੍ਧਾਪਂ [ਦਲ਼੍ਹੁਦ੍ਦਾਪਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਦਲ਼੍ਹਪਾਕਾਰਤੋਰਣਂ ਏਕਦ੍ਵਾਰਂ। ਤਤ੍ਰਸ੍ਸ ਦੋਵਾਰਿਕੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਅਞ੍ਞਾਤਾਨਂ ਨਿਵਾਰੇਤਾ, ਞਾਤਾਨਂ ਪਵੇਸੇਤਾ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਪਥਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਪਾਕਾਰਸਨ੍ਧਿਂ ਵਾ ਪਾਕਾਰਵਿਵਰਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਬਿਲ਼ਾਰਨਿਕ੍ਖਮਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਪਾਣਾ ਇਮਂ ਨਗਰਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਇਮਿਨਾਵ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ ਵਾ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਵਿਦਿਤੋ। ਯੇ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਹੇਸੁਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਤ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ

ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਂਸੁ। ਯੇਪਿ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਤ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਰਹਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

੧੪੪. ‘‘ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਂ ਪਣੀਤਪਣੀਤਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਂ ਪਣੀਤਪਣੀਤਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ, ਤਥਾ ਤਥਾਹਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਟ੍ਠਮਗਮਂ; ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸੀਦਿਂ – ‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ’ਤਿ।

ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ

੧੪੫. ‘‘ਅਪਰਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਤਂ ਭਗਵਾ ਅਸੇਸਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਅਸੇਸਮਭਿਜਾਨਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਦਭਿਜਾਨਂ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰੋ ਅਸ੍ਸ, ਯਦਿਦਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

ਆਯਤਨਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਦੇਸਨਾ

੧੪੬. ‘‘ਅਪਰਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਯਤਨਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀਸੁ। ਛਯਿਮਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪਾ [ਰੂਪਾਨਿ (ਕ॰)] ਚ, ਸੋਤਞ੍ਚੇਵ ਸਦ੍ਦਾ ਚ, ਘਾਨਞ੍ਚੇਵ ਗਨ੍ਧਾ ਚ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਚੇਵ ਰਸਾ ਚ, ਕਾਯੋ ਚੇਵ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਚ, ਮਨੋ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਚ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਤਨਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀਸੁ। ਤਂ ਭਗਵਾ ਅਸੇਸਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਅਸੇਸਮਭਿਜਾਨਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਦਭਿਜਾਨਂ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰੋ ਅਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਆਯਤਨਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀਸੁ।

ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਦੇਸਨਾ

੧੪੭. ‘‘ਅਪਰਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤੀਸੁ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਇਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯੋ। ਇਧ , ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ; ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਠਾਤਿ; ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ; ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਠਾਤਿ; ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ; ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਠਾਤਿ; ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਅਯਂ ਤਤਿਯਾ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ; ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਠਾਤਿ; ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤੀਸੁ।

ਆਦੇਸਨਵਿਧਾਦੇਸਨਾ

੧੪੮. ''ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦੇਸਨਵਿਧਾਸੁ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਇਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਦੇਸਨਵਿਧਾ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਆਦਿਸਤਿ – 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਬਹੁੰ ਚੇਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਥੇਵ ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਆਦੇਸਨਵਿਧਾ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਆਦਿਸਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਾ ਦੇਵਤਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ – 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਬਹੁੰ ਚੇਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਥੇਵ ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯਾ ਆਦੇਸਨਵਿਧਾ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਆਦਿਸਤਿ, ਨਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਾ ਦੇਵਤਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਵਿਚਾਰਯਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ – 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਬਹੁੰ ਚੇਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਥੇਵ ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਅਯੰ ਤਤਿਯਾ ਆਦੇਸਨਵਿਧਾ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਆਦਿਸਤਿ, ਨਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਵਾ ਦੇਵਤਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ, ਨਾਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਵਿਚਾਰਯਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਅਵਿਚਾਰੰ ਸਮਾਧਿੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ [ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮਾਧਿਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੧ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ] ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਯਥਾ ਇਮਸ੍ਸ ਭੋਤੋ ਮਨੋਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਣਿਹਿਤਾ। ਤਥਾ ਇਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਇਮੰ ਨਾਮ ਵਿਤਕ੍ਕੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਸੋ ਬਹੁੰ ਚੇਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਥੇਵ ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਆਦੇਸਨਵਿਧਾ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਦੇਸਨਵਿਧਾਸੁ।

ਦਸ੍ਸਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਦੇਸਨਾ

੧੪੯. ''ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਦਸ੍ਸਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਇਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਸ੍ਸਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ ਪਧਾਨਮਨ੍ਵਾਯ ਅਨੁਯੋਗਮਨ੍ਵਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਦਮਨ੍ਵਾਯ ਸਮ੍ਮਾਮਨਸਿਕਾਰਮਨ੍ਵਾਯ ਤਥਾਰੂਪੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਦ੍ਧੰ ਪਾਦਤਲਾ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪੂਰੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ ਨਖਾ ਦਨ੍ਤਾ ਤਚੋ ਮੰਸੰ ਨ੍ਹਾਰੁ ਅਟ੍ਠਿ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਵਕ੍ਕੰ ਹਦਯੰ ਯਕਨੰ ਕਿਲੋਮਕੰ ਪਿਹਕੰ ਪਪ੍ਫਾਸੰ ਅਨ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤਗੁਣੰ ਉਦਰਿਯੰ ਕਰੀਸੰ ਪਿਤ੍ਤੰ ਸੇਮ੍ਹੰ ਪੁਬ੍ਬੋ ਲੋਹਿਤੰ ਸੇਦੋ ਮੇਦੋ ਅਸ੍ਸੁ ਵਸਾ ਖੇਲੋ ਸਿਙ੍ਘਾਨਿਕਾ ਲਸਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਦਸ੍ਸਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ , ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਦ੍ਧੰ ਪਾਦਤਲਾ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪੂਰੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ...ਪੇ॰... ਲਸਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ। ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਛਵਿਮੰਸਲੋਹਿਤੰ ਅਟ੍ਠਿੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਦ੍ਧੰ ਪਾਦਤਲਾ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪੂਰੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ...ਪੇ॰... ਲਸਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ। ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਛਵਿਮੰਸਲੋਹਿਤੰ ਅਟ੍ਠਿੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸੋਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਉਭਯਤੋ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਇਧ ਲੋਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ ਪਰਲੋਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ। ਅਯੰ ਤਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਦ੍ਧੰ ਪਾਦਤਲਾ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪੂਰੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ...ਪੇ॰... ਲਸਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ। ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਛਵਿਮੰਸਲੋਹਿਤੰ ਅਟ੍ਠਿੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸੋਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਉਭਯਤੋ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਇਧ ਲੋਕੇ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ ਪਰਲੋਕੇ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ। ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਦਸ੍ਸਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਸ੍ਸਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ।

ਪੁਗ੍ਗਲਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਦੇਸਨਾ

੧੫੦. ‘‘ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀਸੁ। ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀਸੁ।

ਪਧਾਨਦੇਸਨਾ

੧੫੧. ‘‘ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਪਧਾਨੇਸੁ। ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਧਾਨੇਸੁ।

ਪਟਿਪਦਾਦੇਸਨਾ

੧੫੨. ‘‘ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਪਟਿਪਦਾਸੁ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਇਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਪਦਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਯੰ ਪਟਿਪਦਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਅਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਪਦਾ ਉਭਯੇਨੇਵ ਹੀਨਾ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਚ ਦਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਤ੍ਰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਯੰ ਪਟਿਪਦਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਅਯੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਪਦਾ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਹੀਨਾ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ । ਤਤ੍ਰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਯੰ ਪਟਿਪਦਾ ਸੁਖਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਅਯੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਹੀਨਾ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਯੰ ਪਟਿਪਦਾ ਸੁਖਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਅਯੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਪਦਾ ਉਭਯੇਨੇਵ ਪਣੀਤਾ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ ਸੁਖਤ੍ਤਾ ਚ ਖਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਪਦਾਸੁ।

ਭਸ੍ਸਸਮਾਚਾਰਾਦਿਦੇਸਨਾ

੧੫੩. ‘‘ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਭਸ੍ਸਸਮਾਚਾਰੇ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨ ਚੇਵ ਮੁਸਾਵਾਦੂਪਸਞ੍ਹਿਤੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ ਨ ਚ ਵੇਭੂਤਿਯੰ ਨ ਚ ਪੇਸੁਣਿਯੰ ਨ ਚ ਸਾਰਮ੍ਭਜੰ ਜਯਾਪੇਕ੍ਖੋ; ਮਨ੍ਤਾ ਮਨ੍ਤਾ ਚ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ ਨਿਧਾਨਵਤਿੰ ਕਾਲੇਨ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਸ੍ਸਸਮਾਚਾਰੇ।

''ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਪੁਰਿਸਸੀਲਸਮਾਚਾਰੇ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਚ੍ਚੋ ਚਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧੋ ਚ, ਨ ਚ ਕੁਹਕੋ, ਨ ਚ ਲਪਕੋ, ਨ ਚ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੋ, ਨ ਚ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕੋ, ਨ ਚ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭੰ ਨਿਜਿਗੀਸਨਕੋ [ਜਿਜਿਗਿੰਸਨਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਨਿਜਿਗਿੰਸਿਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ, ਸਮਕਾਰੀ, ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਅਤਨ੍ਦ੍ਰਿਤੋ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ, ਝਾਯੀ, ਸਤਿਮਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਪਟਿਭਾਨੋ, ਗਤਿਮਾ, ਧਿਤਿਮਾ, ਮਤਿਮਾ, ਨ ਚ ਕਾਮੇਸੁ ਗਿਦ੍ਧੋ, ਸਤੋ ਚ ਨਿਪਕੋ ਚ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸਸੀਲਸਮਾਚਾਰੇ।

ਅਨੁਸਾਸਨਵਿਧਾਦੇਸਨਾ

੧੫੪. ''ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨਵਿਧਾਸੁ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਇਮਾ ਭਨ੍ਤੇ ਅਨੁਸਾਸਨਵਿਧਾ – ਜਾਨਾਤਿ , ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਪਰੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ'ਤਿ। ਜਾਨਾਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਰੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾ – 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਕਿਦੇਵ ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਜਾਨਾਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਰੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾ – 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ'ਤਿ। ਜਾਨਾਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਰੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾ – 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਸਾਸਨਵਿਧਾਸੁ।

ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦੇਸਨਾ

੧੫੫. ''ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣੇ। ਜਾਨਾਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਰੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾ – 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ'ਤਿ। ਜਾਨਾਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਰੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾ – 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਕਿਦੇਵ ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਜਾਨਾਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਰੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾ – 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ'ਤਿ। ਜਾਨਾਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਰੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾ – 'ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣੇ।

ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਦੇਸਨਾ

੧੫੬. ''ਅਪਰੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੰ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੇਸੁ। ਤਯੋਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ, ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿੰ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿੰਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਜਾਤਿਸਤਾਨਿ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, 'ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿੰ ਏਵੰਨਾਮੋ ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵੰਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵੰਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ

ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ‘ਅਤੀਤਂਪਾਹਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਨਾਮਿ – ਸਂਵਟ੍ਟਿ ਵਾ ਲੋਕੋ ਵਿਵਟ੍ਟਿ ਵਾਤਿ। ਅਨਾਗਤਂਪਾਹਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਨਾਮਿ – ਸਂਵਟ੍ਟਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾ ਲੋਕੋ ਵਿਵਟ੍ਟਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾਤਿ। ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ ਵਞ੍ਝੋ ਕੂਟਟ੍ਠੋ ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਤੇ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤਿ ਸਂਸਰਨ੍ਤਿ ਚਵਨ੍ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿਤ੍ਵੇਵ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮ’ਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਏਕਮ੍ਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨਿ ਤੀਣਿਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨਿ ਪਞ੍ਚਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨਿ ਦਸਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨਿ, ‘ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ‘ਅਤੀਤਂਪਾਹਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਨਾਮਿ ਸਂਵਟ੍ਟਿ ਵਾ ਲੋਕੋ ਵਿਵਟ੍ਟਿ ਵਾਤਿ । ਅਨਾਗਤਂਪਾਹਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਨਾਮਿ ਸਂਵਟ੍ਟਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾ ਲੋਕੋ ਵਿਵਟ੍ਟਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾਤਿ। ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ ਵਞ੍ਝੋ ਕੂਟਟ੍ਠੋ ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਤੇ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤਿ ਸਂਸਰਨ੍ਤਿ ਚਵਨ੍ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿਤ੍ਵੇਵ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮ’ਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਦਸਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨਿ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨਿ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨਿ, ‘ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ‘ਅਤੀਤਂਪਾਹਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਨਾਮਿ ਸਂਵਟ੍ਟਿਪਿ ਲੋਕੋ ਵਿਵਟ੍ਟਿਪੀਤਿ; ਅਨਾਗਤਂਪਾਹਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਨਾਮਿ ਸਂਵਟ੍ਟਿਸ੍ਸਤਿਪਿ ਲੋਕੋ ਵਿਵਟ੍ਟਿਸ੍ਸਤਿਪੀਤਿ। ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ ਵਞ੍ਝੋ ਕੂਟਟ੍ਠੋ ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਤੇ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤਿ ਸਂਸਰਨ੍ਤਿ ਚਵਨ੍ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿਤ੍ਵੇਵ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮ’ਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੇਸੁ।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਦੇਸਨਾ

੧੫੭. ‘‘ਅਪਰਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ, ‘ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸਨ੍ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦੇਵਾ [ਸਤ੍ਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਯੇਸਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਗਣਨਾਯ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਨੇਨ ਵਾ ਆਯੁ ਸਙ੍ਖਾਤੁਂ। ਅਪਿ ਚ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਭਿਨਿਵੁਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ

[ਅਭਿਨਿਵੁਤ੍ਥਪੁਬ੍ਬੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਹੋਤਿ ਯਦਿ ਵਾ ਰੂਪੀਸੁ ਯਦਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਸੁ ਯਦਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਸੁ ਯਦਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਸੁ ਯਦਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਸੁ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇ।

ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਦੇਸਨਾ

੧੫੮. ''ਅਪਰਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣੇ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ। ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ। ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ'ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣੇ।

ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਦੇਸਨਾ

੧੫੯. ''ਅਪਰਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਸੁ। ਦ੍ਵੇਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਯੋ – ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦ੍ਧਿ ਸਾਸਵਾ ਸਉਪਧਿਕਾ, 'ਨੋ ਅਰਿਯਾ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦ੍ਧਿ ਅਨਾਸਵਾ ਅਨੁਪਧਿਕਾ 'ਅਰਿਯਾ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਕਤਮਾ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦ੍ਧਿ ਸਾਸਵਾ ਸਉਪਧਿਕਾ, 'ਨੋ ਅਰਿਯਾ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ? ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਫੁਸਤਿ, ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ। ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਤਿ; ਆਵਿਭਾਵਂ ਤਿਰੋਭਾਵਂ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ। ਪਥਵਿਯਾਪਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇ। ਉਦਕੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯਂ। ਆਕਾਸੇਪਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਕਮਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ। ਇਮੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਾਮਸਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ। ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦ੍ਧਿ ਸਾਸਵਾ ਸਉਪਧਿਕਾ, 'ਨੋ ਅਰਿਯਾ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਕਤਮਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦ੍ਧਿ ਅਨਾਸਵਾ ਅਨੁਪਧਿਕਾ, 'ਅਰਿਯਾ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ? ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – 'ਪਟਿਕੂਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – 'ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – 'ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – 'ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – 'ਪਟਿਕੂਲਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਂ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ'ਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦ੍ਧਿ ਅਨਾਸਵਾ ਅਨੁਪਧਿਕਾ 'ਅਰਿਯਾ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਸੁ । ਤਂ ਭਗਵਾ ਅਸੇਸਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਅਸੇਸਮਭਿਜਾਨਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਦਭਿਜਾਨਂ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰੋ ਅਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਸੁ।

ਅਞ੍ਞਥਾਸਤ੍ਥੁਗੁਣਦਸ੍ਸਨੰ

੧੬੦. ‘‘ਯਂ ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਦ੍ਧੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੇਨ ਥਾਮਵਤਾ ਪੁਰਿਸਥਾਮੇਨ ਪੁਰਿਸਵੀਰਿਯੇਨ ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹੇਨ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਤਂ ਭਗਵਤਾ। ਨ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੀਨਂ ਗਮ੍ਮਂ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਂ ਅਨਰਿਯਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨਰਿਯਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ। ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਭਗਵਾ ਝਾਨਾਨਂ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨਂ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ।

ਅਨੁਯੋਗਦਾਨਪ੍ਪਕਾਰੋ

੧੬੧. ‘‘ਸਚੇ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ – ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਹੇਸੁਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ‘ਨੋ’ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਂ। ‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ‘ਨੋ’ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਂ । ‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਤ੍ਥੇਤਰਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਿਞ੍ਞਤਰੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ‘ਨੋ’ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਂ।

‘‘ਸਚੇ ਪਨ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ – ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਹੇਸੁਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਮਸਮਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ‘ਏਵ’ਨ੍ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਂ। ‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਮਸਮਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ‘‘ਏਵ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਂ । ‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਤ੍ਥੇਤਰਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਮਸਮਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਹਂ ਭਨ੍ਤੇ ‘ਨੋ’ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਂ।

‘‘ਸਚੇ ਪਨ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ – ‘ਕਿਂ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਕਚ੍ਚਂ ਅਬ੍ਭਨੁਜਾਨਾਤਿ , ਏਕਚ੍ਚਂ ਨ ਅਬ੍ਭਨੁਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਂ – ‘ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤੋ ਸੁਤਂ, ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ – ‘‘ਅਹੇਸੁਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਮਯਾ ਸਮਸਮਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤੋ ਸੁਤਂ, ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ – ‘‘ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਮਯਾ ਸਮਸਮਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤੋ ਸੁਤਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ – ‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ ਯਂ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਕਚ੍ਚਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦੀ ਚੇਵ ਭਗਵਤੋ ਹੋਮਿ, ਨ ਚ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭੂਤੇਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਾਮਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਾਨੁਧਮ੍ਮਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਮਿ, ਨ ਚ ਕੋਚਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾਦਾਨੁਵਾਦੋ [ਵਾਦਾਨੁਪਾਤੋ (ਸੀ॰)] ਗਾਰਯ੍ਹਂ ਠਾਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਤਗ੍ਘ ਤ੍ਵਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦੀ ਚੇਵ ਮੇ ਹੋਸਿ, ਨ ਚ ਮਂ ਅਭੂਤੇਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਸਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਾਨੁਧਮ੍ਮਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਸਿ, ਨ ਚ ਕੋਚਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾਦਾਨੁਵਾਦੋ ਗਾਰਯ੍ਹਂ ਠਾਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ।

ਅਚ੍ਛਰਿਯਅਬ੍ਭੁਤਂ

੧੬੨. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਦਾਯੀ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਸਲ੍ਲੇਖਤਾ। ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਤਥਾਗਤੋ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਤੁਕਰਿਸ੍ਸਤਿ! ਏਕਮੇਕਞ੍ਚੇਪਿ ਇਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਪਟਾਕਂ

ਪਰਿਹਰੇਯਜੁਂ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਸਲ੍ਲੇਖਤਾ। ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਤਥਾਗਤੋ ਏਵਂ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੋ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਤੁਕਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ!

''ਪਸ੍ਸ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਉਦਾਯਿ, 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਸਲ੍ਲੇਖਤਾ। ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਤਥਾਗਤੋ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਤੁਕਰਿਸ੍ਸਤਿ'! ਏਕਮੇਕਞ੍ਚੇਪਿ ਇਤੋ, ਉਦਾਯਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯਜੁਂ, ਤੇ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਪਟਾਕਂ ਪਰਿਹਰੇਯਜੁਂ। ਪਸ੍ਸ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਉਦਾਯਿ, 'ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਸਲ੍ਲੇਖਤਾ। ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਤਥਾਗਤੋ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਤੁਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'''ਤਿ!

੧੬੩. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਹ ਤ੍ਵਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਭਾਸੇਯਜਾਸਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ। ਯੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮੋਘਪੁਰਿਸਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਤਥਾਗਤੇ ਕਙ੍ਖਾ ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਵਾ, ਤੇਸਮਿਮਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੇ ਕਙ੍ਖਾ ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਵਾ, ਸਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਇਤਿ ਹਿਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਮ੍ਪਸਾਦਂ ਪਵੇਦੇਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵੇਯਜਾਕਰਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੀਯਂ ਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ।

ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਪਾਸਾਦਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੪. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਧਞ੍ਞਾ ਨਾਮ ਸਕ੍ਯਾ, ਤੇਸਂ ਅਮ੍ਬਵਨੇ ਪਾਸਾਦੇ।

ਨਿਗਣ੍ਠਨਾਟਪੁਤ੍ਤਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾ

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ [ਨਾਥਪੁਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਾਵਾਯਂ ਅਧੁਨਾਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਦ੍ਵੇਧਿਕਜਾਤਾ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾ ਕਲਹਜਾਤਾ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ''ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ, ਅਹਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਮਿ, ਕਿਂ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਸਿ? ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਸਹਿਤਂ ਮੇ, ਅਸਹਿਤਂ ਤੇ। ਪੁਰੇਵਚਨੀਯਂ ਪਚ੍ਛਾ ਅਵਚ, ਪਚ੍ਛਾਵਚਨੀਯਂ ਪੁਰੇ ਅਵਚ। ਅਧਿਚਿਣ੍ਣਂ ਤੇ ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤਂ, ਆਰੋਪਿਤੋ ਤੇ ਵਾਦੋ, ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਚਰ ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਯ, ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ''ਤਿ। ਵਧੋਯੇਵ ਖੋ [ਵਧੋਯੇਵੇਕੋ (ਕ॰)] ਮਞ੍ਞੇ ਨਿਗਣ੍ਠੇਸੁ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਿਯੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ [ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]। ਯੇਪਿ ਨਿਗਣ੍ਠਸ੍ਸ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ , ਤੇਪਿ [ਤੇ ਤੇਸੁ (ਕ॰)] ਨਿਗਣ੍ਠੇਸੁ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਿਯੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਰੂਪਾ [ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਰੂਪਾ (ਕ॰)] ਵਿਰਤ੍ਤਰੂਪਾ ਪਟਿਵਾਨਰੂਪਾ, ਯਥਾ ਤਂ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਭਿਨ੍ਨਥੂਪੇ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੇ।

੧੬੫. ਅਥ ਖੋ ਚੁਨ੍ਦੋ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਪਾਵਾਯਂ ਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠੋ [ਵਸ੍ਸਂਵੁਤ੍ਥੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਯੇਨ ਸਾਮਗਾਮੋ, ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਚੁਨ੍ਦੋ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨਿਗਣ੍ਠੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ ਪਾਵਾਯਂ ਅਧੁਨਾਕਾਲਙ੍ਕਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਦ੍ਵੇਧਿਕਜਾਤਾ...ਪੇ॰... ਭਿਨ੍ਨਥੂਪੇ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੇ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਚੁਨ੍ਦਂ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਇਦਂ, ਆਵੁਸੋ ਚੁਨ੍ਦ, ਕਥਾਪਾਭਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ ਚੁਨ੍ਦ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ [ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਚੁਨ੍ਦੋ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਆਨਨ੍ਦੋ ਚੁਨ੍ਦੋ ਚ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦੋ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਏਵਮਾਹ, 'ਨਿਗਣ੍ਠੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ ਪਾਵਾਯਂ ਅਧੁਨਾਕਾਲਙ੍ਕਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾ...ਪੇ॰... ਭਿਨ੍ਨਥੂਪੇ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੇ'''ਤਿ।

ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ

੧੬੬. ''ਏਵਂ ਹੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ। ਇਧ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੋ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਸਾਵਕੋ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਹਰਤਿ ਨ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ, ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਤਮ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ, ਲਾਭਾ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਤੇ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੋ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਹਰਸਿ, ਨ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਨ

ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ, ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਤਮ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤੁਸੀ'ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਾਰਯ੍ਹੋ, ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਾਰਯ੍ਹੋ, ਸਾਵਕੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਏਵਂ ਪਾਸਂਸੋ। ਯੋ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਵਰੂਪਂ ਸਾਵਕਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਏਤਾਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੁ, ਯਥਾ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਪਵੇਦਿਤੋ'ਤਿ। ਯੋ ਚ ਸਮਾਦਪੇਤਿ [ਸਮਾਦਾਪੇਤਿ (ਸੀ॰ ਟ੍ਠ॰)], ਯਞ੍ਚ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਯੋ ਚ ਸਮਾਦਪਿਤੋ [ਸਮਾਦਾਪਿਤੋ (ਸੀ॰ ਟ੍ਠ॰)] ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਬਹੁਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਂ ਹੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ।

੧੬੭. ''ਇਧ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੋ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਸਾਵਕੋ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ, ਅਲਾਭਾ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਤੇ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ , ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੋ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਹਰਸਿ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਤਸੀ'ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਾਰਯ੍ਹੋ, ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਾਰਯ੍ਹੋ, ਸਾਵਕੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਏਵਂ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਯੋ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਵਰੂਪਂ ਸਾਵਕਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਦ੍ਧਾਯਸ੍ਮਾ ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਞਾਯਮਾਰਾਧੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਯੋ ਚ ਪਸਂਸਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਸਂਸਤਿ, ਯੋ ਚ ਪਸਂਸਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਬਹੁਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ।

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ

੧੬੮. ''ਇਧ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਸਾਵਕੋ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਨ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ, ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਤਮ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ, ਅਲਾਭਾ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਹਰਸਿ, ਨ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਨ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ, ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚ ਤਮ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਸੀ'ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਾਸਂਸੋ, ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਾਸਂਸੋ, ਸਾਵਕੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਏਵਂ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਯੋ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਵਰੂਪਂ ਸਾਵਕਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਏਤਾਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੁ ਯਥਾ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਪਵੇਦਿਤੋ'ਤਿ। ਯੋ ਚ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਯੋ ਚ ਸਮਾਦਪਿਤੋ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਬਹੁਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ , ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ।

੧੬੯. ''ਇਧ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਸਾਵਕੋ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ, ਲਾਭਾ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਤੇ [ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਤੇ ਅਰਹਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ , ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਹਰਸਿ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਤਸੀ'ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਾਸਂਸੋ, ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਾਸਂਸੋ, ਸਾਵਕੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਏਵਂ ਪਾਸਂਸੋ। ਯੋ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਵਰੂਪਂ ਸਾਵਕਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਦ੍ਧਾਯਸ੍ਮਾ ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਞਾਯਮਾਰਾਧੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਯੋ ਚ ਪਸਂਸਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਸਂਸਤਿ, ਯੋ

ਚ ਪਸਂਸਿਤੋ [ਪਸਤ੍ਥੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਬਹੁਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ।

ਸਾਵਕਾਨੁਤਪ੍ਪਸਤ੍ਥ

੧੭੦. ''ਇਧ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਲੋਕੇ ਉਦਪਾਦਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਥਾ ਚਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਾਵਕਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ, ਨ ਚ ਤੇਸਂ ਕੇਵਲਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਆਵਿਕਤਂ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਪਦਕਤਂ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਰੂਪੋ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਅਨੁਤਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਨੋ ਲੋਕੇ ਉਦਪਾਦਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਥਾ ਚਮ੍ਹ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ, ਨ ਚ ਨੋ ਕੇਵਲਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਆਵਿਕਤਂ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਪਦਕਤਂ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ। ਅਥ ਨੋ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਰੂਪੋ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਅਨੁਤਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ।

ਸਾਵਕਾਨਨੁਤਪ੍ਪਸਤ੍ਥ

੧੭੧. ''ਇਧ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਲੋਕੇ ਉਦਪਾਦਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਥਾ ਚਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਾਵਕਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ, ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਆਵਿਕਤਂ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਪਦਕਤਂ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਰੂਪੋ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਅਨਨੁਤਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ । ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਨੋ ਲੋਕੇ ਉਦਪਾਦਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਥਾ ਚਮ੍ਹ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ, ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਨੋ ਪਰਿਪੂਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਆਵਿਕਤਂ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਪਦਕਤਂ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ । ਅਥ ਨੋ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਰੂਪੋ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਅਨਨੁਤਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਅਪਰਿਪੂਰਾਦਿਕਥਾ

੧੭੨. ''ਏਤੇਹਿ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਸਤ੍ਥਾ ਹੋਤਿ ਥੇਰੋ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤਿ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ।

''ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤੇਹਿ ਚੇਵ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਥੇਰੋ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤਿ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ।

੧੭੩. ''ਏਤੇਹਿ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਥੇਰੋ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ , ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਯਤ੍ਤਾ ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਸਾਰਦਾ ਪਤ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾ। ਅਲਂ ਸਮਕ੍ਖਾਤੁਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਲਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ। ਏਵਂ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤਿ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ।

''ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤੇਹਿ ਚੇਵ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਥੇਰੋ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਥੇਰਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਯਤ੍ਤਾ ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਸਾਰਦਾ ਪਤ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾ। ਅਲਂ ਸਮਕ੍ਖਾਤੁਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਲਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ। ਏਵਂ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤਿ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ।

੧੭੪. ''ਏਤੇਹਿ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਥੇਰੋ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਥੇਰਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਯਤ੍ਤਾ ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਸਾਰਦਾ ਪਤ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾ। ਅਲਂ ਸਮਕ੍ਖਾਤੁਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਲਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ। ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨਵਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਥੇਰਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨਵਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਾ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਾ ਚਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ, ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਾ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਾ ਚਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ, ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹਿਨਿਯੋ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨਿਯੋ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਿਕਾ ਚਸ੍ਸ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹਿਨਿਯੋ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨਿਯੋ, ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹਿਨਿਯੋ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨਿਯੋ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਿਕਾ ਚਸ੍ਸ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹਿਨਿਯੋ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨਿਯੋ, ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਹੋਤਿ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਂ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞਂ ਪੁਥੁਭੂਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਂ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞਂ ਪੁਥੁਭੂਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤਿ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ।

''ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤੇਹਿ ਚੇਵ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਤਿ ਥੇਰੋ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਥੇਰਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਯਤ੍ਤਾ ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਸਾਰਦਾ ਪਤ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾ। ਅਲਂ ਸਮਕ੍ਖਾਤੁਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਲਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ। ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨਵਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਥੇਰਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨਵਾ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਾ ਚਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ। ਉਪਾਸਕਾ ਚਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਿਕਾ ਚਸ੍ਸ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹਿਨਿਯੋ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨਿਯੋ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਿਕਾ ਚਸ੍ਸ ਸਾਵਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗਿਹਿਨਿਯੋ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨਿਯੋ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਂ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞਂ ਪੁਥੁਭੂਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ, ਲਾਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਏਵਂ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਹੋਤਿ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ।

੧੭੫. ''ਅਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਸਤ੍ਥਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਥਾ ਚ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ, ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਆਵਿਕਤਂ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਪਦਕਤਂ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ। ਅਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਸਤ੍ਥਾ ਥੇਰੋ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

''ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਯਤ੍ਤਾ ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਸਾਰਦਾ ਪਤ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾ। ਅਲਂ ਸਮਕ੍ਖਾਤੁਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਲਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ। ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ , ਏਤਰਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਕਾ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਾਵਿਕਾ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਉਪਾਸਕਾ ਸਾਵਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਉਪਾਸਕਾ ਸਾਵਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨੋ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਾਵਿਕਾ ਗਿਹਿਨਿਯੋ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨਿਯੋ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਾਵਿਕਾ ਗਿਹਿਨਿਯੋ ਓਦਾਤਵਸਨਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨਿਯੋ...ਪੇ॰... ਏਤਰਹਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਂ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞਂ ਪੁਥੁਭੂਤਂ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ।

੧੭੬. ''ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਸਤ੍ਥਾਰੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਨਾਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਸਤ੍ਥਾਰਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਏਵਂਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੁਂ ਯਥਰਿਵਾਹਂ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਤਰਹਿ ਸਙ੍ਘੋ ਵਾ ਗਣੋ ਵਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ; ਨਾਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਂ ਸਂਘਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਏਵਂਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੁਂ ਯਥਰਿਵਾਯਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ। ਯਂ ਖੋ ਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਂ ਅਨੂਨਮਨਧਿਕਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਂ ਕੇਵਲਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤ'ਨ੍ਤਿ। ਇਦਮੇਵ ਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ...ਪੇ॰... ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤ'ਨ੍ਤਿ।

''ਉਦਕੋ [ਉਦ੍ਦਕੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਸੁਦਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – 'ਪਸ੍ਸਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਪਸ੍ਸਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਖੁਰਸ੍ਸ ਸਾਧੁਨਿਸਿਤਸ੍ਸ ਤਲਮਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਧਾਰਞ੍ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – 'ਪਸ੍ਸਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਯਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਉਦਕੇਨ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਂ ਹੀਨਂ ਗਮ੍ਮਂ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਂ ਅਨਰਿਯਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ ਖੁਰਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਯਞ੍ਚ ਤਂ [ਯਞ੍ਚੇਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਚੁਨ੍ਦ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਪਸ੍ਸਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਇਦਮੇਵ ਤਂ [ਇਦਮੇਵੇਤਂ (ਕ॰)] ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਪਸ੍ਸਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਪਸ੍ਸਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਂ ਅਨੂਨਮਨਧਿਕਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਂ ਕੇਵਲਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ, ਇਤਿ ਹੇਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ [ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤਂ, ਇਤਿ ਹੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਅਪਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਤਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਰਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ, ਇਤਿ ਹੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ [ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਉਪਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਤਂ ਪਰਿਪੂਰਂ [ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਰਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰), ਪਰਿਪੂਰਤਰਂ (?)] ਅਸ੍ਸਾਤਿ, ਇਤਿ ਹੇਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚੁਨ੍ਦ – 'ਪਸ੍ਸਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਯਂ ਖੋ ਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤ'ਨ੍ਤਿ। ਇਦਮੇਵ ਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਂ ਅਨੂਨਮਨਧਿਕਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਂ ਕੇਵਲਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤ'ਨ੍ਤਿ।

ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ

੧੭੭. ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਚੁਨ੍ਦ, ਯੇ ਵੋ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਯਿਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਦ੍ਧਨਿਯਂ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ, ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਕਤਮੇ ਚ ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ , ਧਮ੍ਮਾ ਮਯਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਯਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਯਿਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਦ੍ਧਨਿਯਂ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ, ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ? ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ , ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਇਮੇ ਖੋ ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਧਮ੍ਮਾ ਮਯਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਦੇਸਿਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ

ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਯਿਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਦ੍ਧਨਿਯਂ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ, ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ।

ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਵਿਧਿ

੧੭੮. ''ਤੇਸਞ੍ਚ ਵੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਮਗ੍ਗਾਨਂ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾਨਂ ਅਵਿਵਦਮਾਨਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਤਂ [ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ (ਬਹੂਸੁ)] ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਸਙ੍ਘੇ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਮਿਚ੍ਛਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾ ਰੋਪੇਤੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਕਤਮਾਨਿ ਓਪਾਯਿਕਤਰਾਨਿ, ਇਮੇਸਞ੍ਚ [ਇਮੇਸਂ ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰), ਇਮੇਸਂ (ਸੀ॰)] ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਅਯਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਏਸੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਕਤਮੋ ਓਪਾਯਿਕਤਰੋ'ਤਿ ? ਸੋ ਚੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਮਾਨੇਵ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਓਪਾਯਿਕਤਰਾਨਿ, ਯਾ ਚੇਵ [ਯਞ੍ਚੇਵ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਏਤਾਨਿ; ਇਮੇਸਞ੍ਚ [ਇਮੇਦਂ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਅਯਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਓਪਾਯਿਕਤਰੋ, ਯਾ ਚੇਵ [ਯਞ੍ਚੇਵ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਏਸੋ'ਤਿ। ਸੋ ਨੇਵ ਉਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਅਪਸਾਦੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਨਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵੇਵ ਸਾਧੁਕਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇਸਞ੍ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ।

੧੭੯. ''ਅਪਰੋਪਿ ਚੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਸਙ੍ਘੇ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਖੋ ਮਿਚ੍ਛਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਸਮ੍ਮਾ ਰੋਪੇਤੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਇਮੇਸਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਅਯਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਏਸੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਕਤਮੋ ਓਪਾਯਿਕਤਰੋ'ਤਿ? ਸੋ ਚੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਅਯਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਓਪਾਯਿਕਤਰੋ, ਯਾ ਚੇਵ ਏਸੋ'ਤਿ। ਸੋ ਨੇਵ ਉਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਅਪਸਾਦੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਨਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵੇਵ ਸਾਧੁਕਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ।

੧੮੦. ''ਅਪਰੋਪਿ ਚੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਸਙ੍ਘੇ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਖੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਮਿਚ੍ਛਾ ਰੋਪੇਤੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬਂ; ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਕਤਮਾਨਿ ਓਪਾਯਿਕਤਰਾਨੀ'ਤਿ? ਸੋ ਚੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਮਾਨੇਵ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਓਪਯਿਕਤਰਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚੇਵ ਏਤਾਨੀ'ਤਿ । ਸੋ ਨੇਵ ਉਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬੋ ਨ ਅਪਸਾਦੇਤਬ੍ਬੋ; ਅਨੁਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਨਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵੇਵ ਸਾਧੁਕਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ।

੧੮੧. ''ਅਪਰੋਪਿ ਚੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਸਙ੍ਘੇ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਰੋਪੇਤੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਨੁਮੋਦਿਤਬ੍ਬਂ; ਤਸ੍ਸ 'ਸਾਧੂ'ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ – 'ਲਾਭਾ ਨੋ ਆਵੁਸੋ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਨੋ ਆਵੁਸੋ, ਯੇ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਤਾਦਿਸਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਪਸ੍ਸਾਮ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੁਪੇਤਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੁਪੇਤ'ਨ੍ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਞ੍ਞਾਤਕਾਰਣਂ

੧੮੨. ''ਨ ਵੋ ਅਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਨਂਯੇਵ ਆਸਵਾਨਂ ਸਂਵਰਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਨ ਪਨਾਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਨਂਯੇਵ ਆਸਵਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਚੇਵਾਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਆਸਵਾਨਂ ਸਂਵਰਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ; ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਨਞ੍ਚ

ਆਸਵਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਚੁਨ੍ਦ, ਯਂ ਵੋ ਮਯਾ ਚੀਵਰਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ, ਅਲਂ ਵੋ ਤਂ – ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪ [ਸਿਰਿਂਸਪ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ। ਯੋ ਵੋ ਮਯਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ, ਅਲਂ ਵੋ ਸੋ ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚ [ਚਾਤਿ (ਬਹੂਸੁ)]। ਯਂ ਵੋ ਮਯਾ ਸੇਨਾਸਨਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ, ਅਲਂ ਵੋ ਤਂ ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥਂ। ਯੋ ਵੋ ਮਯਾ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ, ਅਲਂ ਵੋ ਸੋ ਯਾਵਦੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਬਾਧਿਕਾਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਪਰਮਤਾਯ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਪਰਮਤਾਯਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਪਰਮਤਾਯ (?)]।

ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ

੧੮੩. ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ [ਵਦਮਾਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਕਤਮੋ ਸੋ , ਆਵੁਸੋ, ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ? ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਾ ਹਿ ਬਹੂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕਾ'ਤਿ।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਾ ਹੀਨਾ ਗਮ੍ਮਾ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ ਅਨਰਿਯਾ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਾ ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ?

''ਇਧ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਬਾਲੋ ਪਾਣੇ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ। ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮੁਸਾ ਭਣਿਤ੍ਵਾ ਭਣਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤਿ ਪੀਣੇਤਿ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ ਪਰਿਚਾਰੇਤਿ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ।

''ਇਮੇ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਾ ਹੀਨਾ ਗਮ੍ਮਾ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ ਅਨਰਿਯਾ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਾ ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ''ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੇ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤੇ ਵੋ [ਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] 'ਮਾਹੇਵਂ' ਤਿਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ। ਨ ਤੇ ਵੋ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯੁਂ ਅਸਤਾ ਅਭੂਤੇਨ।

੧੮੪. ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਾ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ?

‘‘ਇਧ , ਚੁਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ…ਪੇ॰… ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ…ਪੇ॰… ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ…ਪੇ॰… ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ।

‘‘ਇਮੇ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਾ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ‘‘ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੇ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਤੇ ਵੋ ‘ਏਵਂ’ ਤਿਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ। ਸਮ੍ਮਾ ਤੇ ਵੋ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਤੇ ਵੋ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯੁਂ ਅਸਤਾ ਅਭੂਤੇਨ।

ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਾਨਿਸਂਸੋ

੧੮੫. ‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਇਮੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੇ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਹਰਤਂ ਕਤਿ ਫਲਾਨਿ ਕਤਾਨਿਸਂਸਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ’ਤਿ? ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – ‘ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੇ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਹਰਤਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਫਲਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਨਿਸਂਸਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ। ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਫਲਂ, ਪਠਮੋ ਆਨਿਸਂਸੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ, ਸਕਿਦੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਫਲਂ, ਦੁਤਿਯੋ ਆਨਿਸਂਸੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਇਦਂ ਤਤਿਯਂ ਫਲਂ, ਤਤਿਯੋ ਆਨਿਸਂਸੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਫਲਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਆਨਿਸਂਸੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੇ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਹਰਤਂ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਫਲਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਨਿਸਂਸਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ’’ਤਿ।

ਖੀਣਾਸਵਅਭਬ੍ਬਠਾਨਂ

੧੮੬. ‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਅਟ੍ਠਿਤਧਮ੍ਮਾ ਸਮਣਾ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾ ਦੇਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ ਵਾ ਅਯੋਖੀਲੋ ਵਾ ਗਮ੍ਭੀਰਨੇਮੋ ਸੁਨਿਖਾਤੋ ਅਚਲੋ ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ

ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾ ਦੇਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਾ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਨਵ ਠਾਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਤੁਂ। ਅਭਬ੍ਬੋ, ਆਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਿਯਿਤੁਂ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿਤੁਂ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤੁਂ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਂ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਗਾਰਿਕਭੂਤੋ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਇਮਾਨਿ ਨਵ ਠਾਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਤु''ਨ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਹਾਬ੍ਯਾਕਰਣਂ

੧੮੭. ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਅਤੀਤਂ ਖੋ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਅਤੀਰਕਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਨਾਗਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਅਤੀਰਕਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਤਯਿਦਂ ਕਿਂਸੁ ਤਯਿਦਂ ਕਥਂਸੂ'ਤਿ? ਤੇ ਚ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਕੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਕਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਯਥਰਿਵ ਬਾਲਾ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਅਤੀਤਂ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਤਾਨੁਸਾਰਿ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ; ਸੋ ਯਾਵਤਕਂ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਤਾਵਤਕਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਅਨਾਗਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਜਂ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ'ਤਿ। 'ਅਤੀਤਂ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਨ ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਅਤੀਤਂ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਅਤੀਤਂ ਚੇਪਿ ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ। ਅਨਾਗਤਂ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਨ ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਨ ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚੇਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਹੋਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਤਥਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯ।

੧੮੮. ''ਇਤਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਲਵਾਦੀ [ਕਾਲਵਾਦੀ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਭੂਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਵਿਨਯਵਾਦੀ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮਾਰਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਞ੍ਚ, ਚੁਨ੍ਦ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਭਾਸਤਿ ਲਪਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਥੇਵ ਹੋਤਿ ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਵਾਦੀ, ਚੁਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤੋ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ। ਇਤਿ ਯਥਾਵਾਦੀ ਤਥਾਕਾਰੀ, ਯਥਾਕਾਰੀ ਤਥਾਵਾਦੀ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਥਾਗਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਬ੍ਯਾਕਤਟ੍ਠਾਨਂ

੧੮੯. ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ – ''ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਏਤਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ – ''ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ ਏਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ – ''ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਏਤਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ – ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'''ਨ੍ਤਿ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਨ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ ਨ ਧਮ੍ਮਸਂਹਿਤਂ ਨ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤ'ਨ੍ਤਿ।

ਬ੍ਯਾਕਤਟ੍ਠਾਨਂ

੧੯੦. ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਬ੍ਯਾਕਤ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤ'ਨ੍ਤਿ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਬ੍ਯਾਕਤ'ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਏਤਞ੍ਹਿ, ਆਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ, ਏਤਂ ਧਮ੍ਮਸਂਹਿਤਂ, ਏਤਂ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਬ੍ਯਾਕਤ'ਨ੍ਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਸਹਗਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾ

੧੯੧. ''ਯੇਪਿ ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਸਹਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਤੇਪਿ ਵੋ ਮਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਯਥਾ ਤੇ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਕਿਂ ਵੋ ਅਹਂ ਤੇ ਤਥਾ [ਤਤ੍ਥ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ? ਯੇਪਿ ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਪਰਨ੍ਤਸਹਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਤੇਪਿ ਵੋ ਮਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਯਥਾ ਤੇ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਕਿਂ ਵੋ ਅਹਂ ਤੇ ਤਥਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ? ਕਤਮੇ ਚ ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਸਹਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਯੇ ਵੋ ਮਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਯਥਾ ਤੇ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ। (ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਕਿਂ

ਵੋ ਅਹਂ ਤੇ ਤਥਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ) [(ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ) ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ]? ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਿ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ...ਪੇ॰... ਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਨੇਵ ਸਸ੍ਸਤੋ ਨਾਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਸਯਂਕਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਪਰਂਕਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਸਯਂਕਤੋ ਚ ਪਰਂਕਤੋ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਅਸਯਂਕਾਰੋ ਅਪਰਂਕਾਰੋ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਸਸ੍ਸਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਅਸਸ੍ਸਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਸਸ੍ਸਤਞ੍ਚ ਅਸਸ੍ਸਤਞ੍ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਨੇਵਸਸ੍ਸਤਂ ਨਾਸਸ੍ਸਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਸਯਂਕਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਪਰਂਕਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਸਯਂਕਤਞ੍ਚ ਪਰਂਕਤਞ੍ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਅਸਯਂਕਾਰਂ ਅਪਰਂਕਾਰਂ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ।

੧੯੨. ''ਤਤ੍ਰ, ਚੁਨ੍ਦ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਯਾਹਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਇਦਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ? ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਤੇਸਂ ਨਾਨੁਜਾਨਾਮਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਞ੍ਞਥਾਸਞ੍ਞਿਨੋਪਿ ਹੇਤ੍ਥ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਤ੍ਤਾ। ਇਮਾਯਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਕੁਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਥ ਖੋ ਅਹਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

੧੯੩. ''ਤਤ੍ਰ, ਚੁਨ੍ਦ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ...ਪੇ॰... ਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਨੇਵਸਸ੍ਸਤੋ ਨਾਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਸਯਂਕਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਪਰਂਕਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਸਯਂਕਤੋ ਚ ਪਰਂਕਤੋ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਅਸਯਂਕਾਰੋ ਅਪਰਂਕਾਰੋ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ... ਸਸ੍ਸਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਅਸਸ੍ਸਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਸਸ੍ਸਤਞ੍ਚ ਅਸਸ੍ਸਤਞ੍ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਨੇਵਸਸ੍ਸਤਂ ਨਾਸਸ੍ਸਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਸਯਂਕਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਪਰਂਕਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਸਯਂਕਤਞ੍ਚ ਪਰਂਕਤਞ੍ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਅਸਯਂਕਾਰਂ ਅਪਰਂਕਾਰਂ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਯਾਹਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਇਦਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਸਯਂਕਾਰਂ ਅਪਰਂਕਾਰਂ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ? ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਤੇਸਂ ਨਾਨੁਜਾਨਾਮਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਞ੍ਞਥਾਸਞ੍ਞਿਨੋਪਿ ਹੇਤ੍ਥ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਤ੍ਤਾ। ਇਮਾਯਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਕੁਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਥ ਖੋ ਅਹਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਸਹਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਯੇ ਵੋ ਮਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਯਥਾ ਤੇ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ । ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਕਿਂ ਵੋ ਅਹਂ ਤੇ ਤਥਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ [ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ (ਸੀ॰ ਕ॰)]?

ਅਪਰਨ੍ਤਸਹਗਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾ

੧੯੪. ''ਕਤਮੇ ਚ ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਪਰਨ੍ਤਸਹਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਯੇ ਵੋ ਮਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਯਥਾ ਤੇ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ। (ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਕਿਂ ਵੋ ਅਹਂ ਤੇ ਤਥਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ) [( ) ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਾਠੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ]? ਸਨ੍ਤਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਿ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪੀ ਚ ਅਰੂਪੀ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਨੇਵਰੂਪੀ ਨਾਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਅਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ, ਚੁਨ੍ਦ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਯਾਹਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਇਦਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ? ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਤੇਸਂ

ਨਾਨੁਜਾਨਾਮਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਞ੍ਞਥਾਸਞ੍ਞਿਨੋਪਿ ਹੇਤ੍ਥ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਤ੍ਤਾ। ਇਮਾਯਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਕੁਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਥ ਖੋ ਅਹਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

੧੯੫. ''ਤਤ੍ਰ, ਚੁਨ੍ਦ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪੀ ਚ ਅਰੂਪੀ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਨੇਵਰੂਪੀਨਾਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਅਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ... ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਹਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਇਦਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'''ਤਿ? ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਤੇਸਂ ਨਾਨੁਜਾਨਾਮਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਞ੍ਞਥਾਸਞ੍ਞਿਨੋਪਿ ਹੇਤ੍ਥ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਤ੍ਤਾ। ਇਮਾਯਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਕੁਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਥ ਖੋ ਅਹਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ ਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਪਰਨ੍ਤਸਹਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਯੇ ਵੋ ਮਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤਾ , ਯਥਾ ਤੇ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਨ ਬ੍ਯਾਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਕਿਂ ਵੋ ਅਹਂ ਤੇ ਤਥਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ [ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ (ਸੀ॰ ਕ॰)]?

੧੯੬. ''ਇਮੇਸਞ੍ਚ, ਚੁਨ੍ਦ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਸਹਗਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਅਪਰਨ੍ਤਸਹਗਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਵਂ ਮਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਚੁਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਚੁਨ੍ਦ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਸਹਗਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਅਪਰਨ੍ਤਸਹਗਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ। ਏਵਂ ਮਯਾ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ''ਤਿ।

੧੯੭. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਵਾਣੋ ਭਗਵਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਬੀਜਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਵਾਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਵਤਾਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ; ਸੁਪਾਸਾਦਿਕੋ ਵਤਾਯਂ ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ, ਕੋ ਨਾਮਾਯਂ ਭਨ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ''ਤਿ? ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵਂ, ਉਪਵਾਣ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ 'ਪਾਸਾਦਿਕੋ' ਤ੍ਵੇਵ ਨਂ ਧਾਰੇਹੀ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਵਾਣੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਪਾਸਾਦਿਕਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤੰ

ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ

੧੯੮. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ [ਭਦਨ੍ਤੇਤਿ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)] ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੧੯੯. ''ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਵ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾ। ਸਚੇ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤਾਵੀ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਰਤਨਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ, ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨੰ ਅਸ੍ਸਰਤਨੰ ਮਣਿਰਤਨੰ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨੰ ਗਹਪਤਿਰਤਨੰ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਮੇਵ ਸਤ੍ਤਮੰ। ਪਰੋਸਹਸ੍ਸੰ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ। ਸੋ ਇਮੰ ਪਥਵਿੰ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। ਸਚੇ ਖੋ ਪਨ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਅਰਹੰ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ [ਵਿਵਟਚ੍ਛਦੋ (ਸਜਾ॰ ਕ॰), ਵਿਵਤ੍ਤਚ੍ਛਦੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।

੨੦੦. ''ਕਤਮਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਵ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾ? ਸਚੇ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਸਚੇ ਖੋ ਪਨ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਅਰਹੰ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ।

''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੰ ਭਵਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਪਾਦਤਲੇਸੁ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਰਾਨਿ ਸਨੇਮਿਕਾਨਿ ਸਨਾਭਿਕਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾਨਿ [ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾਨਿ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਨ੍ਤਰਾਨਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਪਾਦਤਲੇਸੁ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਰਾਨਿ ਸਨੇਮਿਕਾਨਿ ਸਨਾਭਿਕਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾਨਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੰ ਭਵਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਆਯਤਪਣ੍ਹਿ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਦੀਘਙ੍ਗੁਲਿ ਹੋਤਿ... ਮੁਦੁਤਲੁਨਹਤ੍ਥਪਾਦੋ ਹੋਤਿ... ਜਾਲਹਤ੍ਥਪਾਦੋ ਹੋਤਿ... ਉਸ੍ਸਙ੍ਖਪਾਦੋ ਹੋਤਿ... ਏਣਿਜਙ੍ਘੋ ਹੋਤਿ... ਠਿਤਕੋਵ ਅਨੋਨਮਨ੍ਤੋ ਉਭੋਹਿ ਪਾਣਿਤਲੇਹਿ ਜਣ੍ਣੁਕਾਨਿ ਪਰਿਮਸਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ... ਕੋਸੋਹਿਤਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹੋ ਹੋਤਿ... ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚੋ... ਸੁਖੁਮਚ੍ਛਵਿ ਹੋਤਿ, ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ ਛਵਿਯਾ ਰਜੋਜਲ੍ਲੰ ਕਾਯੇ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ... ਏਕੇਕਲੋਮੋ ਹੋਤਿ, ਏਕੇਕਾਨਿ ਲੋਮਾਨਿ ਲੋਮਕੂਪੇਸੁ ਜਾਤਾਨਿ... ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਲੋਮੋ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਾਨਿ ਲੋਮਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ ਨੀਲਾਨਿ ਅਞ੍ਜਨਵਣ੍ਣਾਨਿ ਕੁਣ੍ਡਲਾਵਟ੍ਟਾਨਿ [ਕੁਣ੍ਡਲਾਵਤ੍ਤਾਨਿ (ਬਹੂਸੁ)] ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਟ੍ਟਕਜਾਤਾਨਿ [ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਤ੍ਤਕਜਾਤਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)] ... ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਜੁਗਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ... ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦੋ ਹੋਤਿ... ਸੀਹਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਕਾਯੋ ਹੋਤਿ... ਚਿਤਨ੍ਤਰੰਸੋ [ਪਿਤਨ੍ਤਰੰਸੋ (ਸਜਾ॰)] ਹੋਤਿ... ਨਿਗ੍ਰੋਧਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵਤਕ੍ਵਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਤਾਵਤਕ੍ਵਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਮੋ ਯਾਵਤਕ੍ਵਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਮੋ ਤਾਵਤਕ੍ਵਸ੍ਸ ਕਾਯੋ... ਸਮਵਟ੍ਟਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ... ਰਸਗ੍ਗਸਗ੍ਗੀ ਹੋਤਿ... ਸੀਹਹਨੁ ਹੋਤਿ... ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਦਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ... ਸਮਦਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ... ਅਵਿਰਲ਼ਦਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ... ਸੁਸੁਕ੍ਕਦਾਠੋ ਹੋਤਿ... ਪਹੂਤਜਿਵ੍ਹੋ ਹੋਤਿ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੋ ਹੋਤਿ ਕਰਵੀਕਭਾਣੀ... ਅਭਿਨੀਲਨੇਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ...

ਗੋਪਖੁਮੋ ਹੋਤਿ... ਉਣ੍ਣਾ ਭਮੁਕਨ੍ਤਰੇ ਜਾਤਾ ਹੋਤਿ, ਓਦਾਤਾ ਮੁਦੁਤੂਲਸਨ੍ਨਿਭਾ। ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਉਣ੍ਣਾ ਭਮੁਕਨ੍ਤਰੇ ਜਾਤਾ ਹੋਤਿ, ਓਦਾਤਾ ਮੁਦੁਤੂਲਸਨ੍ਨਿਭਾ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਭਵਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਉਣ੍ਹੀਸਸੀਸੋ ਹੋਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਉਣ੍ਹੀਸਸੀਸੋ ਹੋਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਭਵਤਿ।

''ਇਮਾਨਿ ਖੋ ਤਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਵ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਾ। ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਸਚੇ ਖੋ ਪਨ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਅਰਹਂ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ।

''ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਬਾਹਿਰਕਾਪਿ ਇਸਯੋ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਤੇ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – 'ਇਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤੀ'ਤਿ।

(੧) ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਤਾਲਕ੍ਖਣਂ

੨੦੧. ''ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦਲ੍ਹਸਮਾਦਾਨੋ ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਅਵਤ੍ਥਿਤਸਮਾਦਾਨੋ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗੇ ਸੀਲਸਮਾਦਾਨੇ ਉਪੋਸਥੁਪਵਾਸੇ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾਯ ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞਤਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਤਾਯ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਤਾਯ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਸੁ ਚ ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ । ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵੇ ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਯੁਨਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਸੁਖੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਯਸੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਰਸੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹਿ। ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਸਮਂ ਪਾਦਂ ਭੂਮਿਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਮਂ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਸਮਂ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੇਹਿ ਪਾਦਤਲੇਹਿ ਭੂਮਿਂ ਫੁਸਤਿ।

੨੦੨. ''ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤਾਵੀ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਰਤਨਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਅਸ੍ਸਰਤਨਂ ਮਣਿਰਤਨਂ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਗਹਪਤਿਰਤਨਂ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਮੇਵ ਸਤ੍ਤਮਂ। ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਪਥਵਿਂ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਖਿਲਮਨਿਮਿਤ੍ਤਮਕਣ੍ਟਕਂ ਇਦ੍ਧਂ ਫੀਤਂ ਖੇਮਂ ਸਿਵਂ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਂ ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ । ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਕ੍ਖਮ੍ਭਿਯੋ [ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਯੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਹੋਤਿ ਕੇਨਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਨ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ। ''ਸਚੇ ਖੋ ਪਨ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਅਰਹਂ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਕ੍ਖਮ੍ਭਿਯੋ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਹਿ ਵਾ ਬਾਹਿਰੇਹਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਰਾਗੇਨ ਵਾ ਦੋਸੇਨ ਵਾ ਮੋਹੇਨ ਵਾ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੦੩. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਸਚ੍ਚੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਦਮੇ ਚ ਸਂਯਮੇ,
ਸੋਚੇਯ੍ਯਸੀਲਾਲਯੁਪੋਸਥੇਸੁ ਚ।

ਦਾਨੇ ਅਹਿੰਸਾਯ ਅਸਾਹਸੇ ਰਤੋ,
ਦਲ੍ਹਂ ਸਮਾਦਾਯ ਸਮਤ੍ਤੁਮਾਚਰਿ [ਸਮਨੁਮਾਚਰਿ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)]॥

''ਸੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦਿਵਂ ਸਮਕ੍ਕਮਿ [ਅਪਕ੍ਕਮਿ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)],
ਸੁਖਞ੍ਚ ਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਯੋ ਚ ਅਨ੍ਵਭਿ [ਅੰਨ੍ਵਭਿ (ਟੀਕਾ)]।
ਤਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਰਾਗਤੋ ਇਧ,
ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਫੁਸੀ ਵਸੁਨ੍ਧਰਂ॥

''ਬ੍ਯਾਕਂਸੁ ਵੇਯ੍ਯਞ੍ਜਨਿਕਾ ਸਮਾਗਤਾ,
ਸਮਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤਿ ਖਮ੍ਭਨਾ।
ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਨ [ਪਨ (ਸਜਾ॰)],
ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਭਵਤਿ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਕਂ॥

''ਅਕ੍ਖਮ੍ਭਿਯੋ ਹੋਤਿ ਅਗਾਰਮਾਵਸਂ,
ਪਰਾਭਿਭੂ ਸਤ੍ਤੁਭਿ ਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨੋ।
ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਨਿਧ ਹੋਤਿ ਕੇਨਚਿ,
ਅਕ੍ਖਮ੍ਭਿਯੋ ਤਸ੍ਸ ਫਲੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨੋ॥

''ਸਚੇ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਮੁਪੇਤਿ ਤਾਦਿਸੋ,
ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਛਨ੍ਦਾਭਿਰਤੋ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
ਅਗ੍ਗੋ ਨ ਸੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਜਾਤੁ ਖਮ੍ਭਨਂ,
ਨਰੁਤ੍ਤਮੋ ਏਸ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤਾ''ਤਿ॥

(੨) ਪਾਦਤਲਚਕ੍ਕਲਕ੍ਖਣਂ

੨੦੪. ''ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਹੋ ਅਹੋਸਿ, ਉਬ੍ਬੇਗਉਤ੍ਤਾਸਭਯਂ ਅਪਨੁਦਿਤਾ, ਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਂ ਸਂਵਿਧਾਤਾ, ਸਪਰਿਵਾਰਞ੍ਚ ਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾਪਾਦਤਲੇਸੁ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਰਾਨਿ ਸਨੇਮਿਕਾਨਿ ਸਨਾਭਿਕਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾਨਿ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਨ੍ਤਰਾਨਿ।

''ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੋ ਹੋਤਿ; ਮਹਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾ ਦੋਵਾਰਿਕਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਰਾਜਾਨੋ ਭੋਗਿਯਾ ਕੁਮਾਰਾ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਖੋ ਪਨ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਅਰਹਂ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੋ ਹੋਤਿ; ਮਹਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਸੁਰਾ ਨਾਗਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੦੫. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

“ਪੁਰੇ ਪੁਰਤ੍ਥਾ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤਿਸੁ,
ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਬਹੁਨਂ ਸੁਖਾਵਹੋ।
ਉਬ੍ਭੇਗਉਤ੍ਤਾਸਭਯਾਪਨੂਦਨੋ,
ਗੁਤ੍ਤੀਸੁ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣੇਸੁ ਉਸ੍ਸੁਕੋ॥

“ਸੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦਿਵਂ ਸਮਕ੍ਕਮਿ,
ਸੁਖਞ੍ਚ ਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਯੋ ਚ ਅਨ੍ਵਭਿ।
ਤਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਰਾਗਤੋ ਇਧ,
ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਪਾਦੇਸੁ ਦੁਵੇਸੁ ਵਿਨ੍ਦਤਿ॥

“ਸਮਨ੍ਤਨੇਮੀਨਿ ਸਹਸ੍ਸਰਾਨਿ ਚ,
ਬ੍ਯਾਕਂਸੁ ਵੇਯਞ੍ਜਨਿਕਾ ਸਮਾਗਤਾ।
ਦਿਸ੍ਵਾ ਕੁਮਾਰਂ ਸਤਪੁਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਂ,
ਪਰਿਵਾਰਵਾ ਹੇਸ੍ਸਤਿ ਸਤ੍ਤੁਮਦ੍ਦਨੋ॥

ਤਥਾ ਹੀ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਨੇਮਿਨਿ,
ਸਚੇ ਨ ਪਬ੍ਬਜਜ੍ਜਮੁਪੇਤਿ ਤਾਦਿਸੋ।
ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਂ ਪਥਵਿਂ ਪਸਾਸਤਿ,
ਤਸ੍ਸਾਨੁਯਨ੍ਤਾਧ [ਤਸ੍ਸਾਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਇਧ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਤਸ੍ਸਾਨੁਯਨ੍ਤਾ ਇਧ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਭਵਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ॥

“ਮਹਾਯਸਂ ਸਂਪਰਿਵਾਰਯਨ੍ਤਿ ਨਂ,
ਸਚੇ ਚ ਪਬ੍ਬਜਜ੍ਜਮੁਪੇਤਿ ਤਾਦਿਸੋ।
ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਛਨ੍ਦਾਭਿਰਤੋ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ,
ਦੇਵਾਮਨੁਸ੍ਸਾਸੁਰਸਕ੍ਕਰਕ੍ਖਸਾ [ਸਤ੍ਤੁਰਕ੍ਖਸਾ (ਕ॰) ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ]॥

“ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਨਾਗਾ ਵਿਹਗਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾ,
ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਪੂਜਿਤਂ।
ਮਹਾਯਸਂ ਸਂਪਰਿਵਾਰਯਨ੍ਤਿ ਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

(੩-੫) ਆਯਤਪਣ੍ਹਿਤਾਦਿਤਿਲਕ੍ਖਣਂ

੨੦੬. “ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਅਹੋਸਿ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਵਿਹਾਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ…ਪੇ॰… ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਆਯਤਪਣ੍ਹਿ ਚ ਹੋਤਿ, ਦੀਘਙ੍ਗੁਲਿ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਜੁਗਤ੍ਤੋ ਚ।

‘‘ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਦੀਘਾਯੁਕੋ ਹੋਤਿ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ, ਦੀਘਮਾਯੁਂ ਪਾਲੇਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ ਕੇਨਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਨ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਦੀਘਾਯੁਕੋ ਹੋਤਿ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ, ਦੀਘਮਾਯੁਂ ਪਾਲੇਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ’’। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੦੭. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਮਾਰਣਵਧਭਯਤ੍ਤਨੋ [ਮਰਣਵਧਭਯਤ੍ਤਨੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰), ਮਰਣਵਧਭਯਮਤ੍ਤਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ,
ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਪਰਂ ਮਾਰਣਾਯਹੋਸਿ।
ਤੇਨ ਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਗ੍ਗਮਗਮਾ [ਤੇਨ ਸੋ ਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਗ੍ਗਮਗਮਾਸਿ (ਸ੍ਯਾ॰)],
ਸੁਕਤਫਲਵਿਪਾਕਮਨੁਭੋਸਿ॥

‘‘ਚਵਿਯ ਪੁਨਰਿਧਾਗਤੋ ਸਮਾਨੋ,
ਪਟਿਲਭਤਿ ਇਧ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ।
ਭਵਤਿ ਵਿਪੁਲਦੀਘਪਾਸਣ੍ਹਿਕੋ,
ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਵ ਸੁਜੁ ਸੁਭੋ ਸੁਜਾਤਗਤ੍ਤੋ॥

‘‘ਸੁਭੁਜੋ ਸੁਸੁ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੋ ਸੁਜਾਤੋ,
ਮੁਦੁਤਲੁਨਙ੍ਗੁਲਿਯਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ।
ਦੀਘਾ ਤੀਭਿ ਪੁਰਿਸਵਰਗ੍ਗਲਕ੍ਖਣੇਹਿ,
ਚਿਰਯਪਨਾਯ [ਚਿਰਯਾਪਨਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕੁਮਾਰਮਾਦਿਸਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਭਵਤਿ ਯਦਿ ਗਿਹੀ ਚਿਰਂ ਯਪੇਤਿ,
ਚਿਰਤਰਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ ਯਦਿ ਤਤੋ ਹਿ।
ਯਾਪਯਤਿ ਚ ਵਸਿਦ੍ਧਿਭਾਵਨਾਯ,
ਇਤਿ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

(੬) ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦਤਾਲਕ੍ਖਣਂ

੨੦੮. ‘‘ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦਾਤਾ ਅਹੋਸਿ ਪਣੀਤਾਨਂ ਰਸਿਤਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਾਨਂ ਭੋਜਨੀਯਾਨਂ ਸਾਯਨੀਯਾਨਂ ਲੇਹਨੀਯਾਨਂ ਪਾਨਾਨਂ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦੋ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਉਭੋਸੁ ਹਤ੍ਥੇਸੁ ਉਸ੍ਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਭੋਸੁ ਪਾਦੇਸੁ ਉਸ੍ਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਭੋਸੁ ਅਂਸਕੂਟੇਸੁ ਉਸ੍ਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਖਨ੍ਧੇ ਉਸ੍ਸਦੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਪਣੀਤਾਨਂ ਰਸਿਤਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਾਨਂ ਭੋਜਨੀਯਾਨਂ ਸਾਯਨੀਯਾਨਂ ਲੇਹਨੀਯਾਨਂ ਪਾਨਾਨਂ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ

ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਪਣੀਤਾਨਂ ਰਸਿਤਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਾਨਂ ਭੋਜਨੀਯਾਨਂ ਸਾਯਨੀਯਾਨਂ ਲੇਹਨੀਯਾਨਂ ਪਾਨਾਨਂ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੦੯. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਮਥ ਲੇਯ੍ਯ ਸਾਯਿਯਂ,
ਉਤ੍ਤਮਗ੍ਗਰਸਦਾਯਕੋ ਅਹੁ।
ਤੇਨ ਸੋ ਸੁਚਰਿਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ,
ਨਨ੍ਦਨੇ ਚਿਰਮਭਿਪ੍ਪਮੋਦਤਿ॥

''ਸਤ੍ਤ ਚੁਸ੍ਸਦੇ ਇਧਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ,
ਹਤ੍ਥਪਾਦਮੁਦੁਤਞ੍ਚ ਵਿਨ੍ਦਤਿ।
ਆਹੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋਵਿਦਾ,
ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਰਸਲਾਭਿਤਾਯ ਨਂ॥

''ਯਂ ਗਿਹਿਸ੍ਸਪਿ [ਨ ਤਂ ਗਿਹਿਸ੍ਸਾਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਕਂ,
ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਚ ਤਦਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।
ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਰਸਲਾਭਿਰੁਤ੍ਤਮਂ,
ਆਹੁ ਸਬ੍ਬਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨਚ੍ਛਿਦ''ਨ੍ਤਿ॥

(੭-੮) ਕਰਚਰਣਮੁਦੁਜਾਲਤਾਲਕ੍ਖਣਾਨਿ

੨੧੦. ''ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ ਜਨਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਅਹੋਸਿ – ਦਾਨੇਨ ਪੇਯ੍ਯਵਜ੍ਜੇਨ [ਪਿਯਵਾਚੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾਯ ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਯ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਮੁਦੁਤਲੁਨਹਤ੍ਥਪਾਦੋ ਚ ਹੋਤਿ ਜਾਲਹਤ੍ਥਪਾਦੋ ਚ।

''ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਸੁਸਙ੍ਗਹਿਤਪਰਿਜਨੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾ ਦੋਵਾਰਿਕਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਰਾਜਾਨੋ ਭੋਗਿਯਾ ਕੁਮਾਰਾ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਸੁਸਙ੍ਗਹਿਤਪਰਿਜਨੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਸੁਰਾ ਨਾਗਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੧੧. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਚਤ੍ਥਚਰਿਯਤਞ੍ਚ [ਦਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਤਮ੍ਪਿ ਚ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)],
ਪਿਯਵਾਦਿਤਞ੍ਚ ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਞ੍ਚ [ਪਿਯਵਦਤਞ੍ਚ ਸਮਾਨਛਨ੍ਦਤਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।
ਕਰਿਯਚਰਿਯਸੁਸਙ੍ਗਹਂ ਬਹੂਨਂ,
ਅਨਵਮਤੇਨ ਗੁਣੇਨ ਯਾਤਿ ਸਗ੍ਗਂ॥

‘‘ਚਵਿਯ ਪੁਨਰਿਧਾਗਤੋ ਸਮਾਨੋ,
ਕਰਚਰਣਮੁਦੁਤਞ੍ਚ ਜਾਲਿਨੋ ਚ।
ਅਤਿਰੁਚਿਰਸੁਵਗ੍ਗੁਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਂ,
ਪਟਿਲਭਤਿ ਦਹਰੋ ਸੁਸੁ ਕੁਮਾਰੋ॥

‘‘ਭਵਤਿ ਪਰਿਜਨਸ੍ਸਵੋ ਵਿਧੇਯ੍ਯੋ,
ਮਹਿਮਂ ਆਵਸਿਤੋ ਸੁਸਙ੍ਗਹਿਤੋ।
ਪਿਯਵਦੂ ਹਿਤਸੁਖਤਂ ਜਿਗੀਸਮਾਨੋ [ਜਿਗਿਂ ਸਮਾਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)],
ਅਭਿਰੁਚਿਤਾਨਿ ਗੁਣਾਨਿ ਆਚਰਤਿ॥

‘‘ਯਦਿ ਚ ਜਹਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਮਭੋਗਂ,
ਕਥਯਤਿ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਜਿਨੋ ਜਨਸ੍ਸ।
ਵਚਨਪਟਿਕਰਸ੍ਸਾਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ,
ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਮਾਚਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥

(੯-੧੦) ਉਸ੍ਸਙ੍ਖਪਾਦਉਦ੍ਧਗ੍ਗਲੋਮਤਾਲਕ੍ਖਣਾਨਿ

੨੧੨. ‘‘ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ [ਸਮਾਨੋ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਤ੍ਥੂਪਸਂਹਿਤਂ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਬਹੁਜਨਂ ਨਿਦਂਸੇਸਿ, ਪਾਣੀਨਂ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹੋ ਧਮ੍ਮਯਾਗੀ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਉਸ੍ਸਙ੍ਖਪਾਦੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਲੋਮੋ ਚ।

‘‘ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ ਕਾਮਭੋਗੀਨਂ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ’’। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੧੩. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਸਹਿਤਂ [ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਸਂਹਿਤਂ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ (ਕ॰)] ਪੁਰੇ ਗਿਰਂ,
ਏਰਯਂ ਬਹੁਜਨਂ ਨਿਦਂਸਯਿ।
ਪਾਣਿਨਂ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹੋ ਅਹੁ,
ਧਮ੍ਮਯਾਗਮਯਜੀ [ਧਮ੍ਮਯਾਗਂ ਅਸ੍ਸਜਿ (ਕ॰)] ਅਮਚ੍ਛਰੀ॥

‘‘ਤੇਨ ਸੋ ਸੁਚਰਿਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ,
ਸੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਜਤਿ ਤਤ੍ਥ ਮੋਦਤਿ।
ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਚ ਦੁਵੇ ਇਧਾਗਤੋ,
ਉਤ੍ਤਮਪ੍ਪਮੁਖਤਾਯ [ਉਤ੍ਤਮਸੁਖਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰), ਉਤ੍ਤਮਪਮੁਕ੍ਖਤਾਯ (ਕ॰)] ਵਿਨ੍ਦਤਿ॥

‘‘ਉਬ੍ਭਮੁਪ੍ਪਤਿਤਲੋਮਵਾ ਸਸੋ,

ਪਾਦਗਣ੍ਠਿਰਹੁ ਸਾਧੁਸਣ੍ਠਿਤਾ।
ਮਂਸਲੋਹਿਤਾਚਿਤਾ ਤਚੋਤ੍ਥਤਾ,
ਉਪਰਿਚਰਣਸੋਭਨਾ [ਉਪਰਿਜਾਨੁਸੋਭਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਉਪਰਿ ਚ ਪਨ ਸੋਭਨਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਹੁ॥

''ਗੇਹਮਾਵਸਤਿ ਚੇ ਤਥਾਵਿਧੋ,
ਅਗ੍ਗਤਂ ਵਜਤਿ ਕਾਮਭੋਗਿਨਂ।
ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ,
ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਮਭਿਭੁਯ੍ਯ ਇਰਿਯਤਿ॥

''ਪਬ੍ਬਜਮ੍ਪਿ ਚ ਅਨੋਮਨਿਕ੍ਕਮੋ,
ਅਗ੍ਗਤਂ ਵਜਤਿ ਸਬ੍ਬਪਾਣਿਨਂ।
ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ,
ਸਬ੍ਬਲੋਕਮਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ॥

(੧੧) ਏਣਿਜਙ੍ਘਲਕ੍ਖਣਂ

੨੧੪. ''ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਵਾਚੇਤਾ ਅਹੋਸਿ ਸਿਪ੍ਪਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਂ ਵਾ ਚਰਣਂ ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ – 'ਕਿਂ ਤਿਮੇ ਖਿਪ੍ਪਂ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ, ਖਿਪ੍ਪਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚਿਰਂ ਕਿਲਿਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਏਣਿਜਙ੍ਘੋ ਹੋਤਿ।

''ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਰਾਜਾਰਹਾਨਿ ਰਾਜਙ੍ਗਾਨਿ ਰਾਜੂਪਭੋਗਾਨਿ ਰਾਜਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਨਿ ਤਾਨਿ ਖਿਪ੍ਪਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਮਣਾਰਹਾਨਿ ਸਮਣਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮਣੂਪਭੋਗਾਨਿ ਸਮਣਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਖਿਪ੍ਪਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੧੫. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਸਿਪ੍ਪੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣੇਸੁ ਕਮ੍ਮੇਸੁ [ਕਮ੍ਮਸੁ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)],
ਕਥਂ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ [ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯੁ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਲਹੁਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ।
ਯਦੂਪਘਾਤਾਯ ਨ ਹੋਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ,
ਵਾਚੇਤਿ ਖਿਪ੍ਪਂ ਨ ਚਿਰਂ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ॥

''ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਸੁਖੁਦ੍ਰਯਂ [ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ (ਕ॰)],
ਜਙ੍ਘਾ ਮਨੁਞ੍ਞਾ ਲਭਤੇ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਾ।
ਵਟ੍ਟਾ ਸੁਜਾਤਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਗ੍ਗਤਾ,
ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਲੋਮਾ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਚੋਤ੍ਥਤਾ॥

''ਏਣੇਯ੍ਯਜਙ੍ਘੋਤਿ ਤਮਾਹੁ ਪੁਗ੍ਗਲਂ,

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਖਿਪ੍ਪਮਿਧਾਹੁ [ਖਿਪ੍ਪਮਿਦਾਹੁ (?)] ਲਕ੍ਖਣੰ।
ਗੇਹਾਨੁਲੋਮਾਨਿ ਯਦਾਭਿਕਙ੍ਖਤਿ,
ਅਪਬ੍ਬਜਂ ਖਿਪ੍ਪਮਿਧਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ [ਖਿਪ੍ਪਮਿਦਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ (?)]॥

''ਸਚੇ ਚ ਪਬ੍ਬਜਜ੍ਜਮੁਪੇਤਿ ਤਾਦਿਸੋ,
ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਛਨ੍ਨਾਭਿਰਤੋ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਸ੍ਸ ਯਦਾਨੁਲੋਮਿਕਂ,
ਤਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਖਿਪ੍ਪਮਨੋਮਵਿਕ੍ਕਮੋ [ਨਿਕ੍ਕਮੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)]''ਤਿ॥

(੧੨) ਸੁਖੁਮਚ੍ਛਵਿਲਕ੍ਖਣਂ

੨੧੬. ''ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਹੋਸਿ – ''ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੁਸਲਂ, ਕਿਂ ਅਕੁਸਲਂ, ਕਿਂ ਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਕਿਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ, ਕਿਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਂ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਂ ਮੇ ਕਰੀਯਮਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਸ੍ਸ, ਕਿਂ ਵਾ ਪਨ ਮੇ ਕਰੀਯਮਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੁਖੁਮਚ੍ਛਵਿ ਹੋਤਿ, ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ ਛਵਿਯਾ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਕਾਯੇ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ।

''ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਕੋਚਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਦਿਸੋ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠੋ ਵਾ ਕਾਮਭੋਗੀਨਂ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ [ਹਾਸੁਪਞ੍ਞੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ, ਨਾਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਕੋਚਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਦਿਸੋ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠੋ ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੧੭. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਪੁਰੇ ਪੁਰਤ੍ਥਾ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤਿਸੁ,
ਅਞ੍ਞਾਤੁਕਾਮੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਹੁ।
ਸੁਸ੍ਸੂਸਿਤਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਂ ਉਪਾਸਿਤਾ,
ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੋ ਅਤ੍ਥਕਥਂ ਨਿਸਾਮਯਿ॥

''ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਗਤੇਨ [ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਕਤੇਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਕਮ੍ਮੁਨਾ,
ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸੁਖੁਮਚ੍ਛਵੀ ਅਹੁ।
ਬ੍ਯਾਕਂਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋਵਿਦਾ,
ਸੁਖੁਮਾਨਿ ਅਤ੍ਥਾਨਿ ਅਵੇਚ੍ਚ ਦਕ੍ਖਿਤਿ॥

''ਸਚੇ ਨ ਪਬ੍ਬਜਜ੍ਜਮੁਪੇਤਿ ਤਾਦਿਸੋ,
ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਂ ਪਥਵਿਂ ਪਸਾਸਤਿ।
ਅਤ੍ਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਚ,
ਨ ਤੇਨ ਸੇਯ੍ਯੋ ਸਦਿਸੋ ਚ ਵਿਜ੍ਜਤਿ॥

“ਸਚੇ ਚ ਪਬ੍ਬਜਜ੍ਜਮੁਪੇਤਿ ਤਾਦਿਸੋ,
ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਛਨ੍ਨਾਭਿਰਤੋ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
ਪਵ੍ਵਾਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਲਭਤੇ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ,
ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਬੋਧਿੰ ਵਰਭੂਰਿਮੇਧਸੋ”ਤਿ॥

(੧੩) ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਲਕ੍ਖਣੰ

੨੧੮. “ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮੰ ਜਾਤਿੰ ਪੁਰਿਮੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਮੰ ਨਿਕੇਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਹੋਸਿ ਅਨੁਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜਿ ਨ ਕੁਪ੍ਪਿ ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਿ ਨ ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਿ, ਨ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ। ਦਾਤਾ ਚ ਅਹੋਸਿ ਸੁਖੁਮਾਨੰ ਮੁਦੁਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਰਣਾਨੰ ਪਾਵੁਰਣਾਨੰ [ਪਾਪੁਰਣਾਨੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਖੋਮਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕੋਸੇਯ੍ਯਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕਮ੍ਬਲਸੁਖੁਮਾਨੰ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ…ਪੇ॰… ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮੰ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚੋ।

“ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ…ਪੇ॰… ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿੰ ਲਭਤਿ? ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਸੁਖੁਮਾਨੰ ਮੁਦੁਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਰਣਾਨੰ ਪਾਵੁਰਣਾਨੰ ਖੋਮਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕੋਸੇਯ੍ਯਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕਮ੍ਬਲਸੁਖੁਮਾਨੰ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦੰ ਲਭਤਿ… ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿੰ ਲਭਤਿ? ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਸੁਖੁਮਾਨੰ ਮੁਦੁਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਰਣਾਨੰ ਪਾਵੁਰਣਾਨੰ ਖੋਮਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕੋਸੇਯ੍ਯਸੁਖੁਮਾਨੰ ਕਮ੍ਬਲਸੁਖੁਮਾਨੰ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦੰ ਲਭਤਿ”। ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੧੯. ਤਤ੍ਥੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

“ਅਕ੍ਕੋਧਞ੍ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿ ਅਦਾਸਿ [ਅਦਾਸਿ ਚ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)],
ਦਾਨਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਸੁਖੁਮਾਨਿ ਸੁਚ੍ਛਵੀਨਿ।
ਪੁਰਿਮਤਰਭਵੇ ਠਿਤੋ ਅਭਿਵਿਸ੍ਸਜਿ,
ਮਹਿਮਿਵ ਸੁਰੋ ਅਭਿਵਸ੍ਸੰ॥

“ਤੰ ਕਤ੍ਵਾਨ ਇਤੋ ਚੁਤੋ ਦਿਬ੍ਬੰ,
ਉਪਪਜ੍ਜਿ [ਉਪਪਜ੍ਜ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸੁਕਤਫਲਵਿਪਾਕਮਨੁਭਤ੍ਵਾ।
ਕਨਕਤਨੁਸਨ੍ਨਿਭੋ ਇਧਾਭਿਭਵਤਿ,
ਸੁਰਵਰਤਰੋਰਿਵ ਇਨ੍ਦੋ॥

“ਗੇਹਞ੍ਚਾਵਸਤਿ ਨਰੋ ਅਪਬ੍ਬਜ੍ਜ,
ਮਿਚ੍ਛੰ ਮਹਤਿਮਹਿੰ ਅਨੁਸਾਸਤਿ [ਪਸਾਸਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]।
ਪਸਯ੍ਹ ਸਹਿਧ ਸਤ੍ਤਰਤਨੰ [ਪਸਯ੍ਹ ਅਭਿਵਸਨ-ਵਰਤਰੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)],
ਪਟਿਲਭਤਿ ਵਿਮਲ [ਵਿਪੁਲ (ਸ੍ਯਾ॰), ਵਿਪੁਲੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸੁਖੁਮਚ੍ਛਵਿੰ ਸੁਚਿਞ੍ਚ॥

“ਲਾਭੀ ਅਚ੍ਛਾਦਨਵਤ੍ਥਮੋਕ੍ਖਪਾਵੁਰਣਾਨੰ,
ਭਵਤਿ ਯਦਿ ਅਨਾਗਾਰਿਯਤੰ ਉਪੇਤਿ।
ਸਹਿਤੋ [ਸੁਹਿਤ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸ ਹਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪੁਰਿਮਕਤਫਲੰ ਅਨੁਭਵਤਿ,

ਨ ਭਵਤਿ ਕਤਸ੍ਸ ਪਨਾਸੋ’’ਤਿ॥

(੧੪) ਕੋਸੋਹਿਤਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਲਕ੍ਖਣਂ

੨੨੦. ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਚਿਰਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇ ਸੁਚਿਰਪ੍ਪਵਾਸਿਨੋ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤੇ ਸੁਹਜ੍ਜੇ ਸਖਿਨੋ ਸਮਾਨੇਤਾ ਅਹੋਸਿ। ਮਾਤਰਮ੍ਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨੇਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਪੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਾਤਰਾ ਸਮਾਨੇਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਪਿਤਰਮ੍ਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨੇਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਪੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਿਤਰਾ ਸਮਾਨੇਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਭਾਤਰਮ੍ਪਿ ਭਾਤਰਾ ਸਮਾਨੇਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਭਾਤਰਮ੍ਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਸਮਾਨੇਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਭਗਿਨਿਮ੍ਪਿ ਭਾਤਰਾ ਸਮਾਨੇਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਭਗਿਨਿਮ੍ਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਸਮਾਨੇਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਸਮਙ੍ਗੀਕਤ੍ਵਾ [ਸਮਗ੍ਗਿਂ ਕਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਚ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਿਤਾ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ – ਕੋਸੋਹਿਤਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਪਹੂਤਪੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਪਹੂਤਪੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ’’। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੨੧. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਪੁਰੇ ਪੁਰਤ੍ਥਾ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤਿਸੁ,
ਚਿਰਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇ ਸੁਚਿਰਪ੍ਪਵਾਸਿਨੋ।
ਞਾਤੀ ਸੁਹਜ੍ਜੇ ਸਖਿਨੋ ਸਮਾਨਯਿ,
ਸਮਙ੍ਗਿਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤਾ ਅਹੁ॥

‘‘ਸੋ ਤੇਨ [ਸ ਤੇਨ (ਕ॰)] ਕਮ੍ਮੇਨ ਦਿਵਂ ਸਮਕ੍ਕਮਿ,
ਸੁਖਞ੍ਚ ਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਯੋ ਚ ਅਨ੍ਵਭਿ।
ਤਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਰਾਗਤੋ ਇਧ,
ਕੋਸੋਹਿਤਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਵਤ੍ਥਛਾਦਿਯਂ॥

‘‘ਪਹੂਤਪੁਤ੍ਤੋ ਭਵਤੀ ਤਥਾਵਿਧੋ,
ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ [ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਰਜਾ।
ਸੂਰਾ ਚ ਵੀਰਾ ਚ [ਸੂਰਾ ਚ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ (ਕ॰)] ਅਮਿਤ੍ਤਤਾਪਨਾ,
ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਪੀਤਿਂਜਨਨਾ ਪਿਯਂਵਦਾ॥

‘‘ਬਹੂਤਰਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਇਰਿਯਤੋ,
ਭਵਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਾ ਵਚਨਾਨੁਸਾਰਿਨੋ।
ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਨ,
ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਜਾਯਤਿ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

(੧੫-੧੬) ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਅਨੋਨਮਜਣ੍ਣੁਪਰਿਮਸਨਲਕ੍ਖਣਾਨਿ

੨੨੨. ''ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵੇ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਮਹਾਜਨਸਙ੍ਗਹਂ [ਮਹਾਜਨਸਙ੍ਗਾਹਕਂ (ਕ॰)] ਸਮੇਕ੍ਖਮਾਨੋ [ਸਮਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ (ਕ॰)] ਸਮਂ ਜਾਨਾਤਿ ਸਾਮਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪੁਰਿਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਅਯਮਿਦਮਰਹਤਿ ਅਯਮਿਦਮਰਹਤੀ'ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸਕਰੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਨਿਗ੍ਰੋਧ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਠਿਤਕੋਯੇਵ ਚ ਅਨੋਨਮਨ੍ਤੋ ਉਭੋਹਿ ਪਾਣਿਤਲੇਹਿ ਜਣ੍ਣੁਕਾਨਿ ਪਰਿਮਸਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ।

''ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ ? ਅਡ੍ਢੋ ਹੋਤਿ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਮਹਾਭੋਗੋ ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੋ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੋ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕੋਸਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰੋ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਡ੍ਢੋ ਹੋਤਿ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਮਹਾਭੋਗੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਧਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ ਸੀਲਧਨਂ ਹਿਰਿਧਨਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ ਸੁਤਧਨਂ ਚਾਗਧਨਂ ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੨੩. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਤੁਲਿਯ ਪਟਿਵਿਚਯ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ,
ਮਹਾਜਨਸਙ੍ਗਹਨਂ [ਮਹਾਜਨਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕਂ (ਕ॰)] ਸਮੇਕ੍ਖਮਾਨੋ।
ਅਯਮਿਦਮਰਹਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ,
ਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸਕਰੋ ਪੁਰੇ ਅਹੋਸਿ॥

''ਮਹਿਞ੍ਚ ਪਨ [ਸਮਾ ਚ ਪਨ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸ ਹਿ ਚ ਪਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਠਿਤੋ ਅਨੋਨਮਨ੍ਤੋ,
ਫੁਸਤਿ ਕਰੇਹਿ ਉਭੋਹਿ ਜਣ੍ਣੁਕਾਨਿ।
ਮਹਿਰੁਹਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਅਹੋਸਿ,
ਸੁਚਰਿਤਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸੇਸਕੇਨ॥

''ਬਹੁਵਿਵਿਧਨਿਮਿਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੂ,
ਅਤਿਨਿਪੁਣਾ ਮਨੁਜਾ ਬ੍ਯਾਕਰਿਂਸੁ।
ਬਹੁਵਿਵਿਧਾ ਗਿਹੀਨਂ ਅਰਹਾਨਿ,
ਪਟਿਲਭਤਿ ਦਹਰੋ ਸੁਸੁ ਕੁਮਾਰੋ॥

''ਇਧ ਚ ਮਹੀਪਤਿਸ੍ਸ ਕਾਮਭੋਗੀ,
ਗਿਹਿਪਤਿਰੂਪਕਾ ਬਹੂ ਭਵਨ੍ਤਿ।
ਯਦਿ ਚ ਜਹਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਮਭੋਗਂ,
ਲਭਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਉਤ੍ਤਮਧਨਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ॥

(੧੭-੧੯) ਸੀਹਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਕਾਯਾਦਿਤਿਲਕ੍ਖਣਂ

੨੨੪. ''ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਅਹੋਸਿ ਹਿਤਕਾਮੋ ਫਾਸੁਕਾਮੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮੋ – 'ਕਿਨ੍ਤਿਮੇ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਸੀਲੇਨ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਸੁਤੇਨ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ [ਸੁਤੇਨ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਚਾਗੇਨ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਧਨਧਞ੍ਞੇਨ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਦ੍ਵਿਪਦਚਤੁਪ੍ਪਦੇਹਿ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੇਹਿ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਪੋਰਿਸੇਹਿ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਞਾਤੀਹਿ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁਂ, ਬਨ੍ਧਵੇਹਿ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੀਹਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਕਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਚਿਤਨ੍ਤਰਂਸੋ ਚ ਸਮਵਟ੍ਟਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ।

''ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਧਨਧਞ੍ਞੇਨ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਨਾ ਦ੍ਵਿਪਦਚਤੁਪ੍ਪਦੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੇਹਿ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਪੋਰਿਸੇਹਿ ਞਾਤੀਹਿ ਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਬਨ੍ਧਵੇਹਿ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸੀਲੇਨ ਸੁਤੇਨ ਚਾਗੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੨੫. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਸਦ੍ਧਾਯ ਸੀਲੇਨ ਸੁਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ,
ਚਾਗੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਬਹੂਹਿ ਸਾਧੁਹਿ।
ਧਨੇਨ ਧਞ੍ਞੇਨ ਚ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਨਾ,
ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਦਾਰੇਹਿ ਚਤੁਪ੍ਪਦੇਹਿ ਚ॥

''ਞਾਤੀਹਿ ਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਬਨ੍ਧਵੇਹਿ ਚ,
ਬਲੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਸੁਖੇਨ ਚੂਭਯਂ।
ਕਥਂ ਨ ਹਾਯੇਯ੍ਯੁਂ ਪਰੇਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ,
ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਮਿਦ੍ਧੀ ਚ [ਇਦਂ ਸਮਿਦ੍ਧਞ੍ਚ (ਕ॰), ਅਦ੍ਧਂ ਸਮਿਦ੍ਧਞ੍ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਨਾਭਿਕਙ੍ਖਤਿ॥

''ਸ ਸੀਹਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਸੁਸਣ੍ਠਿਤੋ ਅਹੁ,
ਸਮਵਟ੍ਟਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਚਿਤਨ੍ਤਰਂਸੋ।
ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਚਿਣ੍ਣੇਨ ਕਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ,
ਅਹਾਨਿਯਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਤਂ॥

''ਗਿਹੀਪਿ ਧਞ੍ਞੇਨ ਧਨੇਨ ਵਡ੍ਢਤਿ,
ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਦਾਰੇਹਿ ਚਤੁਪ੍ਪਦੇਹਿ ਚ।
ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ,
ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਬੋਧਿਂ ਅਸਹਾਨਧਮ੍ਮਤ''ਨ੍ਤਿ [ਸਮ੍ਬੋਧਿਮਹਾਨਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ]॥

(੨੦) ਰਸਗ੍ਗਸਗ੍ਗਿਤਾਲਕ੍ਖਣਂ

੨੨੬. ‘‘ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਿਹੇਠਕਜਾਤਿਕੋ ਅਹੋਸਿ ਪਾਣਿਨਾ ਵਾ ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ ਵਾ ਦਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਾ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ... ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਰਸਗ੍ਗਸਗ੍ਗੀ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਾਸ੍ਸ ਰਸਹਰਣੀਯੋ ਗੀਵਾਯ ਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਾਭਿਵਾਹਿਨਿਯੋ [ਸਮਵਾਹਰਸਹਰਣਿਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰)]।

‘‘ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੋ, ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਤਿਸੀਤਾਯ ਨਾਚ੍ਚੁਣ੍ਹਾਯ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੋ ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਤਿਸੀਤਾਯ ਨਾਚ੍ਚੁਣ੍ਹਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਧਾਨਕ੍ਖਮਾਯ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ’’। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੨੭. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਨ ਪਾਣਿਦਣ੍ਡੇਹਿ ਪਨਾਥ ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ,
ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਮਰਣਵਧੇਨ [ਮਾਰਣਵਧੇਨ (ਕ॰)] ਵਾ ਪਨ।
ਉਬ੍ਬਾਧਨਾਯ ਪਰਿਤਜ੍ਜਨਾਯ ਵਾ,
ਨ ਹੇਠਯੀ ਜਨਤਮਹੇਠਕੋ ਅਹੁ॥

‘‘ਤੇਨੇਵ ਸੋ ਸੁਗਤਿਮੁਪੇਚ੍ਚ ਮੋਦਤਿ,
ਸੁਖਪ੍ਫਲਂ ਕਰਿਯ ਸੁਖਾਨਿ ਵਿਨ੍ਦਤਿ।
ਸਮੋਜਸਾ [ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਸਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਪਾਮੁਞ੍ਜਸਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਾਮਞ੍ਞ ਸਾ (ਕ॰)] ਰਸਹਰਣੀ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਾ,
ਇਧਾਗਤੋ ਲਭਤਿ ਰਸਗ੍ਗਸਗ੍ਗਿਤਂ॥

‘‘ਤੇਨਾਹੁ ਨਂ ਅਤਿਨਿਪੁਣਾ ਵਿਚਕ੍ਖਣਾ,
ਅਯਂ ਨਰੋ ਸੁਖਬਹੁਲੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।
ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਨ [ਪਨ (ਸ੍ਯਾ॰)],
ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਭਵਤਿ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

(੨੧-੨੨) ਅਭਿਨੀਲਨੇਤ੍ਤਗੋਪਖੁਮਲਕ੍ਖਣਾਨਿ

੨੨੮. ‘‘ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਨ ਚ ਵਿਸਟਂ, ਨ ਚ ਵਿਸਾਚਿ [ਨ ਚ ਵਿਸਾਚਿਤਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਨ ਚ ਵਿਸਾਵਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨ ਚ ਪਨ ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਪੇਕ੍ਖਿਤਾ, ਉਜੁਂ ਤਥਾ ਪਸਟਮੁਜੁਮਨੋ, ਪਿਯਚਕ੍ਖੁਨਾ ਬਹੁਜਨਂ ਉਦਿਕ੍ਖਿਤਾ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਅਭਿਨੀਲਨੇਤ੍ਤੋ ਚ ਹੋਤਿ ਗੋਪਖੁਮੋ ਚ।

‘‘ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਪਿਯਦਸ੍ਸਨੋ ਹੋਤਿ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ, ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾਨਂ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾਨਂ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾਨਂ ਦੋਵਾਰਿਕਾਨਂ ਅਮਚ੍ਚਾਨਂ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਭੋਗਿਯਾਨਂ ਕੁਮਾਰਾਨਂ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ?

ਪਿਯਦਸ੍ਸਨੋ ਹੋਤਿ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ, ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਸੁਰਾਨਂ ਨਾਗਾਨਂ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਨਂ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੨੯. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਨ ਚ ਵਿਸਟਂ ਨ ਚ ਵਿਸਾਚਿ [ਵਿਸਾਚਿਤਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਵਿਸਾਵਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨ ਚ ਪਨ ਵਿਚੇਯ੍ਯਪੇਕ੍ਖਿਤਾ।
ਉਜੁਂ ਤਥਾ ਪਸਟਮੁਜੁਮਨੋ, ਪਿਯਚਕ੍ਖੁਨਾ ਬਹੁਜਨਂ ਉਦਿਕ੍ਖਿਤਾ॥

''ਸੁਗਤੀਸੁ ਸੋ ਫਲਵਿਪਾਕਂ,
ਅਨੁਭਵਤਿ ਤਤ੍ਥ ਮੋਦਤਿ।
ਇਧ ਚ ਪਨ ਭਵਤਿ ਗੋਪਖੁਮੋ,
ਅਭਿਨੀਲਨੇਤ੍ਤਨਯਨੋ ਸੁਦਸ੍ਸਨੋ॥

''ਅਭਿਯੋਗਿਨੋ ਚ ਨਿਪੁਣਾ,
ਬਹੂ ਪਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋਵਿਦਾ।
ਸੁਖੁਮਨਯਨਕੁਸਲਾ ਮਨੁਜਾ,
ਪਿਯਦਸ੍ਸਨੋਤਿ ਅਭਿਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ ਨਂ॥

''ਪਿਯਦਸ੍ਸਨੋ ਗਿਹੀਪਿ ਸਨ੍ਤੋ ਚ,
ਭਵਤਿ ਬਹੁਜਨਪਿਯਾਯਿਤੋ।
ਯਦਿ ਚ ਨ ਭਵਤਿ ਗਿਹੀ ਸਮਣੋ ਹੋਤਿ,
ਪਿਯੋ ਬਹੂਨਂ ਸੋਕਨਾਸਨੋ''ਤਿ॥

(੨੩) ਉਣ੍ਹੀਸਸੀਸਲਕ੍ਖਣਂ

੨੩੦. ''ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਬਹੁਜਨਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਬਹੁਜਨਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗੇ ਸੀਲਸਮਾਦਾਨੇ ਉਪੋਸਥੁਪਵਾਸੇ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾਯ ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਤਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞਤਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਤਾਯ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਤਾਯ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਸੁ ਚ ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ – ਉਣ੍ਹੀਸਸੀਸੋ ਹੋਤਿ।

''ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਮਹਾਸ੍ਸ ਜਨੋ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾ ਦੋਵਾਰਿਕਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਰਾਜਾਨੋ ਭੋਗਿਯਾ ਕੁਮਾਰਾ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਮਹਾਸ੍ਸ ਜਨੋ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਸੁਰਾ ਨਾਗਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੩੧. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਸੁਚਰਿਤੇਸੁ ਅਹੁ,
ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਭਿਰਤੋ।
ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੋ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਅਹੁ,
ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਵੇਦਯਿਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਫਲੰ॥

''ਵੇਦਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਸੁਚਰਿਤਸ੍ਸ ਫਲੰ,
ਉਣ੍ਹੀਸਸੀਸਤ੍ਤੁਮਿਧਜ੍ਝਗਮਾ।
ਬਜਾਕੰਸੁ ਬਜਞ੍ਜਨਨਿਮਿਤ੍ਤਧਰਾ,
ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਬਹੁਜਨੰ ਹੇਸ੍ਸਤਿ॥

''ਪਟਿਭੋਗਿਯਾ ਮਨੁਜੇਸੁ ਇਧ,
ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤਿ ਤਦਾ।
ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਭਵਤਿ ਭੂਮਿਪਤਿ,
ਪਟਿਹਾਰਕੰ ਬਹੁਜਨੇ ਲਭਤਿ॥

''ਅਥ ਚੇਪਿ ਪਬ੍ਬਜਤਿ ਸੋ ਮਨੁਜੋ,
ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹੋਤਿ ਪਗੁਣੋ ਵਿਸਵੀ।
ਤਸ੍ਸਾਨੁਸਾਸਨਿਗੁਣਾਭਿਰਤੋ,
ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੋ ਬਹੁਜਨੋ ਭਵਤੀ''ਤਿ॥

(੨੪-੨੫) ਏਕੇਕਲੋਮਤਾਉਣ੍ਣਾਲਕ੍ਖਣਾਨਿ

੨੩੨. ''ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮੰ ਜਾਤਿੰ ਪੁਰਿਮੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਮੰ ਨਿਕੇਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਮੁਸਾਵਾਦੰ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ ਥੇਤੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਅਵਿਸੰਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸ । ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਏਕੇਕਲੋਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਉਣ੍ਣਾ ਚ ਭਮੁਕਨ੍ਤਰੇ ਜਾਤਾ ਹੋਤਿ ਓਦਾਤਾ ਮੁਦੁਤੂਲਸਨ੍ਨਿਭਾ।

''ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸਚੇ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿੰ ਲਭਤਿ? ਮਹਾਸ੍ਸ ਜਨੋ ਉਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾ ਦੋਵਾਰਿਕਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਰਾਜਾਨੋ ਭੋਗਿਯਾ ਕੁਮਾਰਾ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦੰ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿੰ ਲਭਤਿ? ਮਹਾਸ੍ਸ ਜਨੋ ਉਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਸੁਰਾ ਨਾਗਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦੰ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੩੩. ਤਤ੍ਥੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤਿਸੁ,
ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਾਚੋ ਅਲਿਕੰ ਵਿਵਜ੍ਜਯਿ।
ਨ ਸੋ ਵਿਸੰਵਾਦਯਿਤਾਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ,
ਭੂਤੇਨ ਤਚ੍ਛੇਨ ਤਥੇਨ ਭਾਸਯਿ [ਤੋਸਯਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]॥

''ਸੇਤਾ ਸੁਸੁਕ੍ਕਾ ਮੁਦੁਤੂਲਸਨ੍ਨਿਭਾ,
ਉਣ੍ਣਾ ਸੁਜਾਤਾ [ਉਣ੍ਣਾਸ੍ਸ ਜਾਤਾ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਭਮੁਕਨ੍ਤਰੇ ਅਹੁ।
ਨ ਲੋਮਕੂਪੇਸੁ ਦੁਵੇ ਅਜਾਯਿਸੁਂ,
ਏਕੇਕਲੋਮੂਪਚਿਤਙ੍ਗਵਾ ਅਹੁ॥

''ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੂ ਬਹਵੋ ਸਮਾਗਤਾ,
ਬਜਾਕਂਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋਵਿਦਾ।
ਉਣ੍ਣਾ ਚ ਲੋਮਾ ਚ ਯਥਾ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਾ,
ਉਪਵਤ੍ਤਤੀ ਈਦਿਸਕਂ ਬਹੁਜ੍ਜਨੋ॥

''ਗਿਹਿਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਤਂ ਉਪਵਤ੍ਤਤੀ ਜਨੋ,
ਬਹੁ ਪੁਰਤ੍ਥਾਪਕਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ।
ਅਕਿਞ੍ਚਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ,
ਬੁਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਤਂ ਉਪਵਤ੍ਤਤਿ ਜਨੋ''ਤਿ॥

(੨੬-੨੭) ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਅਵਿਰਲ਼ਦਨ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾਨਿ

੨੩੪. ''ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਇਮੇਸਂ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸਂ ਭੇਦਾਯ , ਇਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ, ਸਹਿਤਾਨਂ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਦਨ੍ਤੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਵਿਰਲ਼ਦਨ੍ਤੋ ਚ।

''ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸੋ ਹੋਤਿ, ਅਭੇਜ੍ਜਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾ ਦੋਵਾਰਿਕਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਰਾਜਾਨੋ ਭੋਗਿਯਾ ਕੁਮਾਰਾ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸੋ ਹੋਤਿ, ਅਭੇਜ੍ਜਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਸੁਰਾ ਨਾਗਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੩੫. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਵੇਭੂਤਿਯਂ ਸਹਿਤਭੇਦਕਾਰਿਂ,
ਭੇਦਪ੍ਪਵਡ੍ਢਨਵਿਵਾਦਕਾਰਿਂ।
ਕਲਹਪ੍ਪਵਡ੍ਢਨਆਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਂ,
ਸਹਿਤਾਨਂ ਭੇਦਜਨਨਿਂ ਨ ਭਣਿ॥

''ਅਵਿਵਾਦਵਡ੍ਢਨਕਰਿਂ ਸੁਗਿਰਂ,
ਭਿਨ੍ਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਜਨਨਿਂ ਅਭਣਿ।

ਕਲਹੰ ਜਨਸ੍ਸ ਪਨੁਦੀ ਸਮਙ੍ਗੀ,
ਸਹਿਤੇਹਿ ਨਨ੍ਦਤਿ ਪਮੋਦਤਿ ਚ॥

''ਸੁਗਤੀਸੁ ਸੋ ਫਲਵਿਪਾਕੰ,
ਅਨੁਭਵਤਿ ਤਤ੍ਥ ਮੋਦਤਿ।
ਦਨ੍ਤਾ ਇਧ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰਲ਼ਾ ਸਹਿਤਾ,
ਚਤੁਰੋ ਦਸਸ੍ਸ ਮੁਖਜਾ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਾ॥

''ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਭਵਤਿ ਭੂਮਿਪਤਿ,
ਅਵਿਭੇਦਿਯਾਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾ ਭਵਤਿ।
ਸਮਣੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵਿਰਜੋ ਵਿਮਲੋ,
ਪਰਿਸਾਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਅਨੁਗਤਾ ਅਚਲਾ''ਤਿ॥

(੨੮-੨੯) ਪਹੂਤਜਿਵ੍ਹਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰਲਕ੍ਖਣਾਨਿ

੨੩੬. ''ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮੰ ਜਾਤਿੰ ਪੁਰਿਮੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਮੰ ਨਿਕੇਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਫਰੁਸੰ ਵਾਚੰ ਪਹਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਪੇਮਨੀਯਾ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਪੋਰੀ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ, ਤਥਾਰੂਪਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਹੂਤਜਿਵ੍ਹੋ ਚ ਹੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੋ ਚ ਕਰਵੀਕਭਾਣੀ।

''ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿੰ ਲਭਤਿ? ਆਦੇਯਜਵਾਚੋ ਹੋਤਿ, ਆਦਿਯਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾ ਦੋਵਾਰਿਕਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਰਾਜਾਨੋ ਭੋਗਿਯਾ ਕੁਮਾਰਾ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦੰ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿੰ ਲਭਤਿ? ਆਦੇਯਜਵਾਚੋ ਹੋਤਿ, ਆਦਿਯਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਸੁਰਾ ਨਾਗਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦੰ ਲਭਤਿ''। ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੩੭. ਤਤ੍ਥੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਅਕ੍ਕੋਸਭਣ੍ਡਨਵਿਹੇਸਕਾਰਿੰ,
ਉਬ੍ਬਾਧਿਕੰ [ਉਬ੍ਬਾਧਕਰੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਬਹੁਜਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨੰ।
ਅਬਾਲ਼੍ਹੰ ਗਿਰੰ ਸੋ ਨ ਭਣਿ ਫਰੁਸੰ,
ਮਧੁਰੰ ਭਣਿ ਸੁਸੰਹਿਤੰ [ਸੁਸਹਿਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਖਿਲੰ॥

''ਮਨਸੋ ਪਿਯਾ ਹਦਯਗਾਮਿਨਿਯੋ,
ਵਾਚਾ ਸੋ ਏਰਯਤਿ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ।
ਵਾਚਾਸੁਚਿਣ੍ਣਫਲਮਨੁਭਵਿ,
ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਵੇਦਯਥ [ਵੇਦਯਤਿ (?) ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਪੁਞ੍ਞਫਲੰ॥

''ਵੇਦਿਤ੍ਵਾ ਸੋ ਸੁਚਰਿਤਸ੍ਸ ਫਲੰ,

ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰਤ੍ਤੁਮਿਧਮਜ੍ਝਗਮਾ।
ਜਿਵ੍ਹਾਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਵਿਪੁਲਾ ਪੁਥੁਲਾ,
ਆਦੇਯਜਵਾਕਜਵਚਨੋ ਭਵਤਿ॥

‘‘ਗਿਹਿਨੋਪਿ ਇਜ੍ਝਤਿ ਯਥਾ ਭਣਤੋ,
ਅਥ ਚੇ ਪਬ੍ਬਜਤਿ ਸੋ ਮਨੁਜੋ।
ਆਦਿਯਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਜਨਤਾ,
ਬਹੁਨੋ ਬਹੁਂ ਸੁਭਣਿਤਂ ਭਣਤੋ’’ਤਿ॥

(੩੦) ਸੀਹਹਨੁਲਕ੍ਖਣਂ

੨੩੮. ‘‘ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਅਹੋਸਿ ਕਾਲਵਾਦੀ ਭੂਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਵਿਨਯਵਾਦੀ, ਨਿਧਾਨਵਤਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਅਹੋਸਿ ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਸੀਹਹਨੁ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸੋ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ...ਪੇ॰... ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਪ੍ਪਧਂਸਿਯੋ ਹੋਤਿ ਕੇਨਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਨ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ... ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਅਪ੍ਪਧਂਸਿਯੋ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਹਿ ਵਾ ਬਾਹਿਰੇਹਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਹਿ, ਰਾਗੇਨ ਵਾ ਦੋਸੇਨ ਵਾ ਮੋਹੇਨ ਵਾ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ’’। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੩੯. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਨ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਨ ਮੁਦ੍ਧਤਂ [ਬੁਦ੍ਧਤਨ੍ਤਿ (ਕ॰)],
ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਵਚਨਬਜਪ੍ਪਥੋ ਅਹੋਸਿ।
ਅਹਿਤਮਪਿ ਚ ਅਪਨੁਦਿ,
ਹਿਤਮਪਿ ਚ ਬਹੁਜਨਸੁਖਞ੍ਚ ਅਭਣਿ॥

‘‘ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚੁਤੋ ਦਿਵਮੁਪਪਜ੍ਜਿ,
ਸੁਕਤਫਲਵਿਪਾਕਮਨੁਭੋਸਿ।
ਚਵਿਯ ਪੁਨਰਿਧਾਗਤੋ ਸਮਾਨੋ,
ਦ੍ਵਿਦੁਗਮਵਰਤਰਹਨੁਤ੍ਤਮਲਤ੍ਥ॥

‘‘ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਸੁਦੁਪ੍ਪਧਂਸਿਯੋ,
ਮਨੁਜਿਨ੍ਦੋ ਮਨੁਜਾਧਿਪਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ।
ਤਿਦਿਵਪੁਰਵਰਸਮੋ ਭਵਤਿ,
ਸੁਰਵਰਤਰੋਰਿਵ ਇਨ੍ਦੋ॥

‘‘ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਸੁਰਯਕ੍ਖਰਕ੍ਖਸੇਭਿ [ਸੁਰਸਕ੍ਕਰਕ੍ਖਸੇਭਿ (ਸ੍ਯਾ॰)],
ਸੁਰੇਹਿ ਨ ਹਿ ਭਵਤਿ ਸੁਪ੍ਪਧਂਸਿਯੋ।
ਤਥਤ੍ਤੋ ਯਦਿ ਭਵਤਿ ਤਥਾਵਿਧੋ,
ਇਧ ਦਿਸਾ ਚ ਪਟਿਦਿਸਾ ਚ ਵਿਦਿਸਾ ਚਾ’’ਤਿ॥

(੩੧-੩੨) ਸਮਦਨ੍ਤਸੁਸੁਕ੍ਕਦਾਠਾਲਕ੍ਖਣਾਨਿ

੨੪੦. ‘‘ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਜਾਤਿਂ ਪੁਰਿਮਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਮਂ ਨਿਕੇਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਸਿ, ਤੁਲਾਕੂਟ ਕਂਸਕੂਟ ਮਾਨਕੂਟ ਉਕ੍ਕੋਟਨ ਵਞ੍ਚਨ ਨਿਕਤਿ ਸਾਚਿਯੋਗ ਛੇਦਨ ਵਧ ਬਨ੍ਧਨ ਵਿਪਰਾਮੋਸ ਆਲੋਪ ਸਹਸਾਕਾਰਾ [ਸਾਹਸਾਕਾਰਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵੇ ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਧਿਗਣ੍ਹਾਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਯੁਨਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਸੁਖੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਯਸੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਰਸੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹਿ। ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਸਮਦਨ੍ਤੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੁਸੁਕ੍ਕਦਾਠੋ ਚ।

‘‘ਸੋ ਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਚੇ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤਾਵੀ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਰਤਨਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਅਸ੍ਸਰਤਨਂ ਮਣਿਰਤਨਂ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਗਹਪਤਿਰਤਨਂ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਮੇਵ ਸਤ੍ਤਮਂ। ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਪਥਵਿਂ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਖਿਲਮਨਿਮਿਤ੍ਤਮਕਣ੍ਟਕਂ ਇਦ੍ਧਂ ਫੀਤਂ ਖੇਮਂ ਸਿਵਂ ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਂ ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਸੁਚਿਪਰਿਵਾਰੋ ਹੋਤਿ ਸੁਚਿਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾ ਗਣਕਮਹਾਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਕਟ੍ਠਾ ਦੋਵਾਰਿਕਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਰਾਜਾਨੋ ਭੋਗਿਯਾ ਕੁਮਾਰਾ। ਰਾਜਾ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ।

‘‘ਸਚੇ ਖੋ ਪਨ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਅਰਹਂ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਲਭਤਿ? ਸੁਚਿਪਰਿਵਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਚਿਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਸੁਰਾ ਨਾਗਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਨੋ ਇਦਂ ਲਭਤਿ’’। ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ।

੨੪੧. ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਞ੍ਚ ਅਵਸ੍ਸਜਿ ਸਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਿਂ,
ਸੁਚਿਨਾ ਸੋ ਜਨਯਿਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਿਕੇਨ।
ਅਹਿਤਮਪਿ ਚ ਅਪਨੁਦਿ,
ਹਿਤਮਪਿ ਚ ਬਹੁਜਨਸੁਖਞ੍ਚ ਅਚਰਿ॥

‘‘ਸਗ੍ਗੇ ਵੇਦਯਤਿ ਨਰੋ ਸੁਖਪ੍ਫਲਾਨਿ,
ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪੁਣੇਭਿ ਵਿਦੂਹਿ ਸਬ੍ਭਿ।
ਵਣ੍ਣਿਤਾਨਿ ਤਿਦਿਵਪੁਰਵਰਸਮੋ,
ਅਭਿਰਮਤਿ ਰਤਿਖਿਡ੍ਡਾਸਮਙ੍ਗੀ॥

‘‘ਲਦ੍ਧਾਨਂ ਮਾਨੁਸਕਂ ਭਵਂ ਤਤੋ,
ਚਵਿਤ੍ਵਾਨ ਸੁਕਤਫਲਵਿਪਾਕਂ।
ਸੇਸਕੇਨ ਪਟਿਲਭਤਿ ਲਪਨਜਂ,
ਸਮਮਪਿ ਸੁਚਿਸੁਸੁਕ੍ਕਂ [ਲਦ੍ਧਾਨ ਮਨੁਸ੍ਸਕਂ ਭਵਂ ਤਤੋ ਚਵਿਯ, ਪੁਨ ਸੁਕਤਫਲਵਿਪਾਕਸੇਸਕੇਨ। ਪਟਿਲਭਤਿ ਲਪਨਜਂ ਸਮਮਪਿ, ਸੁਚਿ ਚ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਸੁਸੁਕ੍ਕਂ (ਸਜਾ॰)]॥

‘‘ਤਂ ਵੇਯਜਞ੍ਜਨਿਕਾ ਸਮਾਗਤਾ ਬਹਵੋ,
ਬਜਾਕਂਸੁ ਨਿਪੁਣਸਮ੍ਮਤਾ ਮਨੁਜਾ।
ਸੁਚਿਜਨਪਰਿਵਾਰਗਣੋ ਭਵਤਿ,
ਦਿਜਸਮਸੁਕ੍ਕਸੁਚਿਸੋਭਨਦਨ੍ਤੋ॥

‘‘ਰਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ ਬਹੁਜਨੋ,
ਸੁਚਿਪਰਿਵਾਰੋ ਮਹਤਿਂ ਮਹਿਂ ਅਨੁਸਾਸਤੋ।
ਪਸਯ੍ਹ ਨ ਚ ਜਨਪਦਤੁਦਨਂ,
ਹਿਤਮਪਿ ਚ ਬਹੁਜਨਸੁਖਞ੍ਚ ਚਰਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਅਥ ਚੇ ਪਬ੍ਬਜਤਿ ਭਵਤਿ ਵਿਪਾਪੋ,
ਸਮਣੋ ਸਮਿਤਰਜੋ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ।
ਵਿਗਤਦਰਥਕਿਲਮਥੋ,
ਇਮਮਪਿ ਚ ਪਰਮਪਿ ਚ [ਇਮਮ੍ਪਿ ਚ ਪਰਮ੍ਪਿ ਚ (ਪੀ॰), ਪਰਂਪਿ ਪਰਮਂਪਿ ਚ (ਸਜਾ॰)] ਪਸ੍ਸਤਿ ਲੋਕਂ॥

‘‘ਤਸ੍ਸੋਵਾਦਕਰਾ ਬਹੁਗਿਹੀ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ,
ਅਸੁਚਿਂ ਗਰਹਿਤਂ ਧੁਨਨ੍ਤਿ ਪਾਪਂ।
ਸ ਹਿ ਸੁਚਿਭਿ ਪਰਿਵੁਤੋ ਭਵਤਿ,
ਮਲਖਿਲਕਲਿਕਿਲੇਸੇ ਪਨੁਦੇਹੀ’’ਤਿ [ਤਸ੍ਸੋਵਾਦਕਰਾ ਬਹੁਗਿਹੀ ਚ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਅਸੁਚਿਵਿਗਰਹਿਤ। ਪਨੁਦਿਪਾਪਸ੍ਸ ਹਿ ਸੁਚਿਭਿਪਰਿਵੁਤੋ, ਭਵਤਿ ਮਲਖਿਲਕਕਿਲੇਸੇ ਪਨੁਦੇਤਿ (ਸਜਾ॰)]॥

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਸਿਙ੍ਗਾਲਸੁਤ੍ਤੰ

੨੪੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਿਙ੍ਗਾਲਕੋ [ਸਿਗਾਲਕੋ (ਸੀ॰)] ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਉਟ੍ਠਾਯ ਰਾਜਗਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਲ੍ਲਵਤ੍ਥੋ ਅਲ੍ਲਕੇਸੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪੁਥੁਦਿਸਾ [ਪੁਥੁਦ੍ਦਿਸਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਨਮਸ੍ਸਤਿ – ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਦਿਸੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਿਸੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਦਿਸੰ ਉਤ੍ਤਰੰ ਦਿਸੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਦਿਸੰ ਉਪਰਿਮੰ ਦਿਸੰ।

੨੪੩. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਰਾਜਗਹੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਿਙ੍ਗਾਲਕੰ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੰ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਰਾਜਗਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਲ੍ਲਵਤ੍ਥੰ ਅਲ੍ਲਕੇਸੰ ਪਞ੍ਜਲਿਕੰ ਪੁਥੁਦਿਸਾ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤੰ – ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਦਿਸੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਿਸੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਦਿਸੰ ਉਤ੍ਤਰੰ ਦਿਸੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਦਿਸੰ ਉਪਰਿਮੰ ਦਿਸੰ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਿਙ੍ਗਾਲਕੰ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਉਟ੍ਠਾਯ ਰਾਜਗਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਲ੍ਲਵਤ੍ਥੋ ਅਲ੍ਲਕੇਸੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪੁਥੁਦਿਸਾ ਨਮਸ੍ਸਸਿ – ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਦਿਸੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਿਸੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਦਿਸੰ ਉਤ੍ਤਰੰ ਦਿਸੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਦਿਸੰ ਉਪਰਿਮੰ ਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ? ''ਪਿਤਾ ਮੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਲੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਅਵਚ – 'ਦਿਸਾ, ਤਾਤ, ਨਮਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਸੀ'ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਿਤੁਵਚਨੰ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਗਰੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਮਾਨੇਨ੍ਤੋ ਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਉਟ੍ਠਾਯ ਰਾਜਗਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਲ੍ਲਵਤ੍ਥੋ ਅਲ੍ਲਕੇਸੋ ਪਞ੍ਜਲਿਕੋ ਪੁਥੁਦਿਸਾ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ – ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਦਿਸੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਿਸੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਦਿਸੰ ਉਤ੍ਤਰੰ ਦਿਸੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਦਿਸੰ ਉਪਰਿਮੰ ਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ।

ਛ ਦਿਸਾ

੨੪੪. ''ਨ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਏਵੰ ਛ ਦਿਸਾ [ਛਦ੍ਦਿਸਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਮਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ''ਯਥਾ ਕਥੰ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਛ ਦਿਸਾ [ਛਦ੍ਦਿਸਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਮਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ? ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੁ, ਯਥਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਛ ਦਿਸਾ [ਛਦ੍ਦਿਸਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਮਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ।

''ਤੇਨ ਹਿ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ ਸੁਣੋਹਿ ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿਕਰੋਹਿ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਸਿਙ੍ਗਾਲਕੋ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਯਤੋ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਤੂਹਿ ਚ ਠਾਨੇਹਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮੰ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਛ ਚ ਭੋਗਾਨੰ ਅਪਾਯਮੁਖਾਨਿ ਨ ਸੇਵਤਿ, ਸੋ ਏਵੰ ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਾਪਕਾਪਗਤੋ ਛਦ੍ਦਿਸਾਪਟਿਚ੍ਛਾਦੀ [ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੀ ਹੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਭੋਲੋਕਵਿਜਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਯਞ੍ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਆਰਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਪਰੋ ਚ ਲੋਕੋ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾ

੨੪੫. ''ਕਤਮਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੋ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੋ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੋ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੋ। ਇਮਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ, ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾਨ [ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ] ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰੰ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

> ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
> ਪਰਦਾਰਗਮਨਞ੍ਚੇਵ, ਨਪ੍ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ''ਤਿ॥

ਚਤੁਟ੍ਠਾਨਂ

੨੪੬. ‘‘ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ? ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। ਯਤੋ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨੇਵ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ, ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰਂ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

‘‘ਛਨ੍ਦਾ ਦੋਸਾ ਭਯਾ ਮੋਹਾ, ਯੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤਿਵਤ੍ਤਤਿ।
ਨਿਹੀਯਤਿ ਯਸੋ ਤਸ੍ਸ [ਤਸ੍ਸ ਯੇਸੋ (ਬਹੂਸੁ, ਵਿਨਯੇਪਿ)], ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇਵ ਚਨ੍ਦਿਮਾ॥

‘‘ਛਨ੍ਦਾ ਦੋਸਾ ਭਯਾ ਮੋਹਾ, ਯੋ ਧਮ੍ਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ।
ਆਪੂਰਤਿ ਯਸੋ ਤਸ੍ਸ [ਤਸ੍ਸ ਯੇਸੋ (ਬਹੂਸੁ, ਵਿਨਯੇਪਿ)], ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਵ [ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇਵ (ਕ॰)] ਚਨ੍ਦਿਮਾ’’ਤਿ॥

ਛ ਅਪਾਯਮੁਖਾਨਿ

੨੪੭. ‘‘ਕਤਮਾਨਿ ਛ ਭੋਗਾਨਂ ਅਪਾਯਮੁਖਾਨਿ ਨ ਸੇਵਤਿ? ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੋ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਭੋਗਾਨਂ ਅਪਾਯਮੁਖਂ, ਵਿਕਾਲਵਿਸਿਖਾਚਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ ਭੋਗਾਨਂ ਅਪਾਯਮੁਖਂ, ਸਮਜ੍ਜਾਭਿਚਰਣਂ ਭੋਗਾਨਂ ਅਪਾਯਮੁਖਂ, ਜੂਤਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੋ ਭੋਗਾਨਂ ਅਪਾਯਮੁਖਂ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ ਭੋਗਾਨਂ ਅਪਾਯਮੁਖਂ, ਆਲਸ੍ਯਾਨੁਯੋਗੋ [ਆਲਸਾਨੁਯੋਗੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਭੋਗਾਨਂ ਅਪਾਯਮੁਖਂ।

ਸੁਰਾਮੇਰਯਸ੍ਸ ਛ ਆਦੀਨਵਾ

੨੪੮. ‘‘ਛ ਖੋਮੇ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਦੀਨਵਾ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੇ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਧਨਜਾਨਿ [ਧਨਞ੍ਜਾਨਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਕਲਹਪ੍ਪਵਡ੍ਢਨੀ, ਰੋਗਾਨਂ ਆਯਤਨਂ, ਅਕਿਤ੍ਤਿਸਞ੍ਜਨਨੀ, ਕੋਪੀਨਨਿਦਂਸਨੀ , ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲਿਕਰਣੀਤ੍ਵੇਵ ਛਟ੍ਠਂ ਪਦਂ ਭਵਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਛ ਆਦੀਨਵਾ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੇ।

ਵਿਕਾਲਚਰਿਯਾਯ ਛ ਆਦੀਨਵਾ

੨੪੯. ‘‘ਛ ਖੋਮੇ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਦੀਨਵਾ ਵਿਕਾਲਵਿਸਿਖਾਚਰਿਯਾਨੁਯੋਗੇ। ਅਤ੍ਤਾਪਿਸ੍ਸ ਅਗੁਤ੍ਤੋ ਅਰਕ੍ਖਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੋਪਿਸ੍ਸ ਅਗੁਤ੍ਤੋ ਅਰਕ੍ਖਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂਪਿਸ੍ਸ ਅਗੁਤ੍ਤਂ ਅਰਕ੍ਖਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਕਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਪਾਪਕੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ [ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਭੂਤਵਚਨਞ੍ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੂਹਤਿ, ਬਹੂਨਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਛ ਆਦੀਨਵਾ ਵਿਕਾਲਵਿਸਿਖਾਚਰਿਯਾਨੁਯੋਗੇ।

ਸਮਜ੍ਜਾਭਿਚਰਣਸ੍ਸ ਛ ਆਦੀਨਵਾ

੨੫੦. ‘‘ਛ ਖੋਮੇ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਦੀਨਵਾ ਸਮਜ੍ਜਾਭਿਚਰਣੇ। ਕ੍ਵ [ਕੁਵਂ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਚ੍ਚਂ, ਕ੍ਵ ਗੀਤਂ, ਕ੍ਵ ਵਾਦਿਤਂ, ਕ੍ਵ ਅਕ੍ਖਾਨਂ, ਕ੍ਵ ਪਾਣਿਸ੍ਸਰਂ, ਕ੍ਵ ਕੁਮ੍ਭਥੁਨਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਛ ਆਦੀਨਵਾ ਸਮਜ੍ਜਾਭਿਚਰਣੇ।

ਜੂਤਪ੍ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਛ ਆਦੀਨਵਾ

੨੫੧. ‘‘ਛ ਖੋਮੇ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਦੀਨਵਾ ਜੂਤਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੇ। ਜਯਂ ਵੇਰਂ ਪਸਵਤਿ, ਜਿਨੋ ਵਿਤ੍ਤਮਨੁਸੋਚਤਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਧਨਜਾਨਿ, ਸਭਾਗਤਸ੍ਸ [ਸਭਾਯੇ ਤਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਵਚਨਂ ਨ ਰੂਹਤਿ, ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾਨਂ ਪਰਿਭੂਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਕਾਨਂ ਅਪਤ੍ਥਿਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਅਕ੍ਖਧੁਤ੍ਤੋ ਅਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਲਂ ਦਾਰਭਰਣਾਯਾ’ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਛ ਆਦੀਨਵਾ ਜੂਤਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੇ।

ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਛ ਆਦੀਨਵਾ

੨੫੨. ‘‘ਛ ਖੋਮੇ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਦੀਨਵਾ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੇ। ਯੇ ਧੁਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਸੋਣ੍ਡਾ, ਯੇ ਪਿਪਾਸਾ, ਯੇ ਨੇਕਤਿਕਾ, ਯੇ ਵਞ੍ਚਨਿਕਾ, ਯੇ ਸਾਹਸਿਕਾ। ਤ੍ਯਾਸ੍ਸ ਮਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇ ਸਹਾਯਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਛ ਆਦੀਨਵਾ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੇ।

ਆਲਸ੍ਯਾਸ੍ਸ ਛ ਆਦੀਨਵਾ

੨੫੩. ‘‘ਛ ਖੋਮੇ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਦੀਨਵਾ ਆਲਸ੍ਯਾਨੁਯੋਗੇ। ਅਤਿਸੀਤਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਅਤਿਉਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਅਤਿਸਾਯਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਅਤਿਪਾਤੋਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਅਤਿਛਾਤੋਸ੍ਮੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਅਤਿਧਾਤੋਸ੍ਮੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਕਿਚ੍ਚਾਪਦੇਸਬਹੁਲਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਭੋਗਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਭੋਗਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਛ ਆਦੀਨਵਾ ਆਲਸ੍ਯਾਨੁਯੋਗੇ’’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ, ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰਂ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

‘‘ਹੋਤਿ ਪਾਨਸਖਾ ਨਾਮ,
ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਿਯਸਮ੍ਮਿਯੋ।
ਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਜਾਤੇਸੁ,
ਸਹਾਯੋ ਹੋਤਿ ਸੋ ਸਖਾ॥

‘‘ਉਸ੍ਸੂਰਸੇਯ੍ਯਾ ਪਰਦਾਰਸੇਵਨਾ,
ਵੇਰਪ੍ਪਸਵੋ [ਵੇਰਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਚ ਅਨਤ੍ਥਤਾ ਚ।
ਪਾਪਾ ਚ ਮਿਤ੍ਤਾ ਸੁਕਦਰਿਯਤਾ ਚ,
ਏਤੇ ਛ ਠਾਨਾ ਪੁਰਿਸਂ ਧਂਸਯਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ ਪਾਪਸਖੋ,
ਪਾਪਆਚਾਰਗੋਚਰੋ।
ਅਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ ਪਰਮ੍ਹਾ ਚ,
ਉਭਯਾ ਧਂਸਤੇ ਨਰੋ॥

‘‘ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਥਿਯੋ ਵਾਰੁਣੀ ਨਚ੍ਚਗੀਤਂ,
ਦਿਵਾ ਸੋਪ੍ਪਂ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ ਅਕਾਲੇ।
ਪਾਪਾ ਚ ਮਿਤ੍ਤਾ ਸੁਕਦਰਿਯਤਾ ਚ,
ਏਤੇ ਛ ਠਾਨਾ ਪੁਰਿਸਂ ਧਂਸਯਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਅਕ੍ਖੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੁਰਂ ਪਿਵਨ੍ਤਿ,

ਯਨ੍ਤਿਤ੍ਥਿਯੋ ਪਾਣਸਮਾ ਪਰੇਸਂ।
ਨਿਹੀਨਸੇਵੀ ਨ ਚ ਵੁਦ੍ਧਸੇਵੀ [ਵੁਦ੍ਧਿਸੇਵੀ (ਸਜਾ॰), ਬੁਦ੍ਧਿਸੇਵੀ (ਕ॰)],
ਨਿਹੀਯਤੇ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇਵ ਚਨ੍ਦੋ॥

‘‘ਯੋ ਵਾਰੁਣੀ ਅਦ੍ਧਨੋ ਅਕਿਞ੍ਚਨੋ,
ਪਿਪਾਸੋ ਪਿਵਂ ਪਪਾਗਤੋ [ਪਿਪਾਸੋਸਿ ਅਤ੍ਥਪਾਗਤੋ (ਸਜਾ॰), ਪਿਪਾਸੋਪਿ ਸਮਪ੍ਪਪਾਗਤੋ (ਕ॰)]।
ਉਦਕਮਿਵ ਇਣਂ ਵਿਗਾਹਤਿ,
ਅਕੁਲਂ [ਆਕੁਲਂ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਕਾਹਿਤਿ ਖਿਪ੍ਪਮਤ੍ਤਨੋ॥

‘‘ਨ ਦਿਵਾ ਸੋਪ੍ਪਸੀਲੇਨ, ਰਤ੍ਤਿਮੁਟ੍ਠਾਨਦੇਸ੍ਸਿਨਾ [ਰਤ੍ਤਿਨੁਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਿਨਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਰਤ੍ਤਿਨੁਟ੍ਠਾਨਸੀਲ਼ਿਨਾ (?)]।
ਨਿਚ੍ਚਂ ਮਤ੍ਤੇਨ ਸੋਣ੍ਡੇਨ, ਸਕ੍ਕਾ ਆਵਸਿਤੁਂ ਘਰਂ॥

‘‘ਅਤਿਸੀਤਂ ਅਤਿਉਣ੍ਹਂ, ਅਤਿਸਾਯਮਿਦਂ ਅਹੁ।
ਇਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥਾ ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਮਾਣਵੇ॥

‘‘ਯੋਧ ਸੀਤਞ੍ਚ ਉਣ੍ਹਞ੍ਚ, ਤਿਣਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ।
ਕਰਂ ਪੁਰਿਸਕਿਚ੍ਚਾਨਿ, ਸੋ ਸੁਖਂ [ਸੁਖਾ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਨ ਵਿਹਾਯਤੀ’’ਤਿ॥

ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕਾ

੨੫੪. ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਮਿਤ੍ਤਾ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਹਰੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਵਚੀਪਰਮੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਭਾਣੀ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਪਾਯਸਹਾਯੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੫੫. ‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਹਰੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

‘‘ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਹਰੋ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪੇਨ ਬਹੁਮਿਚ੍ਛਤਿ ।
ਭਯਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੇਵਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਰਣਾ॥

‘‘ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਹਰੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੫੬. ‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਵਚੀਪਰਮੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਤੀਤੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਥਰਤਿ [ਪਟਿਸਨ੍ਧਰਤਿ (ਕ॰)], ਅਨਾਗਤੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਥਰਤਿ, ਨਿਰਤ੍ਥਕੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਬ੍ਯਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਵਚੀਪਰਮੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੫੭. ‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਭਾਣੀ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਾਪਕਂਪਿਸ੍ਸ [ਪਾਪਕਮ੍ਮਂਪਿਸ੍ਸ (ਸਜਾ॰)] ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣਂਪਿਸ੍ਸ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਖਾਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ, ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਭਾਣੀ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੫੮. ‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਅਪਾਯਸਹਾਯੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੇ ਸਹਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਕਾਲ ਵਿਸਿਖਾ ਚਰਿਯਾਨੁਯੋਗੇ ਸਹਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਜ੍ਜਾਭਿਚਰਣੇ ਸਹਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਜੂਤਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗੇ ਸਹਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਪਾਯਸਹਾਯੋ ਅਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

੨੫੯. ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ, ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰੰ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

‘‘ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਹਰੋ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਮਿਤ੍ਤੋ ਵਚੀਪਰੋ [ਵਚੀਪਰਮੋ (ਸ੍ਯਾ॰)]।
ਅਨੁਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਯੋ ਆਹ, ਅਪਾਯੇਸੁ ਚ ਯੋ ਸਖਾ॥

ਏਤੇ ਅਮਿਤ੍ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਆਰਕਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਭਯੰ ਯਥਾ’’ਤਿ॥

ਸੁਹਦਮਿਤ੍ਤੋ

੨੬੦. ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ , ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਿਤ੍ਤਾ ਸੁਹਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਪਕਾਰੋ [ਉਪਕਾਰਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਤ੍ਥਕ੍ਖਾਯੀ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੬੧. ‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਉਪਕਾਰੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਮਤ੍ਤੰ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯੰ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਭੀਤਸ੍ਸ ਸਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣੰ ਭੋਗੰ ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਉਪਕਾਰੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੬੨. ‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਗੁਯ੍ਹਮਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਗੁਯ੍ਹਮਸ੍ਸ ਪਰਿਗੂਹਤਿ, ਆਪਦਾਸੁ ਨ ਵਿਜਹਤਿ, ਜੀਵਿਤੰਪਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੬੩. ‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਅਤ੍ਥਕ੍ਖਾਯੀ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਾਪਾ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣੇ ਨਿਵੇਸੇਤਿ, ਅਸ੍ਸੁਤੰ ਸਾਵੇਤਿ, ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਤ੍ਥਕ੍ਖਾਯੀ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੬੪. ‘‘ਚਤੂਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਭਵੇਨਸ੍ਸ ਨ ਨਨ੍ਦਤਿ, ਭਵੇਨਸ੍ਸ ਨਨ੍ਦਤਿ, ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਣਮਾਨੰ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਵਣ੍ਣੰ ਭਣਮਾਨੰ ਪਸੰਸਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਹਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ।

੨੬੫. ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ, ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰੰ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

‘‘ਉਪਕਾਰੋ ਚ ਯੋ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਸੁਖੇ ਦੁਕ੍ਖੇ [ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਚ ਯੋ ਸਖਾ [ਯੋ ਚ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਖੇ ਦੁਕ੍ਖੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]।
ਅਤ੍ਥਕ੍ਖਾਯੀ ਚ ਯੋ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਮਿਤ੍ਤਾਨੁਕਮ੍ਪਕੋ॥

‘‘ਏਤੇਪਿ ਮਿਤ੍ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ, ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤੰ ਵ ਓਰਸੰ।

ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਜਲਂ ਅਗ੍ਗੀਵ ਭਾਸਤਿ॥

‘‘ਭੋਗੇ ਸੰਹਰਮਾਨਸ੍ਸ, ਭਮਰਸ੍ਸੇਵ ਇਰੀਯਤੋ।
ਭੋਗਾ ਸਨ੍ਨਿਚਯਂ ਯਨ੍ਤਿ, ਵਮ੍ਮਿਕੋਵੁਪਚੀਯਤਿ॥

‘‘ਏਵੰ ਭੋਗੇ ਸਮਾਹਤ੍ਵਾ [ਸਮਾਹਰਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਕੁਲੇ ਗਿਹੀ।
ਚਤੁਧਾ ਵਿਭਜੇ ਭੋਗੇ, ਸ ਵੇ ਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਗਨ੍ਥਤਿ॥

‘‘ਏਕੇਨ ਭੋਗੇ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਪਯੋਜਯੇ।
ਚਤੁਤ੍ਥਞ੍ਚ ਨਿਧਾਪੇਯ੍ਯ, ਆਪਦਾਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

ਛਦ੍ਦਿਸਾਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਕਣ੍ਡਂ

੨੬੬. ‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਛਦ੍ਦਿਸਾਪਟਿਚ੍ਛਾਦੀ ਹੋਤਿ? ਛ ਇਮਾ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਦਿਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ ਆਚਰਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਦਿਸਾ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਉਪਰਿਮਾ ਦਿਸਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੬੭. ‘‘ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ – ਭਤੋ ਨੇ [ਨੇਸਂ (ਬਹੂਸੁ)] ਭਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਿਚ੍ਚਂ ਨੇਸਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕੁਲਵੰਸਂ ਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਦਾਯਜ੍ਜਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਾਮਿ, ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਪੇਤਾਨਂ ਕਾਲਙ੍ਕਤਾਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਨੁਪ੍ਪਦਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਪਾਪਾ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣੇ ਨਿਵੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਸਿਪ੍ਪਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਤਿਰੂਪੇਨ ਦਾਰੇਨ ਸਂਯੋਜੇਨ੍ਤਿ, ਸਮਯੇ ਦਾਯਜ੍ਜਂ ਨਿਯ੍ਯਾਦੇਨ੍ਤਿ [ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤਿ (ਕ॰ ਸੀ॰)]। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਏਸਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ ਖੇਮਾ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਾ।

੨੬੮. ‘‘ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ ਆਚਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ – ਉਟ੍ਠਾਨੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾਯ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਿਪ੍ਪਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ [ਸਿਪ੍ਪਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਿਪ੍ਪਉਗ੍ਗਹਣੇਨ (ਕ॰)]। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ ਆਚਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ – ਸੁਵਿਨੀਤਂ ਵਿਨੇਨ੍ਤਿ, ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਸਿਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਂ ਸਮਕ੍ਖਾਯਿਨੋ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਸੁ ਪਟਿਯਾਦੇਨ੍ਤਿ [ਪਟਿਵੇਦੇਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਦਿਸਾਸੁ ਪਰਿਤ੍ਤਾਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ ਆਚਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਏਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ ਖੇਮਾ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਾ।

੨੬੯. ‘‘ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਸਾਮਿਕੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ ਭਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ – ਸਮ੍ਮਾਨਨਾਯ ਅਨਵਮਾਨਨਾਯ [ਅਵਿਮਾਨਨਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਅਨਤਿਚਰਿਯਾਯ ਇਸ੍ਸਰਿਯਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਸਾਮਿਕੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ ਭਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਸਾਮਿਕਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤਿ – ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਗਹਿਤਪਰਿਜਨਾ [ਸੁਸਙ੍ਗਹਿਤਪਰਿਜਨਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਚ, ਅਨਤਿਚਾਰਿਨੀ ਚ, ਸਮ੍ਭਤਞ੍ਚ ਅਨੁਰਕ੍ਖਤਿ, ਦਕ੍ਖਾ ਚ ਹੋਤਿ ਅਨਲਸਾ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇਸੁ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਸਾਮਿਕੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ

ਭਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਸਾਮਿਕਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਏਸਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ ਖੇਮਾ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਾ।

੨੭੦. ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ – ਦਾਨੇਨ ਪੇਯ੍ਯਵਜ੍ਜੇਨ [ਵਿਯਵਜ੍ਜੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾਯ ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਯ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਤਾਯ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ – ਪਮਤ੍ਤਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਭੀਤਸ੍ਸ ਸਰਣਂ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਪਦਾਸੁ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ, ਅਪਰਪਜਾ ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਏਸਾ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ ਖੇਮਾ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਾ।

੨੭੧. ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਅਯ੍ਯਿਰਕੇਨ [ਅਯਿਰਕੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਦਿਸਾ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ – ਯਥਾਬਲਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸਂਵਿਧਾਨੇਨ ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਂ ਰਸਾਨਂ ਸਂਵਿਭਾਗੇਨ ਸਮਯੇ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਯ੍ਯਿਰਕੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਦਿਸਾ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਯ੍ਯਿਰਕਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ – ਪੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਪਾਤਿਨੋ ਚ, ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯਿਨੋ ਚ, ਸੁਕਤਕਮ੍ਮਕਰਾ ਚ, ਕਿਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਹਰਾ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਯ੍ਯਿਰਕੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਦਿਸਾ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਯ੍ਯਿਰਕਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਏਸਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਦਿਸਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ ਖੇਮਾ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਾ।

੨੭੨. ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਉਪਰਿਮਾ ਦਿਸਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ – ਮੇਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਮੇਤ੍ਤੇਨ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਮੇਤ੍ਤੇਨ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਅਨਾਵਟਦ੍ਵਾਰਤਾਯ ਆਮਿਸਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਉਪਰਿਮਾ ਦਿਸਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਛਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ – ਪਾਪਾ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣੇ ਨਿਵੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣੇਨ ਮਨਸਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ, ਸੁਤਂ ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਉਪਰਿਮਾ ਦਿਸਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਇਮੇਹਿ ਛਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਏਸਾ ਉਪਰਿਮਾ ਦਿਸਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ ਖੇਮਾ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਾ''ਤਿ।

੨੭੩. ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰਂ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

''ਮਾਤਾਪਿਤਾ ਦਿਸਾ ਪੁਬ੍ਬਾ, ਆਚਰਿਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ।
ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾ ਦਿਸਾ ਪਚ੍ਛਾ, ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਚ ਉਤ੍ਤਰਾ॥

''ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਉਦ੍ਧਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ।
ਏਤਾ ਦਿਸਾ ਨਮਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਕੁਲੇ ਗਿਹੀ॥

''ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸਣ੍ਹੋ ਚ ਪਟਿਭਾਨਵਾ।
ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਲਭਤੇ ਯਸਂ॥

''ਉਟ੍ਠਾਨਕੋ ਅਨਲਸੋ, ਆਪਦਾਸੁ ਨ ਵੇਧਤਿ।
ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵੁਤ੍ਤਿ ਮੇਧਾਵੀ, ਤਾਦਿਸੋ ਲਭਤੇ ਯਸਂ॥

''ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਮਿਤ੍ਤਕਰੋ, ਵਦਞ੍ਞੂ ਵੀਤਮਚ੍ਛਰੋ।

ਨੇਤਾ ਵਿਨੇਤਾ ਅਨੁਨੇਤਾ, ਤਾਦਿਸੋ ਲਭਤੇ ਯਸਂ॥

‘‘ਦਾਨਞ੍ਚ ਪੇਯ੍ਯਵਜ੍ਜਞ੍ਚ, ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਚ ਯਾ ਇਧ।
ਸਮਾਨੱਤਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਰਹਂ।
ਏਤੇ ਖੋ ਸਙ੍ਗਹਾ ਲੋਕੇ, ਰਥਸ੍ਸਾਣੀਵ ਯਾਯਤੋ॥

‘‘ਏਤੇ ਚ ਸਙ੍ਗਹਾ ਨਾਸ੍ਸੁ, ਨ ਮਾਤਾ ਪੁੱਤਕਾਰਣਾ।
ਲਭੇਥ ਮਾਨਂ ਪੂਜਂ ਵਾ, ਪਿਤਾ ਵਾ ਪੁੱਤਕਾਰਣਾ॥

‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਙ੍ਗਹਾ [ਸਙ੍ਗਹੇ (ਕ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਇਚ੍ਛਿਤਪਾਠੋ] ਏਤੇ, ਸਮ੍ਮਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ [ਸਮਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਪਣ੍ਡਿਤਾ।
ਤਸ੍ਮਾ ਮਹੱਤਂ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤਿ, ਪਾਸਂਸਾ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤੇ’’ਤਿ॥

੨੭੪. ਏਵਂ ਵੁੱਤੇ, ਸਿਙ੍ਗਾਲਕੋ ਗਹਪਤਿਪੁੱਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮੱਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪੱਜੋਤਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯ ‘ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਭਗਵਤਾ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਸਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਂਘਞ੍ਚ। ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਗਵਾ ਧਾਰੇਤੁ, ਅੱਜਤੱਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ।

ਸਿਙ੍ਗਾਲਸੁੱਤਂ [ਸਿਙ੍ਗਾਲੋਵਾਦਸੁੱਤਨ੍ਤਂ (ਪੀ॰)] ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਆਟਾਨਾਟਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

ਪਠਮਭਾਣੵਾਰੋ

੨੭੫. ਏੵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗੵਾ ਰਾਜਗਹੇ ੵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾ [ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ (ਕ॰)] ਮਹਤਿਯਾ ਚ ਯਕ੍ਖਸੇਨਾਯ ਮਹਤਿਯਾ ਚ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਸੇਨਾਯ ਮਹਤਿਯਾ ਚ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਸੇਨਾਯ ਮਹਤਿਯਾ ਚ ਨਾਗਸੇਨਾਯ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸੰ ਰਕ੍ਖੰ ਠਪੇਤ੍ੵਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸੰ ਗੁਮ੍ਬੰ ਠਪੇਤ੍ੵਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸੰ ਓੵਰਣੰ ਠਪੇਤ੍ੵਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੵਣ੍ਣਾ ਕੇੵਲਕਪ੍ਪੰ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ੵਾ [ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ੵਾ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)] ਯੇਨ ਭਗੵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ੵਾ ਭਗੵਨ੍ਤੰ ਅਭਿੵਾਦੇਤ੍ੵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਤੇਪਿ ਖੋ ਯਕ੍ਖਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗੵਨ੍ਤੰ ਅਭਿੵਾਦੇਤ੍ੵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗੵਤਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿੰਸੁ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ੵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ੵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਯੇਨ ਭਗੵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ੵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤੰ ਸਾੵੇਤ੍ੵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ।

੨੭੬. ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ੵੇਸ੍ਸੵਣੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਭਗੵਨ੍ਤੰ ਏਤਦੵੋਚ – ''ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਲ਼ਾਰਾ ਯਕ੍ਖਾ ਭਗੵਤੋ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ। ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਲ਼ਾਰਾ ਯਕ੍ਖਾ ਭਗੵਤੋ ਪਸਨ੍ਨਾ। ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ , ਭਨ੍ਤੇ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਯਕ੍ਖਾ ਭਗੵਤੋ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ। ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਯਕ੍ਖਾ ਭਗੵਤੋ ਪਸਨ੍ਨਾ। ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨੀਚਾ ਯਕ੍ਖਾ ਭਗੵਤੋ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ। ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨੀਚਾ ਯਕ੍ਖਾ ਭਗੵਤੋ ਪਸਨ੍ਨਾ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਕ੍ਖਾ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਯੇੵ ਭਗੵਤੋ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਭਗੵਾ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ੵੇਰਮਣਿਯਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ੵੇਰਮਣਿਯਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ੵੇਰਮਣਿਯਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਮੁਸਾੵਾਦਾ ੵੇਰਮਣਿਯਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ੵੇਰਮਣਿਯਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਕ੍ਖਾ ਅਪ੍ਪਟਿੵਿਰਤਾਯੇੵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ, ਅਪ੍ਪਟਿੵਿਰਤਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ, ਅਪ੍ਪਟਿੵਿਰਤਾ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ, ਅਪ੍ਪਟਿੵਿਰਤਾ ਮੁਸਾੵਾਦਾ, ਅਪ੍ਪਟਿੵਿਰਤਾ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ । ਤੇਸੰ ਤੰ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਅਮਨਾਪੰ। ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗੵਤੋ ਸਾੵਕਾ ਅਰਞ੍ਞੵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇੵਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ੵਿਜਨੵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ [ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਾ ਯਕ੍ਖਾ ਨਿੵਾਸਿਨੋ, ਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਭਗੵਤੋ ਪਾੵਚਨੇ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ। ਤੇਸੰ ਪਸਾਦਾਯ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗੵਾ ਆਟਾਨਾਟਿਯੰ ਰਕ੍ਖੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਉਪਾਸਕਾਨੰ ਉਪਾਸਿਕਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾਯ ਅੵਿਹਿੰਸਾਯ ਫਾਸੁੵਿਹਾਰਾਯਾ''ਤਿ। ਅਧਿੵਾਸੇਸਿ ਭਗੵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾੵੇਨ।

ਅਥ ਖੋ ੵੇਸ੍ਸੵਣੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਭਗੵਤੋ ਅਧਿੵਾਸਨੰ ੵਿਦਿਤ੍ੵਾ ਤਾਯੰ ੵੇਲਾਯੰ ਇਮੰ ਆਟਾਨਾਟਿਯੰ ਰਕ੍ਖੰ ਅਭਾਸਿ –

੨੭੭. ''ੵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਚ [ਇਮੇ ਚਕਾਰਾ ਪੋਰਾਣਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਨਮਤ੍ਥੁ, ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਰੀਮਤੋ।

ਸਿਖਿਸ੍ਸਪਿ ਚ [ਇਮੇ ਚਕਾਰਾ ਪੋਰਾਣਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਨਮਤ੍ਥੁ, ਸਬ੍ਬਭੂਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਨੋ॥

''ੵੇਸ੍ਸਭੁਸ੍ਸ ਚ [ਇਮੇ ਚਕਾਰਾ ਪੋਰਾਣਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਨਮਤ੍ਥੁ, ਨ੍ਹਾਤਕਸ੍ਸ ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ।
ਨਮਤ੍ਥੁ ਕਕੁਸਨ੍ਧਸ੍ਸ, ਮਾਰਸੇਨਾਪਮਦ੍ਦਿਨੋ॥

''ਕੋਣਾਗਮਨਸ੍ਸ ਨਮਤ੍ਥੁ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ੵੁਸੀਮਤੋ।
ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਚ [ਇਮੇ ਚਕਾਰਾ ਪੋਰਾਣਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਨਮਤ੍ਥੁ, ੵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਧਿ॥

‘‘ਅङ्गीਰਸਸ੍ਸ ਨਮਤ੍ਥੁ, ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸਿਰੀਮਤੋ।
ਯੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ [ਧਮ੍ਮਮਦੇਸੇਸਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ (?)], ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਪਨੂਦਨਂ॥

‘‘ਯੇ ਚਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਲੋਕੇ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਿਸੁਂ।
ਤੇ ਜਨਾ ਅਪਿਸੁਣਾਥ [ਅਪਿਸੁਣਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਨ੍ਤਾ ਵੀਤਸਾਰਦਾ॥

‘‘ਹਿਤਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਯਂ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗੋਤਮਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੀਤਸਾਰਦਂ॥

੨੭੮. ‘‘ਯਤੋ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੂਰਿਯੋ [ਸੁਰਿਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਮਣ੍ਡਲੀ ਮਹਾ।

ਯਸ੍ਸ ਚੁਗ੍ਗਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ, ਸਂਵਰੀਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਯਸ੍ਸ ਚੁਗ੍ਗਤੇ ਸੂਰਿਯੇ, ‘ਦਿਵਸੋ’ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਰਹਦੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਰਿਤੋਦਕੋ।
ਏਵਂ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ‘ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਰਿਤੋਦਕੋ’॥

‘‘ਇਤੋ ‘ਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਦਿਸਾ’, ਇਤਿ ਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ ਜਨੋ।
ਯਂ ਦਿਸਂ ਅਭਿਪਾਲੇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸਸ੍ਸਿ ਸੋ॥

‘‘ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿ [ਆਧਿਪਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ], ‘ਧਤਰਟ੍ਠੋ’ਤਿ ਨਾਮਸੋ।
ਰਮਤੀ ਨਚ੍ਚਗੀਤੇਹਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੇਹਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ॥

‘‘ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਏਕਨਾਮਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ।
ਅਸੀਤਿ ਦਸ ਏਕੋ ਚ, ਇਨ੍ਦਨਾਮਾ ਮਹਬ੍ਬਲਾ॥

ਤੇ ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਂ।
ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੀਤਸਾਰਦਂ॥

‘‘ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞ, ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮ।
ਕੁਸਲੇਨ ਸਮੇਕ੍ਖਸਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਤਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।
ਸੁਤਂ ਨੇਤਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮਸੇ॥

‘‘‘ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਥ ਗੋਤਮਂ, ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ’॥

੨੭੯. ‘‘ਯੇਨ ਪੇਤਾ ਪਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਪਿਸੁਣਾ ਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਾ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਨੋ ਲੁਦ੍ਦਾ [ਲੁਦ੍ਧਾ (ਪੀ॰ ਕ॰)], ਚੋਰਾ ਨੇਕਤਿਕਾ ਜਨਾ॥

‘‘ਇਤੋ ‘ਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ’, ਇਤਿ ਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ ਜਨੋ।
ਯਂ ਦਿਸਂ ਅਭਿਪਾਲੇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸਸ੍ਸਿ ਸੋ॥

‘‘ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿ, ‘ਵਿਰੂਲ੍ਹੋ’ ਇਤਿ ਨਾਮਸੋ।
ਰਮਤੀ ਨਚ੍ਚਗੀਤੇਹਿ, ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੇਹਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ॥

‘‘ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਏਕਨਾਮਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ।
ਅਸੀਤਿ ਦਸ ਏਕੋ ਚ, ਇਨ੍ਦਨਾਮਾ ਮਹਬ੍ਬਲਾ॥

ਤੇ ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਂ।
ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੀਤਸਾਰਦਂ॥

‘‘ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞ, ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮ।
ਕੁਸਲੇਨ ਸਮੇਕ੍ਖਸਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਤਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।
ਸੁਤਂ ਨੇਤਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮਸੇ॥

‘‘‘ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਥ ਗੋਤਮਂ, ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ’॥

੨੮੦. ‘‘ਯਤ੍ਥ ਚੋਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੂਰਿਯੋ, ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਮਣ੍ਡਲੀ ਮਹਾ।

ਯਸ੍ਸ ਚੋਗ੍ਗਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ, ਦਿਵਸੋਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਯਸ੍ਸ ਚੋਗ੍ਗਤੇ ਸੂਰਿਯੇ, ‘ਸਂਵਰੀ’ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਰਹਦੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਰਿਤੋਦਕੋ।
ਏਵਂ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ‘ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਰਿਤੋਦਕੋ’॥

‘‘ਇਤੋ ‘ਸਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ’, ਇਤਿ ਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ ਜਨੋ।
ਯਂ ਦਿਸਂ ਅਭਿਪਾਲੇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸਸ੍ਸਿ ਸੋ॥

‘‘ਨਾਗਾਨਞ੍ਚ ਅਧਿਪਤਿ, ‘ਵਿਰੂਪਕ੍ਖੋ’ਤਿ ਨਾਮਸੋ।
ਰਮਤੀ ਨਚ੍ਚਗੀਤੇਹਿ, ਨਾਗੇਹੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ॥

‘‘ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਏਕਨਾਮਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ।
ਅਸੀਤਿ ਦਸ ਏਕੋ ਚ, ਇਨ੍ਦਨਾਮਾ ਮਹਬ੍ਬਲਾ॥

ਤੇ ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਂ।
ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੀਤਸਾਰਦਂ॥

‘‘ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞ, ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮ।

ਕੁਸਲੇਨ ਸਮੇਕ੍ਖਸਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਤਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।
ਸੁਤਂ ਨੇਤਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮਸੇ॥

'''ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਥ ਗੋਤਮਂ, ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ'॥

੨੮੧. ''ਯੇਨ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਵ੍ਹੋ [ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੂ ਰਮ੍ਮਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਾਨੇਰੁ ਸੁਦਸ੍ਸਨੋ।

ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਮਮਾ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਾ॥

''ਨ ਤੇ ਬੀਜਂ ਪਵਪਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਨੀਯਨ੍ਤਿ ਨਙ੍ਗਲਾ।
ਅਕਟ੍ਠਪਾਕਿਮਂ ਸਾਲਿਂ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਮਾਨੁਸਾ॥

''ਅਕਣਂ ਅਥੁਸਂ ਸੁਦ੍ਧਂ, ਸੁਗਨ੍ਧਂ ਤਣ੍ਡੁਲਪ੍ਫਲਂ।
ਤੁਣ੍ਡਿਕੀਰੇ ਪਚਿਤ੍ਵਾਨ, ਤਤੋ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਭੋਜਨਂ॥

''ਗਾਵਿਂ ਏਕਖੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ।
ਪਸੁਂ ਏਕਖੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ॥

''ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਵਾਹਨਂ [ਇਤ੍ਥੀ-ਵਾਹਨਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਇਤ੍ਥੀਂ ਵਾਹਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ।
ਪੁਰਿਸਂ ਵਾਹਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ॥

''ਕੁਮਾਰਿਂ ਵਾਹਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ।
ਕੁਮਾਰਂ ਵਾਹਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ॥

''ਤੇ ਯਾਨੇ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ,
ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ [ਅਨੁਪਰਿਯਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]।
ਪਚਾਰਾ ਤਸ੍ਸ ਰਾਜਿਨੋ॥

''ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਸ੍ਸਯਾਨਂ, ਦਿਬ੍ਬਂ ਯਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ।
ਪਾਸਾਦਾ ਸਿਵਿਕਾ ਚੇਵ, ਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ॥

''ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਗਰਾ ਅਹੁ,
ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਸੁਮਾਪਿਤਾ।
ਆਟਾਨਾਟਾ ਕੁਸਿਨਾਟਾ ਪਰਕੁਸਿਨਾਟਾ,
ਨਾਟਸੁਰਿਯਾ [ਨਾਟਪੁਰਿਯਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਨਾਟਪਰਿਯਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਕੁਸਿਟਨਾਟਾ॥

''ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਕਸਿਵਨ੍ਤੋ [ਕਪਿਵਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ)],
ਜਨੋਘਮਪਰੇਨ ਚ।
ਨਵਨਵੁਤਿਯੋ ਅਮ੍ਬਰਅਮ੍ਬਰਵਤਿਯੋ,

ਆਲ਼ਕਮਨ੍ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਜਧਾਨੀ॥

‘‘ਕੁਵੇਰਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਮਾਰਿਸ, ਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਵਿਸਾਣਾ ਨਾਮ ਰਾਜਧਾਨੀ।
ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਵੇਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾ, ‘ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ’ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਪਚ੍ਚੇਸਨ੍ਤੋ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਲਾ ਤਤ੍ਤੁਲਾ ਤਤੋਤਲਾ।
ਓਜਸਿ ਤੇਜਸਿ ਤਤੋਜਸੀ, ਸੂਰੋ ਰਾਜਾ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਨੇਮਿ॥

‘‘ਰਹਦੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਧਰਣੀ ਨਾਮ, ਯਤੋ ਮੇਘਾ ਪਵਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।
ਵਸ੍ਸਾ ਯਤੋ ਪਤਾਯਨ੍ਤਿ, ਸਭਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਾਲਵਤੀ [ਭਗਲਵਤੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਨਾਮ॥

‘‘ਯਤ੍ਥ ਯਕ੍ਖਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚਫਲਾ ਰੁਕ੍ਖਾ।
ਨਾਨਾ ਦਿਜਗਣਾ ਯੁਤਾ, ਮਯੂਰਕੋਞ੍ਚਾਭਿਰੁਦਾ।
ਕੋਕਿਲਾਦੀਹਿ ਵਗ੍ਗੁਹਿ॥

‘‘ਜੀਵਞ੍ਜੀਵਕਸਦ੍ਦੇਤ੍ਥ, ਅਥੋ ਓਟ੍ਠਵਚਿਤ੍ਤਕਾ।
ਕੁਕ੍ਕੁਟਕਾ [ਕੁਕੁਤ੍ਥਕਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕੁਲ਼ੀਰਕਾ, ਵਨੇ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਕਾ॥

‘‘ਸੁਕਸਾਲ਼ਿਕਸਦ੍ਦੇਤ੍ਥ, ਦਣ੍ਡਮਾਣਵਕਾਨਿ ਚ।
ਸੋਭਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਸਾ, ਕੁਵੇਰਨਲ਼ਿਨੀ ਸਦਾ॥

‘‘ਇਤੋ ‘ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ’, ਇਤਿ ਨੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ ਜਨੋ।
ਯੰ ਦਿਸੰ ਅਭਿਪਾਲੇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸਸ੍ਸਿ ਸੋ॥

‘‘ਯਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚ ਅਧਿਪਤਿ, ‘ਕੁਵੇਰੋ’ ਇਤਿ ਨਾਮਸੋ।
ਰਮਤੀ ਨਚ੍ਚਗੀਤੇਹਿ, ਯਕ੍ਖੇਹੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ॥

‘‘ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਏਕਨਾਮਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤੰ।
ਅਸੀਤਿ ਦਸ ਏਕੋ ਚ, ਇਨ੍ਦਨਾਮਾ ਮਹਬ੍ਬਲਾ॥

‘‘ਤੇ ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧੰ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਬੁਦ੍ਧੰ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨੰ।
ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤੰ ਵੀਤਸਾਰਦੰ॥

‘‘ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞ, ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮ।
ਕੁਸਲੇਨ ਸਮੇਕ੍ਖਸਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਤੰ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।
ਸੁਤੰ ਨੇਤੰ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵੰ ਵਦੇਮਸੇ॥

‘‘‘ਜਿਨੰ ਵਨ੍ਦਥ ਗੋਤਮੰ, ਜਿਨੰ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮੰ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਬੁਦ੍ਧੰ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮ’’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਸਾ, ਮਾਰਿਸ, ਆਟਾਨਾਟਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾਯ ਅਵਿਹਿਂਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ।

੨੮੨. ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਮਾਰਿਸ, ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਵਾ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਾ ਅਯਂ ਆਟਾਨਾਟਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸਮਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਾਪੁਤਾ [ਪਰਿਯਾਪੁਟਾ (ਕ॰)]। ਤਂ ਚੇ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ ਵਾ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਵਾ ਯਕ੍ਖਪੋਤਕੋ ਵਾ ਯਕ੍ਖਪੋਤਿਕਾ ਵਾ ਯਕ੍ਖਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਯਕ੍ਖਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ ਵਾ ਯਕ੍ਖਪਚਾਰੋ ਵਾ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੀ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਪੋਤਕੋ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਪੋਤਿਕਾ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਪਚਾਰੋ ਵਾ, ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੋ ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੀ ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਪੋਤਕੋ ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਪੋਤਿਕਾ ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਪਚਾਰੋ ਵਾ, ਨਾਗੋ ਵਾ ਨਾਗੀ ਵਾ ਨਾਗਪੋਤਕੋ ਵਾ ਨਾਗਪੋਤਿਕਾ ਵਾ ਨਾਗਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਨਾਗਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ ਵਾ ਨਾਗਪਚਾਰੋ ਵਾ, ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਵਾ ਉਪਾਸਕਂ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਠਿਤਂ ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਨ ਮੇ ਸੋ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਲਭੇਯ੍ਯ ਗਾਮੇਸੁ ਵਾ ਨਿਗਮੇਸੁ ਵਾ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਵਾ ਗਰੁਕਾਰਂ ਵਾ। ਨ ਮੇ ਸੋ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਲਭੇਯ੍ਯ ਆਲ਼ਕਮਨ੍ਦਾਯ ਨਾਮ ਰਾਜਧਾਨਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਾ ਵਾਸਂ ਵਾ। ਨ ਮੇ ਸੋ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਲਭੇਯ੍ਯ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸਮਿਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਨਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨਾਵਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਨਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਅਵਿਵਯ੍ਹਂ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਨਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਤਾਹਿਪਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਹਿ ਪਰਿਭਾਸਾਹਿ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਨਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰਿਤ੍ਤਂਪਿਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਂ ਸੀਸੇ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਨਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਤ੍ਤਧਾਪਿਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਂ ਫਾਲੇਯ੍ਯੁਂ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਣ੍ਡਾ ਰੁਦ੍ਧਾ [ਰੁਦ੍ਦਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਰਭਸਾ, ਤੇ ਨੇਵ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਅਵਰੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਾਰਿਸ, ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਵਿਜਿਤੇ ਮਹਾਚੋਰਾ। ਤੇ ਨੇਵ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਮਹਾਚੋਰਾ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਵਰੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਸਨ੍ਤਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਣ੍ਡਾ ਰੁਦ੍ਧਾ ਰਭਸਾ, ਤੇ ਨੇਵ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਅਵਰੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ ਵਾ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਵਾ…ਪੇ॰… ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੀ ਵਾ … ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੋ ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੀ ਵਾ… ਨਾਗੋ ਵਾ ਨਾਗੀ ਵਾ ਨਾਗਪੋਤਕੋ ਵਾ ਨਾਗਪੋਤਿਕਾ ਵਾ ਨਾਗਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਨਾਗਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ ਵਾ ਨਾਗਪਚਾਰੋ ਵਾ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਵਾ ਉਪਾਸਕਂ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਠਿਤਂ ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਇਮੇਸਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਮਹਾਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਮਹਾਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਉਜ੍ਝਾਪੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਰਵਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਆਵਿਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਹੇਠੇਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਵਿਹੇਠੇਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਹਿਂਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਵਿਹਿਂਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤੀ’ਤਿ।

੨੮੩. ‘‘ਕਤਮੇਸਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਮਹਾਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਮਹਾਸੇਨਾਪਤੀਨਂ?

‘‘ਇਨ੍ਦੋ ਸੋਮੋ ਵਰੁਣੋ ਚ, ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਪਜਾਪਤਿ।
ਚਨ੍ਦਨੋ ਕਾਮਸੇਟ੍ਠੋ ਚ, ਕਿਨ੍ਨੁਘਣ੍ਡੁ ਨਿਘਣ੍ਡੁ ਚ॥

‘‘ਪਨਾਦੋ ਓਪਮਞ੍ਞੋ ਚ, ਦੇਵਸੂਤੋ ਚ ਮਾਤਲਿ।

ਚਿਤ੍ਤਸੇਨੋ ਚ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ, ਨਲ਼ੋ ਰਾਜਾ ਜਨੇਸਭੋ [ਜਨੋਸਭੋ (ਸਜਾ॰)]॥

‘‘ਸਾਤਾਗਿਰੋ ਹੇਮਵਤੋ, ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਕਰਤਿਯੋ ਗੁਲ਼ੋ।
ਸਿਵਕੋ ਮੁਚਲਿਨ੍ਦੋ ਚ, ਵੇਸ੍ਸਾਮਿਤ੍ਤੋ ਯੁਗਨ੍ਧਰੋ॥

‘‘ਗੋਪਾਲੋ ਸੁਪ੍ਪਰੋਧੋ ਚ [ਸੁਪ੍ਪਗੇਧੋ ਚ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)], ਹਿਰਿ ਨੇਤ੍ਤਿ [ਹਿਰੀ ਨੇਤ੍ਤੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਚ ਮਨ੍ਦਿਯੋ।
ਪਞ੍ਚਾਲਚਣ੍ਡੋ ਆਲ਼ਵਕੋ, ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨੋ ਸੁਮਨੋ ਸੁਮੁਖੋ।
ਦਧਿਮੁਖੋ ਮਣਿ ਮਾਣਿਵਰੋ [ਮਣਿ ਮਾਨਿਚਰੋ (ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)] ਦੀਘੋ, ਅਥੋ ਸੇਰੀਸਕੋ ਸਹ॥

‘‘ਇਮੇਸਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਮਹਾਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਮਹਾਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਉਜ੍ਝਾਪੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਰਵਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਆਵਿਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਹੇਠੇਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਵਿਹੇਠੇਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਹਿਂਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਵਿਹਿਂਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਸਾ, ਮਾਰਿਸ, ਆਟਾਨਾਟਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾਯ ਅਵਿਹਿਂਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਹਨ੍ਦ ਚ ਦਾਨਿ ਮਯਂ, ਮਾਰਿਸ, ਗਚ੍ਛਾਮ ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਾ ਮਯਂ ਬਹੁਕਰਣੀਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਥਾ’’ਤਿ।

੨੮੪. ਅਥ ਖੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਤੇਪਿ ਖੋ ਯਕ੍ਖਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੁ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ । ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੂਤਿ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਦੁਤਿਯਭਾਣਵਾਰੋ

੨੮੫. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਇਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮਹਤਿਯਾ ਚ ਯਕ੍ਖਸੇਨਾਯ ਮਹਤਿਯਾ ਚ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਸੇਨਾਯ ਮਹਤਿਯਾ ਚ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਸੇਨਾਯ ਮਹਤਿਯਾ ਚ ਨਾਗਸੇਨਾਯ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਂ ਰਕ੍ਖਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਂ ਗੁਮ੍ਬਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਂ ਓਵਰਣਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਤੇਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਕ੍ਖਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੁ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ।

੨੮੬. ‘‘ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਲ਼ਾਰਾ ਯਕ੍ਖਾ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ , ਭਨ੍ਤੇ ਨੀਚਾ ਯਕ੍ਖਾ ਭਗਵਤੋ ਪਸਨ੍ਨਾ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਕ੍ਖਾ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਯੇਵ ਭਗਵਤੋ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਭਗਵਾ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ... ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਕ੍ਖਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਰਤਾਯੇਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ... ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਤੇਸਂ ਤਂ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਿਯਂ ਅਮਨਾਪਂ। ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ

ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਾ ਯਕ੍ਖਾ ਨਿਵਾਸਿਨੋ, ਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਗਵਤੋ ਪਾਵਚਨੇ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ, ਤੇਸਂ ਪਸਾਦਾਯ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਆਟਾਨਾਟਿਯਂ ਰਕ੍ਖਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾਯ ਅਵਿਹਿਂਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯਾ'ਤਿ। ਅਧਿਵਾਸੇਸਿਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮੇ ਅਧਿਵਾਸਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਆਟਾਨਾਟਿਯਂ ਰਕ੍ਖਂ ਅਭਾਸਿ –

੨੮੭. 'ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਚ ਨਮਤ੍ਥੁ, ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਰੀਮਤੋ।

ਸਿਖਿਸ੍ਸਪਿ ਚ ਨਮਤ੍ਥੁ, ਸਬ੍ਬਭੂਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਨੋ॥

'ਵੇਸ੍ਸਭੁਸ੍ਸ ਚ ਨਮਤ੍ਥੁ, ਨ੍ਹਾਤਕਸ੍ਸ ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ।
ਨਮਤ੍ਥੁ ਕਕੁਸਨ੍ਧਸ੍ਸ, ਮਾਰਸੇਨਾਪਮਦ੍ਦਿਨੋ॥

'ਕੋਣਾਗਮਨਸ੍ਸ ਨਮਤ੍ਥੁ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵੁਸੀਮਤੋ।
ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਚ ਨਮਤ੍ਥੁ, ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਧਿ॥

'ਅਙ੍ਗੀਰਸਸ੍ਸ ਨਮਤ੍ਥੁ, ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਰੀਮਤੋ।
ਯੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਪਨੂਦਨਂ॥

'ਯੇ ਚਾਪਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਲੋਕੇ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਿਸੁਂ।
ਤੇ ਜਨਾ ਅਪਿਸੁਣਾਥ, ਮਹਨ੍ਤਾ ਵੀਤਸਾਰਦਾ॥

'ਹਿਤਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਯਂ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗੋਤਮਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੀਤਸਾਰਦਂ॥

੨੮੮. 'ਯਤੋ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੂਰਿਯੋ, ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਮਣ੍ਡਲੀ ਮਹਾ।

ਯਸ੍ਸ ਚੁਗ੍ਗਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ, ਸਂਵਰੀਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਯਸ੍ਸ ਚੁਗ੍ਗਤੇ ਸੂਰਿਯੇ, ''ਦਿਵਸੋ''ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

'ਰਹਦੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਰਿਤੋਦਕੋ।
ਏਵਂ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ''ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਰਿਤੋਦਕੋ''॥

'ਇਤੋ ''ਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਦਿਸਾ'', ਇਤਿ ਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ ਜਨੋ।
ਯਂ ਦਿਸਂ ਅਭਿਪਾਲੇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸਸ੍ਸਿ ਸੋ॥

'ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿ, ''ਧਤਰਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਨਾਮਸੋ।
ਰਮਤੀ ਨਚ੍ਚਗੀਤੇਹਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੇਹਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ॥

'ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਏਕਨਾਮਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ।

ਅਸੀਤਿ ਦਸ ਏਕੋ ਚ, ਇਨ੍ਦਨਾਮਾ ਮਹਬ੍ਬਲਾ॥

‘ਤੇ ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਂ।
ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੀਤਸਾਰਦਂ॥

‘ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞ, ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮ।
ਕੁਸਲੇਨ ਸਮੇਕ੍ਖਸਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਤਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।
ਸੁਤਂ ਨੇਤਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮਸੇ॥

‘‘ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਥ ਗੋਤਮਂ, ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ’’॥

੨੮੯. ‘ਯੇਨ ਪੇਤਾ ਪਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਪਿਸੁਣਾ ਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਾ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਨੋ ਲੁਦ੍ਦਾ, ਚੋਰਾ ਨੇਕਤਿਕਾ ਜਨਾ॥

‘ਇਤੋ ‘‘ਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ’’, ਇਤਿ ਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ ਜਨੋ।
ਯਂ ਦਿਸਂ ਅਭਿਪਾਲੇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸਸ੍ਸਿ ਸੋ॥

‘ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿ, ‘‘ਵਿਰੂਲ੍ਹੋ’’ ਇਤਿ ਨਾਮਸੋ।
ਰਮਤੀ ਨਚ੍ਚਗੀਤੇਹਿ, ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੇਹਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ॥

‘ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਏਕਨਾਮਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ।
ਅਸੀਤਿ ਦਸ ਏਕੋ ਚ, ਇਨ੍ਦਨਾਮਾ ਮਹਬ੍ਬਲਾ॥

‘ਤੇ ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਂ।
ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੀਤਸਾਰਦਂ॥

‘ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞ, ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮ।
ਕੁਸਲੇਨ ਸਮੇਕ੍ਖਸਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਤਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।
ਸੁਤਂ ਨੇਤਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮਸੇ॥

‘‘ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਥ ਗੋਤਮਂ, ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ’’॥

੨੯੦. ‘ਯਤ੍ਥ ਚੋਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੂਰਿਯੋ, ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਮਣ੍ਡਲੀ ਮਹਾ।

ਯਸ੍ਸ ਚੋਗ੍ਗਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ, ਦਿਵਸੋਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਯਸ੍ਸ ਚੋਗ੍ਗਤੇ ਸੂਰਿਯੇ, ‘‘ਸਂਵਰੀ’’ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘ਰਹਦੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਰਿਤੋਦਕੋ।
ਏਵਂ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸਰਿਤੋਦਕੋ॥

‘ਇਤੋ ‘‘ਸਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ’’, ਇਤਿ ਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ ਜਨੋ।
ਯਂ ਦਿਸਂ ਅਭਿਪਾਲੇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸਸ੍ਸਿ ਸੋ॥

‘ਨਾਗਾਨਞ੍ਚ ਅਧਿਪਤਿ, ‘‘ਵਿਰੂਪਕ੍ਖੋ’’ਤਿ ਨਾਮਸੋ।
ਰਮਤੀ ਨਚ੍ਚਗੀਤੇਹਿ, ਨਾਗੇਹੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ॥

‘ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਏਕਨਾਮਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ।
ਅਸੀਤਿ ਦਸ ਏਕੋ ਚ, ਇਨ੍ਦਨਾਮਾ ਮਹਬ੍ਬਲਾ॥

‘ਤੇ ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਂ।
ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੀਤਸਾਰਦਂ॥

‘ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞ, ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮ।
ਕੁਸਲੇਨ ਸਮੇਕ੍ਖਸਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਤਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।
ਸੁਤਂ ਨੇਤਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮਸੇ॥

‘‘ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਥ ਗੋਤਮਂ, ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ’’॥

੨੯੧. ‘ਯੇਨ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਵ੍ਹੋ, ਮਹਾਨੇਰੁ ਸੁਦਸ੍ਸਨੋ।

ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਮਮਾ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਾ॥

‘ਨ ਤੇ ਬੀਜਂ ਪਵਪਨ੍ਤਿ, ਨਾਪਿ ਨੀਯਨ੍ਤਿ ਨਙ੍ਗਲਾ।
ਅਕਟ੍ਠਪਾਕਿਮਂ ਸਾਲਿਂ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਮਾਨੁਸਾ॥

‘ਅਕਣਂ ਅਥੁਸਂ ਸੁਦ੍ਧਂ, ਸੁਗਨ੍ਧਂ ਤਣ੍ਡੁਲਪ੍ਫਲਂ।
ਤੁਣ੍ਡਿਕੀਰੇ ਪਚਿਤ੍ਵਾਨ, ਤਤੋ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਭੋਜਨਂ॥

‘ਗਾਵਿਂ ਏਕਖੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ।
ਪਸੁਂ ਏਕਖੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ॥

‘ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਵਾਹਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ।
ਪੁਰਿਸਂ ਵਾਹਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ॥

‘ਕੁਮਾਰਿਂ ਵਾਹਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ।
ਕੁਮਾਰਂ ਵਾਹਨਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਦਿਸੋਦਿਸਂ॥

‘ਤੇ ਯਾਨੇ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ,
ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ।
ਪਚਾਰਾ ਤਸ੍ਸ ਰਾਜਿਨੋ॥

‘ਹਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਸ੍ਸਯਾਨਂ,
ਦਿਬ੍ਬਂ ਯਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ।
ਪਾਸਾਦਾ ਸਿਵਿਕਾ ਚੇਵ,
ਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ॥

‘ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਗਰਾ ਅਹੁ,
ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਸੁਮਾਪਿਤਾ।
ਆਟਾਨਾਟਾ ਕੁਸਿਨਾਟਾ ਪਰਕੁਸਿਨਾਟਾ,
ਨਾਟਸੁਰਿਯਾ ਪਰਕੁਸਿਟਨਾਟਾ॥

‘ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਕਸਿਵਨ੍ਤੋ,
ਜਨੋਘਮਪਰੇਨ ਚ।
ਨਵਨਵੁਤਿਯੋ ਅਮ੍ਬਰਅਮ੍ਬਰਵਤਿਯੋ,
ਆਲ਼ਕਮਨ੍ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਜਧਾਨੀ॥

‘ਕੁਵੇਰਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਮਾਰਿਸ, ਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਵਿਸਾਣਾ ਨਾਮ ਰਾਜਧਾਨੀ।
ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਵੇਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾ, ‘‘ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ’’ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘ਪਚ੍ਚੇਸਨ੍ਤੋ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਲਾ ਤਤ੍ਤਲਾ ਤਤੋਤਲਾ।
ਓਜਸਿ ਤੇਜਸਿ ਤਤੋਜਸੀ, ਸੂਰੋ ਰਾਜਾ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਨੇਮਿ॥

‘ਰਹਦੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਧਰਣੀ ਨਾਮ, ਯਤੋ ਮੇਘਾ ਪਵਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।
ਵਸ੍ਸਾ ਯਤੋ ਪਤਾਯਨ੍ਤਿ, ਸਭਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਾਲਵਤੀ ਨਾਮ॥

‘ਯਤ੍ਥ ਯਕ੍ਖਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚਫਲਾ ਰੁਕ੍ਖਾ।
ਨਾਨਾ ਦਿਜਗਣਾ ਯੁਤਾ, ਮਯੂਰਕੋਞ੍ਚਾਭਿਰੁਦਾ।
ਕੋਕਿਲਾਦੀਹਿ ਵਗ੍ਗੁਹਿ॥

‘ਜੀਵਞ੍ਜੀਵਕਸਦ੍ਦੇਤ੍ਥ, ਅਥੋ ਓਟ੍ਠਵਚਿਤ੍ਤਕਾ।
ਕੁਕ੍ਕੁਟਕਾ ਕੁਲ਼ੀਰਕਾ, ਵਨੇ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਕਾ॥

‘ਸੁਕਸਾਲ਼ਿਕ ਸਦ੍ਦੇਤ੍ਥ, ਦਣ੍ਡਮਾਣਵਕਾਨਿ ਚ।
ਸੋਭਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸਾ, ਕੁਵੇਰਨਲ਼ਿਨੀ ਸਦਾ॥

‘ਇਤੋ ‘‘ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ’’, ਇਤਿ ਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ ਜਨੋ।

ਯਂ ਦਿਸਂ ਅਭਿਪਾਲੇਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸਸ੍ਸਿ ਸੋ॥

‘ਯਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚ ਅਧਿਪਤਿ, ‘‘ਕੁਵੇਰੋ’’ ਇਤਿ ਨਾਮਸੋ।
ਰਮਤੀ ਨਚ੍ਚਗੀਤੇਹਿ, ਯਕ੍ਖੇਹੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ॥

‘ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਏਕਨਾਮਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ।
ਅਸੀਤਿ ਦਸ ਏਕੋ ਚ, ਇਨ੍ਦਨਾਮਾ ਮਹਬ੍ਬਲਾ॥

‘ਤੇ ਚਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾਨ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁਨਂ।
ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੀਤਸਾਰਦਂ॥

‘ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞ, ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮ।
ਕੁਸਲੇਨ ਸਮੇਕ੍ਖਸਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਤਂ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।
ਸੁਤਂ ਨੇਤਂ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮਸੇ॥

‘‘ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਥ ਗੋਤਮਂ, ਜਿਨਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮਂ।
ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਨ੍ਦਾਮ ਗੋਤਮ’’ਨ੍ਤਿ॥

੨੯੨. ‘ਅਯਂ ਖੋ ਸਾ, ਮਾਰਿਸ , ਆਟਾਨਾਟਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾਯ ਅਵਿਹਿਂਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਮਾਰਿਸ, ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਵਾ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਾ ਅਯਂ ਆਟਾਨਾਟਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸਮਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਾਪੁਤਾ ਤਂ ਚੇ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ ਵਾ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਵਾ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੀ ਵਾ...ਪੇ॰... ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੋ ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੀ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨਾਗੋ ਵਾ ਨਾਗੀ ਵਾ ਨਾਗਪੋਤਕੋ ਵਾ ਨਾਗਪੋਤਿਕਾ ਵਾ ਨਾਗਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਨਾਗਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ ਵਾ ਨਾਗਪਚਾਰੋ ਵਾ, ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਵਾ ਉਪਾਸਕਂ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਠਿਤਂ ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਨ ਮੇ ਸੋ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਲਭੇਯ੍ਯ ਗਾਮੇਸੁ ਵਾ ਨਿਗਮੇਸੁ ਵਾ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਵਾ ਗਰੁਕਾਰਂ ਵਾ। ਨ ਮੇ ਸੋ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਲਭੇਯ੍ਯ ਆਲ਼ਕਮਨ੍ਦਾਯ ਨਾਮ ਰਾਜਧਾਨਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਾ ਵਾਸਂ ਵਾ। ਨ ਮੇ ਸੋ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਲਭੇਯ੍ਯ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸਮਿਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਨਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨਾਵਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਨਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਅਵਿਵਯ੍ਹਂ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਨਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਤਾਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਹਿ ਪਰਿਭਾਸਾਹਿ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਨਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰਿਤ੍ਤਂਪਿਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਂ ਸੀਸੇ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਨਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਤ੍ਤਧਾਪਿਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਂ ਫਾਲੇਯ੍ਯੁਂ। ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਣ੍ਡਾ ਰੁਦ੍ਧਾ ਰਭਸਾ, ਤੇ ਨੇਵ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਅਵਰੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਮਾਰਿਸ, ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਵਿਜਿਤੇ ਮਹਾਚੋਰਾ। ਤੇ ਨੇਵ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਮਹਾਚੋਰਾ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਵਰੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਸਨ੍ਤਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਣ੍ਡਾ ਰੁਦ੍ਧਾ ਰਭਸਾ, ਤੇ ਨੇਵ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਪੁਰਿਸਕਾਨਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਹਾਰਾਜਾਨਂ ਅਵਰੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਮਾਰਿਸ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ ਵਾ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਵਾ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੀ ਵਾ...ਪੇ॰... ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੋ ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੀ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨਾਗੋ ਵਾ ਨਾਗੀ ਵਾ...ਪੇ॰... ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਵਾ ਉਪਾਸਕਂ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਵਾ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਠਿਤਂ ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਇਮੇਸਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਮਹਾਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸੇਨਾਪਤੀਨਂ

ਮਹਾਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਉਜ੍ਝਾਪੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਰਵਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਆਵਿਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਹੇਠੇਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਵਿਹੇਠੇਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਹਿਂਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਵਿਹਿਂਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤੀ'ਤਿ।

੨੯੩. 'ਕਤਮੇਸਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਮਹਾਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਮਹਾਸੇਨਾਪਤੀਨਂ?

'ਇਨ੍ਦੋ ਸੋਮੋ ਵਰੁਣੋ ਚ, ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਪਜਾਪਤਿ।
ਚਨ੍ਦਨੋ ਕਾਮਸੇਟ੍ਠੋ ਚ, ਕਿਨ੍ਨੁਘਣ੍ਡੁ ਨਿਘਣ੍ਡੁ ਚ॥

'ਪਨਾਦੋ ਓਪਮਞ੍ਞੋ ਚ, ਦੇਵਸੂਤੋ ਚ ਮਾਤਲਿ।
ਚਿਤ੍ਤਸੇਨੋ ਚ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ, ਨਲ਼ੋ ਰਾਜਾ ਜਨੇਸਭੋ॥

'ਸਾਤਾਗਿਰੋ ਹੇਵਮਤੋ, ਪੁਣ੍ਣਕੋ ਕਰਤਿਯੋ ਗੁਲ਼ੋ।
ਸਿਵਕੋ ਮੁਚਲਿਨ੍ਦੋ ਚ, ਵੇਸ੍ਸਾਮਿਤ੍ਤੋ ਯੁਗਨ੍ਧਰੋ॥

'ਗੋਪਾਲੋ ਸੁਪ੍ਪਰੋਧੋ ਚ, ਹਿਰਿ ਨੇਤ੍ਤਿ ਚ ਮਨ੍ਦਿਯੋ।
ਪਞ੍ਚਾਲਚਣ੍ਡੋ ਆਲ਼ਵਕੋ, ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨੋ ਸੁਮਨੋ ਸੁਮੁਖੋ।
ਦਧਿਮੁਖੋ ਮਣਿ ਮਾਣਿਵਰੋ ਦੀਘੋ, ਅਥੋ ਸੇਰੀਸਕੋ ਸਹ॥

'ਇਮੇਸਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਮਹਾਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਮਹਾਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਉਜ੍ਝਾਪੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਰਵਿਤਬ੍ਬਂ – ''ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਆਵਿਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਹੇਠੇਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਵਿਹੇਠੇਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਹਿਂਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਵਿਹਿਂਸਤਿ, ਅਯਂ ਯਕ੍ਖੋ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤੀ''ਤਿ। ਅਯਂ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਆਟਾਨਾਟਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾਯ ਅਵਿਹਿਂਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਹਨ੍ਦ ਚ ਦਾਨਿ ਮਯਂ, ਮਾਰਿਸ, ਗਚ੍ਛਾਮ, ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਾ ਮਯਂ ਬਹੁਕਰਣੀਯਾ'''ਤਿ। '''ਯਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਥਾ'''ਤਿ।

੨੯੪. ''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਤੇਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਕ੍ਖਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੁ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿਂਸੁ।

੨੯੫. ''ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਥ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਟਾਨਾਟਿਯਂ ਰਕ੍ਖਂ। ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਟਾਨਾਟਿਯਂ ਰਕ੍ਖਂ। ਧਾਰੇਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਟਾਨਾਟਿਯਂ ਰਕ੍ਖਂ। ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਾ [ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਾਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਟਾਨਾਟਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਰਕ੍ਖਾਯ ਅਵਿਹਿਂਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਆਟਾਨਾਟਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਨਵਮਂ।

੧੦. ਸਙ੍ਗੀਤਿਸੁਤ੍ਤੰ

੨੯੬. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਮਲ੍ਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਯੇਨ ਪਾਵਾ ਨਾਮ ਮਲ੍ਲਾਨੰ ਨਗਰੰ ਤਦਵਸਰਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦੰ ਭਗਵਾ ਪਾਵਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਚੁਨ੍ਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨੇ।

ਉਬ੍ਭਤਕਨਵਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ

੨੯੭. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾਨੰ ਮਲ੍ਲਾਨੰ ਉਬ੍ਭਤਕੰ ਨਾਮ ਨਵੰ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ [ਸਨ੍ਥਾਗਾਰੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਸਣ੍ਠਾਗਾਰੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਅਚਿਰਕਾਰਿਤੰ ਹੋਤਿ ਅਨਜ੍ਝਾਵੁਟ੍ਠੰ [ਅਨਜ੍ਝਾਵੁਤ੍ਥੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਨ। ਅਸ੍ਸੋਸੁੰ ਖੋ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾ ਮਲ੍ਲਾ – ''ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਮਲ੍ਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਪਾਵੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਵਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਚੁਨ੍ਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਰਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨੇ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾ ਮਲ੍ਲਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾ ਮਲ੍ਲਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ''ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾਨੰ ਮਲ੍ਲਾਨੰ ਉਬ੍ਭਤਕੰ ਨਾਮ ਨਵੰ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ ਅਚਿਰਕਾਰਿਤੰ ਹੋਤਿ ਅਨਜ੍ਝਾਵੁਟ੍ਠੰ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਨ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਠਮੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੁ, ਭਗਵਤਾ ਪਠਮੰ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਛਾ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾ ਮਲ੍ਲਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਦਸ੍ਸ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾਨੰ ਮਲ੍ਲਾਨੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ''ਤਿ। ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ।

੨੯੮. ਅਥ ਖੋ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾ ਮਲ੍ਲਾ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਵਾਸਨੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਥਰਿੰ [ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਥਰਿੰ ਸਨ੍ਥਤੰ (ਕ॰)] ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ ਸਨ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਆਸਨਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕਮਣਿਕੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਲਪਦੀਪੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਤੇ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾ ਮਲ੍ਲਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ''ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਥਰਿਸਨ੍ਥਤੰ [ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਥਰਿੰ ਸਨ੍ਥਤੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਭਨ੍ਤੇ, ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ, ਭਗਵਤੋ ਆਸਨਾਨਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ, ਉਦਕਮਣਿਕੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ, ਤੇਲਪਦੀਪੋ ਆਰੋਪਿਤੋ। ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਕਾਲੰ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿ।

੨੯੯. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਯੇਨ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਥਮ੍ਭੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ ਨਿਸੀਦਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋਪਿ ਖੋ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਭਿਤ੍ਤਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰਯੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ। ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾਪਿ ਖੋ ਮਲ੍ਲਾ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਭਿਤ੍ਤਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਾਭਿਮੁਖਾ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰਯੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕੇ ਮਲ੍ਲੇ ਬਹੁਦੇਵ ਰਤ੍ਤਿੰ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤ੍ਵਾ ਉਯ੍ਯੋਜੇਸਿ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਖੋ, ਵਾਸੇਟ੍ਠਾ, ਰਤ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਕਾਲੰ ਮਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾ ਮਲ੍ਲਾ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿੰਸੁ।

੩੦੦. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕੇਸੁ ਮਲ੍ਲੇਸੁ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੰ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸੰਘੰ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ [ਵਿਗਤਥੀਨਮਿਦ੍ਧੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ। ਪਟਿਭਾਤੁ ਤੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੀਕਥਾ। ਪਿਟ੍ਠਿ ਮੇ ਆਗਿਲਾਯਤਿ। ਤਮਹੰ ਆਯਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ

[ਆਯਮੇਯਜਾਮੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕं॰)]। ''ਏਵं, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਚਤੁਗ੍ਗੁਣं ਸङ੍ਘਾਟਿं ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯं ਕਪ੍ਪੇਸਿ ਪਾਦੇ ਪਾਦं ਅਚ੍ਚਾਧਾਯ, ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਉਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞं ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ।

ਭਿਨ੍ਨਨਿਗਣ੍ਠਵਤ੍ਥੁ

੩੦੧. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ ਪਾਵਾਯं ਅਧੁਨਾਕਾਲङ੍ਕਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਕਾਲङ੍ਕਿਰਿਯਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਦ੍ਵੇਧਿਕਜਾਤਾ [ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਜਾਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕं॰)] ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾ ਕਲਹਜਾਤਾ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞं ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ [ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕं॰)] – ''ਨ ਤ੍ਵं ਇਮं ਧਮ੍ਮਵਿਨਯं ਆਜਾਨਾਸਿ, ਅਹं ਇਮं ਧਮ੍ਮਵਿਨਯं ਆਜਾਨਾਮਿ, ਕਿं ਤ੍ਵं ਇਮं ਧਮ੍ਮਵਿਨਯं ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਸਿ! ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਸਹਿਤं ਮੇ, ਅਸਹਿਤं ਤੇ। ਪੁਰੇਵਚਨੀਯं ਪਚ੍ਛਾ ਅਵਚ, ਪਚ੍ਛਾਵਚਨੀਯं ਪੁਰੇ ਅਵਚ। ਅਧਿਚਿਣ੍ਣं ਤੇ ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤं, ਆਰੋਪਿਤੋ ਤੇ ਵਾਦੋ, ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਚਰ ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਯ, ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ''ਤਿ। ਵਧੋਯੇਵ ਖੋ ਮਞ੍ਞੇ ਨਿਗਣ੍ਠੇਸੁ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਿਯੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੇਪਿ [ਯੇਪਿ ਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਿਗਣ੍ਠਸ੍ਸ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਗਿਹੀ ਓਦਾਤਵਸਨਾ , ਤੇਪਿ ਨਿਗਣ੍ਠੇਸੁ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਿਯੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਨਰੂਪਾ ਵਿਰਤ੍ਤਰੂਪਾ ਪਟਿਵਾਨਰੂਪਾ, ਯਥਾ ਤं ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਅਨੁਪਸਮਸंਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਭਿਨ੍ਨਥੂਪੇ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੇ।

੩੦੨. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਨਿਗਣ੍ਠੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ ਪਾਵਾਯं ਅਧੁਨਾਕਾਲङ੍ਕਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਲङ੍ਕਿਰਿਯਾਯ ਭਿਨ੍ਨਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਦ੍ਵੇਧਿਕਜਾਤਾ...ਪੇ॰... ਭਿਨ੍ਨਥੂਪੇ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੇ''। ''ਏਵਞ੍ਹੇਤं, ਆਵੁਸੋ, ਹੋਤਿ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਅਨੁਪਸਮਸंਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ। ਅਯं ਖੋ ਪਨਾਵੁਸੋ ਅਮ੍ਹਾਕं [ਅਸ੍ਮਾਕं (ਪੀ॰)] ਭਗਵਤਾ [ਭਗਵਤੋ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਧਮ੍ਮੋ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸंਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸङ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬं, ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬं, ਯਥਯਿਦं ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯं ਅਦ੍ਧਨਿਯं ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕं, ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨं।

''ਕਤਮੋ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਮ੍ਹਾਕं ਭਗਵਤਾ [ਭਗਵਤੋ (ਕ॰ ਸੀ॰)] ਧਮ੍ਮੋ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਉਪਸਮਸंਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ; ਯਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸङ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬं, ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬं, ਯਥਯਿਦं ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯं ਅਦ੍ਧਨਿਯं ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕं, ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨं?

ਏਕਕं

੩੦੩. ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸङ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬं, ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬं, ਯਥਯਿਦं ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯं ਅਦ੍ਧਨਿਯं ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕं , ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨं। ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ? ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸङ੍ਖਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਅਯं ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸङ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬं, ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬं , ਯਥਯਿਦं ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯं ਅਦ੍ਧਨਿਯं ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕं, ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨं।

ਦੁਕं

੩੦੪. ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਯਥਯਿਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਅਦ੍ਧਨਿਯੰ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ, ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ [ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ]?

‘‘ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ।

‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਚ।

‘‘ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚ।

‘‘ਅਹਿਰਿਕਞ੍ਚ [ਅਹਿਰੀਕਞ੍ਚ (ਕਤ੍ਥਚਿ)] ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ।

‘‘ਹਿਰੀ ਚ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ।

‘‘ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਚ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ ਚ।

‘‘ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਚ।

‘‘ਆਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਤਾ ਚ ਆਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ ਚ।

‘‘ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਤਾ ਚ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ ਚ।

‘‘ਧਾਤੁਕੁਸਲਤਾ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰਕੁਸਲਤਾ ਚ।

‘‘ਆਯਤਨਕੁਸਲਤਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਤਾ ਚ।

‘‘ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ ਚ।

‘‘ਅਜ੍ਜਵਞ੍ਚ ਲਜ੍ਜਵਞ੍ਚ।

‘‘ਖਨ੍ਤਿ ਚ ਸੋਰਚ੍ਚਞ੍ਚ।

‘‘ਸਾਖਲ੍ਯਞ੍ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਚ।

‘‘ਅਵਿਹਿੰਸਾ ਚ ਸੋਚੇਯ੍ਯਞ੍ਚ।

‘‘ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ।

‘‘ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ।

‘‘ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਚ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਚ।

‘‘ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਚ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਚ।

‘‘ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਞ੍ਚ [ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨਬਲਞ੍ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਭਾਵਨਾਬਲਞ੍ਚ।

‘‘ਸਤਿਬਲਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਬਲਞ੍ਚ।

‘‘ਸਮਥੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ।

‘‘ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ।

‘‘ਪਗ੍ਗਹੋ ਚ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ।

‘‘ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ ਚ।

‘‘ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾ ਚ।

‘‘ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਚ।

‘‘ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਖੋ ਪਨ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਚ ਪਧਾਨੰ।

‘‘ਸੰਵੇਗੋ ਚ ਸੰਵੇਜਨੀਯੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸੰਵਿਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਯੋਨਿਸੋ ਪਧਾਨੰ।

‘‘ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿਤਾ ਚ ਪਧਾਨਸ੍ਮਿੰ।

‘‘ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ।

‘‘ਖਯੇਞਾਣੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਞਾਣੰ।

‘‘ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਯਥਯਿਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਅਦ੍ਧਨਿਯੰ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ, ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ।

ਤਿਕੰ

੩੦੫. ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੰ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ?

‘‘ਤੀਣਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ – ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ, ਦੋਸੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ, ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ।

‘‘ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ – ਅਲੋਭੋ ਕੁਸਲਮੂਲੰ, ਅਦੋਸੋ ਕੁਸਲਮੂਲੰ, ਅਮੋਹੋ ਕੁਸਲਮੂਲੰ।

‘‘ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ – ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ।

‘‘ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ – ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੰ, ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੰ , ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੰ।

‘‘ਤਯੋ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਾ – ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ।

‘‘ਤਯੋ ਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕਾ – ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ।

‘‘ਤਯੋ ਅਕੁਸਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ – ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਵਿਹਿੰਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ।

‘‘ਤਯੋ ਕੁਸਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ – ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਅਵਿਹਿੰਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ – ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਹਿੰਸਾਸਞ੍ਞਾ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ – ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ, ਅਵਿਹਿੰਸਾਸਞ੍ਞਾ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਕੁਸਲਧਾਤੁਯੋ – ਕਾਮਧਾਤੁ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਧਾਤੁ, ਵਿਹਿੰਸਾਧਾਤੁ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਕੁਸਲਧਾਤੁਯੋ – ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਧਾਤੁ, ਅਵਿਹਿੰਸਾਧਾਤੁ।

‘‘ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ – ਕਾਮਧਾਤੁ, ਰੂਪਧਾਤੁ, ਅਰੂਪਧਾਤੁ।

‘‘ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ – ਰੂਪਧਾਤੁ, ਅਰੂਪਧਾਤੁ, ਨਿਰੋਧਧਾਤੁ।

‘‘ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ – ਹੀਨਧਾਤੁ, ਮਜ੍ਝਿਮਧਾਤੁ, ਪਣੀਤਧਾਤੁ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ – ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ, ਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ।

‘‘ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ – ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾ।

‘‘ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ – ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਨਿਰੋਧਤਣ੍ਹਾ।

‘‘ਤੀਣਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨਿ – ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ।

‘‘ਤਯੋ ਆਸਵਾ – ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ।

‘‘ਤਯੋ ਭਵਾ – ਕਾਮਭਵੋ, ਰੂਪਭਵੋ, ਅਰੂਪਭਵੋ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਏਸਨਾ – ਕਾਮੇਸਨਾ, ਭਵੇਸਨਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਧਾ – ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਿਧਾ, ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਿਧਾ, ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਿਧਾ।

‘‘ਤਯੋ ਅਦ੍ਧਾ – ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾ, ਅਨਾਗਤੋ ਅਦ੍ਧਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਦ੍ਧਾ।

‘‘ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਾ – ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੋ ਅਨ੍ਤੋ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ – ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਤਾ – ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਤਾ।

‘‘ਤਯੋ ਰਾਸੀ – ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਰਾਸਿ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਰਾਸਿ, ਅਨਿਯਤੋ ਰਾਸਿ।

‘‘ਤਯੋ ਤਮਾ [ਤਿਸ੍ਸੋ ਕਙ੍ਖਾ (ਬਹੂਸੁ) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] – ਅਤੀਤੰ ਵਾ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਅਨਾਗਤੰ ਵਾ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਏਤਰਹਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ।

‘‘ਤੀਣਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਨਿ – ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ ਆਵੁਸੋ ਤਥਾਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਯੰ ਤਥਾਗਤੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ – ‘ਮਾ ਮੇ ਇਦੰ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ’ਤਿ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ ਆਵੁਸੋ, ਤਥਾਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਯੰ ਤਥਾਗਤੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ – ‘ਮਾ ਮੇ ਇਦੰ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ’ਤਿ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਥਾਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਯੰ ਤਥਾਗਤੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ – ‘ਮਾ ਮੇ ਇਦੰ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ’ਤਿ।

‘‘ਤਯੋ ਕਿਞ੍ਚਨਾ – ਰਾਗੋ ਕਿਞ੍ਚਨੰ, ਦੋਸੋ ਕਿਞ੍ਚਨੰ, ਮੋਹੋ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।

‘‘ਤਯੋ ਅਗ੍ਗੀ – ਰਾਗਗ੍ਗਿ, ਦੋਸਗ੍ਗਿ, ਮੋਹਗ੍ਗਿ।

‘‘ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਅਗ੍ਗੀ – ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਗ੍ਗਿ, ਗਹਪਤਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਗ੍ਗਿ।

‘‘ਤਿਵਿਧੇਨ ਰੂਪਸਙ੍ਗਹੋ – ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘੰ ਰੂਪੰ [ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਰੂਪੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰) ਏਵਮਿਤਰਦ੍ਵਯੇਪਿ], ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘੰ ਰੂਪੰ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘੰ ਰੂਪੰ।

‘‘ਤਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ , ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ।

‘‘ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ – ਸੇਕ੍ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਨੇਵਸੇਕ੍ਖੋਨਾਸੇਕ੍ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ।

‘‘ਤਯੋ ਥੇਰਾ – ਜਾਤਿਥੇਰੋ, ਧਮ੍ਮਥੇਰੋ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਥੇਰੋ [ਸਮ੍ਮਤਿਥੇਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)]।

‘‘ਤੀਣਿ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਨਿ – ਦਾਨਮਯੰ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁ, ਸੀਲਮਯੰ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁ, ਭਾਵਨਾਮਯੰ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਤੀਣਿ ਚੋਦਨਾਵਤ੍ਥੂਨਿ – ਦਿਟ੍ਠੇਨ, ਸੁਤੇਨ, ਪਰਿਸਙ੍ਕਾਯ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਕਾਮੂਪਪਤ੍ਤਿਯੋ [ਕਾਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ (ਸੀ॰), ਕਾਮੁਪਪਤ੍ਤਿਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] – ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ ਸਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਕਾਮਾ, ਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ। ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਕਾਮੂਪਪਤ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਕਾਮਾ, ਤੇ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਸੁ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯਾ ਕਾਮੂਪਪਤ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ ਸਤ੍ਤਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਕਾਮਾ, ਤੇ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ। ਅਯੰ ਤਤਿਯਾ ਕਾਮੂਪਪਤ੍ਤਿ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਸੁਖੂਪਪਤ੍ਤਿਯੋ [ਸੁਖੁਪਪਤ੍ਤਿਯੋ (ਸਜਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] – ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ ਸਤ੍ਤਾ [ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖਂ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)] ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ। ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਸੁਖੂਪਪਤ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਨਾ ਪਰਿਸਨ੍ਨਾ ਪਰਿਪੂਰਾ ਪਰਿਪ੍ਫੁਟਾ। ਤੇ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਨ੍ਤਿ – ‘ਅਹੋ ਸੁਖਂ, ਅਹੋ ਸੁਖ’ਨ੍ਤਿ , ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ ਸੁਖੂਪਪਤ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਨਾ ਪਰਿਸਨ੍ਨਾ ਪਰਿਪੂਰਾ ਪਰਿਪ੍ਫੁਟਾ। ਤੇ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਤੁਸਿਤਾ [ਸਨ੍ਤੁਸਿਤਾ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)] ਸੁਖਂ [ਚਿਤ੍ਤਸੁਖਂ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ। ਅਯਂ ਤਤਿਯਾ ਸੁਖੂਪਪਤ੍ਤਿ ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਞ੍ਞਾ – ਸੇਕ੍ਖਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਾਨਾਸੇਕ੍ਖਾ ਪਞ੍ਞਾ।

‘‘ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਞ੍ਞਾ – ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਸੁਤਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਭਾਵਨਾਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ।

‘‘ਤੀਣਾਵੁਧਾਨਿ – ਸੁਤਾਵੁਧਂ, ਪਵਿਵੇਕਾਵੁਧਂ, ਪਞ੍ਞਾਵੁਧਂ।

‘‘ਤੀਣਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ – ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

‘‘ਤੀਣਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ – ਮਂਸਚਕ੍ਖੁ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ, ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਕਾਯਭਾਵਨਾ, ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾ, ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾ।

‘‘ਤੀਣਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਿ – ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਪਟਿਪਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ।

‘‘ਤਯੋ ਸਮਾਧੀ – ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰੋ ਸਮਾਧਿ।

‘‘ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਸਮਾਧੀ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਸਮਾਧਿ।

‘‘ਤੀਣਿ ਸੋਚੇਯਜਾਨਿ – ਕਾਯਸੋਚੇਯਜਂ, ਵਚੀਸੋਚੇਯਜਂ, ਮਨੋਸੋਚੇਯਜਂ।

‘‘ਤੀਣਿ ਮੋਨੇਯਜਾਨਿ – ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ, ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ, ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ।

‘‘ਤੀਣਿ ਕੋਸਲ੍ਲਾਨਿ – ਆਯਕੋਸਲ੍ਲਂ, ਅਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਂ, ਉਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਂ।

‘‘ਤਯੋ ਮਦਾ – ਆਰੋਗ੍ਯਮਦੋ, ਯੋਬ੍ਬਨਮਦੋ, ਜੀਵਿਤਮਦੋ।

‘‘ਤੀਣਿ ਆਧਿਪਤੇਯਜਾਨਿ – ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤੇਯਜਂ, ਲੋਕਾਧਿਪਤੇਯਜਂ, ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯਜਂ।

‘‘ਤੀਣਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ – ਅਤੀਤਂ ਵਾ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਕਥਂ ਕਥੇਯਜ – ‘ਏਵਂ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ’ਨ੍ਤਿ; ਅਨਾਗਤਂ ਵਾ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਕਥਂ ਕਥੇਯਜ – ‘ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ’ਨ੍ਤਿ; ਏਤਰਹਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਕਥਂ ਕਥੇਯਜ – ‘ਏਵਂ ਹੋਤਿ ਏਤਰਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਦ੍ਧਾਨ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ৱਿਜ੍ਜਾ – ਪੁਬ੍ਬੇਨਿৱਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੰ ৱਿਜ੍ਜਾ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚੁਤੂਪਪਾਤੇਞਾਣੰ ৱਿਜ੍ਜਾ, ਆਸৱਾਨੰ ਖਯੇਞਾਣੰ ৱਿਜ੍ਜਾ।

‘‘ਤਯੋ ৱਿਹਾਰਾ – ਦਿਬ੍ਬੋ ৱਿਹਾਰੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ৱਿਹਾਰੋ, ਅਰਿਯੋ ৱਿਹਾਰੋ।

‘‘ਤੀਣਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ – ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ।

‘‘ਇਮੇ ਖੋ, ਆৱੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗৱਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇৱ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੰ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇৱਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ।

ਚਤੁਕ੍ਕੰ

੩੦੬. ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆৱੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗৱਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇৱ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ৱਿৱਦਿਤਬ੍ਬੰ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇৱਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ?

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ।** ਇਧਾৱੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ৱਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, ৱਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸੰ। ৱੇਦਨਾਸੁ ৱੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ৱਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ৱਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸੰ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ।** ਇਧਾৱੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ৱਾਯਮਤਿ ৱੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ৱਾਯਮਤਿ ৱੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ৱਾਯਮਤਿ ৱੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾৱਾਯ ৱੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾৱਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ ৱਾਯਮਤਿ ৱੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ।** ਇਧਾৱੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾৱੇਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾৱੇਤਿ। ৱੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾৱੇਤਿ। ৱੀਮੰਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾৱੇਤਿ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਝਾਨਾਨਿ।** ਇਧਾৱੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ৱਿৱਿਚ੍ਚੇৱ ਕਾਮੇਹਿ ৱਿৱਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸৱਿਤਕ੍ਕੰ ਸৱਿਚਾਰੰ ৱਿৱੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ [ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ৱਿਹਰਤਿ। ৱਿਤਕ੍ਕৱਿਚਾਰਾਨੰ ৱੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾৱੰ ਅৱਿਤਕ੍ਕੰ ਅৱਿਚਾਰੰ ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ [ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ৱਿਹਰਤਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ৱਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ৱਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸੰৱੇਦੇਤਿ, ਯੰ ਤੰ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖৱਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ [ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ৱਿਹਰਤਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਪੁਬ੍ਬੇৱ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ [ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ৱਿਹਰਤਿ।

੩੦੭. ‘‘ਚਤਸ੍ਸੋ **ਸਮਾਧਿਭਾৱਨਾ।** ਅਤ੍ਥਾৱੁਸੋ, ਸਮਾਧਿਭਾৱਨਾ ਭਾৱਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖৱਿਹਾਰਾਯ ਸੰৱਤ੍ਤਤਿ। ਅਤ੍ਥਾৱੁਸੋ, ਸਮਾਧਿਭਾৱਨਾ ਭਾৱਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸੰৱਤ੍ਤਤਿ। ਅਤ੍ਥਾৱੁਸੋ ਸਮਾਧਿਭਾৱਨਾ ਭਾৱਿਤਾ

ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ, ਆਵੁਸੋ , ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਦਿਵਾਸਞ੍ਞਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ ਯਥਾ ਦਿਵਾ ਤਥਾ ਰਤ੍ਤਿਂ, ਯਥਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਤਥਾ ਦਿਵਾ। ਇਤਿ ਵਿਵਟੇਨ ਚੇਤਸਾ ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੇਨ ਸਪ੍ਪਭਾਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਅਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਵਿਦਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਵਿਦਿਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਤਿ ਰੂਪਂ, ਇਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ, ਇਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ। ਇਤਿ ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾ... ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ। ਅਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

੩੦੮. ‘‘ਚਤਸ੍ਸੋ **ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ। ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਆਰੁਪ੍ਪਾ।** [ਅਰੂਪਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਅਪਸ੍ਸੇਨਾਨਿ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਵਿਨੋਦੇਤਿ।

੩੦੯. ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਅਰਿਯਵੰਸਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਚੀਵਰੇਨ, ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਨ ਚ ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨੰ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ; ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਚੀਵਰੰ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਚੀਵਰੰ ਅਗਧਿਤੋ [ਅਗਥਿਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ; ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯਵੰਸੇ ਠਿਤੋ'।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ, ਇਤਰੀਤਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਨ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨੰ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ; ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ; ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਇਤਰੀਤਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ , ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯਵੰਸੇ ਠਿਤੋ'।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਸੇਨਾਸਨੇਨ, ਇਤਰੀਤਰਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਨ ਚ ਸੇਨਾਸਨਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨੰ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ; ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਸੇਨਾਸਨੰ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਸੇਨਾਸਨੰ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ; ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਇਤਰੀਤਰਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯਵੰਸੇ ਠਿਤੋ'।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਹਾਨਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਹਾਨਰਤੋ, ਭਾਵਨਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਭਾਵਨਾਰਤੋ; ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਪਹਾਨਾਰਾਮਤਾਯ ਪਹਾਨਰਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾਰਾਮਤਾਯ ਭਾਵਨਾਰਤਿਯਾ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯਵੰਸੇ ਠਿਤੋ'।

੩੧੦. ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਪਧਾਨਾਨਿ।** ਸੰਵਰਪਧਾਨੰ ਪਹਾਨਪਧਾਨੰ ਭਾਵਨਾਪਧਾਨੰ [ਭਾਵਨਾਪ੍ਪਧਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਪਧਾਨੰ [ਅਨੁਰਕ੍ਖਨਾਪ੍ਪਧਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਕਤਮਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਸੰਵਰਪਧਾਨੰ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਸੰਵਰਪਧਾਨੰ।

''ਕਤਮਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਪਹਾਨਪਧਾਨੰ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੰ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੋਤਿ [ਬ੍ਯਨ੍ਤੀ ਕਰੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੰ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੰ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਪਹਾਨਪਧਾਨੰ।

''ਕਤਮਞ੍ਚਾਵੁਸੋ , ਭਾਵਨਾਪਧਾਨੰ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿੰ। ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ... ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ... ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ

ਭਾਵੇਤਿ... ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਭਾਵਨਾਪਧਾਨਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਪਧਾਨਂ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭਦ੍ਰਕਂ [ਭਦ੍ਦਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਤਿ – ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਂ, ਪੁਲੁਵਕਸਞ੍ਞਂ [ਪੁਲ਼ਵਕਸਞ੍ਞਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਵਿਨੀਲਕਸਞ੍ਞਂ, ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਸਞ੍ਞਂ, ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਂ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਪਧਾਨਂ।

''ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਞਾਣਾਨਿ** - ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਣਂ, ਅਨ੍ਵਯੇ ਞਾਣਂ, ਪਰਿਯੇ [ਪਰਿਚ੍ਚੇ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰) ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਞਾਣਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਞਾਣਂ [ਸਮ੍ਮਤਿਞਾਣਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]।

''ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਞਾਣਾਨਿ – ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣਂ।

੩੧੧. ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗਾਨਿ** - ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸਂਸੇਵੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ।

''ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਨਿ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਭਗਵਾ'ਤਿ। ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ [ਓਪਨਯਿਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ'ਤਿ। ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਅਰਿਯਕਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਅਖਣ੍ਡੇਹਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦੇਹਿ ਅਸਬਲੇਹਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸੇਹਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥੇਹਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠੇਹਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇਹਿ।

''ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ** - ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ।

''ਚਤਸ੍ਸੋ **ਧਾਤੁਯੋ** - ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਆਪੋਧਾਤੁ, ਤੇਜੋਧਾਤੁ, ਵਾਯੋਧਾਤੁ।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਆਹਾਰਾ** - ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਵਾ ਸੁਖੁਮੋ ਵਾ, ਫਸ੍ਸੋ ਦੁਤਿਯੋ, ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਤਤਿਯਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

''ਚਤਸ੍ਸੋ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ।** ਰੂਪੂਪਾਯਂ ਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ [ਰੂਪਾਰਮਣਂ (?)] ਰੂਪਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਨਨ੍ਦੂਪਸੇਚਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ; ਵੇਦਨੂਪਾਯਂ ਵਾ ਆਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞੂਪਾਯਂ ਵਾ, ਆਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰੂਪਾਯਂ ਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਨਨ੍ਦੂਪਸੇਚਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਅਗਤਿਗਮਨਾਨਿ** - ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਦੋਸਾਗਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦਾ** - ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ ਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਸੇਨਾਸਨਹੇਤੁ ਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਇਤਿਭਵਾਭਵਹੇਤੁ ਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਚਤਸ੍ਸੋ **ਪਟਿਪਦਾ** - ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ।

‘‘ਅਪਰਾਪਿ ਚਤਸ੍ਸੋ **ਪਟਿਪਦਾ** - ਅਕ੍ਖਮਾ ਪਟਿਪਦਾ, ਖਮਾ ਪਟਿਪਦਾ, ਦਮਾ ਪਟਿਪਦਾ, ਸਮਾ ਪਟਿਪਦਾ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਧਮ੍ਮਪਦਾਨਿ** - ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ਧਮ੍ਮਪਦਂ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਧਮ੍ਮਪਦਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਧਮ੍ਮਪਦਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਧਮ੍ਮਪਦਂ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਿ** - ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ** - ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਬਲਾਨਿ** - ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਸਤਿਬਲਂ, ਸਮਾਧਿਬਲਂ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ** - ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ।

੩੧੨. ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣਾਨਿ** - [ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾਬ੍ਯਾਕਰਣਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਏਕਂਸਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਵਿਭਜ੍ਜਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ, ਠਪਨੀਯੋ ਪਞ੍ਹੋ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਕਮ੍ਮਾਨਿ** - ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਣ੍ਹਂ ਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕਂ; ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਸੁਕ੍ਕਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕਂ; ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕਂ; ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਣ੍ਹਅਸੁਕ੍ਕਂ ਅਕਣ੍ਹਅਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ** - ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੋ ਸਤਿਯਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯੋ; ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯੋ; ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਕਾਯੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਾ; ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯੋ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਓਘਾ** - ਕਾਮੋਘੋ, ਭਵੋਘੋ, ਦਿਟ੍ਠੋਘੋ, ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਯੋਗਾ** - ਕਾਮਯੋਗੋ, ਭਵਯੋਗੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋਗੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋਗੋ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਵਿਸਞ੍ਞੋਗਾ** - ਕਾਮਯੋਗਵਿਸਞ੍ਞੋਗੋ, ਭਵਯੋਗਵਿਸਞ੍ਞੋਗੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋਗਵਿਸਞ੍ਞੋਗੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋਗਵਿਸਞ੍ਞੋਗੋ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਗਨ੍ਥਾ** - ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ** - ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ [ਕਾਮੂਪਾਦਾਨਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਏਵਮਿਤਰੇਸੁਪਿ], ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ।

``ਚਤਸ੍ਸੋ **ਯੋਨਿਯੋ** - ਅਣ੍ਡਜਯੋਨਿ, ਜਲਾਬੁਜਯੋਨਿ, ਸੰਸੇਦਜਯੋਨਿ, ਓਪਪਾਤਿਕਯੋਨਿ।

``ਚਤਸ੍ਸੋ **ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯੋ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਠਾਤਿ, ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਠਾਤਿ, ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਅਯੰ ਦੁਤਿਯਾ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਠਾਤਿ, ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਅਯੰ ਤਤਿਯਾ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਠਾਤਿ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ।

``ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭਾ।** ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੋ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੇ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯੇਵ ਕਮਤਿ, ਨੋ ਪਰਸਞ੍ਚੇਤਨਾ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੋ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੇ ਪਰਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯੇਵ ਕਮਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਚੇਤਨਾ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੋ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੇ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਚੇਵ ਕਮਤਿ ਪਰਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਚ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੋ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੇ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਕਮਤਿ, ਨੋ ਪਰਸਞ੍ਚੇਤਨਾ।

੩੧੩. ``ਚਤਸ੍ਸੋ **ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ।** ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਾਯਕਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਨੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਨੋ ਦਾਯਕਤੋ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਨੇਵ ਦਾਯਕਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਨੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ। ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਾਯਕਤੋ ਚੇਵ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਚ।

``ਚਤ੍ਤਾਰਿ **ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਨਿ** - ਦਾਨੰ, ਪੇਯ੍ਯਵਜ੍ਜੰ [ਪਿਯਵਜ੍ਜੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰)], ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾ।

``ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ** - ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਪਿਸੁਣਾਵਾਚਾ, ਫਰੁਸਾਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ।

``ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਅਰਿਯਵੋਹਾਰਾ** - ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ [ਵੇਰਮਣਿ (ਕ॰)], ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀ।

``ਅਪਰੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ** - ਅਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਵਾਦਿਤਾ, ਅਸ੍ਸੁਤੇ ਸੁਤਵਾਦਿਤਾ, ਅਮੁਤੇ ਮੁਤਵਾਦਿਤਾ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਵਾਦਿਤਾ।

``ਅਪਰੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਅਰਿਯਵੋਹਾਰਾ** - ਅਦਿਟ੍ਠੇ ਅਦਿਟ੍ਠਵਾਦਿਤਾ, ਅਸ੍ਸੁਤੇ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾਦਿਤਾ, ਅਮੁਤੇ ਅਮੁਤਵਾਦਿਤਾ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਵਾਦਿਤਾ।

``ਅਪਰੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾ** - ਦਿਟ੍ਠੇ ਅਦਿਟ੍ਠਵਾਦਿਤਾ, ਸੁਤੇ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾਦਿਤਾ, ਮੁਤੇ ਅਮੁਤਵਾਦਿਤਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਵਾਦਿਤਾ।

``ਅਪਰੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਅਰਿਯਵੋਹਾਰਾ** - ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਵਾਦਿਤਾ, ਸੁਤੇ ਸੁਤਵਾਦਿਤਾ, ਮੁਤੇ ਮੁਤਵਾਦਿਤਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਵਾਦਿਤਾ।

੩੧੪. ``ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਪੁਗ੍ਗਲਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਰਨ੍ਤਪੋ

ਚ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਨ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਨ ਪਰਨ੍ਤਪੋ ਨ ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਅਪਰਨ੍ਤਪੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤੀਭੂਤੋ [ਸੀਤਿਭੂਤੋ (ਕ॰)] ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ।

''ਅਪਰੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਪੁਗ੍ਗਲਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ। ਇਧਾਵੁਸੋ , ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਚੇਵ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਹਿਤਾਯ ਚ।

''ਅਪਰੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਪੁਗ੍ਗਲਾ** - ਤਮੋ ਤਮਪਰਾਯਨੋ, ਤਮੋ ਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ, ਜੋਤਿ ਤਮਪਰਾਯਨੋ, ਜੋਤਿ ਜੋਤਿਪਰਾਯਨੋ।

''ਅਪਰੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਪੁਗ੍ਗਲਾ** - ਸਮਣਮਚਲੋ, ਸਮਣਪਦੁਮੋ, ਸਮਣਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ, ਸਮਣੇਸੁ ਸਮਣਸੁਖੁਮਾਲੋ।

''ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ **ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ** ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ; ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਪਞ੍ਚਕਂ

੩੧੫. ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ?

''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

''ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ [ਰੂਪੂਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰) ਏਵਮਿਤਰੇਸੁਪਿ] ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

''ਪਞ੍ਚ **ਕਾਮਗੁਣਾ।** ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ , ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ।

''ਪਞ੍ਚ **ਗਤਿਯੋ** - ਨਿਰਯੋ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਦੇਵਾ।

''ਪਞ੍ਚ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ** - ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ।

''ਪਞ੍ਚ **ਨੀਵਰਣਾਨਿ** - ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣਂ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣਂ।

''ਪਞ੍ਚ **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ** - ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ।

''ਪਞ੍ਚ **ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ** - ਰੂਪਰਾਗੋ, ਅਰੂਪਰਾਗੋ, ਮਾਨੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ।

‘‘ਪਞ੍ਚ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ** - ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ।

੩੧੬. ‘‘ਪਞ੍ਚ **ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।** ਅਭਬ੍ਬੋ, ਆਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁੰ। ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਆਦਿਯਿਤੁੰ [ਆਦਾਤੁੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)]। ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਸੇਵਿਤੁੰ। ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤੁੰ। ਅਭਬ੍ਬੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕੰ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਗਾਰਿਕਭੂਤੋ।

‘‘ਪਞ੍ਚ **ਬ੍ਯਸਨਾਨਿ** - ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੰ, ਭੋਗਬ੍ਯਸਨੰ, ਰੋਗਬ੍ਯਸਨੰ, ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੰ। ਨਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਹੇਤੁ ਵਾ ਭੋਗਬ੍ਯਸਨਹੇਤੁ ਵਾ ਰੋਗਬ੍ਯਸਨਹੇਤੁ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਬ੍ਯਸਨਹੇਤੁ ਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨਹੇਤੁ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪਞ੍ਚ **ਸਮ੍ਪਦਾ** - ਞਾਤਿਸਮ੍ਪਦਾ, ਭੋਗਸਮ੍ਪਦਾ, ਆਰੋਗ੍ਯਸਮ੍ਪਦਾ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾ। ਨਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਞਾਤਿਸਮ੍ਪਦਾਹੇਤੁ ਵਾ ਭੋਗਸਮ੍ਪਦਾਹੇਤੁ ਵਾ ਆਰੋਗ੍ਯਸਮ੍ਪਦਾਹੇਤੁ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਹੇਤੁ ਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾਹੇਤੁ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪਞ੍ਚ **ਆਦੀਨਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ , ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨੋ ਪਮਾਦਾਧਿਕਰਣੰ ਮਹਤਿੰ ਭੋਗਜਾਨਿੰ ਨਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਪਠਮੋ ਆਦੀਨਵੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਾਪਕੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ਆਦੀਨਵੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨੋ ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਪਰਿਸੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸੰ ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸੰ ਯਦਿ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸੰ ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸੰ, ਅਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ, ਅਯੰ ਤਤਿਯੋ ਆਦੀਨਵੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨੋ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਾਲੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਆਦੀਨਵੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਆਦੀਨਵੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ।

‘‘ਪਞ੍ਚ **ਆਨਿਸੰਸਾ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਾਧਿਕਰਣੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਪਠਮੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਪਰਿਸੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸੰ ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸੰ ਯਦਿ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸੰ ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸੰ, ਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ, ਅਯੰ ਤਤਿਯੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਾਲੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ।

‘‘ਚੋਦਕੇਨ , ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਰੰ ਚੋਦੇਤੁਕਾਮੇਨ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰੋ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਲੇਨ ਵਕ੍ਖਾਮਿ ਨੋ ਅਕਾਲੇਨ, ਭੂਤੇਨ ਵਕ੍ਖਾਮਿ ਨੋ ਅਭੂਤੇਨ, ਸਣ੍ਹੇਨ ਵਕ੍ਖਾਮਿ ਨੋ ਫਰੁਸੇਨ, ਅਤ੍ਥਸੰਹਿਤੇਨ ਵਕ੍ਖਾਮਿ ਨੋ ਅਨਤ੍ਥਸੰਹਿਤੇਨ, ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ

[ਮੇਤ੍ਤਾਚਿਤ੍ਤੇਨ (ਕਤ੍ਥਚਿ)] ਵਕ੍ਖਾਮਿ ਨੋ ਦੋਸਨ੍ਤਰੇਨਾਤਿ। ਚੋਦਕੇਨ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਰਂ ਚੋਦੇਤੁਕਾਮੇਨ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰੋ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ।

੩੧੭. ''ਪਞ੍ਚ **ਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਂ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ, ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ'ਤਿ। ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੋ, ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਤਿਸੀਤਾਯ ਨਾਚ੍ਚੁਣ੍ਹਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਧਾਨਕ੍ਖਮਾਯ। ਅਸਠੋ ਹੋਤਿ ਅਮਾਯਾਵੀ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਿਕਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਥਰਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਸੁ ਵਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਥਾਮਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ।

੩੧੮. ''ਪਞ੍ਚ **ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾ** - ਅਵਿਹਾ, ਅਤਪ੍ਪਾ, ਸੁਦਸ੍ਸਾ, ਸੁਦਸ੍ਸੀ, ਅਕਨਿਟ੍ਠਾ।

''ਪਞ੍ਚ **ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ** - ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ।

੩੧੯. ''ਪਞ੍ਚ **ਚੇਤੋਖਿਲਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੇ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ... ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ... ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖਿਲਜਾਤੋ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖਿਲਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ।

੩੨੦. ''ਪਞ੍ਚ **ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ ਅਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਅਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ ਅਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਅਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਚੇਤਸੋ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ – 'ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ'ਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ – 'ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ'ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਚੇਤਸੋ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ।

"**ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ** - ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

''ਅਪਰਾਨਿਪਿ **ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ** - ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

‘‘ਅਪਰਾਨਿਪਿ **ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ** - ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

੩੨੧. ‘‘ਪਞ੍ਚ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਿਯਾ** [ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰) ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] **ਧਾਤੁਯੋ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਾਮੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗਤਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਕਾਮੇਹਿ। ਯੇ ਚ ਕਾਮਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ [ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ, ਨ ਸੋ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤਂ ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗਤਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ। ਯੇ ਚ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ, ਨ ਸੋ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਹੇਸਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵਿਹੇਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਵਿਹੇਸਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਵਿਹੇਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗਤਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਹੇਸਾਯ। ਯੇ ਚ ਵਿਹੇਸਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ, ਨ ਸੋ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤਂ ਵਿਹੇਸਾਯ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਰੂਪੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਰੂਪੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਰੂਪਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਰੂਪੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗਤਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਰੂਪੇਹਿ। ਯੇ ਚ ਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ, ਨ ਸੋ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤਂ ਰੂਪਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਕ੍ਕਾਯਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗਤਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਸਕ੍ਕਾਯੇਨ। ਯੇ ਚ ਸਕ੍ਕਾਯਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ, ਨ ਸੋ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤਂ ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ।

੩੨੨. ‘‘ਪਞ੍ਚ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਾਨਿ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ । ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਿ...ਪੇ॰... ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ...ਪੇ॰... ਅਪਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਯਥਾ ਯਥਾ,

ਆवੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿविਦ੍ਧਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਂवੇਦੀ ਚ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂवੇਦੀ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਂवੇਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂवੇਦਿਨੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ वੇਦੇਤਿ , ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਮਂ विਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਂ।

''ਪਞ੍ਚ **विਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਸਞ੍ਞਾ** - ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, विਰਾਗਸਞ੍ਞਾ।

''ਇਮੇ ਖੋ, ਆवੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗवਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ; ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇव ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇवਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ [ਸਙ੍ਗਿਤਿਯਪਞ੍ਚਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]।

ਛਕ੍ਕਂ

੩੨੩. ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆवੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗवਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ; ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇव ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇवਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਕਤਮੇ ਛ?

''ਛ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ** - ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਜਿव੍ਹਾਯਤਨਂ, ਕਾਯਾਯਤਨਂ, ਮਨਾਯਤਨਂ।

''ਛ **ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ** - ਰੂਪਾਯਤਨਂ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ, ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ, ਰਸਾਯਤਨਂ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ।

''ਛ **विਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾ** - ਚਕ੍ਖੁविਞ੍ਞਾਣਂ, ਸੋਤविਞ੍ਞਾਣਂ, ਘਾਨविਞ੍ਞਾਣਂ, ਜਿव੍ਹਾविਞ੍ਞਾਣਂ, ਕਾਯविਞ੍ਞਾਣਂ, ਮਨੋविਞ੍ਞਾਣਂ।

''ਛ **ਫਸ੍ਸਕਾਯਾ** - ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਜਿव੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ।

''ਛ **वੇਦਨਾਕਾਯਾ** - ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ वੇਦਨਾ, ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ वੇਦਨਾ, ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ वੇਦਨਾ, ਜਿव੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ वੇਦਨਾ, ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ वੇਦਨਾ, ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ वੇਦਨਾ।

''ਛ **ਸਞ੍ਞਾਕਾਯਾ** - ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ, ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ, ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ, ਰਸਸਞ੍ਞਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ, ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ।

''ਛ **ਸਞ੍ਚੇਤਨਾਕਾਯਾ** - ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾ, ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਚੇਤਨਾ, ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਚੇਤਨਾ, ਰਸਸਞ੍ਚੇਤਨਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਚੇਤਨਾ, ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਚੇਤਨਾ।

''ਛ **ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ** - ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ, ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ, ਰਸਤਣ੍ਹਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ, ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ।

੩੨੪. ''ਛ **ਅਗਾਰवਾ।** ਇਧਾवੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਅਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ [ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਰੇ (ਕ॰)] ਅਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ।

''ਛ **ਗਾਰवਾ।** ਇਧਾवੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਧਮ੍ਮੇ ਸਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਸਙ੍ਘੇ ਸਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰवੋ विਹਰਤਿ

ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ; ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਸਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ।

''ਛ **ਸੋਮਨਸ੍ਸੂਪਵਿਚਾਰਾ**। ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਰੂਪਂ ਉਪਵਿਚਰਤਿ; ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ। ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਉਪਵਿਚਰਤਿ।

''ਛ **ਦੋਮਨਸ੍ਸੂਪਵਿਚਾਰਾ।** ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਰੂਪਂ ਉਪਵਿਚਰਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਦੋਮਨਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਉਪਵਿਚਰਤਿ।

''ਛ **ਉਪੇਕ੍ਖੂਪਵਿਚਾਰਾ।** ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਟ੍ਠਾਨਿਯਂ [ਉਪੇਕ੍ਖਾਠਾਨਿਯਂ (ਕ॰)] ਰੂਪਂ ਉਪਵਿਚਰਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਉਪਵਿਚਰਤਿ।

''ਛ **ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ [ਆਵੀ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ...ਪੇ॰... ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ...ਪੇ॰... ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਲਾਭਾ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਲਾਭੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਭੋਗੀ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭੋਗੀ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ...ਪੇ॰... ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ...ਪੇ॰... ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

੩੨੫. ਛ **ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਨਿ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਨਾਹੀ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਨਾਹੀ, ਸੋ ਸਤ੍ਥਰਿਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਙ੍ਘੇਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯਪਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ [ਪਰਿਪੂਰੀਕਾਰੀ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਹੋਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸੋ ਸਙ੍ਘੇ ਵਿਵਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਯੋ ਹੋਤਿ ਵਿਵਾਦੋ ਬਹੁਜਨਅਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਅਸੁਖਾਯ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਅਹਿਤਾਯ

ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਏਵਰੂਪਂ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਵਾਦਮੂਲਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਥ। ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮੇਯ੍ਯਾਥ। ਏਵਰੂਪਂ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਵਾਦਮੂਲਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਥ। ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨਵਸ੍ਸਵਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨਵਸ੍ਸਵੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਪਲਾਸੀ...ਪੇ॰... ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ...ਪੇ॰... ਸਠੋ ਹੋਤਿ ਮਾਯਾਵੀ... ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ... ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ...ਪੇ॰... ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ, ਸੋ ਸਤ੍ਥਰਿਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਙ੍ਘੇਪਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯਪਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ , ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸੋ ਸਙ੍ਘੇ ਵਿਵਾਦਂ ਜਨੇਤਿ। ਯੋ ਹੋਤਿ ਵਿਵਾਦੋ ਬਹੁਜਨਅਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਅਸੁਖਾਯ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਏਵਰੂਪਂ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਵਾਦਮੂਲਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਥ। ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮੇਯ੍ਯਾਥ। ਏਵਰੂਪਂ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਵਾਦਮੂਲਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਥ। ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨਵਸ੍ਸਵਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਪਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਵਾਦਮੂਲਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨਵਸ੍ਸਵੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਛ **ਧਾਤੁਯੋ** – ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਆਪੋਧਾਤੁ, ਤੇਜੋਧਾਤੁ, ਵਾਯੋਧਾਤੁ, ਆਕਾਸਧਾਤੁ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ।

੩੨੬. ‘‘ਛ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਿਯਾ ਧਾਤੁਯੋ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਮੇਤ੍ਤਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ ‘ਮਾ ਹੇਵਂ’, ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ, ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ। ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ, ਯਦਿਦਂ ਮੇਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਕਰੁਣਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਵਿਹੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ, ਸੋ ‘ਮਾ ਹੇਵਂ’ ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਕਰੁਣਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ, ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਹੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਹੇਸਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਕਰੁਣਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਮੁਦਿਤਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਅਰਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ, ਸੋ ‘ਮਾ ਹੇਵਂ’ ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ ‘‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ।

ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਮੁਦਿਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ, ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਅਰਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਤਿਯਾ, ਯਦਿਦਂ ਮੁਦਿਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ'ਤਿ। ਸੋ 'ਮਾ ਹੇਵਂ' ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ 'ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ, ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਗਸ੍ਸ, ਯਦਿਦਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੀ'ਤਿ। ਸੋ 'ਮਾ ਹੇਵਂ' ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ 'ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ, ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ'ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਖੋ ਮੇ ਵਿਗਤਂ [ਵਿਘਾਤਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਵਿਗਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਅਯਮਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਥਙ੍ਕਥਾਸਲ੍ਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ'ਤਿ। ਸੋ 'ਮਾ ਹੇਵਂ' ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ 'ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਵਿਗਤੇ [ਵਿਘਾਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਯਮਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ, ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਥਙ੍ਕਥਾਸਲ੍ਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਥਙ੍ਕਥਾਸਲ੍ਲਸ੍ਸ, ਯਦਿਦਂ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ'ਤਿ।

੩੨੭. ''ਛ **ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਿ** - ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਲਾਭਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ।

''ਛ **ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ** – ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿ।

੩੨੮. ''ਛ **ਸਤਤਵਿਹਾਰਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ [ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ।

੩੨੯. **"ਛਲ਼ਾਭਿਜਾਤਿਯੋ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਕਣ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਕ੍ਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕਣ੍ਹਂ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਕ੍ਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ

ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਕਣ੍ਹੰ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕਣ੍ਹੰ ਅਸੁਕ੍ਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਿਜਾਯਤਿ।

''ਛ **ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ** ਸਞ੍ਞਾ [ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਸਞ੍ਞਾ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)] – ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚੇ, ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ ਦੁਕ੍ਖੇ, ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ, ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ।

''ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ; ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ।

ਸਤ੍ਤਕਂ

੩੩੦. ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ; ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ?

''ਸਤ੍ਤ **ਅਰਿਯਧਨਾਨਿ** - ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ, ਸੀਲਧਨਂ, ਹਿਰਿਧਨਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ, ਸੁਤਧਨਂ, ਚਾਗਧਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ।

''ਸਤ੍ਤ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ** - ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ , ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ।

''ਸਤ੍ਤ **ਸਮਾਧਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ** - ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ।

''ਸਤ੍ਤ **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ** - ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਅਹਿਰਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਕੁਸੀਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ।

''ਸਤ੍ਤ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ** - ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਹਿਰਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ।

''ਸਤ੍ਤ **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਾ** - ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ ਚ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਚ ਪਰਿਸਞ੍ਞੂ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਞ੍ਞੂ ਚ।

੩੩੧. ''ਸਤ੍ਤ **ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਿ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਧਮ੍ਮਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਇਚ੍ਛਾਵਿਨਯੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਇਚ੍ਛਾਵਿਨਯੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ । ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਵੇਧੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਵੇਧੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ।

''ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ - ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਆਦੀਨਵਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ, ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ।

"**ਸਤ੍ਤ ਬਲਾਨਿ** - ਸਦ੍ਧਾਬਲੰ, ਵੀਰਿਯਬਲੰ, ਹਿਰਿਬਲੰ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲੰ, ਸਤਿਬਲੰ, ਸਮਾਧਿਬਲੰ, ਪਞ੍ਞਾਬਲੰ।

੩੩੨. ''ਸਤ੍ਤ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ।** ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ। ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

''ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

''ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਅਯੰ ਤਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

''ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ। ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

''ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

''ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਛਟ੍ਠੀ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

''ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ , ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਸਤ੍ਤਮੀ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

''ਸਤ੍ਤ **ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ** - ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ , ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਕਾਯਸਕ੍ਖਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ, ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ।

''ਸਤ੍ਤ **ਅਨੁਸਯਾ** - ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ, ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ।

''ਸਤ੍ਤ **ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ** - ਅਨੁਨਯਸਞ੍ਞੋਜਨੰ [ਕਾਮਸਞ੍ਞੋਜਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)], ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਮਾਨਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਭਵਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਞ੍ਞੋਜਨੰ।

''ਸਤ੍ਤ **ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਾ** - ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਅਧਿਕਰਣਾਨੰ ਸਮਥਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ਸਤਿਵਿਨਯੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ਅਮੂਲ੍ਹਵਿਨਯੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੰ, ਯੇਭੁਯ੍ਯਸਿਕਾ, ਤਸ੍ਸਪਾਪਿਯਸਿਕਾ, ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕੋ।

''ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ; ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੰ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ।

ਦੁਤਿਯਭਾਣਵਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਅਟ੍ਠਕੰ

੩੩੩. ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ; ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ?

‘‘ਅਟ੍ਠ **ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ** - ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਅਟ੍ਠ **ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾ** - ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਅਟ੍ਠ **ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ** - ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ; ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ; ਅਨਾਗਾਮੀ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ; ਅਰਹਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ।

੩੩੪. ‘‘ਅਟ੍ਠ **ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੂਨਿ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਕਮ੍ਮਂ ਖੋ ਮੇ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਮ੍ਮਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਕਿਲਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ! ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਾਸਿਂ, ਕਮ੍ਮਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ! ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਮਗ੍ਗੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਮਗ੍ਗੋ ਖੋ ਮੇ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਗ੍ਗਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਕਿਲਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ! ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਤਤਿਯਂ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਮਗ੍ਗੋ ਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਮਗ੍ਗਂ ਅਗਮਾਸਿਂ, ਮਗ੍ਗਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ! ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਨ ਲਭਤਿ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਨਾਲਤ੍ਥਂ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ! ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਲਭਤਿ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਅਲਤ੍ਥਂ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਗਰੁਕੋ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਮਾਸਾਚਿਤਂ ਮਞ੍ਞੇ , ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ! ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਛਟ੍ਠਂ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਆਬਾਧੋ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਆਬਾਧੋ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਪ੍ਪੋ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ! ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਸਤ੍ਤਮਂ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਿਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ [ਗਿਲਾਨਵੁਟ੍ਠਿਤੋ (ਸਦ੍ਦਨੀਤਿ) ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੬ ਨਕੁਲਪਿਤੁਸੁਤ੍ਤਟੀਕਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਹੋਤਿ ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਗਿਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ! ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਇਦਂ ਅਟ੍ਠਮਂ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

੩੩੫. ‘‘ਅਟ੍ਠ **ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੂਨਿ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਕਮ੍ਮਂ ਖੋ ਮੇ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਮ੍ਮਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਨ ਸੁਕਰਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤੁਂ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਾਮਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ, ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ’ਤਿ! ਸੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਾਸਿਂ, ਕਮ੍ਮਂ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਾਸਕ੍ਖਿਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤੁਂ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਮਗ੍ਗੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਮਗ੍ਗੋ ਖੋ ਮੇ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਗ੍ਗਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਨ ਸੁਕਰਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤੁਂ। ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਤਤਿਯਂ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਮਗ੍ਗੋ ਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਮਗ੍ਗਂ ਅਗਮਾਸਿਂ, ਮਗ੍ਗਂ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨਾਸਕ੍ਖਿਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤੁਂ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਨ ਲਭਤਿ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ । ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਨਾਲਤ੍ਥਂ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਲਹੁਕੋ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਲਭਤਿ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਅਲਤ੍ਥਂ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਬਲਵਾ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਛਟ੍ਠਂ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਆਬਾਧੋ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਆਬਾਧੋ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਆਬਾਧੋ ਪਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ... ਇਦਂ ਸਤ੍ਤਮਂ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਿਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਗਿਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਮੇ ਆਬਾਧੋ ਪਚ੍ਚੁਦਾਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਾਮਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ’’ਤਿ! ਸੋ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਇਦਂ ਅਟ੍ਠਮਂ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

੩੩੬. ''ਅਟ੍ਠ **ਦਾਨਵਤ੍ਥੂਨਿ।** ਆਸਜ੍ਜ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਭਯਾ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, 'ਅਦਾਸਿ ਮੇ'ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, 'ਦਸ੍ਸਤਿ ਮੇ'ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, 'ਸਾਹੁ ਦਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, 'ਅਹਂ ਪਚਾਮਿ, ਇਮੇ ਨ ਪਚਨ੍ਤਿ, ਨਾਰਹਾਮਿ ਪਚਨ੍ਤੋ ਅਪਚਨ੍ਤਾਨਂ ਦਾਨਂ ਨ ਦਾਤੁ'ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, 'ਇਦਂ ਮੇ ਦਾਨਂ ਦਦਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਾਲਙ੍ਕਾਰ-ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਤ੍ਥਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ।

੩੩੭. ''ਅਟ੍ਠ **ਦਾਨੂਪਪਤ੍ਤਿਯੋ**। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਯਾਨਂ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ। ਸੋ ਯਂ ਦੇਤਿ ਤਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤਿ [ਪਚ੍ਚਾਸਿਂਸਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]। ਸੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਂ ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਂ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਂ ਪਰਿਚਾਰਯਮਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ! ਸੋ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਹਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੀਨੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਭਾਵਿਤਂ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ । ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸੀਲਵਤੋ ਵਦਾਮਿ ਨੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ। ਇਜ੍ਝਤਾਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਤੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ। ਸੋ ਯਂ ਦੇਤਿ ਤਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ – 'ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਰਾਜਿਕਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਦੇਵਾ ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ ਸੁਖਬਹੁਲਾ''ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ! ਸੋ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਹਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੀਨੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਭਾਵਿਤਂ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸੀਲਵਤੋ ਵਦਾਮਿ ਨੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ। ਇਜ੍ਝਤਾਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਤੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ। ਸੋ ਯਂ ਦੇਤਿ ਤਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ – 'ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਯਾਮਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਤੁਸਿਤਾ ਦੇਵਾ ...ਪੇ॰... ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵਾ ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ ਸੁਖਬਹੁਲਾ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ! ਸੋ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਹਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੀਨੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਭਾਵਿਤਂ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸੀਲਵਤੋ ਵਦਾਮਿ ਨੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ। ਇਜ੍ਝਤਾਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਤੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਯਾਨਂ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ। ਸੋ ਯਂ ਦੇਤਿ ਤਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ – 'ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ ਸੁਖਬਹੁਲਾ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ! ਸੋ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਹਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੀਨੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਭਾਵਿਤਂ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸੀਲਵਤੋ ਵਦਾਮਿ ਨੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ; ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਨੋ ਸਰਾਗਸ੍ਸ। ਇਜ੍ਝਤਾਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਤੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ।

''ਅਟ੍ਠ **ਪਰਿਸਾ** - ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਾ, ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਾ, ਸਮਣਪਰਿਸਾ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਪਰਿਸਾ, ਤਾਵਤਿਂਸਪਰਿਸਾ, ਮਾਰਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾ ।

''ਅਟ੍ਠ **ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ** - ਲਾਭੋ ਚ, ਅਲਾਭੋ ਚ, ਯਸੋ ਚ, ਅਯਸੋ ਚ, ਨਿਨ੍ਦਾ ਚ, ਪਸਂਸਾ ਚ, ਸੁਖਞ੍ਚ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ।

੩੩੮. ''ਅਟ੍ਠ **ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ।** ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਵ਼ਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ, 'ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਏਵ਼ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਪਠਮੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਸੁਵ਼ਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ, 'ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ – ਏਵ਼ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਦੁਤਿਯੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਵ਼ਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ, 'ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਏਵ਼ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਤਤਿਯੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਸੁਵ਼ਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ, 'ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਏਵ਼ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨੀਲਾਨਿ ਨੀਲਵ਼ਣ੍ਣਾਨਿ ਨੀਲਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਨੀਲਨਿਭਾਸਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਮਾਪੁਪ੍ਫੰ ਨੀਲੰ ਨੀਲਵ਼ਣ੍ਣੰ ਨੀਲਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਨੀਲਨਿਭਾਸੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾ ਵ਼ਾ ਪਨ ਤੰ ਵ਼ਤ੍ਥੰ ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੰ ਉਭਤੋਭਾਗਵ਼ਿਮਟ੍ਠੰ ਨੀਲੰ ਨੀਲਵ਼ਣ੍ਣੰ ਨੀਲਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਨੀਲਨਿਭਾਸੰ। ਏਵ਼ਮੇਵ਼ [ਏਵ਼ਮੇਵ਼ੰ (ਕ॰)] ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨੀਲਾਨਿ ਨੀਲਵ਼ਣ੍ਣਾਨਿ ਨੀਲਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਨੀਲਨਿਭਾਸਾਨਿ, 'ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਏਵ਼ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਪਞ੍ਚਮੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪੀਤਾਨਿ ਪੀਤਵ਼ਣ੍ਣਾਨਿ ਪੀਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਪੀਤਨਿਭਾਸਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫੰ [ਕਣ੍ਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਪੀਤੰ ਪੀਤਵ਼ਣ੍ਣੰ ਪੀਤਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਪੀਤਨਿਭਾਸੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾ ਵ਼ਾ ਪਨ ਤੰ ਵ਼ਤ੍ਥੰ ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੰ ਉਭਤੋਭਾਗਵ਼ਿਮਟ੍ਠੰ ਪੀਤੰ ਪੀਤਵ਼ਣ੍ਣੰ ਪੀਤਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਪੀਤਨਿਭਾਸੰ। ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪੀਤਾਨਿ ਪੀਤਵ਼ਣ੍ਣਾਨਿ ਪੀਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਪੀਤਨਿਭਾਸਾਨਿ, 'ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਏਵ਼ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਛਟ੍ਠੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਵ਼ਣ੍ਣਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਨਿਭਾਸਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਨ੍ਧੁਜੀਵ਼ਕਪੁਪ੍ਫੰ ਲੋਹਿਤਕੰ ਲੋਹਿਤਕਵ਼ਣ੍ਣੰ ਲੋਹਿਤਕਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਲੋਹਿਤਕਨਿਭਾਸੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾ ਵ਼ਾ ਪਨ ਤੰ ਵ਼ਤ੍ਥੰ ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੰ ਉਭਤੋਭਾਗਵ਼ਿਮਟ੍ਠੰ ਲੋਹਿਤਕੰ ਲੋਹਿਤਕਵ਼ਣ੍ਣੰ ਲੋਹਿਤਕਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਲੋਹਿਤਕਨਿਭਾਸੰ। ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਵ਼ਣ੍ਣਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਨਿਭਾਸਾਨਿ, 'ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਏਵ਼ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਸਤ੍ਤਮੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਓਦਾਤਾਨਿ ਓਦਾਤਵ਼ਣ੍ਣਾਨਿ ਓਦਾਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਓਦਾਤਨਿਭਾਸਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਓਸਧਿਤਾਰਕਾ ਓਦਾਤਾ ਓਦਾਤਵ਼ਣ੍ਣਾ ਓਦਾਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਓਦਾਤਨਿਭਾਸਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾ ਵ਼ਾ ਪਨ ਤੰ ਵ਼ਤ੍ਥੰ ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੰ ਉਭਤੋਭਾਗਵ਼ਿਮਟ੍ਠੰ ਓਦਾਤੰ ਓਦਾਤਵ਼ਣ੍ਣੰ ਓਦਾਤਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਓਦਾਤਨਿਭਾਸੰ। ਏਵ਼ਮੇਵ਼ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਓਦਾਤਾਨਿ ਓਦਾਤਵ਼ਣ੍ਣਾਨਿ ਓਦਾਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਓਦਾਤਨਿਭਾਸਾਨਿ , 'ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਏਵ਼ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਅਟ੍ਠਮੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

੩੩੯. ''ਅਟ੍ਠ **ਵ਼ਿਮੋਕ੍ਖਾ।** ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਯੰ ਪਠਮੋ ਵ਼ਿਮੋਕ੍ਖੋ।

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ਵ਼ਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸੁਭਨ੍ਤੇਵ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥങ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਛਟ੍ਠੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤ ਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ; ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ।

ਨਵਕਂ

੩੪੦. ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ; ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਕਤਮੇ ਨਵ?

‘‘ਨਵ **ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਨਿ।** ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਂ ਅਚਰੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਤੀਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਚਰੀ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਤੀਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਤਿ।

‘‘ਨਵ **ਆਘਾਤਪਟਿਵਿਨਯਾ।** ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰਿ [ਅਚਰੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਏਵਂ ‘‘ਚਰਤਿ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ’’ ਪਦੇਸੁਪਿ], ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ ; ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਤਿ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ; ‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ; ‘ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ; ‘ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ।

੩੪੧. ‘‘ਨਵ **ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ।** ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ। ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ , ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ [ਅਸਞ੍ਞਿਸਤ੍ਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]। ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯਂ ਛਟ੍ਠੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ , ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ [ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਨ੍ਤਮੇਤਂ ਪਣੀਤਮੇਤਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯਂ ਨਵਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

੩੪੨. ‘‘ਨਵ **ਅਕ੍ਖਣਾ ਅਸਮਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।** ਇਧਾਵੁਸੋ , ਤਥਾਗਤੋ ਚ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਦੇਸਿਯਤਿ ਓਪਸਮਿਕੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਿਕੋ ਸਮ੍ਬੋਧਗਾਮੀ ਸੁਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਤਥਾਗਤੋ ਚ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਦੇਸਿਯਤਿ ਓਪਸਮਿਕੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਿਕੋ ਸਮ੍ਬੋਧਗਾਮੀ ਸੁਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ...ਪੇ॰... ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ...ਪੇ॰... ਅਸੁਰਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੀਘਾਯੁਕਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਮਿਲਕ੍ਖੇਸੁ [ਮਿਲਕ੍ਖਕੇਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰) ਮਿਲਕ੍ਖੂਸੁ (ਕ॰)] ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਾਰੇਸੁ, ਯਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਗਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ। ਅਯਂ ਛਟ੍ਠੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ...ਪੇ॰... ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਹੁਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ [ਸੁਕਟ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਯਂ ਲੋਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ

ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਮੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ...ਪੇ॰... ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਜਲ਼ੋ ਏਲ਼ਮੂਗੋ, ਨਪ੍ਪਟਿਬਲੋ ਸੁਭਾਸਿਤਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾਨਮਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਮੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਤਥਾਗਤੋ ਚ ਲੋਕੇ ਨ [ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਕਾਰੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਨ ਦੇਸਿਯਤਿ ਓਪਸਮਿਕੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਿਕੋ ਸਮ੍ਬੋਧਗਾਮੀ ਸੁਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ ਅਜਲ਼ੋ ਅਨੇਲ਼ਮੂਗੋ, ਪਟਿਬਲੋ ਸੁਭਾਸਿਤ-ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾਨਮਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਅਯਂ ਨਵਮੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

੩੪੩. ''ਨਵ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ...ਪੇ॰... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

੩੪੪. ''ਨਵ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਾ।** ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸ੍ਸਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ।

ਦਸਕਂ

੩੪੫. ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। ਕਤਮੇ ਦਸ?

''ਦਸ **ਨਾਥਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ।** ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ,

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ। ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਾਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ [ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ [ਧਤਾ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਧਾਤਾ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ, ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖਮੋ ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹੀ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹੀ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਿ ਕਿਂਕਰਣੀਯਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਅਨਲਸੋ ਤਤ੍ਰੁਪਾਯਾਯ ਵੀਮਂਸਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਲਂ ਕਾਤੁਂ ਅਲਂ ਸਂਵਿਧਾਤੁਂ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ...ਪੇ॰... ਅਲਂ ਸਂਵਿਧਾਤੁਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਕਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰੋ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਵਿਨਯੇ ਉਲ਼ਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜੋ [ਉਲ਼ਾਰਪਾਮੁਜ੍ਜੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਓਲ਼ਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਕਾਮੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਉਲ਼ਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜੋ [ਉਲ਼ਾਰਪਾਮੁਜ੍ਜੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਓਲ਼ਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਹਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ । ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਥਾਮਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਿਰਕਤਮ੍ਪਿ ਚਿਰਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਰਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ, ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

੩੪੬. ਦਸ **ਕਸਿਣਾਯਤਨਾਨਿ।** ਪਥਵੀਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਅਦ੍ਵਯਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ। ਆਪੋਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਜੋਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ... ਵਾਯੋਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ... ਨੀਲਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ...

ਪੀਤਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਞਾਨਾਤਿ... ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਞਾਨਾਤਿ... ਓਦਾਤਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਞਾਨਾਤਿ... ਆਕਾਸਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਞਾਨਾਤਿ... ੵਿਞ੍ਞਾਣਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਞਾਨਾਤਿ, ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਅਦ੍ੵਯਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ।

੩੪੭. ''ਦਸ **ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ** - ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ, ਮੁਸਾੵਾਦੋ, ਪਿਸੁਣਾ ੵਾਚਾ, ਫਰੁਸਾ ੵਾਚਾ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ, ਅਭਿਜ੍ਝਾ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ।

''ਦਸ **ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ** - ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ੵੇਰਮਣੀ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ੵੇਰਮਣੀ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ੵੇਰਮਣੀ, ਮੁਸਾੵਾਦਾ ੵੇਰਮਣੀ, ਪਿਸੁਣਾਯ ੵਾਚਾਯ ੵੇਰਮਣੀ, ਫਰੁਸਾਯ ੵਾਚਾਯ ੵੇਰਮਣੀ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ੵੇਰਮਣੀ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ।

੩੪੮. ''ਦਸ **ਅਰਿਯੵਾਸਾ।** ਇਧਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ, ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ, ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ, ਸਮੵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ, ਅਨਾੵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸੁੵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਸੁੵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ।

''ਕਥਞ੍ਚਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ੵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ। ਏੵਂ ਖੋ, ਆੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ੵਾ ਨੇੵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ੵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ੵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ੵਿਞ੍ਞਾਯ ਨੇੵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ੵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਏੵਂ ਖੋ, ਆੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚਾੵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਾਰਕ੍ਖੇਨ ਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਏੵਂ ਖੋ, ਆੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ।

''ਕਥਞ੍ਚਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਟਿਸੇੵਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਅਧਿੵਾਸੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਰਿੵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ੵਿਨੋਦੇਤਿ। ਏੵਂ ਖੋ, ਆੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪੁਥੁਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਨੁਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਣੁਨ੍ਨਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਨਿ ੵਨ੍ਤਾਨਿ ਮੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿ। ਏੵਂ ਖੋ, ਆੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚਾੵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮੵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮੇਸਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਭੵੇਸਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ। ਏੵਂ ਖੋ, ਆੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮੵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਾੵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ੵਿਹਿਂਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਏੵਂ ਖੋ, ਆੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਾੵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਹੋਤਿ ? ਇਧਾੵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇੵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ੵਿਹਰਤਿ। ਏੵਂ

ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਰਾਗਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਮੋਹਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਰਾਗੋ ਮੇ ਪਹੀਨੋ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵੰਕਤੋ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ‘ਦੋਸੋ ਮੇ ਪਹੀਨੋ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵੰਕਤੋ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ‘ਮੋਹੋ ਮੇ ਪਹੀਨੋ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵੰਕਤੋ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਦਸ **ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ** - ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੰ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣੰ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

‘‘ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੰ ਨ ਵਿਵਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਯਥਯਿਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਅਦ੍ਧਨਿਯੰ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ, ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

੩੪੯. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਾਧੁ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਙ੍ਗੀਤਿਪਰਿਯਾਯੰ ਅਭਾਸੀ’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਸਙ੍ਗੀਤਿਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਦਸਮੰ।

੧੧. ਦਸੁਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੰ

੩੫੦. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਚਮ੍ਪਾਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਤੀਰੇ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ! ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਦਸੁਤ੍ਤਰੰ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਧਮ੍ਮੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਤ੍ਤਿਯਾ।
ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾਯ, ਸਬ੍ਬਗਨ੍ਥਪ੍ਪਮੋਚਨੰ''॥

ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ

੩੫੧. ''ਏਕੋ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਬਹੁਕਾਰੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ।

(ਕ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਬਹੁਕਾਰੋ?** ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਬਹੁਕਾਰੋ।

(ਖ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ?** ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਸਾਤਸਹਗਤਾ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ।

(ਗ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ?** ਫਸ੍ਸੋ ਸਾਸਵੋ ਉਪਾਦਾਨਿਯੋ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

(ਘ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ?** ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ।

(ਙ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ?** ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ।

(ਚ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ?** ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ।

(ਛ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੋ?** ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੋ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੋ।

(ਜ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ?** ਅਕੁਪ੍ਪੰ ਞਾਣੰ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ।

(ਝ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ?** ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

(ਞ) ''ਕਤਮੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ?** ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ।

''ਇਤਿ ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ

੩੫੨. ''ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ , ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ,

ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਕ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਬਹੁਕਾਰਾ?** ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ।

(ਖ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ?** ਸਮਥੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਗ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਘ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ?** ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਚ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ?** ਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਚ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ ਚ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ।

(ਚ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ?** ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਚ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ।

(ਛ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ?** ਯੋ ਚ ਹੇਤੁ ਯੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੰਕਿਲੇਸਾਯ, ਯੋ ਚ ਹੇਤੁ ਯੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ।

(ਜ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ?** ਦ੍ਵੇ ਞਾਣਾਨਿ – ਖਯੇ ਞਾਣੰ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣੰ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਝ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ – ਸਙ੍ਖਤਾ ਚ ਧਾਤੁ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਚ ਧਾਤੁ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਞ) ''ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ?** ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

''ਇਤਿ ਇਮੇ ਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ

੩੫੩. ''ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ, ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਕ) ''ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਬਹੁਕਾਰਾ?** ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸੰਸੇਵੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ।

(ਖ) ''ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ?** ਤਯੋ ਸਮਾਧੀ – ਸਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਵਿਚਾਰੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਵਿਚਾਰੋ ਸਮਾਧਿ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਗ) ''ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ – ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਘ) ''ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ?** ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ – ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ, ਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ‘‘ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ?** ਤੀਣਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ – ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਦੋਸੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ।

(ਚ) ‘‘ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ?** ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ – ਅਲੋਭੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਅਦੋਸੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਅਮੋਹੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ।

(ਛ) ‘‘ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ?** ਤਿਸ੍ਸੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਿਯਾ ਧਾਤੁਯੋ – ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਦਿਦਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ, ਰੂਪਾਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਦਿਦਂ ਅਰੂਪਂ, ਯਂ ਖੋ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੂਤਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਰੋਧੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ।

(ਜ) ‘‘ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ?** ਤੀਣਿ ਞਾਣਾਨਿ – ਅਤੀਤਂਸੇ ਞਾਣਂ, ਅਨਾਗਤਂਸੇ ਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂਸੇ ਞਾਣਂ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਝ) ‘‘ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ – ਕਾਮਧਾਤੁ, ਰੂਪਧਾਤੁ, ਅਰੂਪਧਾਤੁ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਞ) ‘‘ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ?** ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ – ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਂ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤੇ ਞਾਣਂ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

‘‘ਇਤਿ ਇਮੇ ਤਿਂਸ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ

੩੫੪. ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ…ਪੇ॰… ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਕ) ‘‘ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਬਹੁਕਾਰਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਕਾਨਿ – ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ [ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੁਪਸ੍ਸਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ।

(ਖ) ‘‘ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਵੇਦਨਾਸੁ…ਪੇ॰… ਚਿਤ੍ਤੇ… ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਗ) ‘‘ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ – ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ [ਕਵਲ਼ੀਕਾਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਆਹਾਰੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਵਾ ਸੁਖੁਮੋ ਵਾ, ਫਸ੍ਸੋ ਦੁਤਿਯੋ, ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਤਤਿਯਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਘ) ‘‘ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਓਘਾ – ਕਾਮੋਘੋ, ਭਵੋਘੋ, ਦਿਟ੍ਠੋਘੋ, ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ‘‘ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਯੋਗਾ – ਕਾਮਯੋਗੋ, ਭਵਯੋਗੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋਗੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋਗੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ।

(ਚ) ''ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਸਞ੍ਞੋਗਾ – ਕਾਮਯੋਗਵਿਸਂਯੋਗੋ, ਭਵਯੋਗਵਿਸਂਯੋਗੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋਗਵਿਸਂਯੋਗੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋਗਵਿਸਂਯੋਗੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ।

(ਛ) ''ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮਾਧੀ – ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਸਮਾਧਿ, ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਸਮਾਧਿ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਸਮਾਧਿ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ।

(ਜ) ''ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਞਾਣਾਨਿ – ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਣਂ, ਅਨ੍ਵਯੇ ਞਾਣਂ, ਪਰਿਯੇ ਞਾਣਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਞਾਣਂ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਝ) ''ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ – ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ [ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ [ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਞ) ''ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ – ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ । ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

''ਇਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ

੩੫੫. ''ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਕ) ''ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਬਹੁਕਾਰਾ?** ਪਞ੍ਚ ਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਂ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ'ਤਿ। ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੋ ਸਮਵੇਪਾਕਿਨਿਯਾ ਗਹਣਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਤਿਸੀਤਾਯ ਨਾਚ੍ਚੁਣ੍ਹਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਧਾਨਕ੍ਖਮਾਯ। ਅਸਠੋ ਹੋਤਿ ਅਮਾਯਾਵੀ ਯਥਾਭੂਤਮਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵੀਕਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਥਰਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਸੁ ਵਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਥਾਮਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ।

(ਖ) ''ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ?** ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ – ਪੀਤਿਫਰਣਤਾ, ਸੁਖਫਰਣਤਾ, ਚੇਤੋਫਰਣਤਾ , ਆਲੋਕਫਰਣਤਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ [ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਗ) ''ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ [ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] – ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਘ) ''ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ?** ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਿ – ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣਂ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣਂ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ''ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ?** ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ । ਅਯੰ ਪਠਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੇ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖਿਲਜਾਤੋ, ਯੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖਿਲਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ।

(ਚ) ''ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ?** ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ – ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ।

(ਛ) ''ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ?** ਪਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਿਯਾ ਧਾਤੁਯੋ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਾਮੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਗਤੰ ਸੁਭਾਵਿਤੰ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਕਾਮੇਹਿ। ਯੇ ਚ ਕਾਮਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ। ਨ ਸੋ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤੰ ਕਾਮਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੰ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਗਤੰ ਸੁਭਾਵਿਤੰ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ। ਯੇ ਚ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ। ਨ ਸੋ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਹੇਸੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵਿਹੇਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਵਿਹੇਸੰ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਵਿਹੇਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ । ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਗਤੰ ਸੁਭਾਵਿਤੰ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਵਿਹੇਸਾਯ। ਯੇ ਚ ਵਿਹੇਸਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ। ਨ ਸੋ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤੰ ਵਿਹੇਸਾਯ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਰੂਪੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਰੂਪੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਰੂਪੰ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਰੂਪੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਗਤੰ ਸੁਭਾਵਿਤੰ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਰੂਪੇਹਿ। ਯੇ ਚ ਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ। ਨ ਸੋ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤੰ ਰੂਪਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਕ੍ਕਾਯੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੰ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਗਤੰ ਸੁਭਾਵਿਤੰ ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸਕ੍ਕਾਯੇਨ। ਯੇ ਚ ਸਕ੍ਕਾਯਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਾ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਤੇਹਿ। ਨ ਸੋ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ। ਇਦਮਕ੍ਖਾਤੰ ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ।

(ਜ) ‘‘ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ?** ਪਞ੍ਚ ਞਾਣਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ – ‘ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖੋ ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕੋ’ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ‘ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਅਰਿਯੋ ਨਿਰਾਮਿਸੋ’ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ‘ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਅਕਾਪੁਰਿਸਸੇਵਿਤੋ’ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ‘ਅਯਂ ਸਮਾਧਿ ਸਨ੍ਤੋ ਪਣੀਤੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਲਦ੍ਧੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਾਧਿਗਤੋ, ਨ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਤਗਤੋ’ਤਿ [ਨ ਚ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਾਰਿਤਵਤੋਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਨ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਵਾਵਤੋ (ਕ॰), ਨ ਸਸਙ੍ਖਾਰਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਰਿਯਾਧਿਗਤੋ (?)] ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ‘ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਇਮਂ ਸਮਾਧਿਂ ਸਤੋਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਾਮਿ ਸਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਾਮੀ’ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਝ) ‘‘ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਪਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਾਨਿ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ [ਭਿਕ੍ਖੁ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਨਾਪਿ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਇਦਂ ਤਤਿਯਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਨਾਪਿ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਨਾਪਿ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ , ਆਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਨਾਪਿ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਨਾਪਿ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਨਾਪਿ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਂ

ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੁੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸੁਮਨਸਿਕਤੰ ਸੂਪਧਾਰਿਤੰ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੰ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਯਥਾ ਯਥਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੁੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸੁਮਨਸਿਕਤੰ ਸੂਪਧਾਰਿਤੰ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਚ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦਿਨੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖੰ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤੁੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਇਦੰ ਪਞ੍ਚਮੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨੰ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਞ) ''ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ?** ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ – ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ , ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

''ਇਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਞਾਸ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਛ ਧਮ੍ਮਾ

੩੫੬. ''ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ...ਪੇ॰... ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਕ) ''ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਬਹੁਕਾਰਾ?** ਛ ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤੁੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤੁੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ...ਪੇ॰... ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤੁੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ...ਪੇ॰... ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਲਾਭਾ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਲਾਭੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਭੋਗੀ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭੋਗੀ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ...ਪੇ॰... ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ...ਪੇ॰... ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ, ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ।

(ਖ) ''ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ?** ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ – ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਗ) ''ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ, ਸੋਤਾਯਤਨੰ, ਘਾਨਾਯਤਨੰ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨੰ, ਕਾਯਾਯਤਨੰ, ਮਨਾਯਤਨੰ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਘ) ‘‘ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ?** ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ – ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ, ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ, ਰਸਤਣ੍ਹਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ, ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ‘‘ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ?** ਛ ਅਗਾਰਵਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ। ਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੇ... ਸਿਕ੍ਖਾਯ... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ... ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ।

(ਚ) ‘‘ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ?** ਛ ਗਾਰਵਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੇ... ਸਿਕ੍ਖਾਯ... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ... ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਸਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ।

(ਛ) ‘‘ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ?** ਛ ਨਿਸ੍ਸਰਣਿਯਾ ਧਾਤੁਯੋ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਮੇਤ੍ਤਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ ‘ਮਾ ਹੇਵਂ’ ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ। ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਆਵੁਸੋ ਅਨਵਕਾਸੋ ਯਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ। ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤੀਤਿ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ, ਯਦਿਦਂ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਕਰੁਣਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਯਾਨੀਕਤਾ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਵਿਹੇਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ – ‘ਮਾ ਹੇਵਂ’ ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ, ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਹੇਸਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਕਰੁਣਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਮੁਦਿਤਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਅਰਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ – ‘ਮਾ ਹੇਵਂ’ ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ ਅਰਤਿਯਾ, ਯਦਿਦਂ ਮੁਦਿਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ – ‘ਮਾ ਹੇਵਂ’ ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਗਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਹਿ ਖੋ ਮੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੀ’ਤਿ। ਸੋ – ‘ਮਾ ਹੇਵਂ’ ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਖੋ ਮੇ ਵਿਗਤਂ, ਅਯਮਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਥਂਕਥਾਸਲ੍ਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਸੋ – ‘ਮਾ ਹੇਵਂ’ ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ ‘ਮਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਵਕਾਸੋ ਯਂ

ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਵਿਗਤੇ ਅਯਮਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ। ਅਥ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਥੰਕਥਾਸਲ੍ਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕਥੰਕਥਾਸਲ੍ਲਸ੍ਸ, ਯਦਿਦਂ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਟੋ'ਤਿ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ।

(ਜ) ''ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ?** ਛ ਸਤਤਵਿਹਾਰਾ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਝ) ''ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਛ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਿ – ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਲਾਭਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਞ) ''ਕਤਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ?** ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ – ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤਿ , ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਤਿ। ਆਵਿਭਾਵਂ ਤਿਰੋਭਾਵਂ। ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ । ਪਥਵਿਯਾਪਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇ। ਉਦਕੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯਂ। ਆਕਾਸੇਪਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਕਮਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ। ਇਮੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਾਮਸਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ। ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ।

''ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਉਭੋ ਸਦ੍ਦੇ ਸੁਣਾਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇ ਚ ਮਾਨੁਸੇ ਚ, ਯੇ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚ।

''ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ [ਜਾਨਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ ...ਪੇ॰... ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

''ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

''ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ ...ਪੇ॰...

''ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

''ਇਤਿ ਇਮੇ ਸਟ੍ਠਿ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ

੩੫੭. ''ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਕ) ''ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਬਹੁਕਾਰਾ?** ਸਤ੍ਤ ਅਰਿਯਧਨਾਨਿ – ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ, ਸੀਲਧਨਂ, ਹਿਰਿਧਨਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ, ਸੁਤਧਨਂ, ਚਾਗਧਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ।

(ਖ) ‘‘ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ?** ਸਤ੍ਤ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ – ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ । ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਗ) ‘‘ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ – ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ। ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ , ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਅਯਂ ਤਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ...ਪੇ॰... ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯਂ ਛਟ੍ਠੀ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਮੀ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਘ) ‘‘ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ?** ਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਾ – ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ, ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ , ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ‘‘ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ?** ਸਤ੍ਤ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਅਹਿਰਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਕੁਸੀਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ।

(ਚ) ‘‘ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ?** ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਹਿਰਿਮਾ [ਹਿਰਿਕੋ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)] ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ।

(ਛ) ‘‘ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ?** ਸਤ੍ਤ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ ਚ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਚ ਪਰਿਸਞ੍ਞੂ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਞ੍ਞੂ ਚ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ।

(ਜ) ‘‘ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ?** ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ – ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਆਦੀਨਵਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ, ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ''ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਸਤ੍ਤ ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਿ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਧਮ੍ਮਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਇਚ੍ਛਾਵਿਨਯੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਇਚ੍ਛਾਵਿਨਯੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਵੇਧੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਵੇਧੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਞ) ''ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ?** ਸਤ੍ਤ ਖੀਣਾਸਵਬਲਾਨਿ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਲੰ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਬਲੰ ਆਗਮ੍ਮ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – 'ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... 'ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਵੇਕਨਿਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਵਿਵੇਕਪੋਣੰ ਵਿਵੇਕਪਬ੍ਭਾਰੰ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤੰ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਭੂਤੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਸਵਟ੍ਠਾਨਿਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... 'ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾ । ਯੰਪਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... 'ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... 'ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... 'ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤੋ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤੋ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਲੰ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਬਲੰ ਆਗਮ੍ਮ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – 'ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ'ਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

''ਇਤਿਮੇ ਸਤ੍ਤਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ

੩੫੮. ''ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਕ) ‘‘ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਬਹੁਕਾਰਾ?** ਅਟ੍ਠ ਹੇਤੂ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਯਾ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਭਿਯਜੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਾਰੰ [ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਵਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿੰ, ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਿਬ੍ਬੰ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ ਪੇਮਞ੍ਚ ਗਾਰਵੋ ਚ। ਅਯੰ ਪਠਮੋ ਹੇਤੁ ਪਠਮੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ । ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਭਿਯਜੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਤੰ ਖੋ ਪਨ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿੰ , ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਿਬ੍ਬੰ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ ਪੇਮਞ੍ਚ ਗਾਰਵੋ ਚ। ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ – ‘ਇਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥੰ? ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਵਿਵਟਞ੍ਚੇਵ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨੀ [ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਿਕਤਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨਿੰ (ਕ॰)] ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇਸੁ ਚ ਕਙ੍ਖਾਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ਹੇਤੁ ਦੁਤਿਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਭਿਯਜੋਭਾਵਾਯ, ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਤੰ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਯੇਨ ਵੂਪਕਾਸੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ – ਕਾਯਵੂਪਕਾਸੇਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਵੂਪਕਾਸੇਨ ਚ। ਅਯੰ ਤਤਿਯੋ ਹੇਤੁ ਤਤਿਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਭਿਯਜੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਹੇਤੁ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਭਿਯਜੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ। ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਾਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਧਾਤਾ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਹੇਤੁ ਪਞ੍ਚਮੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਭਿਯਜੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ, ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਥਾਮਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਅਯੰ ਛਟ੍ਠੋ ਹੇਤੁ ਛਟ੍ਠੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਭਿਯਜੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਚਿਰਕਤਮ੍ਪਿ ਚਿਰਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾ। ਅਯੰ ਸਤ੍ਤਮੋ ਹੇਤੁ ਸਤ੍ਤਮੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਭਿਯਜੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ – ‘ਇਤਿ ਰੂਪੰ ਇਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ; ਇਤਿ ਵੇਦਨਾ ਇਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ; ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾ ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ; ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ; ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ’ਤਿ। ਅਯੰ ਅਟ੍ਠਮੋ ਹੇਤੁ ਅਟ੍ਠਮੋ ਪਚ੍ਚਯੋ

ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਲਾਭਾਯ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਯ ਭਿਯਜੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ।

(ਖ) ''ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ?** ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸੇਯਜਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਗ) ''ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਾ?** ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ – ਲਾਭੋ ਚ, ਅਲਾਭੋ ਚ, ਯਸੋ ਚ, ਅਯਸੋ ਚ, ਨਿਨ੍ਦਾ ਚ, ਪਸੰਸਾ ਚ, ਸੁਖਞ੍ਚ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਾ।

(ਘ) ''ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ?** ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ – ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ''ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ?** ਅਟ੍ਠ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੂਨਿ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਕਮ੍ਮੰ ਖੋ ਮੇ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਮ੍ਮੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਕਿਲਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਇਦੰ ਪਠਮੰ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ । ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੰ ਖੋ ਕਮ੍ਮੰ ਅਕਾਸਿੰ, ਕਮ੍ਮੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਦੁਤਿਯੰ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਮਗ੍ਗੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਮਗ੍ਗੋ ਖੋ ਮੇ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਗ੍ਗੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਕਿਲਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਤਤਿਯੰ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਮਗ੍ਗੋ ਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੰ ਖੋ ਮਗ੍ਗੰ ਅਗਮਾਸਿੰ, ਮਗ੍ਗੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਨ ਲਭਤਿ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੰ ਖੋ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਨਾਲਤ੍ਥੰ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ'ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਪਞ੍ਚਮੰ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਲਭਤਿ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੰ ਖੋ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਅਲਤ੍ਥੰ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ , ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਗਰੁਕੋ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਮਾਸਾਚਿਤੰ ਮਞ੍ਞੇ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਛਟ੍ਠੰ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਆਬਾਧੋ, ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਆਬਾਧੋ ਅਤ੍ਥਿ ਕਪ੍ਪੋ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁੰ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਸਤ੍ਤਮੰ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਿਲਾਨਾਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋ ਗਿਲਾਨਾਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ। ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ... ਪੇ॰... ਇਦੰ ਅਟ੍ਠਮੰ ਕੁਸੀਤਵਤ੍ਥੁ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ।

(ਚ) ‘‘ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ?** ਅਟ੍ਠ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੂਨਿ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਕਮ੍ਮੰ ਖੋ ਮੇ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਮ੍ਮੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਨ ਸੁਕਰੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿਕਾਤੁੰ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਾਮਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ’ਤਿ। ਸੋ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਇਦੰ ਪਠਮੰ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋ ਕਮ੍ਮੰ ਅਕਾਸਿੰ, ਕਮ੍ਮੰ ਖੋ ਪਨਾਹੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਾਸਕ੍ਖਿੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿਕਾਤੁੰ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਦੁਤਿਯੰ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਮਗ੍ਗੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਮਗ੍ਗੋ ਖੋ ਮੇ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਗ੍ਗੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਨ ਸੁਕਰੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿਕਾਤੁੰ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਤਤਿਯੰ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਮਗ੍ਗੋ ਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋ ਮਗ੍ਗੰ ਅਗਮਾਸਿੰ, ਮਗ੍ਗੰ ਖੋ ਪਨਾਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨਾਸਕ੍ਖਿੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਸਨੰ ਮਨਸਿਕਾਤੁੰ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਨ ਲਭਤਿ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਨਾਲਤ੍ਥੰ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ , ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਲਹੁਕੋ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਪਞ੍ਚਮੰ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਲਭਤਿ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਅਲਤ੍ਥੰ ਲੂਖਸ੍ਸ ਵਾ ਪਣੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਪਾਰਿਪੂਰਿੰ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਯੋ ਬਲਵਾ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞੋ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਛਟ੍ਠੰ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਆਬਾਧੋ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਆਬਾਧੋ ਠਾਨੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯੰ ਮੇ ਆਬਾਧੋ ਪਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਸਤ੍ਤਮੰ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਿਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹੰ ਖੋ ਗਿਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਅਚਿਰਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਗੇਲਞ੍ਞਾ, ਠਾਨੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯੰ ਮੇ ਆਬਾਧੋ ਪਚ੍ਚੁਦਾਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਾਮਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ’ਤਿ। ਸੋ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਇਦੰ ਅਟ੍ਠਮੰ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ।

(ਛ) ‘‘ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ?** ਅਟ੍ਠ ਅਕ੍ਖਣਾ ਅਸਮਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਤਥਾਗਤੋ ਚ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਦੇਸਿਯਤਿ ਓਪਸਮਿਕੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਿਕੋ ਸਮ੍ਬੋਧਗਾਮੀ ਸੁਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਯੰ ਪਠਮੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਤਥਾਗਤੋ ਚ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਦੇਸਿਯਤਿ ਓਪਸਮਿਕੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਿਕੋ ਸਮ੍ਬੋਧਗਾਮੀ ਸੁਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ...ਪੇ॰... ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੀਘਾਯੁਕਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਮਿਲਕ੍ਖੇਸੁ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਾਰੇਸੁ, ਯਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਗਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ...ਪੇ॰... ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਹੁਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਯਂ ਲੋਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਅਯਂ ਛਟ੍ਠੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ...ਪੇ॰... ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ , ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਜਲ਼ੋ ਏਲ਼ਮੂਗੋ, ਨਪ੍ਪਟਿਬਲੋ ਸੁਭਾਸਿਤਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾਨਮਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਮੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ...ਪੇ॰... ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ ਅਜਲ਼ੋ ਅਨੇਲ਼ਮੂਗੋ, ਪਟਿਬਲੋ ਸੁਭਾਸਿਤਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾਨਮਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਮੋ ਅਕ੍ਖਣੋ ਅਸਮਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ।

(ਜ) ‘‘ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ?** ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕਾ – ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਮਹਿਚ੍ਛਸ੍ਸ। ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ। ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਸ੍ਸ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸੀਤਸ੍ਸ। ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸ। ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਅਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ । ਪਞ੍ਞਵਤੋ [ਪਞ੍ਞਾਵਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸਾਤਿ [ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸ ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੇਪਿ ਤਥੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਟੀਕਾ ਪਨ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਝ) ‘‘ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਅਟ੍ਠ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ , ‘ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ – ਏਵਂਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ।

‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ, ‘ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ – ਏਵਂਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ।

‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ, ‘ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਏਵਂਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਤਤਿਯਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ।

‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਸੁ੧ਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ, ‘ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਏ੧ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨੀਲਾਨਿ ਨੀਲ੧ਣ੍ਣਾਨਿ ਨੀਲਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਨੀਲਨਿਭਾਸਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਮਾਪੁਪ੍ਫੰ ਨੀਲੰ ਨੀਲ੧ਣ੍ਣੰ ਨੀਲਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਨੀਲਨਿਭਾਸੰ। ਸੇਯ੍ਯਥਾ ੧ਾ ਪਨ ਤੰ ੧ਤ੍ਥੰ ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੰ ਉਭਤੋਭਾਗ੧ਿਮਟ੍ਠੰ ਨੀਲੰ ਨੀਲ੧ਣ੍ਣੰ ਨੀਲਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਨੀਲਨਿਭਾਸੰ, ਏ੧ਮੇ੧ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨੀਲਾਨਿ ਨੀਲ੧ਣ੍ਣਾਨਿ ਨੀਲਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਨੀਲਨਿਭਾਸਾਨਿ, ‘ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਏ੧ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਪਞ੍ਚਮੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪੀਤਾਨਿ ਪੀਤ੧ਣ੍ਣਾਨਿ ਪੀਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਪੀਤਨਿਭਾਸਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫੰ ਪੀਤੰ ਪੀਤ੧ਣ੍ਣੰ ਪੀਤਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਪੀਤਨਿਭਾਸੰ। ਸੇਯ੍ਯਥਾ ੧ਾ ਪਨ ਤੰ ੧ਤ੍ਥੰ ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੰ ਉਭਤੋਭਾਗ੧ਿਮਟ੍ਠੰ ਪੀਤੰ ਪੀਤ੧ਣ੍ਣੰ ਪੀਤਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਪੀਤਨਿਭਾਸੰ , ਏ੧ਮੇ੧ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪੀਤਾਨਿ ਪੀਤ੧ਣ੍ਣਾਨਿ ਪੀਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਪੀਤਨਿਭਾਸਾਨਿ, ‘ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਏ੧ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਛਟ੍ਠੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕ੧ਣ੍ਣਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਨਿਭਾਸਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਨ੍ਧੁਜੀ੧ਕਪੁਪ੍ਫੰ ਲੋਹਿਤਕੰ ਲੋਹਿਤਕ੧ਣ੍ਣੰ ਲੋਹਿਤਕਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਲੋਹਿਤਕਨਿਭਾਸੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾ ੧ਾ ਪਨ ਤੰ ੧ਤ੍ਥੰ ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੰ ਉਭਤੋਭਾਗ੧ਿਮਟ੍ਠੰ ਲੋਹਿਤਕੰ ਲੋਹਿਤਕ੧ਣ੍ਣੰ ਲੋਹਿਤਕਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਲੋਹਿਤਕਨਿਭਾਸੰ, ਏ੧ਮੇ੧ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕ੧ਣ੍ਣਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਲੋਹਿਤਕਨਿਭਾਸਾਨਿ, ‘ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਏ੧ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਸਤ੍ਤਮੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ।

‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਓਦਾਤਾਨਿ ਓਦਾਤ੧ਣ੍ਣਾਨਿ ਓਦਾਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਓਦਾਤਨਿਭਾਸਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਓਸਧਿਤਾਰਕਾ ਓਦਾਤਾ ਓਦਾਤ੧ਣ੍ਣਾ ਓਦਾਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਓਦਾਤਨਿਭਾਸਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾ ੧ਾ ਪਨ ਤੰ ੧ਤ੍ਥੰ ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੰ ਉਭਤੋਭਾਗ੧ਿਮਟ੍ਠੰ ਓਦਾਤੰ ਓਦਾਤ੧ਣ੍ਣੰ ਓਦਾਤਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਓਦਾਤਨਿਭਾਸੰ, ਏ੧ਮੇ੧ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਓਦਾਤਾਨਿ ਓਦਾਤ੧ਣ੍ਣਾਨਿ ਓਦਾਤਨਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਓਦਾਤਨਿਭਾਸਾਨਿ, ‘ਤਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਏ੧ੰਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਦੰ ਅਟ੍ਠਮੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨੰ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਞ) ‘‘ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ?** ਅਟ੍ਠ ੧ਿਮੋਕ੍ਖਾ – ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਯੰ ਪਠਮੋ ੧ਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ੧ਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸੁਭਨ੍ਤੇ੧ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਯੰ ਤਤਿਯੋ ੧ਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ੧ਿਹਰਤਿ। ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ੧ਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤੰ ੧ਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ੧ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ੧ਿਹਰਤਿ। ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ੧ਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਛਟ੍ਠੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

‘‘ਇਤਿ ਇਮੇ ਅਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ

੩੫੯. ‘‘ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ...ਪੇ॰... ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਕ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਬਹੁਕਾਰਾ?** ਨਵ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਂ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਰਾਗਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ।

(ਖ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ?** ਨਵ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ – ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਂ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਂ, ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਂ, ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨ – ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਂ, ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਂ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਂ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਂ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਂ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਗ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ – ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ। ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ , ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ। ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯਂ ਛਟ੍ਠੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਸਤ੍ਤਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਅਟ੍ਠਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ।

‘‘ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਨਵਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਘ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ?** ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ – ਤਣ੍ਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਪਰਿਯੇਸਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭੋ, ਲਾਭੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ , ਛਨ੍ਦਰਾਗੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ, ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਰਕ੍ਖੋ, ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣੰ [ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਸਤ੍ਥਾਦਾਨਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਤੁਵਂਤੁਵਂਪੇਸੁਞ੍ਞਮੁਸਾਵਾਦਾ ਅਨੇਕੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ?** ਨਵ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਨਿ – ‘ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਅਚਰੀ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਤਿ, ‘ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਚਰਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਤਿ, ‘ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥੰ ਅਚਰੀ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਨਤ੍ਥੰ ਚਰਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਨਤ੍ਥੰ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਤਿ; ‘ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਅਚਰੀ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਤ੍ਥੰ ਚਰਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਤਿ...ਪੇ॰... ‘ਅਤ੍ਥੰ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਬਨ੍ਧਤਿ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ।

(ਚ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ?** ਨਵ ਆਘਾਤਪਟਿਵਿਨਯਾ – ‘ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਅਚਰਿ, ਤੰ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ; ‘ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਚਰਤਿ, ਤੰ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ; ‘ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ; ‘ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥੰ ਅਚਰਿ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਥੰ ਚਰਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਥੰ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ; ‘ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਅਚਰਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥੰ ਚਰਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥੰ ਚਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’ਤਿ ਆਘਾਤੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ।

(ਛ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ?** ਨਵ ਨਾਨਤ੍ਤਾ – ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਨਾਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਵੇਦਨਾਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਛਨ੍ਦਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਛਨ੍ਦਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਪਰਿਲ਼ਾਹਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨਾਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਪਰਿਯੇਸਨਾਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਾਭਨਾਨਤ੍ਤੰ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ।

(ਜ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ?** ਨਵ ਸਞ੍ਞਾ – ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਆਹਾਰੇਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ , ਸਬ੍ਬਲੋਕੇਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾ [ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਞ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ...ਪੇ॰... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਞ) ‘‘ਕਤਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ?** ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਾ – ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸ੍ਸਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

‘‘ਇਤਿ ਇਮੇ ਨਵੁਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ

੩੬੦. ‘‘ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ...ਪੇ॰... ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਕ) ‘‘ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਬਹੁਕਾਰਾ?** ਦਸ ਨਾਥਕਰਣਾਧਮ੍ਮਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ, ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ, ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ...ਪੇ॰... ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਖਮੋ ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹੀ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਿ ਕਿਂਕਰਣੀਯਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਅਨਲਸੋ ਤਤ੍ਰੁਪਾਯਾਯ ਵੀਮਂਸਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਲਂ ਕਾਤੁਂ, ਅਲਂ ਸਂਵਿਧਾਤੁਂ। ਯਂਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਅਲਂ ਸਂਵਿਧਾਤੁਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਕਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਵਿਨਯੇ ਉਲ਼ਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜੋ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਉਲ਼ਾਰਪਾਮੋਜ੍ਜੋ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਹਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ...ਪੇ॰... ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਚਿਰਕਤਮ੍ਪਿ ਚਿਰਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਯੰਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਥਕਰਣੋ। ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਾ।

(ਖ) ''ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ?** ਦਸ ਕਸਿਣਾਯਤਨਾਨਿ – ਪਥਵੀਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਉਦ੍ਧੰ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਅਦ੍ਵਯੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ। ਆਪੋਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਜੋਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ... ਵਾਯੋਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ... ਨੀਲਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ... ਪੀਤਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ... ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ... ਓਦਾਤਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ... ਆਕਾਸਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਉਦ੍ਧੰ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਅਦ੍ਵਯੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ । ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਗ) ''ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ, ਰੂਪਾਯਤਨੰ, ਸੋਤਾਯਤਨੰ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੰ, ਘਾਨਾਯਤਨੰ, ਗਨ੍ਧਾਯਤਨੰ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨੰ, ਰਸਾਯਤਨੰ, ਕਾਯਾਯਤਨੰ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨੰ। ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਘ) ''ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ?** ਦਸ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ – ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੰ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

(ਙ) ''ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ?** ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ – ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ, ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ, ਅਭਿਜ੍ਝਾ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ।

(ਚ) ''ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ?** ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ – ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ।

(ਛ) ''ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ?** ਦਸ ਅਰਿਯਵਾਸਾ – ਇਧਾਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ, ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ, ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ, ਸਮਵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ, ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ** ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਾਰਕ੍ਖੇਨ ਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਯੇਕਂ ਵਿਨੋਦੇਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪੁਥੁਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਨੁਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਣੁਨ੍ਨਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਨਿ ਵਨ੍ਤਾਨਿ ਮੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮੇਸਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਭਵੇਸਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਸਨਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ **ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ** ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਹਿਂਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਰਾਗਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਮੋਹਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਰਾਗੋ ਮੇ ਪਹੀਨੋ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਂਕਤੋ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ‘ਦੋਸੋ ਮੇ ਪਹੀਨੋ...ਪੇ॰... ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ‘ਮੋਹੋ ਮੇ ਪਹੀਨੋ ...ਪੇ॰... ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ।

(ਜ) ‘‘ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ?** ਦਸ ਸਞ੍ਞਾ – ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਆਹਾਰੇਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ,

ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ। ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

(ਝ) ''ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ?** ਦਸ ਨਿਜ੍ਜਰਵਤ੍ਥੂਨਿ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਾ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨੇਕੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚਸ੍ਸ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ... ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ... ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੋ... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ... ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਂ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਾ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨੇਕੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚਸ੍ਸ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

(ਞ) ''ਕਤਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ?** ਦਸ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ – ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਅਸੇਕ੍ਖਂ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਂ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ।

''ਇਤਿ ਇਮੇ ਸਤਧਮ੍ਮਾ ਭੂਤਾ ਤਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਦਸੁਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਏਕਾਦਸਮਂ।

ਪਾਥਿਕਵਗ੍ਗੋ [ਪਾਟਿਕਵਗ੍ਗੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਪਾਥਿਕੋ ਚ [ਪਾਟਿਕਞ੍ਚ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਉਦੁਮ੍ਬਰਂ [ਪਾਟਿਕੋਦੁਮ੍ਬਰੀਚੇਵ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਕਂ।
ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਪਾਸਾਦਂ [ਸਮ੍ਪਸਾਦਞ੍ਚ ਪਾਸਾਦਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)], ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ॥

ਸਿਙ੍ਗਾਲਾਟਾਨਾਟਿਯਕਂ , ਸਙ੍ਗੀਤਿ ਚ ਦਸੁਤ੍ਤਰਂ।
ਏਕਾਦਸਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ, ਪਾਥਿਕਵਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਪਾਥਿਕਵਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤੀਹਿ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਸਕਲੋ

ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।